

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI VE PANSİYONLU
İLKÖĞRETİM OKULLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİ VE
ÖĞRETMENLERİN ÖRGÜTSEL STRES KAYNAKLARI
(Kayseri İli Örneği)**

Osman GÜLBAYAZ

İnönü Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Lisansüstü Eğitim Öğretim Yönetmeliğinin

Eğitim Bilimleri
Anabilim Dalı İçin Öngördüğü

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Olarak Hazırlanmıştır

Malatya

Aralık, 2006

İnönü Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Eğitim Bilimleri Bilim Dalı (Eğitim Yönetimi ve Denetimi)' nda BİLİM UZMANLIĞI TEZİ olarak kabul edilmiştir.

BAŞKAN : _____

ÜYE : _____

ÜYE : _____

ONAY

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

..... / / 2006

Enstitü Müdürü

ONUR SÖZÜ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici Ve Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları (Kayseri İli Örneği)” başlıklı bu çalışmanın, bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı düşecek bir yardıma başvurulmaksızın tarafımdan yazıldığını ve yararlandığım bütün yapıtların, hem metin içinde, hem de kaynakçada yöntemine uygun biçimde gösterilenlerden oluştuğunu belirtir, bunu onurumla doğrularım.

Osman GÜLBEYAZ

ÖNSÖZ

Eğitim başlı başına zor ve stresli bir meslektir. Ülkemiz coğrafyasının büyük bir kısmının dağlık ve iklim şartlarının zor olması, eğitim öğretim faaliyetlerini önemli ölçüde etkilemektedir. Bu olumsuz şartlar dolayısıyla ülkemizin uzak köylerinin çoğu öğrencisi ya taşımalı eğitimle her gün okullarına taşınarak, ya da Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında yatılı olarak eğitim öğrenimini sürdürmektedir. Bu okullarda görev yapan yönetici ve öğretmenler normal okullardan çok daha farklı sorunlarla ve stres kaynaklarıyla karşı karşıyadırlar.

Bu çalışmanın amacı, Yatılı İlköğretim Bölge Okulları'nda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin örgütsel stres kaynaklarını belirlemektir.

Bu araştırmanın yapılmasında başından beri bana sonsuz güven duyarak cesaret veren ve öğretmenlerin stres kaynakları konusunda yapmış olduğu çalışmasıyla bu araştırmaya örnek teşkil etmiş olan tez danışmanım ve hocam Yard. Doç. Dr. Mahire ASLAN'a her türlü yardımlarından dolayı teşekkür ediyorum.

Araştırmaya çeşitli biçimlerde katkı sağlayan, görüş ve eleştirilerinden yararlandığım Prof. Dr. Battal ASLAN'a, Doç. Dr. Burhanettin DÖNMEZ'e, Doç. Dr. Ejder OKUMUŐ'a, Yard. Doç. Dr. Mehmet ÜSTÜNER'e, Yard. Doç. Dr. Necdet KONAN'a, Yard. Doç. Dr. İkrım ÇINAR, Yard. Doç. Dr. Hasan DEMİRTAŐ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm katkılarına karşı, araştırmanın tüm sorumluluğu araştırmacıya aittir.

Malatya, Aralık 2006

Osman GÜLBELAYZ

ÖZET

Stres, günümüzün en önemli sorunlarından biri haline gelmiştir. Çalışma hayatında gerek örgütsel, gerekse bireysel düzeyde strese yol açan birçok faktör bulunmaktadır. Bu faktörler yönetici ve öğretmenleri olumsuz etkileyerek fiziksel ve zihinsel olarak zorlanmalarına sebep olmaktadır. Yöneticilerin ve öğretmenlerin işte başarılı olmaları için söz konusu faktörlerin olumsuz etkilerinin en aza indirilmesi gerekir. Bunun için öncelikle strese sebep olan kaynakların belirlenmesi gerekir.

Bu çalışmada, Yatılı ilköğretim Bölge Okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin örgütsel stres kaynaklarının belirlenmesi hedeflenmiştir. Bunun için, Kayseri İlinde bulunan okulların yönetici ve öğretmenlerini kapsayan bir alan araştırması yapılmıştır. Bu araştırmayla yönetici ve öğretmenlerin kişisel özellikleri ile etkilendikleri örgütsel stres kaynakları arasındaki ilişkiler incelenmiştir.

ABSTRACT

Nowadays stress has become one of the most important problems. There are many factors that cause stress in the individual and organizational level in work life. These factors influence managers and teachers negatively, getting them to have physical and mental troubles. That managers and teachers are successful in their jobs depends on the minimization of negative impacts of these factors. To do this minimization, at first, the sources of stress must identified.

This study aims to identify, describe, and understand the organizational stress sources of the managers and teachers working in Regional Boarding Primary Education Schools. For this purpose, the researcher did a survey research including the aforementioned managers and teachers of the schools in Kayseri. In this study, the relationships between personal characteristics of the managers and teachers and the organizational sources of stress influencing them was investigated.

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	VI
TABLolar LİSTESİ	IX
BÖLÜM I	
GİRİŞ	1 - 6
Problem Durumu	1
Problem Cümlesi	3
Alt Problemler	3
Sayıtlar	4
Sınırlılıklar	4
Tanımlar	5
BÖLÜM II	
KURAMSAL BİLGİLER ve İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	7 - 42
1. Stres Kavramı	7
2. Genel Uyum Sendromu	8
3. Stres Yaratan Faktörler	9
4. Stres Türleri	10
5. Örgütsel Stres	10
6. Stres ve Kişilik	14
7. Stres Belirtileri ve Başa Çıkma Yolları	17
8. Yatılı ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları ve Stres ...	23
9. Stres Konusundaki Araştırmalar	32
9.1. Yurt İçi Araştırmalar	32
9.2. Yurt Dışı Araştırmalar	41
BÖLÜM III	
YÖNTEM	44 - 58
Araştırmanın Modeli	44
Evren ve Örneklem	45
Veri Toplama Yöntemi ve Aracı	55
Geçerlilik ve Güvenirlik Çalışmaları	56
Verilerin Toplanması ve Çözümü	57
BÖLÜM IV	
BULGULAR VE YORUM	59 -280
Yöneticilerle İlgili Bulgular ve Yorum	59

1. Bürokrasi Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	59
2. Yönetim Zorlukları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	73
3. İnsan Unsuru Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum .	85
4. Çalışma Ortamı Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	96
5. Maddi İmkanlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	105
6. Etik Kaygılar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum . .	115
7. Karar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	125
8. Keyfilik Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	134
Öğretmenlerle İlgili Bulgular ve Yorum	143
1. Kararlara Katılma Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	143
2. İletişim Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	153
3. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	163
4. Denetim Biçimi Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	175
5. Çalışma Koşulları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	187
6. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	201
7. Mesleksel Güvence Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	212
8. Mesleksel Görünüm Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	221
9. Örgütsel Olanaklar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	231
10. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	241
11. İnsan İlişkileri Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum	250
12. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	261
13. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum.	271
BÖLÜM V	
ÖZET, SONUÇ VE ÖNERİLER	281-297
1. Özet	281
2. Sonuç.	282
3. Öneriler.	296
KAYNAKÇA	299
EKLER	303

TABLolar LİSTESİ

1. 2004-2005 Öğretim Yılı YİBO ve PİO'ların Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları	28
2. 2004-2005 Öğretim Yılı YİBO ve PİO'ların İllere Göre Dağılımı - İlk 10 Sıra	28
3. Yönetici Evreninin Okullara ve Görev Unvanlarına Göre Dağılımı	45
4. Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı (Yönetici)	46
5. Araştırma Grubunun Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı (Yönetici)	47
6. Araştırma Grubunun Branşlara Göre Dağılımı (Yönetici)	47
7. Araştırma Grubunun Mezun Olunan Yükseköğretim Kurumuna Göre Dağılımı (Yönetici)	48
8. Araştırma Grubunun Son Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı (Yönetici)	49
9. Araştırma Grubunun Okulun Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı (Yönetici)	49
10. Öğretmen Evreninin Okul, Branş ve Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı	50
11. Araştırma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı (Öğretmen)	51
12. Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı (Öğretmen)	51
13. Araştırma Grubunun YİBO ve PİO'da Çalışma Yılına Göre Dağılımı (Öğretmen)	52
14. Araştırma Grubunun Branşlara Göre Dağılımı (Öğretmen)	52
15. Araştırma Grubunun Mezun Olunan Yükseköğretim Kurumuna Göre Dağılımı (Öğretmen)	53
16. Araştırma Grubunun Son Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı (Öğretmen)	54
17. Araştırma Grubunun Okulun Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı (Öğretmen)	54
18. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	60
19. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	64
20. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	65
21. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	66

22. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	66
23. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	67
24. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	68
25. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	68
26. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	69
27. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	70
28. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	70
29. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	71
30. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	72
31. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	73
32. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	77
33. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	78
34. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	78
35. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	79
36. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	80
37. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	80
38. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	81
39. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	81
40. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	82
41. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	83
42. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	83
43. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	84

44. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	85
45. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	88
46. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	88
47. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	89
48. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	89
49. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	90
50. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	91
51. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	91
52. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	92
53. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	93
54. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	93
55. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	94
56. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	94
57. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	96
58. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	99
59. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	99
60. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	100
61. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	100
62. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	101
63. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	101
64. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	102
65. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	102

66. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	103
67. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	103
68. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	104
69. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	104
70. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	106
71. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	108
72. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	109
73. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	109
74. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	110
75. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	110
76. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	111
77. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	112
78. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	112
79. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	113
80. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	113
81. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	114
82. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	114
83. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	116
84. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	118
85. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	119
86. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	119
87. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	120

88. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	120
89. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	121
90. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	121
91. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	122
92. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	122
93. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	123
94. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	123
95. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	124
96. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	126
97. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	128
98. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	128
99. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	128
100. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	129
101. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	129
102. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	130
103. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	130
104. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	131
105. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	132
106. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	132
107. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	133
108. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	133
109. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Dağılımı	135

110. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	136
111. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	137
112. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı	137
113. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi	137
114. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	138
115. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	138
116. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	139
117. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	139
118. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	140
119. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	140
120. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Dağılımı	141
121. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Ünvana Göre Varyans Analizi	141
122. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	144
123. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	146
124. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	146
125. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	147
126. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	147
127. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	148
128. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	148
129. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	149
130. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	149

131.	Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	150
132.	Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	150
133.	Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	151
134.	Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	151
135.	Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	152
136.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımı	154
137.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	156
138.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	156
139.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	157
140.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	157
141.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	158
142.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	158
143.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	159
144.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	159
145.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	160
146.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	160
147.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	161
148.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	161
149.	İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	162
150.	Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	163
151.	Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	165

152. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	166
153. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	167
154. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	167
155. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	168
156. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	169
157. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	169
158. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	170
159. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	170
160. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	171
161. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	172
162. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	172
163. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	173
164. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	176
165. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	178
166. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	179
167. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	179
168. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	180

169. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	181
170. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	181
171. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	182
172. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	183
173. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	183
174. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	184
175. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	184
176. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	185
177. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	185
178. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	188
179. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	191
180. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	192
181. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	193
182. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	194
183. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	194
184. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	195
185. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	196
186. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	196
187. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	197
188. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	197
189. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	198

190.	Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	199
191.	Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	199
192.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı	202
193.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	204
194.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	204
195.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	205
196.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	205
197.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	206
198.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	207
199.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	207
200.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	208
201.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	208
202.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	209
203.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	209
204.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	210
205.	Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	210
206.	Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	213

207. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	214
208. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	215
209. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	215
210. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	216
211. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	216
212. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	216
213. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	217
214. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	217
215. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	218
216. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	218
217. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	219
218. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	219
219. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	220
220. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	221
221. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	223
222. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	224
223. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	224
224. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	225
225. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre	226

Varyans Analizi

226.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	226
227.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	226
228.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	227
229.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	228
230.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	228
231.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	228
232.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	229
233.	Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	229
234.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	232
235.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	233
236.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	234
237.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	234
238.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	235
239.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	235
240.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	236
241.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	236
242.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	237
243.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	237

244.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	238
245.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	238
246.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	239
247.	Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	239
248.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	242
249.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	243
250.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	243
251.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	244
252.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	245
253.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	245
254.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	246
255.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	246
256.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	246
257.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	247
258.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	247
259.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	248
260.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	248
261.	Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	249
262.	İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	251

263. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	253
264. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	253
265. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	254
266. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	255
267. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	255
268. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	256
269. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	256
270. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	257
271. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	257
272. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	258
273. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	258
274. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	259
275. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	259
276. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	261
277. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	264
278. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	264
279. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	265
280. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	265
281. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	266
282. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	266

283. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	267
284. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	267
285. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	268
286. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	268
287. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	269
288. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı	269
289. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi	270
290. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı	272
291. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	273
292. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı	274
293. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi	275
294. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı	275
295. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi	275
296. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı	276
297. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi	276
298. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı	277
299. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi	277
300. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı	278
301. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi	278

302. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı 279
303. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi 279

BÖLÜM 1

GİRİŞ

Bu bölümde araştırmanın amacı ve önemi, “problem durumu” başlığı altında açıklanmış; problem cümlesi, alt problemler, sayıtlılar, sınırlılıklar ve tanımlar üzerinde durulmuştur.

Problem Durumu

İçinde bulunduğumuz 21. yüzyılın gürültülü, hızlı, rekabetçi, teknolojiyi yoğun şekilde kullanan yaşamı; varlığını binlerce yıldır sürdüren insanlığın karşısına yepyeni bir sorun çıkarmıştır. “Stres” adını verdiğimiz bu sorun, günümüzün en fazla tartışılan konularından biri haline gelmiştir.

Önceleri akademik çevrelerde tartışılan bu kavram artık günlük yaşantımızda yerini almıştır. İnsanlar en çok çalışma ortamında stresle karşılaşır. Stres; aşırı ses, ışık, ısı, çok fazla ya da çok az sorumluluk ve çok fazla ya da çok az denetim sonucunda ortaya çıkar. Stres kaynaklarının iş ortamından ve yönetimsel ilişkilerinden kaynaklandığı durumda ise yönetsel stresten bahsedilmektedir. Yönetsel stres, organizasyon içinde çalışan bireyin aşırı iş yükü taşımaları, sorumluluklarını yerine getirememeleri, çalışma ortamlarının uygun olmaması gibi durumlardan oluşmaktadır (Şimşek, Akgemici ve Çelik, 2001: 219).

Stres kavramıyla iyice içli dışlı olmuş günümüz dünyasında yatılı ilköğretim okullarında öğretmenlik veya yöneticilik yapmak bu stresi daha

fazla yaşamak anlamına gelmektedir. Yönetim sözlük anlamıyla; “bir kurumu, bir kamu kuruluşunu ya da özel bir işletmeyi, bir işi çekip çevirme; bir topluluğun, toplu bir çalışmanın başında bulunma, onda sorumlu olma, idare” (Büyük Larousse, 1986: 12599); Türk Dil Kurumu sözlüğünde ise (1) “Bir kurum veya kuruluşun yasalara, kurallara ve belli şartlara uygun biçimde işlemlerini sağlamak, idare etmek, tedvir etmek;” (2) “Birinin bir konudaki etkinliğine, çalışmasına yön vermek, birini yönlendirmek” anlamlarına gelmektedir (TDK, 2005).

Eğitim yönetiminden söz edildiğinde; yönetim, sorun çözme süreci olarak tarif edilmektedir (Başaran, 2000: 86). Tariflerin bizi götürdüğü doğal sonuç, yönetim işinin insanlarla ve sorunlarla uğraşmak olduğudur.

Bu konuda yapılmış bir araştırma olmamakla birlikte, ilköğretim kademesindeki yöneticilerin büyük bir çoğunluğu yer değiştirirken YİBO ve PİO'ları tercih etmemektedirler. YİBO ve PİO'larda yöneticilik görevini yürüten kişilerin çoğu yöneticilik görevlerine yine bu okullarda başlamışlardır. Kamuoyundaki yaygın kanaat, YİBO ve PİO'larda yöneticilik yapmanın çok zor olduğu, mesai kavramının olmadığı, yürürlükteki mevzuata uyarak bu okullarda görev yapmanın imkânsız oluşu ve her an görevden alınma durumuyla karşı karşıya kalılabileceğidir.

Bunun yanı sıra birçok öğretmen, tayini YİBO veya PİO'ya çıktığında şaşırmakta, normal okullarda yıllarca çalışmış olsa bile ilk zamanlar kendisini çok değişik ve yabancı bir ortamda hissetmektedir. Gündüzlü bir okulda ders bittiğinde okulla ilişkisini kesmekteyken, YİBO ve PİO'larda haftada 1 – 2 gece belletici olarak nöbete kalmakta, öğrencilerinin derslerinin yanı sıra beslenme, barınma, yıkanma gibi işlerinden de sorumlu olmakta ve 24 saat bir anne – baba gibi kendini öğrencilerden sorumlu hissetmektedir.

Bu tez Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında (PİO) görevli yönetici ve öğretmenlerin stres kaynaklarını ve

düzeylelerini ortaya çıkararak, çözümlü noktasında öneriler sunmayı, böylelikle ülkemiz eğitim sisteminin daha etkili ve verimli hale getirilebilmesine katkı sağlamayı amaçlamaktadır.

Problem Cümlesi

Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenler okul örgütlerinde stres kaynağı olarak belirlenen durumları nasıl algılamaktadırlar?

Alt Problemler

1. YİBO ve PİO'larda görevli yöneticilerin örgütsel stres kaynakları boyutları olarak kabul edilen; Bürokrasi, Yönetim Zorlukları, İnsan Unsuru, Çalışma Ortamı, Maddi İmkânlar, Etik Kaygılar, Karar, Keyfilik boyutlarında yaşadıkları örgütsel stres düzeyleri nelerdir?
2. Yöneticilerin bu boyutlarda yaşadıkları örgütsel stres düzeyi,
 - a. Mesleki kıdem,
 - b. Yöneticilik kıdemi,
 - c. Branş,
 - d. Mezun olunan okul,
 - e. Son eğitim durumu,
 - f. Görev yapılan okulun öğretmen sayısı,
 - g. Görev unvanı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
3. YİBO ve PİO'larda görevli öğretmenlerin örgütsel stres kaynakları boyutları olarak kabul edilen Karara Katılma, İletişim, Yöneticilerin Tutum ve Davranışları, Denetim Biçimi, Çalışma Koşulları, Yükselme

ve Gelişme Olanakları, Mesleksel Güvence, Mesleksel Görünüm, Örgütsel Olanaklar, Rol Çatışması - Rol Belirsizliği, İnsan İlişkileri, Öğrencilerin Tutum ve Davranışları, Velilerin Tutum Ve Davranışları boyutlarında stres kaynağı olarak varsayılan durumlar, öğretmenler tarafından ne derece stres yaratıcı durumlar olarak görülmektedir?

4. Öğretmenlerin bu boyutlarda yaşadıkları örgütsel stres düzeyi,
 - a. Cinsiyet,
 - b. Mesleki kıdem,
 - c. YİBO veya PİO'daki görev yılı,
 - d. Branş,
 - e. Mezun olunan okul,
 - f. Son eğitim durumu,
 - g. Görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

Sayıtlar

1. Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okullarında stres yaratıcı durumlar vardır.
2. Stres yaratıcılar ve stres yaratıcıların düzeyleri yönetici ve öğretmen görüşlerine dayalı olarak saptanabilir.
3. Anket sorularına verilen yanıtlar yönetici ve öğretmenlerin gerçek görüşlerini yansıtmaktadır.

Sınırlılıklar

1. Bu araştırma Kayseri il merkezi ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan yöneticileri ve öğretmenleri kapsamaktadır.
2. Stres kaynakları okul örgütü ile sınırlıdır.

Tanımlar

Stres: Bireyin, fizik ve sosyal çevreden gelen uygunsuz koşullar nedeniyle, bedensel ve psikolojik sınırların ötesinde harcadığı gayret (Cüceloğlu, 2003: 321).

Stresör: Strese neden olan faktörler (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998:189). Stresi başlatan çevresel uyarıcı etkenler (Pehlivan, 2002: 2).

Örgütsel Stres: Çalıştıkları örgüte veya yaptıkları işe ilişkin istemlerinin yeterli düzeyde karşılanmamasının işgörenlerde yarattığı tepki (Aslan, 1996: 9).

Yönetici: Kayseri il merkezi ve ilçelerinde, 2005 – 2006 öğretim yılında Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan müdür, müdür başyardımcısı ve müdür yardımcıları.

Öğretmen: Kayseri il merkezi ve ilçelerinde, 2005 – 2006 öğretim yılında Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenler.

Okul: Kayseri il merkezi ve ilçelerinde olup, 2005 – 2006 öğretim yılında faaliyette bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları.

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu: Nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumu (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği).

Pansiyonlu İlköğretim Okulu: Merkezi durumda olan yerleşim birimlerinde, öğrencilerin parasız yatılı ve gündüzlü olarak eğitim-öğretim görmeleri için açılan ilköğretim kurumu (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği).

Korelasyon: Pearson moment çarpım korelasyon katsayısı.

Diğer: Sayılarının azlığı dolayısıyla bir arada değerlendirilen değişkenlerin ortak adı.

Kısaltmalar

YİBO: Yatılı İlköğretim Bölge Okulu.

PİO: Pansiyonlu İlköğretim Okulu.

SPSS: Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı. (Statistics Programme for Social Sciences)

BÖLÜM II

KURAMSAL BİLGİLER VE İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde, araştırma konusuyla ilgili kuramsal bilgiler, konuyla ilgili yurt içinde ve yurt dışında yapılan araştırmalar yer almaktadır.

Stres Kavramına İlişkin Genel Bilgiler

1. Stres Kavramı

Stres, organizmanın fizik ve ruhsal sınırlarının zorlanması ve tehdit edilmesiyle ortaya çıkan bir durumdur (Batlaş ve Batlaş, 2004: 26). Sınırları zorlanan organizma bu duruma fizyolojik ve psikolojik tepki gösterir (Şerif 2001: 215). Bireyin başatme yetenekleri, stresli olayın üstesinden gelebilecek düzeyde olduğu sürece, kişi kendini aşırı gerilimden uzak tutabilir. Ancak olayın gerektirdikleri, kişinin başatme kaynaklarından daha ağır ise, bir dengesizlik durumu gelişir ve bedene fiziksel ve psikolojik taşıma kapasitesinin üstünde bir ağırlık yüklenir. Birey belki bu ağır yükü bir yere kadar taşıyabilir. Ancak bu durum devam ederse, aşırı stresin işaretleri belirir ve arkasından bir tükenmişlik durumu ya da stresle ilgili diğer hastalıklar gelir.

Bir tehdit veya stresörle karşılaşılan organizmanın tepkilerini inceleyen Walter B. CANNON, bu tepkileri "savaş ya da kaç" (fight or flight) tepkisi olarak adlandırmıştır (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 187). Bu belirtiler, bedenimizin belli bir mücadeleye veya kaçmaya hazırlanırken yaptığı seferberliğin başlıca sonucudur. Organizmadaki bu değişiklikler bilinçli olmayıp, otonom sinir sistemi tarafından kontrol edilmektedir.

Bu faaliyetler ve anlamları şunlardır (Baltaş ve Baltaş, 2004: 24).

- Depolanmış yağ ve şeker kana karışır. (Mücadeleye gerekli enerji için hammadde sağlanır.)
- Solunum sayısı artar. (Bedene daha fazla oksijen sağlanır.)
- Kanda alyuvar artar. (Beyne ve kaslara daha fazla oksijen sağlanır.)
- Kalp vuruş sayısı artar ve kan basıncı yükselir. (Bedenin gereken bölgelerine gerekli kan takviyesi yapılır.)
- Kas gerilimi artar. (Kuvvet gerektiren işlere hazırlık yapılır.)
- Sindirim yavaşlar veya durur. (İç organlardaki kan kaslara ve beyne geçer.)
- Gözbebekleri büyür. (Daha fazla ışık alınarak algıyı güçlendirmeye yardımcı olunur.)
- Bütün duyumlar artar. (Dış ortamdan daha çok haberdar olunması sağlanır.)
- Hipofiz bezi uyarılır. (İç salgı sisteminin etkinliği artar, böbreküstü bezinden adrenalin ve noradrenalin salgılanır.)

2. Genel Uyum Sendromu

Stres konusuna uzun yıllarını vermiş ve ismi stresle birlikte anılan Hans SELYE'nin stres kuramı, organizmanın tepki mekanizmalarını içerir ve "Genel Uyum Sendromu" olarak bilinir. Bu kurama göre organizmanın strese gösterdiği tepki üç aşamada gelişir (Baltaş, 2000: 140).

1. Alarm Reaksiyonu
2. Direnç Dönemi
3. Tükenme Dönemi

Alarm Reaksiyonu: Bu dönem, organizmanın uyarıcı tehdit veya stresör olarak algıladığı ilk aşamadır. Organizma bu dönemde iki aşamalı bir tepkide bulunur. İlk andaki şok döneminde vücut ısısı ve kan basıncı düşer,

kalp atımı yavaşlar, yarı bilinçlilik hali yaşanır. Kısa süren ilk aşamanın ardından hemen karşı şok gelir. “Savaş ya da kaç” bahsinde geçen otonom belirtiler ortaya çıkar. Amaç mücadele ederek veya kaçarak organizmayı korumaktır. Bu durumda tehdit veya stresör ortadan kalkarsa, gevşeme, uyku, sindirim gibi durumlarla vücutta yavaşlama görülür. Stres durumunun devam etmesi halinde direnme aşamasına geçilir.

Direnç Dönemi: Bu aşamada vücudun direnci normalin üzerine çıkar. Organizma yapmış olduğu alarm tepkilerini ortadan kaldırır ve stresli ortama uyum sağlamış gibi görünür, kandaki biyokimyasal maddeleri geri çeker. Organizma, sanki normal koşullar altında işliyormuş izlenimini verse de, gerçekte yorulmakta ve içten içe direncini yavaş yavaş kaybetmektedir.

Tükenme Dönemi: Stres verici olay çok ciddi ise ve uzun sürerse, beden artık stresin baskısına dayanamaz, direncini yitirir. İlk alarm dönemindeki belirtilerden bir kısmı geri gelir, hastalıklar ortaya çıkmaya başlar.

3. Stres Yaratan Faktörler

Stres yaratan faktörler genel olarak; fiziksel çevre şartları, örgütsel faktörler ve bireysel faktörler olarak gruplanabilir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 189). Bu faktörler arasındaki ayırım kesin olmayıp, özellikle fiziksel çevre şartları ve bireysel faktörler kişinin örgütsel çevresini etkilemekte ve dolaylı da olsa örgütsel strese sebep olmaktadır.

Fiziksel Çevre Şartları: Hava kirliliği ve havasız ortam, gürültü ve titreşim, kalabalık, radyasyon, sıcaklık, toz ve soğukluk, başlıca stres yaratan çevre faktörleridir (Baltaş ve Baltaş 2004: 59).

Örgütsel Faktörler: Aşırı iş yükü, işin sıkıcı olması, gece çalışma, çok hafif iş, zaman baskısı altında çalışma, kritik kararlar vermek zorunda olmak,

sorumlulukların fazla – yetkilerin az olması, yeteneklerin işin gereklerine uygun olmaması, örgütsel ortamdan kaynaklanan başlıca stres faktörleridir (Aydın 2002: 45).

Bireysel Faktörler: Stres yaratan en önemli bireysel faktör kişilik özelliğinden kaynaklanmaktadır. A tipi kişilik özelliğine sahip kişiler diğer insanlara göre daha fazla strese maruz kalmakta ve yaşanan olayları ve çevre şartlarını stres yapıcı olarak algılamaktadırlar. Bu faktörün dışında algılama farkları, geçmiş tecrübeler, bozuk aile düzeni, boşanma, yakınların ölümü, ekonomik sorunlar strese sebep olan başlıca bireysel faktörlerdir (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 192).

4. Stres Türleri

Stres kelimesi genellikle olumsuz ve zararlı çağrışımlar yapmaktadır (Baltaş ve Baltaş, 2004: 66). Ancak stres her zaman olumsuz sonuçlara yol açmaz. Bazı durumlarda, özellikle iş ortamlarında bireyin becerisine ve iş görme gücüne yardımcı olan bir coşku, bir enerji şeklinde bireye fayda da sağlayabilir (Şimşek, Akgemici ve Çelik, 2001: 215). Bu görüşe göre kişinin iş performansına olumlu etkisi olan ılımlı bir düzeyde olan strese olumlu, kişinin iş ve özel hayatının başarısını engelleyen strese olumsuz stres denilebilir.

5. Örgütsel Stres

5.1. Örgütsel Stres Kaynakları

Örgütsel stres kaynakları söz konusu olduğunda bu stres kaynakları a) örgütün yapısından, b) yapılan işin gereklerinden ve rol özelliğinden olmak üzere iki ana başlık altında toplanabilir.

Örgütsel stres kaynakları şöyle sıralanabilir (Schafer, 1987. Akt. Pehlivan, 1995; Ertekin, 1993):

1. Örgütsel Politikalar Boyutu:

- Adaletsiz veya yetersiz performans değerlendirme
- Adaletsiz ödeme
- Keyfi ve belirsiz politikalar
- İşin dönerli olarak verilmesi
- İdealist iş tanımları

2. Örgütsel Yapı Boyutu:

- Merkezilik, karara katılmada yetersizlik
- Gelişme veya ilerleme fırsatının azlığı
- Aşırı biçimsellik
- Emeğin bölünmesi ve aşırı uzmanlaşma
- Örgütün, birimlerin birbirine bağımlılığı

3. Örgütsel Süreç Boyutu:

- Zayıf iletişim
- Performansa ilişkin dönüt eksikliği veya zayıflığı
- Amaçların belirsizliği veya çatışması
- Yetiştirme programları

İş gerekleri ve rol özelliklerine ilişkin stres kaynakları ise, şöyle sıralanabilir (Schafer, 1987. Akt. Pehlivan, 1995):

1. Çalışma Koşulları Boyutu:

- Kalabalık
- Gizliliğin korunamayışı
- Mekan düzenlemesinin kötü oluşu
- Zehirli kimyasal maddelerin varlığı

2. İş Koşulları Boyutu:

- Güvenlik tehlikesi

- Hava kirliliği

- Radyasyon

3. Kişiler Arası İlişkiler Boyutu:

- Adaletsiz veya saygısız deneticiler

- Kabul ve tanınma yoksunluğu

- Güven yoksunluğu

- Yarışma (Rekabet)

- Temsil sorumluluklarında güçlük

- Gruplar arası ve grup içi çatışmalar

4. İş Gereklere Boyutu:

- Tekrarlı çalışma

- Zaman baskısı ve iş teslimatı

- Beceri gereğinin azlığı

- Başka kişilerden sorumlu olma

- Eksik veya fazla istihdam

5. Rol Özellikleri Boyutu:

- Rol çatışması

- Rol belirsizliği

- Rolün az veya fazla oluşu

- Rol-statü uyumsuzluğu

5.2. Örgütsel Stres Modelleri

Ertekin (1993) kuramsal ve uygulamalı stres modellerinin bir sentezini yaparak, stres oluşumunu ve etkilerini stres, A tipi davranış, belirtiler ve başa çıkma çabaları olarak 4 temel değişkene göre tanımlamıştır. “Etki Modelleri” başlığı altında da toplanabilecek (Aslan, 1996: 29) olan bu modeller aşağıdadır.

Doğrudan Etki Modeli: Bu modele göre stresli yaşam biçiminin fiziksel belirtilerle ilişkisi az, buna karşılık psikolojik belirtilerle ilişkisi ise güçlüdür. Fiziksel belirtiler genellikle A tipi davranışta görülür (Kalp rahatsızlıkları). Stresle başa çıkma çalışmaları stratejilerine göre olumlu veya olumsuz sonuç verebilir. Soruna yönelik çalışmalar stres belirtilerini azaltırken, duygusal yönü ağır basan yaklaşımlar stresi artırmaktadır.

Yumuşatılmış Etki Modeli: Bu modele göre A tipi insanlar stresle başa çıkmada B tipi kişilere göre daha az başarılı olmaktadır. Doğrudan etki modelinde olduğu gibi bu modelde de, soruna yönelik çalışmalar stres belirtilerini azaltırken, duygusal yönü ağır basan yaklaşımlar stresi artırmaktadır.

Dolaylı Etki Modeli: Bu modele göre stres bir yandan stres belirtilerini artırırken, diğer yandan da A tipi davranışın harekete geçmesine sebep olur. Örneğin, sorun çözerek stresle başa çıkma stres belirtilerini azaltırken, A tipi davranış ve duygu yüklü stresle başa çıkmak stres belirtilerini artırır.

Dolaylı Yumuşatılmış Etki Modeli: Bu modele göre A tipi davranışa sahip olan bireyler kendileri için daha stresli ortam yaratmakta ve stresle başa çıkmada yetersiz kalmaktadırlar. Yani A tipi davranışla stres belirtileri arasında sürekli bir ilişkinin olduğunu ve stresin bu ilişkiyi dolaylı olarak etkilediği savunulmaktadır.

Koşullu Aracılı Etki Modeli: Bu modele göre de stres ve stresle başa çıkma çabaları, A tipi davranışla stres belirtileri arasındaki ilişkide aracı rolü oynamaktadır. Bu model dolaylı yumuşatılmış etki modeline benzemekle birlikte aralarındaki tek fark, stresle başa çıkma çabaları stres – A tipi kişilik ilişkisinde dolaylı bir rol oynamaktadır.

Sınırlı Aracılı Etki Modeli: Bu modele göre stres altındaki A tipi birey, stresi yenmek için stratejiler seçmekte ancak uygun stratejiyi seçme

hususunda başarılı olamamaktadır. Buna karşın, B tipi bireyler stresle başa çıkma hususunda daha etkili stratejiler kullanmakta ve daha başarılı olmaktadır.

Aşırı Sınırlandırılmış Etki Modeli: Bu modele göre A tipi bireyler stresle başa çıkmak için daha uyumsuz ve duygusal stratejiler kullanırlarken, B tipi kişiler sorun çözmeye yönelik ve uyumlu çabalar gösterirler.

6. Stres ve Kişilik

Çalışan bireyler için önemli bir stres kaynağı da kişisel etkenlerdir. Gereksinimler, kapasite (yetenekler) ve kişilik gibi bireysel özellikler, iş görenlerin iş durumlarını algılama ve tepkide bulunma biçimleri üzerinde etkili olmaktadır. (Aydın, 2002: 26)

En önemli bireysel stres kaynağı kişilik özelliğidir. Kişilik analiz ve stres ilişkisinde ilk ciddi çalışma Rosenman ve Friedman tarafından 1974 yılında ortaya konmuştur. Çalışmalarındaki kişilikler A ve B tipi olarak belirlenmiş, bunlara yönelik çeşitli özellikler tanımlanmıştır. (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 192)

Kişinin çevresini nasıl algıladığı, çevresel değişimlere ve ilişkilere gösterdiği tepki onun kişiliğiyle ilgilidir. İşletmeler çalışanlarını bu kişilik tiplerine bakarak değerlendirebilirler.

6.1. A Tipi Kişilik Özellikleri

Yükselme ve başarı hırsı, başkalarıyla yarışmak, heyecanlılık, duygusallık, acelecilik, zamana karşı yarışmak, saldırganlık (agresif), işleri hemen bitirme eğilimi, işlere aşırı bağlılık, hareketlerin ve konuşmanın hızlı olması, çabuk öfkelenmek, bir güne birçok iş sığdırma, sabırsızlık, yanındakilerin yeterince çalışmadığından yakınmak, insan ilişkilerinin zayıf

oluşu, dinlenmeyi sevmemek, kişisel ve sosyal yaşantıya zaman ayırmamak, planlamayı zaman kaybı olarak görmek, kuyrukta beklemekten sıkılmak, başkasının sözlerini kesmek, yerinde durmamak ve otururken ayaklarını oynatmak (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 192).

A Tipi davranışa sahip kişiler iş başında ve iş dışında daha çok stresli olan kişilerdir. Bu tip kişilerin koroner yetmezliğine yakalanma riskleri, diğerlerine göre iki kat daha fazladır (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 192).

A Tipi Davranış: Friedman ve Rosenman tarafından saptanan A tipi kişiliğin temel özellikleri şunlardır: (Taştan, 2002: 2)

- Zamanı iyi kullanma konusunda hassastırlar.
- Oldukça saldırgan ve rekabetçidirler.
- Sürekli hareket etmeyi severler ve hızlı yemek yemek alışkanlığındadırlar.
- Aynı anda iki işi yapmak isterler.
- Sabırsızdırlar ve beklemekten nefret ederler.
- İşe yöneliktirler ve işi zamanında bitirmeye önem verirler.
- Rakamlarla boğuşurlar ve başarıyı kazanma derecelerini ölçmeye alışırırlar.
- Güçlü bir motivasyonları vardır.
- Kendilerine aşırı güvenleri vardır.
- İşlerinde yüksek kaygı taşırlar.
- Çabuk karar verirler.
- Randevularına tam saatinde giderler ve başkalarında da aynı duyarlılığı isterler.
- Duyarlı bir kişilik yapıları vardır.
- Enerjilerini planlarlar.
- Az dinlenir, az spor yaparlar.
- Orkestra şefli kişilik yapısındadırlar.

6.2. B Tipi Kişilik Özellikleri

A tipi kişiliğin ayırt edici özellikleri ise iş konusunda çok rahat olmak, zaman ve başarı ile pek ilgilenmemek, işte kalite arayışı, başkalarıyla yarışmamak, sakin ve açık konuşmak, kendisinden emin olmak, sağlığına düşkün ve boş vakti bol olmak, çevreye açık ve sosyal yaşamı seven bir özellik taşımak unsurlarında yoğunlaşmaktadır. (Sabuncuoğlu ve Tüz, 1998: 192)

B Tipi Davranış: Friedman ve Rosenman'a göre; bu tip davranışın özellikleri şunlardır: (Taştan, 2002: 2-3)

- İvedilik ve sabırsızlık düşünceleri yoktur.
- Gösteri meraklısı değildirler ve sorulmadıkça başarılarını ve yaptıklarını tartışma ihtiyacı duymazlar.
- Oyunu yarışmak için değil, hoşça zaman geçirmek için severler.
- Suçluluk duymadan dinlenirler.
- Sosyal değerler için fazla kaygılanmazlar.
- Zaman esiri olmazlar.
- Ekiple kolayca çalışırlar.
- Karar vermede aceleci değildirler.
- Özel hayatları ile iş hayatları arasında kolayca sınır koyabilirler.
- Eve döndüklerinde günlük hayattan tamamen uzaklaşabilirler.

Psikologlar açısından stres, onu zihninde taşıyan kişiye aittir. Hepimiz günlük, basit gözlemlerimizden, aynı olaya farklı kişilerin farklı tepki ve yaklaşımlarının olduğunu biliriz. Bu farklılık zihinsel şartlardan, sosyal şartlara kadar uzanan değişkenlerden kaynaklanır. Hatta biliriz ki, biz bir gün dış ortamdan gelen uyaranlara gülüp geçerken, bir başka gün aynı olaylara sert tepkiler verebiliriz. Bu sebeple stres olgusu incelenirken, stres verici durumlar kadar onlarla karşılaşan bireyin psikolojik özelliklerinin de ele alınması ve

değerlendirilmesi önem taşır. Stres ve stres vericilerin insana etkisi söz konusu olunca, insanın psikolojik bütünlüğünü oluşturan düşünce, duygu ve davranışlarını anlamaya, tanımaya gerek vardır. (Batlaş ve Baltaş, 2004: 32)

Stres tepkisi, ortamda ne olduğuna bağlı olarak değil, insanın olana nasıl tepki verdiğine bağlı olarak ortaya çıkar. Hissettiklerimiz esas olarak düşündüklerimiz paralelindedir. Bu sebeple stres belirli insanla belirli olayın etkileşiminde ortaya çıkar. (Batlaş ve Baltaş, 2004: 32)

7. Stres Belirtileri ve Başa Çıkma Yolları

7.1. Stres Belirtileri

Stresle ilgili belirtiler çok çeşitli başlıklar altında gruplanabilir. Braham'ın (1998) yaptığı sınıflamaya göre stresle ilgili belirtiler fiziksel, duygusal, zihinsel ve sosyal olmak üzere dört grupta toplanabilir (Braham, 1998: 52-55):

1. Fiziksel Belirtiler: Baş ağrısı, düzensiz uyku, sırt ağrıları, çene kasılması veya diş gıcırdatma, kabızlık, ishal ve kolit, döküntü, kas ağrıları, hazımsızlık ve ülser, yüksek tansiyon veya kalp krizi, aşırı terleme, iştahta değişiklik, yorgunluk veya enerji kaybı, kazalarda artış.

2. Duygusal Belirtiler: Kaygı veya endişe, depresyon veya çabuk ağlama, ruhsal durumun hızlı ve sürekli değişmesi, asabilik, gerginlik, özgüven azalması veya güvensizlik hissi, aşırı hassasiyet veya kolay kırılabilirlik, öfke patlamaları, saldırganlık veya düşmanlık duygusal olarak tükendiğini hissetme.

3. Zihinsel Belirtiler: Konsantrasyon, karar vermede güçlük, unutkanlık, zihin karışıklığı, hafızada zayıflık, aşırı derecede hayal kurma, tek bir fikir veya düşünceyle meşgul olma, mizah anlayışı kaybı, düşük verimlilik, iş kalitesinde düşüş, hatalarda artış, muhakemede zayıflama.

4. Sosyal Belirtiler: İnsanlara karşı güvensizlik, başkalarını suçlamak, randevulara gitmemek veya çok kısa zaman kala iptal etmek, insanlarda hata bulmaya çalışmak ve sözle rencide etmek, haddinden fazla savunmacı tutum, birçok kişiye birden küs olmak, konuşmamak.

7.2. Stresle Başa Çıkma Yolları

Stresle başa çıkabilmek için öncelikle stresin kaynağının tanınması ve stres yaratan durumun değiştirilebilir ve kontrol edilebilir olup olmadığının belirlenmesi gereklidir. Bundan sonra stres kaynağının cinsine göre strateji belirlenebilir. Kontrol edilebilir durumlarda kullanılacak yöntemler, stres kaynağının zayıflamasına ya da ortadan kalkmasına yardım edecek şekilde probleme odaklanan yöntemlerdir. Kontrol edilemeyen durumlarda kullanılacak yöntemler ise yaşanan stres tepkisini azaltmaya ve duruma daha kolay katlanabilmeye yardımcı olmak için duygulara odaklanan yöntemlerdir. Bu yöntemler genel olarak şunları içermektedir (Ginter, 2004; Atkinson ve ark. 2005: 509-512):

Kontrol edilebilen durumlarda kullanılacak yöntemler, davranışsal ve bilişsel olarak ikiye ayrılmaktadır:

Davranışsal yöntemler:

1. Yapılmak istenen bir işi önceden planlamak.
2. Sorunları çözümlenmek için bilgi istemek ve yardımcı olabilecek kişilerle konuşmak.
3. Stres yaratan kişiyle ve durumla yüzleşmek.
4. Stresi ateşleyen durumlardan kaçınmak.
5. Stresle başa çıkmayı teşvik edici ortam yaratmak.
6. İstenen davranışı başarmak için kendi kendisiyle anlaşma yapmak.

Bilişsel yöntemler:

1. Sorunla başa çıkmak için kendinizle olumlu diyalogda bulunmak.

2. Durumla başa çıktığınızı zihninizde canlandırmak.
3. Gerçekçi olmayan inançlarla savaşmak.

Kontrol edilemeyen durumlarda kullanılabilecek yöntemler de davranışsal ve bilişsel olarak ikiye ayrılmaktadır:

Davranışsal yöntemler:

1. İnsana acı çektiren şeyleri hatırlatan durumlardan kaçınmak.
2. Gerilimi azaltmak için fiziksel egzersiz yapmak (Kas gevşetme, zihinsel dinginlik ve derin nefes egzersizleri).
3. Boş zamanlarda keyifli etkinliklerde bulunmak.
4. Sosyal destek.

Bilişsel yöntemler:

1. Endişe yaşanan süreyi sınırlı tutmak.
2. Olayları yeniden değerlendirerek iyi taraflarını aramak.
3. Akla olumsuz düşünceler geldiğinde bunları durdurmak.
4. Kendi durumunuzu şartları daha olumsuz olan diğer insanlarla karşılaştırmak.

Stresin sadece iş ortamında değil, yaşamımızın her aşamasında karşı karşıya olduğumuz bir durum olduğundan hareketle, stresle başa çıkma konusunda Braham'ın geliştirdiği model, temelde yaşam tarzımızı yönetmeyi hedefleyen uzun vadeli bir stres yönetimi modelidir. DKBY isimli model 4 aşamadan oluşmakta olup, ismini aşamaların baş harflerinden almaktadır. Bu yaklaşım aşağıda kısaca açıklanmaktadır (Braham, 1998: 59).

1. **Adım: D - Değiştir:** Eğer imkan varsa içinde bulunulan ve strese sebep olan olumsuz durum değiştirilir. Bunun için bir sorunla karşılaşıldığında kişi öncelikle kendine o sorunun gerçekten kendi sorunu olup olmadığını sormalıdır. Ancak ondan sonra sorunla yüzleşilmeli, gerekirse yardım istenmeli ve iyi bir planlama ile

sorunun üstesinden gelinmelidir. Bu durumda stresi tamamen ortadan kaldırmak mümkün olabilir.

D

Değiştir

- Stres kaynağıyla yüzleş
- Yardım iste
- Zamanını iyi kullan
- 'Hayır' demeyi öğren
- Arada mola ver
- Stres kaynağını önceden tahmin et

K

Kabul et

- Düşünce tarzını değiştir
- Kaygılanma
- Öfkene hakim ol
- Durumu daha da kötüleştirme

B

Boşver

- Vazgeçmeyi öğren
- İşleri üst üste ekleme
- Neden boş vermen gerektiğini bil
- Denge kur
- A Tipi davranış (Kaçın)
- B Tipi davranış (Edin)

Y

Yaşam tarzını yönet

- Negatif mücadeleden kaçın
- Pozitif yaşam tarzı benimse
- Diyet yap
- Egzersiz yap
- Rahatla
- Destek al

2. Adım: K - Kabul et: Bu adım, 1. adımda değiştirilemeyeceği anlaşılan koşulların kabul edilmesidir. Bunun için öncelikli olarak kişi düşünce tarzını değiştirmelidir. Haddinden fazla genellemeler yapmak, 'ya hep ya hiç' diye düşünmek, olayları zihin süzgecinden geçirerek sadece olumsuz taraflarını görmek, 'yapmalıyım, etmeliyim' yüklemelerini fazla kullanmak,

olaylardan acele sonuçlar çıkarmak, geleceği okumaya kalkışmak gibi eylemler kişinin düşünüş tarzından doğan başlıca stres kaynaklarıdır. Kişi bu tür düşünüş tarzını terk ederek öfkesini kontrol altına alır ve enerjisini boşa harcamaz. Bu şekilde hayatın gerçeklerinden kopmaz ve hayata karşı pozitif yaklaşımını kaybetmez.

3. Adım: B - Boşver: Değiştirilemeyen durumları kontrol etmeye çalışmak insanı strese götürür. Boşvermek ise insanı duygusal, zihinsel, ruhsal ve fiziksel açıdan rahatlatarak boş yere stres yaşanmasını önler.

4. Adım: Y - Yönet: Bu aşamada egzersiz, diyet, rahatlama ve duygusal destek yoluyla gelecekte stres oluşturacak durumlarla mücadele etmek öğrenilir.

Stres konusuna yıllarını vermiş olan Selye, stresle başa çıkabilme konusunda aşağıdaki tavsiyelerde bulunmaktadır:

- Sevginize ve dostluğunuza layık olmayan kişilerle dost olmak için zamanınızı harcamayın.
- Mükemmelliğin peşinde koşmayın; kendi yetenekleriniz dahilinde bir şeyler yapmaya çalışın.
- Hayattaki basit olaylardan alınacak mutlulukları küçümsemeyin.
- Her durumu iyice değerlendirerek, sintoksik tepkinin mi, yoksa katatoksik tepkinin mi sizin için daha iyi olacağını araştırın.
- Hayatın hoş yanlarını ve talihinizi artıracak şeyleri düşünün. Bir Alman atasözünün dediği gibi, "Güneş saati gibi sadece güzel günleri sayın."
- Bir yenilgiye uğradığınız zaman eski başarılarınızı hatırlayarak kendinize güveninizi yeniden kazanın.
- Hoşlanmadığınız işleri sürüncemede bırakmak yerine onları bir an önce yaparak, bu yükten kurtulun.
- Herkesin doğuştan eşit olmadığını kabul edin. Kişiler kendilerine tanınan eşit fırsatları değişik türlerde kullanırlar ve başarıları da davranışlarındaki farklılıktan kaynaklanır. Liderlerse izleyicilerinin saygı ve sadakati olduğu sürece liderdir.

- Komşunuzun sevgisini kazanabilecek şekilde bir hayat sürerseniz sizin hayatınız da mutlu olur (Aktaran Yates, 1985: 138).

Stres kaynaklarının yol açtığı gerilime karşı bir takım önlemler almak da stresle mücadelede gerilimi azaltıcı etkenlerden belki de en önde geleni iyi ruh sağlığı alışkanlıkları geliştirmek ve uygulamaktır. Bu şekilde geliştirilen güçlü psikolojik uyum gerilimi etkisiz kılabilmektedir (Yates, 1985: 120). Shaffer ve Shoben'in 1950'li yıllarda stres etkileriyle mücadele için günümüzde de geçerliliğini büyük ölçüde koruyan aşağıdaki öneriler listesini hazırlamışlardır (Yates, 1985: 120):

- Fiziksel sağlık: Vücut ve beyin sağlığı arasında yakın bir ilişki vardır. Sağlıklı bir fiziksel yapı, fiziksel ve psikolojik gerilim kaynaklarına karşı daha dirençlidir.
- Kendini kabul etme: Kişinin güçlü ve zayıf yanları, başarıları ve başarısızlıklarıyla kendini olduğu gibi kabul etmesi ruh sağlığının en önemli belirtisidir.
- Bir sırdaşa sahip olmak: Kişinin bir sırdaşa sahip olması veya her şeyi güvenle konuşabileceği bir kişinin yanında olması gerilimi azaltan unsurların başında gelir. Kişinin kendisini rahatsız eden şeyleri başkasına sadece anlatması bile yaşanan gerilimi düşürür.
- Yapıcı eylemde bulunmak: Herhangi bir gerilim kaynağını yok etmek için çaba göstermek, o gerilim kaynağına tahammül etmekten daha az stres yapıcıdır. Sorunu çözmek için yapıcı bir eylemde bulunmak sorunun kaynağını yok edebilir.
- İş arkadaşlarının dışındaki kişilerle olumlu ilişkide bulunmak: Toplumsal ilişkilerin iş arkadaşlarıyla sınırlı kalması, işteki günlük sorunlardan uzaklaşmayı engeller. Selye'ye göre iş yaparken bir noktada takılıp kalmamak, başka bir noktaya atlayarak değişiklik yaratmak, gerilimi dengeleyici bir unsurdur. Selye'ye göre; "İnsan vücudu, arabanın lastikleri veya yerdeki halı gibi ne kadar eşit aşınırsa o kadar uzun yaşar".

- Yaratıcı tecrübelerle ruh sağlığını geliştirmek: Alışılmış, monoton hayat tarzını ara sıra değiştirmek, ruh sağlığı açısından yararlıdır. Kişiyi canlandırıp yaratıcı tecrübeler kazandıracak en önemli faaliyet hobilerdir.
- Çalışılan işin anlamlı olması: Sadece daha fazla para veya yüksek mevki için iş değiştirmek ruh sağlığı için iyi olmayabilir. Kişinin hoşlandığı, kendisi için anlamı olan işi yapması hayattan daha fazla zevk almasını ve stres yapıcı faktörlere daha dayanıklı olmasını sağlar. Kişi eğer hoşlandığı bir işte çalışıyorsa, iş stresi onu yıpratmak yerine daha verimli ve başarılı olmaya teşvik eder.
- Sorunları bilimsel yöntemlerle çözmek: Yöneticinin en kısa tanımı, sorun çözen kişidir. Ancak, sorunları duygusal yöntemlerle çözmeye çalışmak kişi için genelde yararlı olmaz, aksine yeni bir stres kaynağı yaratır. Aslında çoğu sorun, kişinin tahmin ettiği mahiyette ve boyutta olmayabilir. Sorunları çözmek için en uygun yol, açık yüreklilikle sorunun üzerine gitmek ve bilimsel yöntemleri kullanarak gerekirse uzman yardımı istemektir.

8. Yatılı ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları ve Stres

8.1. Yatılı ve Pansiyonlu İlköğretim Okulları

1940'lı yılların başlarında, köylerde açılmış olan okulların yaklaşık olarak yarısına yakını, üç sınıflı okullar olup, bu okullarda öğretmenler görev yapmaktaydı. Geri kalan okullar ise beş sınıflı ve öğretmenli veya öğretmenli-eğitmenli okullardı. Üç sınıflı okullardan çıkanlara dördüncü ve beşinci sınıflarda okuma imkânı verebilmek için özellikle üç sınıflı okulların çoğunlukta buldukları bölgelerde pansiyonlu veya pansiyonsuz "Köy Bölge Okulları" açmanın yararlı olacağı düşünülmüştü. 1958 yılında 19.000 m²'lik bir alan üzerine "bölge yatılı erkek okulu" olarak inşa edilen, 1959 Mart

ayında Afganistan'dan gelen 9 öğrenciyle yatılı okul olarak eğitime başlayan, 1963-1964 öğretim yılıyla beraber yatılı kız öğrencilerin de alınmasıyla ilk yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okullarının temelleri Adana, Ceyhan, Mustafabeyli Kasabasında atılmıştır (İOGM, 2005).

1982 Anayasası'nın 42. maddesinde "kimse eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz. Devlet, maddi olanaklardan yoksun başarılı öğrencilerin öğrenimlerini sürdürebilmeleri amacı ile burslar ve başka yollarla gerekli yardımları yapar" denilmektedir.

1973 yılında yayımlanan 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu'nun Türk Millî Eğitiminin Temel İlkelerinin açıklandığı 1. Kısım, 2. Bölümünün 8. maddesinde Fırsat ve İmkan Eşitliği başlığı altında; "Maddi imkânlardan yoksun başarılı öğrencilerin en yüksek eğitim kademelerine kadar öğrenim görmelerini sağlamak amacıyla parasız yatılılık, burs, kredi ve başka yollarla gerekli yardımlar yapılır" hükmü yer almaktadır. Yine aynı Kanunun, İlköğretim okullarının kuruluş şekillerinin açıklandığı 25. maddesinde de "Nüfusun az ve dağınık olduğu yerlerde, köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmamanın mümkün olmadığı yerlerde yatılı ilköğretim bölge okulları kurulur" denilmektedir.

1961 yılında yürürlüğe giren İlköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 9. maddesinde ise "Nüfusun az veya dağınık olduğu yerlerde; köyler gruplaştırılarak, merkezi durumda olan veya durumu uygun bulunan köylerde ilköğretim bölge okulları ve bunlara bağlı pansiyonlar, gruplaştırmamanın mümkün olmadığı yerlerde ise yatılı ilköğretim bölge okulları veya gezici okullar açılabilir. Şehir ve kasabalarda, ihtiyaca göre yatılı veya pansiyonlu okullar kurulabilir" denmektedir.

Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okulları, 1962 yılında, 222 sayılı İlköğretim ve Temel Eğitim Kanununa göre hazırlanan

“Bölge Okulları Yönetmeliği”nin 1. maddesindeki “Çeşitli sebeplerle henüz bir ilkokul açılmamış olup, birbirine yakın birkaç köyün bulunduğu yerlerde veya evleri ve ev grupları dağınık olan köylerde gündüzlü, yatılı, pansiyonlu bölge okulları açılır” hükmü gereğince plânlanarak açılmaya başlanmıştır.

Kırsal kesimde okulu bulunmayan, köy ve köy altı yerleşim birimlerinde bulunan çocuklar ile yoksul ve fakir ailelerin çocuklarının ilköğretim hizmetlerine kavuşturulmasını sağlamak amacıyla açılan yatılı ve pansiyonlu ilköğretim okullarında okuyan çocuklarımızın yiyecekleri, giyecekleri, ders kitapları, defterleri, harçlıkları, ders araç ve gereçleri ile her türlü giderleri devlet tarafından karşılanmaktadır.

Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okullarında öğrenim gören 6-14 yaş arasındaki öğrenciler, devletimizin denetimi ve gözetimi altında eğitimde fırsat eşitliğinden yararlanmakta, buldukları yörenin gelişimine katkıda bulunmaktadır. Son yıllarda bu okullardan mezun öğrenciler diploma notu sırasına göre sınavsız olarak il ve ilçe merkezlerinde bulunan pansiyonlu ortaöğretim kurumlarına yerleştirilmektedir. (Fen Liseleri, Anadolu Liseleri ve Anadolu Öğretmen Liseleri bu uygulamanın dışındadır)

1997-1998 öğretim yılında sekiz yıllık zorunlu ilköğretim uygulamasının başlatılması ile birlikte bu okullarımız daha da önem kazanmış ve sayılarının hızla artırılması ve yaygınlaştırılması yoluna gidilmiştir (İOGM, 2005).

Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okulları normal ilköğretim okullarının tabi olduğu mevzuata ilave olarak aşağıdaki mevzuata da tabidir:

- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu (13.07.1982 - 17781 sayılı RG)

- Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği (30.10.1983 - 18206 sayılı RG)
- İlköğretim Ve Ortaöğretimde Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma Ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanun (19.06.1982 - 17729 sayılı RG)
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Burs, Parasız Yatılılık ve Sosyal Yardımlar Yönetmeliği (08.12.1983 - 18245 sayılı RG)

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ve Pansiyonlu İlköğretim Okulunun temelde hangi farklılıklara sahip olduğu hususunda net bir fikir yoktur. İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Yatılı İlköğretim Bölge Okulu “Nüfusu az veya dağınık yerleşim birimlerinde aynı yönetim altında kurulan, sekiz yıllık parasız yatılı ilköğretim kurumu”, Pansiyonlu İlköğretim Okulu da “Merkezi durumda olan yerleşim birimlerinde, öğrencilerin parasız yatılı ve gündüzlü olarak eğitim-öğretim görmeleri için açılan ilköğretim kurumu” olarak tarif edilmektedir. Tariflerden anlaşılan YİBO’ların kırsal kesimde kurulmuş olan yatılı ilköğretim kurumu, PİO’ların ise merkezi yerlerde açılmış olan hem yatılı, hem gündüzlü öğrenci alan ilköğretim kurumu olduğudur. İlgili mevzuatta belirtilmemiş olmasına rağmen bu iki okul arasındaki farklar aşağıya çıkarılmıştır.

- 1. Yerleşim yeri:** YİBO’lar genellikle il ve ilçe merkezlerinin 5-10 km uzağında iken, PİO’lar genellikle il ve ilçe merkezlerinde veya 3-5 km uzağında kurulmuştur.
- 2. Kuruluş:** YİBO’lar ufak bir kampus görünümündedir. Eğitim - öğretim binası ve pansiyon binası aynı anda planlanıp yapılmıştır. PİO’larda ise genellikle kampus görüntüsü yoktur. Eğitim - öğretim yapılan bina ve pansiyon binası ayrı ayrı yapılmıştır. Aralarında 100 - 200 m. mesafe olabilir. Bu pansiyonlardan bazıları hayırsever vatandaşlar

tarafından öğrenci yurdu olarak yaptırılmış ve daha sonra Milli Eğitim Bakanlığına devredilerek yakın bir okulun pansiyonu haline gelmiştir.

- 3. Öğrenci profili:** YİBO'larda 1. sınıftan 8. sınıfa kadar yatılı öğrenci, az da olsa gündüzlü öğrenci bulunur. Bunlar ya okul personelinin ya da yakın çevrenin çocuklarıdır. PİO'larda ise her sınıftan öğrenci bulunsa da yatılı öğrenciler genellikle 6-8. sınıflarında bulunur. Bazı okullarda yatılı mevcudu gündüzlüye göre oldukça azdır. 2000 yılından sonra çoğu PİO 1-5. sınıflara da öğrenci almaya başlamıştır.
- 4. Lojman imkanı:** YİBO'ların tamamına yakınında lojman bulunurken, çok az PİO lojman imkanına sahiptir.
- 5. Müdür ataması:** 2004 yılına kadar YİBO ve PİO'ların müdürleri Bakanlık tarafından atanmakta iken, yapılan yönetmelik değişikliğiyle bu tarihten sonra YİBO'ların müdürleri Bakanlık tarafından, PİO'ların müdürleri valilikler tarafından atanmaktadır.

Görüldüğü gibi YİBO ve PİO'lar arasındaki farklar temel unsurlarda değil, detaylardadır. Nitekim 02.05.2006 tarihinde 26156 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik'te Pansiyonlu İlköğretim Okullarıyla ilgili tanımı kaldırarak, sadece Yatılı İlköğretim Bölge Okulları tanımına aşağıdaki şekilde yer vermiştir:

Yatılı İlköğretim Bölge Okulu: Nüfusu az, dağınık, okulu bulunmayan yerleşim yerlerindeki zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerin parasız yatılı, bu okulun bulunduğu çevresindeki öğrencilerin gündüzlü olarak eğitim-öğretim gördükleri ilköğretim okulu.

Tanım incelendiğinde daha önceki tanımlarda bahsedilen okulun nerede kurulduğu ibaresi kaldırılmış, YİBO ve PİO tanımı tek bir cümlede birleştirilmiştir. Nitekim bu yönetmelik değişikliğinden sonra 19.08.2006 tarihli ve 11703 sayılı makam onayıyla 2006-2007 öğretim yılından itibaren YİBO ve PİO'ların "Yatılı İlköğretim Bölge Okulu" adı altında birleştirileceği

belirtilmiş ve 01.09.2006 tarihi itibariyle Pansiyonlu İlköğretim Okulları Yatılı İlköğretim Bölge Okulu adını almıştır (Ek I).

2004 - 2005 Öğretim Yılı YİBO ve PİO'ların okul, öğrenci ve öğretmen sayıları Tablo.1'de çıkarılmıştır (İOGM, 2005).

Tablo 1. 2004 - 2005 Öğretim Yılı YİBO ve PİO'ların Okul, Öğrenci ve Öğretmen Sayıları

Okul Türü	Okul Sayısı	Öğrenci Sayısı			Öğretmen Sayısı		
		Toplam	Erkek	Kız	Toplam	Erkek	Kadın
PİO	280	147.632	84.183	63.449	6.507	4.150	2.357
YİBO	299	142.788	95.743	47.045	5.943	4.013	1.930
Toplam	579	290.420	179.926	110.494	12.450	8.163	4.287

579 adet YİBO ve PİO'nun bölgelere göre dağılımı da farklılık göstermektedir. Örneğin, Burdur, İstanbul, Kırşehir ve Tekirdağ'da hiç YİBO ve PİO bulunmazken; Bilecik, Edirne, Kırklareli, Kütahya, Nevşehir, Yalova ve Zonguldak'ta birer adet YİBO veya PİO bulunmaktadır. Buna karşılık özellikle Doğu Anadolu ve Karadeniz bölgesindeki bazı illerde 15'in üzerinde YİBO ve PİO mevcuttur.

Tablo 2. 2004 - 2005 Öğretim Yılı YİBO ve PİO'ların İllere Göre Dağılımı - İlk 10 Sıra

İli	PİO	YİBO	Toplam
MUŞ	9	13	22
DİYARBAKIR	7	14	21
KASTAMONU	6	14	20
SAMSUN	15	5	20
BİNGÖL	8	9	17
BİTLİS	8	9	17

VAN	3	14	17
ÇORUM	9	7	16
ORDU	10	6	16
SİNOP	8	8	16

8.2. Yatılı ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarındaki Yönetici ve Öğretmenlerin Stres Kaynakları

YİBO ve PİO'larda görev yapan yönetici ve öğretmenleri diğer ilköğretim okullarında görevli meslektaşlarından ayıran özellikleri 3 ana başlık altında toplanabilir. Bunlar sorumluluk, rollerdeki belirsizlik işyükü-çalışma koşulları olarak ifade edilebilir.

Sorumluluk: Kendi hayatının ve işinin yanı sıra, diğer insanların sorumluluğunu da üstlenmek, kişilerde gerginlik yaratan bir stres kaynağıdır. Diğer insanların örgütsel görevlerini yerine getirmesinin sorumluluğu bir kişiye yüklenmiş fakat yetkileri sınırlı ise, kişi kendini yoğun stres altında hissedebilir. Araştırmalar özellikle insanlardan sorumlu olan yöneticilerin yoğun olarak strese maruz kaldıklarını göstermektedir. Özellikle orta düzey yöneticiler üst yönetimin baskısı ve alt kademenin direnci arasına sıkışıp kalmakta ve örgüt için sağlıklarını tehlikeye atmaktadırlar (Batlaş ve Batlaş 2004: 76).

Yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan yöneticilerin sorumluluğu diğer ilköğretim okullarına göre daha fazladır. Bu sebeple yatılı ve pansiyonlu okullara diğer okullardan farklı olarak fazladan bir müdür yardımcısı ve bir müdür yardımcısı normu verilmektedir. Diğer okullardan farklı olarak yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan müdür ve müdür başyardımcılarına haftalık 25 saat üzerinden ek ders verilmekte, buna karşılık bu yöneticilerin haftanın 7 günü 24 saat sorumlu oldukları bildirilmektedir. Buradaki sorumluluk fiilen görev başında bulunmak olmayıp, gerektiğinde fiili göreve gelmek üzere sorumluluk olarak tarif edilmektedir. Bu ücret farkına ilave olarak yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan müdür ve müdür başyardımcılarına maaş

hesaplamasında “temininde günlük zammı” adı altında ilave bir ödeme yapılmaktadır.

Ancak yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan yöneticilerin iş yükleri ve sorumlulukları düşünülduğünde bu görevleri sürdüren personele fazladan yapılan ödemeler oldukça sembolik kalmaktadır. Çünkü normal bir okuldaki yöneticilerin yaptığı bütün işleri yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan yöneticiler aynen yaptıkları gibi ilave olarak daha fazla beceri ve sorumluluk gerektiren işleri de yapmak zorundadırlar. Bu işler kısaca:

- Pansiyon binasının bakımı, temizliği,
- Yatılı öğrencilerin disiplin, düzen ve temizliğini sağlamak,
- Satın alınacak mal ve hizmetlerin ihale dokümanlarının hazırlanması, ihale sürecinin sonuçlandırılarak mal ve hizmetin satın alınması,
- Öğrenci yemekhane işleri. (Ambardan, hazırlanmış olan tabelaya göre günlük erzak çıkarılmasını ve pişirilmesi, dağıtılması, bulaşıkların yıkanması)
- Öğrenci giysilerinin ve yatakhane çamaşırlarının yıkanması.
- Rahatsızlanan öğrencilerin tedavisi,
- Belleticilerin nöbet çizelgelerinin hazırlanması ve çalışmalarının denetlenmesi,
- Ders dışı eğitim faaliyetlerinin (etüt vb.) yürütülmesi olarak sayılabilir.

Rollerdeki Belirsizlik: Örgütsel stresin önemli kaynaklarından biri de rol belirsizliğidir. Bireyler rolleri konusunda yetersiz bilgi sahibi oldukları zaman rol belirsizliği yaşarlar. Eğer işin tanımını yeterince açık değilse, bir diğer ifade ile birey ne yapacağını bilemiyorsa stres kaçınılmaz olacaktır. İş tanımının belirsizliği değişik şekillerde ortaya çıkabilmektedir. Bunlar; kişiden beklenen performansın bilinmemesi, bu beklentilere nasıl ulaşılabileceğinin belirsizlik taşıması, işe ilişkin davranışın nasıl sonuç vereceğinin önceden bilinmemesi olarak sıralanabilir (Şimşek, Akgemici, Çelik, 2001: 224).

Durum yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan yöneticiler açısından düşünüldüğünde her ne kadar rolleri belirlenmiş ise de, bu rolleri nasıl yerine getireceği konusunda çeşitli güçlükler bulunmaktadır. 7 yaşına gelmiş olan çocuk hem ilk defa okul deneyimini yaşamakta, hem de anne babasından ve yaşadığı ortamdan ayrılmaktadır. Çocuğunu yatılı veya pansiyonlu okula kayıt ettiren anne baba, okul yöneticileri ve öğretmenlerden diğer velilere göre çok fazla ve farklı beklentileri bulunmaktadır. Yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan yöneticiler ve bazı öğretmenler farkında olarak veya olmayarak öğrencilere anne – babalık rolünü de üstlenmektedirler.

Diğer ilköğretim okullarında görev yapan yöneticiler amir veya üst olarak sadece Milli Eğitim Müdürüyle, nadiren Kaymakam ile muhatap olmasına karşılık; yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan yöneticiler Milli Eğitim Müdürü'nün yanı sıra Kaymakam ve Mal Müdürü ile sürekli ilişki içerisinde. Yapılacak her türlü mal veya hizmet alımı işlemi ilçelerde Kaymakamın onayıyla olmakta, ödemesinin yapılması ise Mal Müdürünün ve Kaymakamın imzasıyla gerçekleşmektedir. Bu sebeple yatılı ve pansiyonlu okullarda görev yapan yöneticiler milli eğitim mevzuatının yanı sıra maliye ve özelden ihale mevzuatını da takip etmek zorundadırlar.

İş yükü-Çalışma Koşulları: Aşırı iş yükü, bireylere belli zamanda yapabileceğinden daha fazla sorumluluğun yüklenmesidir (Şimşek, Akgemici ve Çelik, 2001: 225). Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okulları yöneticilerinin sorumluluğu bu açıdan incelendiğinde oldukça fazladır. Özellikle 4734 ve 4735 sayılı kanunların yürürlüğe girmesiyle uygulayıcıların iş yükü önemli ölçüde artmıştır. Çoğu yöneticiler alışageldikleri biçimde mal ve hizmet alımını terk edip, yeni mevzuata uyum sağlamak zorunda kalmışlardır. 4734 ve 4735 sayılı kanunlar ve bunlara bağlı olarak çıkarılan ve ikincil mevzuat da denilen yönetmeliklerle ekleri, çoğu yöneticinin iş yapamaz duruma gelmesine sebep olmuştur. Hatta zaman zaman hükümetin bile yeni ihale mevzuatından şikâyeti basına yansımaktadır. Çeşitli bakanlar

4734 ve 4735 sayılı kanunlardan dolayı ellerinin kollarının bağılı olduğu ve iş yapamadıkları hususunda yakınmaktadırlar.

Araştırmacının bu okullardaki çalışma deneyiminden ve genel gözlemlerden çıkan sonuçlara göre, yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okulları için yukarıda belirtilen yönetim güçlükleri normal şartlarda olan güçlükler olup, personel ve araç yetersizliği bu duruma ilave edilmemiştir. Çoğu okul personel açısından yetersiz olup, aşçısı, memuru, gece bekçisi, bulaşıkçısı, kalorifercisi bulunmamakta, bu gibi hizmetler, Kaymakamlık veya Valilik Makamından alınan “olur”la hizmetli kadrosunda bulunan uzman olmayan kişilere gördürülmektedir.

9. Stres Konusunda Araştırmalar

9.1. Yurt İçi Araştırmalar

Dikmen'in (1990) “Türk Milli Eğitim Sisteminde Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Uygulaması, Sorunları ve Fonksiyonel Bir Yapıya Kavuşturulması” konulu çalışmasında aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

YİBO yöneticilerinin, ilköğretim müfettişlerinin ve Bakanlık merkez yöneticilerinin çoğunluğu;

1. YİBO'ların yönetmelikte belirlenen kuruluş amaçlarına uygun bir eğitim ve öğretim hizmeti verdiği,
2. YİBO'ların kuruluş amaçları günümüzde birey ve toplumun eğitim ihtiyaçlarını gereği gibi karşılayabildiği,
3. Bakanlığın YİBO'lardaki rehberliğinin yeterli olduğu,
4. Yöneticilerin YİBO'larda çalışmaktan memnun olduğu,
5. YİBO müdürlerinin yöneticilik mesleğinde kendilerini güvencede hissettiği,
6. Deneyimli personelin (yönetici, öğretmen ve diğer personel) YİBO'larda görev alması için valilik ve Bakanlığın özendirici tedbirleri aldığı,

7. Bakanlıkça YİBO'lara yönetici atamasında hizmetin gerektirdiği niteliklere uyulduğu,
8. Bakanlıkça ve valilikçe YİBO'lara yapılan öğretmen atamalarında yatılılık hizmetinin gerektirdiği niteliklere uyulduğu,
9. YİBO'ları valilikçe yapılan diğer personel atamalarında hizmetin gerektirdiği niteliklere uyulduğu,
Görüşlerine katılmamışlardır.

Bunun yanında yine aynı kişilerin çoğunluğu;

1. İlkokulu bulunan köy sayısı arttıkça YİBO'lara başvuran ilkokul öğrencileri sayısının azaldığı,
2. YİBO'ların çevredeki yönetici ve öğretmenlerin birleşip görüştükleri, tecrübelerini paylaştıkları ve iş başında yetiştirildikleri bir merkez olduğu,
3. YİBO'larda çevre ve ülke gerçekleriyle bütünleşecek daha fonksiyonel bir yapıya ihtiyaç uyulduğu,
4. Bakanlığın YİBO'larda denetiminin yeterli olduğu,
5. İl bazında YİBO'ların sorunlarının görüşüldüğü periyodik toplantılar yapıldığı,
6. YİBO'ların yönetici ve öğretmenlerinin hizmet içinde ve iş başında yetiştirilmesine gereken önemin verildiği,
7. YİBO'larda yönetim süreçlerinin gerektiği gibi işlediği,
8. YİBO'lara ilkokulu olan köy – ilçe ve il merkezlerinden öğrenci alındığı,
Görüşlerine katılmışlardır.

Erkul (1992) “Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Pansiyon Yönetimi” konulu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

1. YİBO ve bağlı pansiyonların yönetiminde en büyük eksiklik, özelliğine uygun olarak yöneticilerin yetiştirilmemesidir.
2. YİBO yönetmeliği acilen hazırlanmalıdır.

3. YİBO ve pansiyonlarda rasyonel bir verimlilik, işi basitleştirme, iş analizi ve büro yönetimi teknikleri çalışmaları uzmanlarca yapılmalıdır. Büro yönetiminde vatandaşa hizmet ön planda tutulmalıdır. İş ve işlemler basitleştirilerek ve verimli olarak yapılmalıdır.
4. YİBO ve pansiyonlarda öğrencilere sunulan hizmetler, personelin nitelik ve nicelik yönünden yetersiz olması nedeniyle istenilen düzeyde değildir.
5. Pansiyonda kalan öğrencilere psikolojik yönden rehberliğe gereksinim duyulmaktadır. Özellikle ergenlik çağına gelen kız ve erkek öğrenciler kendilerine rehberlik edecek bir uzmanın rehberliğine gereksinimleri vardır.
6. Bakanlık, il ve ilçe düzeyindeki üst yöneticilerin pansiyon denetimleri ve yaptıkları rehberlik yeterli değildir.
7. YİBO pansiyon binası yapı bakımından değişikliğe uğratılmalıdır. Pansiyon müdür yardımcısının yönetim odası mutlaka pansiyon binasında bulunmalıdır.
8. YİBO'lara bağlı pansiyonlarda görev yapan yönetici, öğretmen ve personel atamalarında yatılılık hizmetinin gerektirdiği nitelikler aranmalı ve onları güdüleyici çalışmalar yapılmalıdır.

Aslan'ın (1995) geliştirdiği ve 1993 – 1994 öğretim yılında Malatya il merkezinde bulunan 12 genel lisede görev yapan 275 öğretmen üzerinde uyguladığı veri toplama aracı bu araştırmada da aynen kullanılmıştır. Aslan, “Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları” isimli araştırmasında aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

1. Öğretmenler en fazla “Öğrencilerin Tutum ve Davranışları” boyutunda stres algılamaktadırlar. ($X=3,91$) 29 ve daha düşük yaş guruplarındaki öğretmenlerin diğer yaş guruplarına göre bu boyutta algıladıkları stres daha fazladır.
2. Öğretmenler, “Mesleksi Görünüm”, “Velilerin Tutum ve Davranışları”, “Mesleksi Güvence” ve “Yöneticilerin Tutum ve Davranışları”

boyutlarında “çok” düzeyinde stres algılamaktadırlar. Bu boyutlardan yalnızca “Mesleksel Güvence” boyutunda cinsiyet değişkenine göre erkekler daha fazla stres algılamaktadır.

3. “Çalışma Koşulları”, “Yükselme ve Gelişme Olanakları”, “Karara Katılma”, “İnsan İlişkileri”, “Rol Çatışması – Rol Belirsizliği”, “Denetim Biçimi” ve “İletişim” boyutlarında öğretmenler “orta” düzeyde stres algılamaktadırlar. Bu boyutlardan “Rol Belirsizliği – Rol Belirsizliği”, “Denetim Biçimi” ve “İletişim” boyutlarında cinsiyet değişkeni bakımından erkekler kadınlara göre; “Denetim Biçimi” boyutunda mezun olunan öğretim kurumu değişkeni bakımından eğitim fakültesi mezunu öğretmenler diğerlerine göre daha fazla stres algılamaktadırlar. “İletişim” boyutunda mezun olunan öğretim kurumu değişkeni bakımından eğitim fakültesi dışındaki fakültelerden mezun olan öğretmenler, hem eğitim enstitüsünden, hem de eğitim fakültesinden mezun olan öğretmenlere göre bu stres boyutunda daha az stres algılamaktadırlar.

Erkul (1997) “YİBO Yönetim ve Denetiminde Verimlilik” konulu doktora tezinde aşağıdaki sonuçlara ulaşmıştır:

1. YİBO yöneticilerinin çoğunluğunun iki yıllık yüksek okulu bitirdikleri, bu okulların öğretmen yetiştirmeye yönelik olduğu ve öğretmen olarak yetiştirdikleri, yöneticilik eğitimi almadıkları; kıdemlerinin çoğunlukla 1 ile 5 yıl arasında olduğu, bu yüzden de YİBO yöneticilerinin deneyimsiz olduğu ve sık sık değiştikleri; yöneticilerin yönetim bilimi ve eğitim yönetimi alanında lisans ve yüksek lisans düzeyinde, çoğunluk olarak bu eğitimi almadıkları anlaşılmıştır.
2. YİBO yönetiminde yönetimi geliştirme çabalarını engelleyen etkenler olarak; yöneticiler ve deneticiler, yöneticilerin araştırma ve bilimsel çalışma eksiklerinin olduğunu, çözüm önerisi olarak da, yöneticilerin yönetim bilimi eğitimden geçirilmesi gerektiğini belirtmişlerdir.

3. YİBO yönetiminde, yöneticilerin örgüt yapısını oluştururken karşılaştıkları sorun olarak yöneticiler; iş görenlerin nitelik ve nicelik yönünden yetersizliklerini, deneticiler ise: yöneticilerin örgütlendirme ilkelerini bilmediklerini, çözüm olarak da, yöneticiler ve deneticiler örgütlendirme ilkelerine göre örgüt yapısı oluşturulmasını önermişlerdir.
4. YİBO yönetim uygulamalarının yüksek nitelikte olması için yöneticiler; sadece YİBO'lara ait yönetmelik çıkarılmasını, deneticiler ise; yöneticilerin yönetim bilimi ve eğitim yönetimi alanında eğitim görmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.
5. YİBO yönetim işlevlerinin denetlenmelerinde karşılaştıkları sorun olarak, yöneticiler; denetimin işgörenleri geliştirici araç olarak kullanılmaması, deneticiler ise; denetimin rutin iş olarak görülmesi ve sonuçsuz kalması, çözüm olarak da; yöneticiler ve deneticiler, denetimin düzeltici ve amacına yöneltici olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Zoraloğlu (1998) “Öğretmenlerin Mesleki Stres Kaynakları ve Stresin Örgütsel Doğurguları” adını taşıyan araştırmasında, öğretmenlerin mesleki stres kaynakları ile stresin örgütsel doğurgularını bazı değişkenlere göre incelemiştir.

Araştırmanın evreni 1995 - 1996 öğretim yılında Malatya il merkezinde bulunan 21 lisede görev yapan 939 öğretmen, örnekleme ise 20 okuldan random yoluyla seçilen 60 kadın ve 131 erkek öğretmendir.

Araştırmadan elde edilen sonuçlardan bazıları şunlardır:

1. Öğretmenler, en yüksek düzeyde stres yapıcı olarak “eğitim politikaları” boyutundaki stresörleri görmektedirler. “Hükümetin kararlı bir eğitim politikası izlememesi”, “maaşların düşüklüğü” ve

“öğretmenlik mesleğinin saygınlığının düşük olması” “çok fazla” düzeyinde stres yapıcı olarak algılanmıştır.

2. “Veli - öğrenci ilgisizliği” boyutunda, “ana - babaların ilgisizliği” ve “öğrencilerin ilgisizliği” “çok” düzeyinde stres yapıcı olarak belirtilmiştir.
3. “Fiziksel ve işle ilgili konular” boyutunda “kalabalık sınıflar” ve “harita, film vb. görsel - işitsel araçların bulunmaması” “çok” düzeyinde stres yapıcı olarak bulunmuştur.
4. “İş yükü”, “Müdür” ve “Belirsizlik” boyutları “biraz” düzeyinde; “Veli baskısı” boyutu da “çok az” düzeyinde stres yaraticı olarak saptanmıştır.

Yatılı ilköğretim bölge okulları ve pansiyonlu ilköğretim okulları öğrenci özellikleri açısından da normal ilköğretime göre oldukça farklıdır. **Arı**'nın (2002) Uşak İli Merkez ve ilçelerinde yaptığı ve normal ilköğretimler, taşıma merkezi ilköğretim okulları ve yatılı ilköğretim bölge okullarındaki “Normal, Taşımali ve Yatılı İlköğretim Okullarının Karşılaştırılması” isimli araştırmasının sonuçlarına göre bu farklılıklar şu şekilde tespit edilmiştir:

1. Aile özlemi, isteksizlik, sınırlılık gibi- ruhsal rahatsızlıkların en yüksek oranda gözleendiği okullar YİBO'lar olup, yatılı öğrencilerin tamamında genellikle veya bazen bu rahatsızlıklar gözlenmiştir.
2. Sabah ilk derste rahatsızlık hisseden öğrenciler, Taşımali İlköğretim ve YİBO öğrencilerinde, Normal İlköğretim öğrencilerinden çok yüksek orandadır.
3. Okuldayken (günün genelinde) rahatsızlık hisseden öğrencilerde en yüksek oran YİBO'lardadır. Yüksek görülme oranı aynı sıralamayı izler (YİBO, Taşımali, Normal).
4. Öğrencilere göre sınıftaki başarı durumları çok iyi-iyi olanlar; Normal İlköğretim öğrencilerinde en yüksek, YİBO öğrencilerinde en düşük orandadır.
5. Sabah ilk derste, kendilerinde rahatsızlık hisseden öğrencilerin oranında, evlerinin okula olan uzaklığının artmasına bağlı olarak yükselen bir artış vardır. Ev okul arası uzaklığın 5km'nin üzerine

çıkmasıyla, okulda kendilerini genellikle mutlu hisseden öğrenci oranında büyük bir düşüş görülür.

6. Başarı durumu çok iyi-iyi olanlar ile orta olanlar arasında uzaklığa bağlı olarak ters bir orantı vardır. Ev okul arası uzaklık artarken, başarı durumu çok iyi-iyi olanların oranı düşmekte; orta olanların oranı yükselmektedir. (Başarı durumları hakkında hiçbir bilgiye sahip olmayan öğrencilerin oranı da, ev okul arası uzaklık arttıkça yükselmektedir.)

Aras'ın (2002) Doğu Anadolu Bölgesindeki YİBO ve PİO'larda görev yapan okul yöneticilerinin bu okulların yönetsel sorunları ve çözüm önerilerine ilişkin algı ve beklentilerini belirlemek amacıyla yaptığı "YİBO ve PİO'larla İlgili Yönetsel Sorunlar ve Çözüm Önerileri" konulu yüksek lisans tezinde aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. YİBO ve PİO'lar yönetmelikte belirlenen kuruluş amaçlarına uygun eğitim ve öğretime kısmen verebildiklerini, bu okulların kuruluş amaçları günümüzde birey ve toplumun eğitim ihtiyaçlarını kısmen karşıladığını ve bu okulların çevredeki eğitim işgörenleri için her yönüyle bir merkez olma özelliğini göstermediği ortaya çıkmıştır.
2. YİBO ve PİO'lara yönetici, öğretmen ve personel atamalarında yatılılık hizmetinin gerektirdiği genel ve özel niteliklere gerektiği kadar uyulmadığı, Milli Eğitim Müdürleri YİBO ve PİO'ların sorunlarını yerinde çözmede yeterince etkili olmadıkları ve bundan dolayı birçok sorunla başbaşa kalan bu okul yöneticileri, yöneticilik mesleğinde kendilerini yeter derecede güvencede hissetmedikleri tespit edilmiştir.
3. Bu okullarda iş görenlerin belirli hizmetleri yürütmesi için görev dağılımı yaparken karşılaşılan en önemli sorun olarak mevcut işgörenlerin niteliksiz olması önemli bir engel olarak algılanırken, öncelikli çözüm önerisi olarak işgörenlerin becerileri ve yetenekleri göz önüne alınarak görev dağılımı yapılması gerektiği belirtilmiştir. Yüksek lisans mezunu yöneticiler öncelikli çözüm önerisi olarak işgörenlerin

hizmetiçi eğitimden geçirilerek niteliklerinin yükseltilmesinin daha doğru olacağını düşünmektedirler.

4. YİBO ve PİO yönetiminde işgörenlerin kararlara katılması konusunda karşılaşılan en önemli sorun olarak yöneticiler işgörenlerin kararlara katılıyor görmelerini algılamaktadırlar. Yöneticiler bu soruna ilişkin öncelikli çözüm önerisi olarak kararlara katılma konusunda yönetimin demokratik olmasını istemektedirler.
5. YİBO ve PİO yöneticilerinin büyük çoğunluğu bu okulları daha fonksiyonel hale getirecek, çevrenin değişen eğitim ihtiyaçlarına cevap verecek, çevre ve ülke gerçekleriyle bütünleşecek bir değişikliğe ihtiyaç olduğunu belirtmektedirler. Bu değişikliğin, öğrencilerin ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkaran, geliştiren, mesleki teknik ve akademik eğitim veren çok amaçlı okullara dönüştürülmesini istemektedirler.

Kayyum'un (2002) 2000 - 2001 öğretim yılında Van il merkezi ve ilçelerinde bulunan 98 ilköğretim okulunda görev yapan 54 müdür ve 75 müdür yardımcısı üzerinde yaptığı "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Stres Kaynakları" konulu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. İlköğretim okulu yöneticilerinin 81 örgüt ortamında olduğu varsayılan 81 stres kaynağına verdikleri cevapların ortalaması alındığında yöneticilerin genel olarak "orta" düzeyde ($X=3,21$) stres yaşadıkları tespit edilmiştir.
2. Yöneticiler en fazla "örgütsel yapı" ve "örgütsel amaçlar" boyutlarında stres algılamaktadırlar. Yöneticiler bu iki boyutta da "çok" düzeyinde stres algılamaktadırlar. "Örgütsel yapı" ($X=3,67$), "örgütsel amaçlar" ($X=3,44$) düzeyindedir. Bu iki boyutu sırasıyla "mesleki gelişim engelleri" ($X=3,36$), "örgütsel süreçler" ($X=3,27$), "işin özellikleri" ($X=3,26$), "örgütün dış çevre ile ilişkileri" ($X=3,08$), "örgütsel rol" ($X=2,92$) izlemekte olup yöneticiler bu boyutlarda "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar.

3. Cinsiyet değişkenine göre “örgüt iklimi”, “örgütsel süreçler” boyutlarında bayan yöneticiler erkeklere göre daha fazla stres yaşamaktadırlar.
4. Yaş değişkenine göre “işin özellikleri” ve mesleki gelişim engelleri”, “örgütün dış çevre ile ilişkileri” boyutlarında yaş ilerledikçe algılanan stres artmaktadır.
5. En son mezun olunan öğretim kurumu değişkenine göre Eğitim Enstitüsü mezunları diğer okul mezunlarına göre daha fazla stres yaşamakta, yaşanan stres düzeyleri “örgütsel rol”, “mesleki gelişim engelleri”, “örgütsel yapı” ve “örgütsel amaçlar” boyutlarında anlamlı farklılık göstermektedir.
6. Örgütsel stres kaynakları boyutlarının tümünde görev unvanı ve yöneticilik kademeleriyle yaşanan stres düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır.

Dal (2004) tarafından Malatya ili Pütürge ilçesindeki birleştirilmiş sınıflı köy ilköğretim okullarında görev yapan 85 müdür yetkili öğretmen üzerinde yapılan araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Müdür yetkili öğretmenler tarafından en fazla stres yapıcı olarak gördükleri stresörler “okul yönetimi” boyutunda yoğunlaşmaktadır. Bu boyutta yaşanan stres “orta” düzeydedir ($X=2,74$). Bu boyutta 30 ve daha ileri yaş guruplarındaki müdür yetkili öğretmenler diğerlerine göre daha streslidirler. Bu boyut içinde en fazla stres yapıcı görülen etken “okul çevre ilişkilerini düzenlemek ve sürdürmek” olarak öne çıkmıştır ($X=3,12$).
2. Müdür yetkili öğretmenler “okul yönetimi” dışındaki boyutları “az” düzeyde stres yapıcı olarak görmektedirler.

9.2. Yurt Dışı Araştırmalar

Öğretmen stresi konusunda en kapsamlı araştırma **Kyriacou ve Sutcliffe** tarafından 1978 yılında İngiltere’de yapılmıştır (Özdayı, 1990; aktaran Aslan, 1996: 69). Araştırmada cinsiyet, yaş, kıdem ve öğrenim durumu bağımsız değişkenler olarak tespit edilmiş ve öğretmen stresi dört temel boyuta ayrılarak incelenmiştir.

1. Öğrencilerin olumsuz davranışları,
2. Çalışma koşullarının yetersizliği,
3. Zaman yetersizliği,
4. Okuldaki uyumsuzluk.

Araştırmada aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır:

1. Cinsiyet değişkenine göre bayan öğretmenler en fazla öğrencilerin olumsuz tutum ve davranışlarını stres yapıcı olarak görürken; erkek öğretmenler ise yönetsel işlerin yoğunluğunu en fazla stres yapıcı olarak görmektedirler.
2. Yaş değişkenine göre kırk beş ve üzerindeki bayan öğretmenler diğer meslektaşlarına göre daha az streslidirler.
3. Kıdemi az olan öğretmenler, öğrencileri cezalandırma, sınıfta düzeni ve disiplini sağlayamama, kolay yükselme olanaklarına sahip olmama ve karar vermede yetkili olamama gibi konularda kıdemlilere oranla daha az stres yaşamaktadırlar.
4. Öğrenim durumu değişkenine göre, üniversite mezunu olan öğretmenler, olmayanlara kıyasla çalışma koşullarının yetersizliği ile okul ortamının uyumsuzluğunu daha az stres yapıcı olarak algılamaktadırlar.

Bacharach, Bauer ve Conley (1986, aktaran Aslan, 1996: 73) tarafından 42 ilkokul ve 45 ortaokulda yapılan çalışmada, öğretmen stresini belirleyici etkenler araştırılmıştır. Araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Okul örgütündeki çalışma sürecinin aşırı düzeyde bürokratikleşmesi, stres düzeyini artırmaktadır.
2. Karar verme sürecinin dışında tutulan ve yetki verilmeyen personel güçsüzlük duygusu ve buna paralel olarak yüksek düzeyde stres yaşamaktadır.
3. Amirler ve diğer çalışanlarla yüksek düzeyde etkileşim, yaşanan stresi azaltan bir etkidir.
4. Yönetimsel davranışlarla örgütte yaşanan stres düzeyi arasında doğrudan bir ilişki vardır. Yönetimsel davranışlar olumlu ise stres düzeyi düşük, yönetimsel davranışlar olumsuz ise stres düzeyi yüksektir.
5. Yükselme - terfi süreci objektif ölçülerden ve şeffaflıktan ne derece uzaksa stres düzeyi de o ölçüde yüksek olmaktadır.
6. Okul ortamının etkin bir öğretime uygun olmadığı okul örgütlerinde yaşanan stres düzeyi yüksektir.

Payne ve Furnham (1987, aktaran Aslan, 1996: 76) öğretmen stresi konusunda yapılan araştırmaların büyük çoğunluğunun endüstrileşmiş toplumlarda yapıldığı ve çözüm önerilerinin de bu toplumlarla sınırlı kaldığından hareketle, öğretmen stresini araştırmak üzere evren olarak Batı Hindistan'ın Barbados bölgesini seçmişlerdir. 14 ortaokulda 444 öğretmene geliştirilmiş olan anket uygulanmış ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

1. Zaman baskısı boyutuna ilişkin stres kaynakları, öğretmen cinsiyeti, kıdemi ve öğrenim durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir. Buna göre erkek öğretmenler bayanlardan, az kıdemli ve az eğitilmiş öğretmenler de diğerlerinden daha az stres yaşamaktadırlar.
2. Öğrenci davranışları boyutunu bayan öğretmenler erkeklere göre daha fazla stres kaynağı olarak görmektedirler.
3. Mesleki gelişme olanaklarının yetersizliğini özellikle öğrenim düzeyi düşük öğretmenler daha fazla stres yapıcı olarak görmektedirler.

4. Mesleksel güvence yetersizliğini en az öğrenim düzeyine ve kıdeme sahip öğretmenler en yüksek düzeyde stres yapıcı olarak görmektedirler.
5. Genel olarak değerlendirildiğinde, maaşların azlığı, mesleksel güvence yetersizliği, öğrencilerin istenilen düzeyde başarılı olamamaları, sınav sistemindeki aksaklıklar, personel ilişkilerinin zayıflığı ve resmi politikalara ilişkin olumsuzluklar en fazla stres yapıcı etkenler olarak öne çıkmaktadır. Öğretmenlerin mesleklerine ilişkin en stresli yön olarak, yönetimin istekleri ile sınıf içi olanakların bağdaştırılamamasını belirtmişlerdir.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın modeli, evren ve örnekleme, veri toplama yöntem ve aracı, geçerlilik ve güvenilirlik çalışmaları, verilerin toplanması ve çözümlenmesine ilişkin bilgiler yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

Araştırma yöntemi, "betimleme-survey yöntemi"dir. Bu yöntem olayların, objelerin, varlıkların, kurumların, grupların ve çeşitli alanların ne olduğunu betimlemeye, açıklamaya çalışan araştırmalarda kullanılır (Kaptan, 1991: 59). Araştırmaya konu olan olay, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır. Onları, herhangi bir şekilde değiştirme, etkileme çabası gösterilemez (Karasar, 1994: 77).

Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenlerin stres kaynaklarını saptamayı amaçlayan bu araştırmada uygulanan anketlerden elde edilen verilere göre, deneklerin konu hakkındaki görüşleri doğrultusunda mevcut durum belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmada yönetici ve öğretmenler için iki ayrı anket uygulanmıştır. Yöneticilere uygulanan ankette, stres kaynaklarına ilişkin yönetici görüşleri bağımlı değişkendir. Yöneticiler için; görev unvanı, mesleki kıdem, yöneticilik kıdemi, branş, mesleğe başlarkenki mezun olunan okul, en son öğrenim

durumu ve okulun öğretmen sayısı bağımsız değişkenlerdir. Öğretmenler için ise stres kaynaklarına ilişkin öğretmen görüşleri bağımlı değişken, cinsiyet, mesleki kıdem, YİBO veya PİO'daki görev yılı, branş, mesleğe başlarkenki mezun olunan okul, son öğrenim durumu ve okulun öğretmen sayısı bağımsız değişkenlerdir.

Evren ve Örneklem

Araştırma evrenini, 2005 - 2006 öğretim yılında Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır.

1. Yöneticiler

Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan yöneticilerin 16.03.2006 tarihi itibarı ile unvanlara göre dağılımı Tablo 3'de verilmiştir.

Tablo 3. Yönetici Evreninin Okullara ve Görev Unvanlarına Göre Dağılımı

OKULUN ADI	İlçesi	Türü	Müdür	Müdür Başyrd.	Müdür Yard.	Top
Develi İMKB PİO	Develi	PİO	1	0	2	3
Gesi A. Baldöktü YİBO	Melikgazi (BŞ)	YİBO	1	1	2	4
Kocasinan PİO	Kocasinan (BŞ)	PİO	1	1	1+1	4
Mustafabeyli Hacı İzzet Kurmel Kız PİO	Yahyalı	PİO	1	1	1+1	4
N Mustafa Maşlak PİO	Develi	PİO	1	1	2	4
Pınarbaşı YİBO	Pınarbaşı	YİBO	1	1	2	4
Tomarza YİBO	Tomarza	YİBO	1	1	2	4
Turgut Özal PİO	Melikgazi (BŞ)	PİO	1	1	4	6
Yahyalı YİBO	Yahyalı	YİBO	1	0	2	3
TOPLAM			9	7	20	36

Araştırma kapsamına Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan yöneticilerin tamamı alındığı için ayrıca örneklem alınmamıştır. 9 okuldan sadece Kocasinan PİO ve Mustafabeyli Hacı İzzet Kurmel Kız PİO'da birer yönetici kadındır. Develi İMKB PİO ve Yahyalı PİO'da Müdür Başyardımcısı bulunmamaktadır.

Evrende bulunan 9 okulda görev yapan 36 yöneticiden anketi geçerli sayılan 32 yöneticinin oluşturduğu araştırma grubunun, mesleki kıdem, yöneticilik kıdemi, branş, mesleğe başlarkenki mezun olunan okul, son öğrenim durumu ve görev yapılan okulun öğretmen sayısına göre dağılımlarına ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tablolarda sayı ve yüzde olarak verilmiştir. Araştırma grubu içerisinde 2 adet kadın yönetici olduğu için cinsiyet değişkenine yer verilmemiştir.

Tablo 4. Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı (Yönetici)

MESLEKİ KIDEM	N	%
5-8 YIL	6	18.75
9-13 YIL	7	21.88
14-16 YIL	7	21.88
18-24 YIL	6	18.75
25-30 YIL	6	18.75
TOPLAM	32	100.00

Tablo 4'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki yöneticiler mesleki kıdem değişkenine göre dengeli bir dağılım göstermektedirler.

Tablo 5. Araştırma Grubunun Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı (Yönetici)

YÖNETİCİLİK KIDEMİ	MÜDÜR	MÜDÜR BAŞYARD.	MÜDÜR YARDIMCISI	MÜDÜR YARDIMCISI (PANSİYON)	TOPLAM	%
1-2 YIL	1	1	2	2	6	18.75
3-4 YIL	-	2	4	1	7	21.88
5-7 YIL	1	1	2	2	6	18.75
8-11 YIL	2	1	3	-	6	18.75
12-20 YIL	5	1	1	-	7	21.88
TOPLAM	9	6	12	5	32	100.00

Tablo 5’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki yöneticiler Yöneticilik Kıdemi değişkenine göre de genel olarak dengeli bir dağılım göstermektedirler. Dikkat çekici olan husus, pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarının en fazla 7 yıl yöneticilik kıdemlerinin olduğudur. Bunun veriden hareketle pansiyondan sorumlu müdür yardımcılığı görevinin en fazla 5-6 yıl sürdürülebildiği, bu süre sonunda kişilerin ya görevi bıraktıkları, ya da sorumluluk alanlarının değiştirildiği söylenebilir.

Tablo 6. Araştırma Grubunun Branşlara Göre Dağılımı (Yönetici)

BRANŞLAR	N	%
Sınıf Öğretmenleri	14	43.75
Branş Öğretmenleri	18	56.25
TOPLAM	32	100.00

Araştırma grubunun 32 kişiden oluşması ve bazı branşlarda çok az (1-2) yönetici olması sebebiyle sınıf öğretmenlerinden bir kategori, diğer branş öğretmenlerinden de ayrı bir kategori oluşturulmuştur.

Tablo 6'da görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki yöneticilerin %43.25'i sınıf öğretmeni, %56.25'i de branş öğretmenidir.

Tablo 7. Araştırma Grubunun Mezun Olunan Yükseköğretim Kurumuna Göre Dağılımı (Yönetici)

MEZUN OLUNAN OKUL	N	%
EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	8	25.00
EĞİTİM YÜKSEK OKULU	7	21.88
EĞİTİM FAKÜLTESİ	8	25.00
DİĞER	9	28.13
TOPLAM	32	100.00

Araştırma grubunun 32 kişiden oluşması ve bazı branşlarda çok az (1-2) yönetici olması sebebiyle mezun olunan okullar 4 gruba ayrılmıştır. Öğretmen Okulu mezunu 1 denek Eğitim Enstitüsü içine alınmış, Fen Edebiyat Fakültesi (3), İlahiyat Fakültesi (5) ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi (1) mezunları "Diğer" grubu içinde toplanmıştır.

Tablo 7'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki yöneticilerin %25.00'i Eğitim Enstitüsü ve Öğretmen Okulu, %21.88'i Eğitim Yüksek Okulu, %25.00'ü Eğitim Fakültesi mezunudur. Grubun %28.13'ünü ise "Diğer" başlığı altında Fen Edebiyat Fakültesi, İlahiyat Fakültesi ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi mezunları oluşturmaktadır.

**Tablo 8. Araştırma Grubunun Son Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı
(Yönetici)**

SON ÖĞRENİM DURUMU	N	%
ÖN LİSANS	9	28.13
LİSANS	23	71.88
TOPLAM	32	100.00

Tablo 8’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki yöneticilerin %28.13’ü Ön Lisans, %71.88’i Lisans mezunudur. Lisans mezunlarının içerisinde 4 adet lisans tamamlayan yönetici de yer almaktadır. Ayrıca Yüksek Lisans yapmış 2 yönetici de sayının az olması sebebiyle Lisans Mezunları grubuna dahil edilmiştir. Araştırma grubu içerisinde Doktora yapmış yönetici bulunmamaktadır.

**Tablo 9. Araştırma Grubunun Okulun Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı
(Yönetici)**

OKULUN ÖĞRETMEN SAYISI	N	%
11-14	8	25.00
17-19	8	25.00
22-23	9	28.13
28-55	7	21.88
TOPLAM	32	100.00

Tablo 9’da görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %25.00’i 11-14 arası, %25.00’i 17-19 arası, %28.13’ü 22-23 arası, %21.88’i de 28-55 arası öğretmeni olan okullarda çalışmaktadırlar. Okulların öğretmen sayısına yöneticiler de dahil edilmiştir.

2. Öğretmenler

Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin 16.03.2006 tarihi itibarı ile branş ve cinsiyet durumlarına göre dağılımı aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 10. Öğretmen Evreninin Okul, Branş ve Cinsiyet Durumuna Göre Dağılımı

KURUM_ADI	Fen Bilimleri Grubu			Güzel Sanatlar ve Spor			Sınıf Öğretmenleri			Sosyal Bilimler Grubu			Genel Toplam		
	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T	E	K	T
Develi İMKB PİO	4	3	7	1	3	4	3	3	6	5	3	8	13	12	25
Gesi Ahmet Baldöktü YİBO	2	1	3	2	0	2	1	0	1	0	4	4	5	5	10
Kocasinan PİO	2	0	2	1	0	1	3	2	5	1	4	5	7	6	13
M H İ Kurlmel Kız PİO	3	2	5	2	0	2	3	2	5	4	2	6	12	6	18
N. Mustafa Maşlak PİO	1	1	2	2	0	2	0	0	0	1	2	3	4	3	7
Pınarbaşı YİBO	1	3	4	3	1	4	1	4	5	3	2	5	8	10	18
Tomarza YİBO	2	1	3	4	1	5	0	0	0	4	3	7	10	5	15
Turgut Özal PİO	5	1	6	4	2	6	17	8	25	5	7	12	31	18	49
Yahyalı YİBO	3	3	6	2	3	5	0	0	0	3	6	9	8	12	20
Genel Toplam	23	15	38	21	10	31	28	19	47	26	33	59	98	77	175

Araştırma kapsamına Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan öğretmenlerin tamamı alındığı için ayrıca örneklem alınmamıştır.

Evrende bulunan 9 okulda görev yapan öğretmenlerden anketi geçerli sayılan 116 öğretmenin oluşturduğu araştırma grubunun, cinsiyet, mesleki

kıdem, YİBO veya PİO'daki görev yılı, branş, mesleğe başlarkenki mezun olunan okul, son öğrenim durumu ve görev yapılan okulun öğretmen sayısına göre dağılımlarına ilişkin sayısal veriler aşağıdaki tablolarda sayı ve yüzde olarak verilmiştir.

Tablo 11. Araştırma Grubunun Cinsiyete Göre Dağılımı (Öğretmen)

CİNSİYET	N	%
KADIN	49	42.24
ERKEK	67	57.76
TOPLAM	116	100.00

Tablo 11'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin 49'u kadın, 67'si erkektir. Kadınlar tüm grubun %42.24'ünü, erkekler ise %57.76'sını oluşturmaktadırlar.

Tablo 12. Araştırma Grubunun Mesleki Kıdeme Göre Dağılımı (Öğretmen)

MESLEKİ KIDEM	ERKEK	KADIN	TOPLAM	%
1 YIL	10	15	25	21.55
2-3 YIL	7	18	25	21.55
4-9 YIL	17	9	26	22.41
10-19 YIL	19	5	24	20.69
22-36 YIL	14	2	16	13.79
TOPLAM	67	49	116	100.00

Tablo 12'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin büyük çoğunluğu mesleki kariyerinin başındadır. Öğretmenlerin %21.55'i ilk yılının, %43.10'u ilk 3 yılının içindedir. Toplam öğretmenlerin %65.52'si azami 9 yıllık öğretmendir. Bu verilerden hareketle öğretmenlerin YİBO ve PİO'larda

görev yapmaktan kaçındığı, tayinle giden öğretmenlerin yerine yeni atanan öğretmenlerin geldikleri söylenebilir.

Tablo 13. Araştırma Grubunun YİBO ve PİO'da Çalışma Yılına Göre Dağılımı (Öğretmen)

YİBO ve PİO'da Çalışma Yılı	ERKEK	KADIN	TOPLAM	%
1 YIL	21	21	42	36.21
2 YIL	9	12	21	18.10
3 YIL	15	10	25	21.55
4-5 YIL	12	3	15	12.93
6-10 YIL	10	3	13	11.21
TOPLAM	67	49	116	100.00

Tablo 13'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin tamamı azami 10 yıldır YİBO ve PİO'da çalışmaktadırlar. Bu durumun sebeplerinden biri bazı YİBO ve PİO'ların son 5 yıl içinde açılması olsa bile, ilk yılını çalışanların toplam öğretmenlerin üçte birinden fazlasını, %55'inin de ilk iki yılını çalışıyor olması oldukça dikkat çekicidir.

Tablo 14. Araştırma Grubunun Branşlara Göre Dağılımı (Öğretmen)

BRANŞLAR	ERKEK	KADIN	TOPLAM	%
FEN BİLİMLERİ GRUBU	13	13	26	22.41
GÜZEL SANATLAR VE SPOR GRUBU	12	7	19	16.38
SOSYAL BİLİMLER GRUBU	20	22	42	36.21
SINIF ÖĞRETMENLERİ	22	7	29	25.00
TOPLAM	67	49	116	100.00

Öğretmenlerin branşlarının belirlenmesinde İLSİS kayıtları esas alınmış araştırma grubunun verdiği cevaplara göre 15 branş tespit edilmiştir. Bazı branşlarda denek sayısının 1 - 2 gibi sayılarda olması sebebiyle branşlar 4 ana başlıkta gruplanmıştır. Bu işlem sonucunda Tablo 14’de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %36.21’ini Sosyal Bilimler Grubu, %25.00’ünü Sınıf Öğretmenleri, %22.41’ini Fen Bilimleri Grubu ve %16.38’ini de Güzel Sanatlar ve Spor Grubu öğretmenleri oluşturmaktadır. 3 okulun I. Kademesi olmadığından, bu okullarda Sınıf Öğretmeni görev yapmamaktadır.

Tablo 15. Araştırma Grubunun Mezun Olunan Yükseköğretim Kurumuna Göre Dağılımı (Öğretmen)

MEZUN OLUNAN OKUL	ERKEK	KADIN	TOPLAM	%
FEN EDEBİYAT GURUBU	9	11	20	17.24
EĞİTİM YÜKSEK OKULU	8	1	9	7.76
EĞİTİM FAKÜLTESİ	31	29	60	51.72
EĞİTİM ENSTİTÜSÜ	13	1	14	12.07
DİĞER	6	7	13	11.21
TOPLAM	67	49	116	100.00

Tablo 15’de görüldüğü gibi mezun olunan okullar 5 gruba ayrılmıştır. Fen Fakültesi (1), Edebiyat Fakültesi (1) ve Fen Edebiyat Fakültesi (18) mezunları “Fen Edebiyat Gurubu”; Eğitim Enstitüsü (11) ve Öğretmen Okulu (3) mezunları “Eğitim Enstitüsü” grubu içinde değerlendirilmiştir. Eğitim Fakültesi (60) ve Eğitim Yüksek Okulu (9) mezunları kendi adlarıyla grup oluşturmuşlardır. İlahiyat Fakültesi (5), İşletme Fakültesi (2), Meslek Yüksek Okulu (2) ve Mesleki Eğitim Fakültesi (4) mezunları da “Diğer” grubunu oluşturmuştur. Araştırma kapsamındaki öğretmenlerin en büyük grubunu

%51.72 ile Eğitim Fakültesi mezunları, ikinci grubu ise %17.24 ile Fen Edebiyat Grubu mezunları oluşturmaktadır.

Tablo 16. Araştırma Grubunun Son Öğrenim Durumuna Göre Dağılımı (Öğretmen)

SON ÖĞRENİM DURUMU	ERKEK	KADIN	TOPLAM	%
ÖN LİSANS	17	3	20	17.24
LİSANS	45	38	83	71.55
YÜKSEK LİSANS	5	8	13	11.21
TOPLAM	67	49	116	100.00

Tablo 16'da görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %71.55'ini Lisans mezunları, %17.24'ünü Ön Lisans mezunları, %11.21'ini de Yüksek Lisans mezunları oluşturmaktadır. Lisans mezunlarının 5 tanesi Lisans Tamamlama Programı mezunudur. Yüksek Lisans mezunu öğretmenlerin 6 tanesi öğretmenliğe yeni başlamış olup, araştırma grubu içerisinde Doktora yapmış öğretmen bulunmamaktadır.

Tablo 17. Araştırma Grubunun Okulun Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı (Öğretmen)

OKULUN ÖĞRETMEN SAYISI	E	K	TOPLAM	%
11-14	5	9	14	12.07
17-19	13	7	20	17.24
22-23	19	12	31	26.72
28	7	10	17	14.66
55	23	11	34	29.31
TOPLAM	67	49	116	100.00

Tablo 17'de görüldüğü gibi araştırma kapsamındaki öğretmenlerin %12.07'si 11-14 arası, %17.24'ü 17-19 arası, %26.72'si 22-23 arası öğretmeni olan okullarda çalışmaktadırlar. Okulların öğretmen sayısına yöneticiler de dahil edilmiştir.

Veri Toplama Yöntemi ve Aracı

Araştırmada yönetici ve öğretmenler için iki ayrı anket uygulanmıştır.

1. Yönetici Anketi

Araştırmada veri toplama yöntemi olarak anket tekniği seçilmiştir. Bu araştırmanın ölçme aracı, Kayyum (2002) ve Aslan (1996) tarafından geliştirilen anketlerin uygun olan sorularından seçilmiş, daha sonra araştırmacının danışmanı ve diğer uzmanların görüşleri doğrultusunda ve gerekli istatistiksel analizlerin yapılmasıyla araştırmacı tarafından son şekli verilmiştir.

Araştırma anketi (Ek-II) 64 sorudan oluşmaktadır. Ankette değerlendirmeler için Likert tipi 5'li dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her yargının karşısında "Tamamen Katılıyorum" (5), "Katılıyorum" (4), "Kısmen Katılıyorum" (3), "Katılmıyorum" (2) ve "Hiç Katılmıyorum" (1) seçenekleri bulunmakta olup, deneklerden bu şıklardan birini işaretlemeleri istenmiştir. Ortalamaların puan aralıkları şu şekildedir.

- 1.00 - 1.80 : Hiç Katılmıyorum.
- 1.81 - 2.60 : Katılmıyorum
- 2.61 - 3.40 : Kısmen Katılıyorum
- 3.41 - 4.20 : Katılıyorum
- 4.21 - 5.00 : Tamamen Katılıyorum

2. Öğretmen Anketi

Öğretmen stresini saptamak üzere ise, Aslan'ın 1996 yılında Malatya il merkezinde 12 lisede yaptığı araştırmada geliştirip kullandığı anket aynen alınmıştır.

Araştırma anketi (Ek-III) 70 sorudan oluşmaktadır. Ankette değerlendirmeler için Likert tipi 5'li dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her yargının karşısında "Tamamen Katılıyorum" (5), "Katılıyorum" (4), "Kısmen Katılıyorum" (3), "Katılmıyorum" (2) ve "Hiç Katılmıyorum" (1) seçenekleri bulunmakta olup, deneklerden bu şıklardan birini işaretlemeleri istenmiştir. Ortalamaların puan aralıkları şu şekildedir.

- 1.00 - 1.80 : Hiç Katılmıyorum.
- 1.81 - 2.60 : Katılmıyorum
- 2.61 - 3.40 : Kısmen Katılıyorum
- 3.41 - 4.20 : Katılıyorum
- 4.21 - 5.00 : Tamamen Katılıyorum

Geçerlik ve Güvenirlik Çalışmaları

1. Yönetici Anketi

Hazırlanan araştırma anketi taslağı uzman görüşü alındıktan sonra YİBO ve PİO müdürlüğü yapmış ve yapmakta olan yöneticilerin de görüşleri alınarak araştırmacı tarafından geliştirilmiştir. Daha sonra araştırma evrenini oluşturan 2005 - 2006 öğretim yılında Kayseri il merkezinde ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında uygulanmıştır. Anketin Cronbach Alpha güvenirlilik katsayısı ,943 olup, yüksek derecede güvenilirdir. Geçerlilik ve güvenirlilik analiz sonuçları (Ek IV)'de verilmiştir.

2. Öğretmen Anketi

Araştırmada öğretmenler için Aslan (1996) tarafından geliştirilen ve “Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları” isimli Doktora Tezi’nde uygulanmış olan “Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları Anketi” (ÖÖSKA) kullanılmıştır. Geçerlik ve güvenirlik çalışmaları Aslan tarafından yapıldığı için bu çalışmalar ayrıca yapılmamıştır.

ÖÖSKA’nın Test tekrar - test korelasyon katsayısı: .84,
ÖÖSKA’nın Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı: .94,

Bu uygulamada anketin Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı: ,967’dir.

Verilerin Toplanması ve Çözümü

Anket formu son şeklini aldıktan sonra Kayseri Valiliği’nden gerekli izin alınmış (Ek V) ve 2006 Haziran ayı içinde evrendeki okullara uygulanmıştır. Veri toplama aracı, araştırmacı tarafından okullara gidilerek ya bizzat uygulanmış, bunun mümkün olmadığı durumlarda yöneticilere gerekli bilgiler verilerek teslim edilmiş ve yine aynı şekilde toplanmıştır.

Yöneticiler uygulanan anketteki görevi vekaleten yürütmekle ilgili bir soru görevini vekaleten yürüten yönetici bulunmadığından; okulun internet erişiminin olmamasına dair bir soru da bütün okullarda internet bağlantısı olduğundan değerlendirme dışı bırakılmıştır. Veriler daha sonra güvenirlik açısından incelenmiş, bu işlem sonucunda güvenirliği düşüren 6 soru daha değerlendirme dışı bırakılmıştır. Bu işlem sonucunda 64 soru değerlendirmeye alınmıştır.

Değerlendirmeye alınan sorular için yapılan faktör analizi sonucunda 8 adet boyut oluşmuştur. Daha sonra boyutlar, içine aldığı soruların genelini kapsayacak şekilde adlandırılmaya çalışılmıştır. Bu işlem sonucunda boyutlar

sırasıyla; Bürokrasi, Yönetim zorlukları, İnsan unsuru, Çalışma ortamı, Maddi imkanlar, Etik kaygılar, Karar, Keyfilik olarak adlandırılmış ve sorular tekrar bu sıraya göre numaralandırılmıştır. Faktör analizi sonuçları (Ek VI)'de verilmiştir.

Anketler aracılığıyla toplanan veriler SPSS istatistik paket programı ve Microsoft ® Office Excel (2003) programı kullanılarak çözümlenmiştir. SPSS istatistik paket programıyla verilerin çözümlenmesinde uzman yardımından yararlanılmıştır.

YİBO ve PİO'larda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, örgütsel stres kaynaklarına ilişkin algıları ile bağımsız değişkenleri oluşturan kişisel özellikleri arasında fark olup olmadığı, tek yönlü varyans analiziyle saptanmıştır. Bu analiz sonucunda elde edilen F değerinin anlamlı olması durumunda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için t-testi'ne başvurulmuştur. İki değişkenli karşılaştırmalarda ise doğrudan t testi yapılmıştır.

Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde, araştırma kapsamındaki yönetici ve öğretmenlerden anket aracılığıyla elde edilen verilerin çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan bulgular ve yorumlar yer almaktadır.

Yöneticilerle İlgili Bulgular ve Yorum

Yöneticilerle ilgili araştırma bulguları, “Bürokrasi, Yönetim Zorlukları, İnsan Unsuru, Çalışma Ortamı, Maddi İmkanlar, Etik Kaygılar, Karar ile Keyfilik” boyutlarına ayrılarak sırayla sunulmuştur. Her bir boyutla ilgili yönetici görüşlerinin;

- a) Mesleki kıdem,
- b) Yöneticilik kıdemi,
- c) Branş,
- d) Mezun olunan okul,
- e) Son eğitim durumu,
- f) Görev yapılan okulun öğretmen sayısı,
- g) Görev unvanı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği irdelenmiştir.

1. Bürokrasi Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Bürokrasi” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını

saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 1-14. sorularına verilen yanıtların sayısı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 18’de verilmiştir.

Tablo 18. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Standart Sapma Olarak Dağılımı

Bürokrasi	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 1	7	21,9	8	25	8	25	6	18,8	3	9,4	32	100	2,68	1,28
Soru 2	0	0	2	6,3	5	15,6	11	34,4	14	43,8	32	100	4,15	0,91
Soru 3	1	3,1	4	12,5	5	15,6	11	34,4	11	34,4	32	100	3,84	1,13
Soru 4	1	3,1	5	15,6	9	28,1	7	21,9	10	31,3	32	100	3,62	1,18
Soru 5	3	9,4	5	15,6	7	21,9	8	25	9	28,1	32	100	3,46	1,31
Soru 6	2	6,3	8	25	6	18,8	13	40,6	3	9,4	32	100	3,21	1,12
Soru 7	3	9,4	1	3,1	5	15,6	12	37,5	11	34,4	32	100	3,84	1,22
Soru 8	0	0	2	6,3	8	25	18	56,3	4	12,5	32	100	3,75	0,76
Soru 9	0	0	5	15,6	10	31,3	10	31,3	5	15,6	30	93,8	3,5	0,97
Soru 10	1	3,1	2	6,3	11	34,4	13	40,6	5	15,6	32	100	3,59	0,94
Soru 11	1	3,1	7	21,9	6	18,8	7	21,9	11	34,4	32	100	3,62	1,26
Soru 12	1	3,1	13	40,6	12	37,5	3	9,4	3	9,4	32	100	2,81	0,99
Soru 13	2	6,3	11	34,4	11	34,4	4	12,5	4	12,5	32	100	2,9	1,11
Soru 14	2	6,3	12	37,5	4	12,5	9	28,1	5	15,6	32	100	3,09	1,25
Toplam	24	2,38	85	19,06	107	23,99	132	29,6	98	21,97	446	99,6	3,43	

“Yeterince iş güvencesinin olmaması, kolaylıkla görevden alınabilme” (1. kaynak), yöneticilerin % 9,4’ü tarafından “pek çok”, % 18,8’i tarafından “çok”, % 25’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 25’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 21,9’u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından “orta” düzeyde (X=2,68) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Kırtasiye işlerinin çok zaman alması” (2. kaynak), yöneticilerin % 43,8’i tarafından “pek çok”, % 34,4’ü tarafından “çok”, % 15,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3’ü bu

durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "pek çok" a yakın "çok" düzeyde ($X=4,15$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Mesleksen örgütlenmenin yetersizliği” (3. kaynak), yöneticilerin % 34,4’ü tarafından “pek çok”, % 34,4’ü tarafından “çok”, % 15,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 12,5’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, sadece % 3,1’i bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,84$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Görev alanınıza girmediğine inandığınız işleri yapmak zorunda olmanız” (4. kaynak), yöneticilerin % 31,3’ü tarafından “pek çok”, % 21,9’u tarafından “çok”, % 28,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 15,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, sadece % 3,1’i bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,62$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Denetim ve değerlendirme kriterlerinin belli olmaması veya açıkça belirtilmemiş olması” (5. kaynak), yöneticilerin % 28,1’i tarafından “pek çok”, % 25’i tarafından “çok”, % 21,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 15,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,46$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Sık sık gereksiz toplantılara katılma zorunda olmak” (6. kaynak), yöneticilerin % 9,4’ü tarafından “pek çok”, % 40,6’sı tarafından “çok”, % 18,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 25’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3’ü

ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,21$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Mali işlerin takibinin, eğitim öğretime ayrılacak zamanın büyük bölümünü alması" (7. kaynak), yöneticilerin % 34,4'ü tarafından "pek çok", % 37,5'i tarafından "çok", % 15,6'sı tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 3,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,84$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Gereksiz yazışmalar yapmak zorunda kalmak" (8. kaynak), yöneticilerin % 12,5'i tarafından "pek çok", % 56,3'ü tarafından "çok", % 25'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,75$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Hiyerarşik basamakların fazla olması sebebiyle işlerin yavaş yürümesi" (9. kaynak), yöneticilerin % 15,6'sı tarafından "pek çok", % 31,3'ü tarafından "çok", % 31,3'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 15,6'sı da bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Acil işlerin üst yönetime zamanında kabul ettirilememesi" (10. kaynak), yöneticilerin % 15,6'sı tarafından "pek çok", % 40,6'sı tarafından "çok", % 34,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, sadece % 3,1'i bu durumun stres yaratıcı olmadığı

görüştünderler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,59$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Vaktin çoğunda görev tanımıyla alakasız sorunlarla ilgilenmek zorunda kalmak" (11. kaynak), yöneticilerin % 34,4'ü tarafından "pek çok", % 21,9'u tarafından "çok", % 18,8'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 21,9'u bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, sadece % 3,1'i bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,62$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Deneticilerin denetim sürecine ilişkin geri bildirim vermemeleri" (12. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 9,4'ü tarafından "çok", % 37,5'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 40,6'sı bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 3,1'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,81$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Okul yönetimi ile ilgili mevzuatın açık ve anlaşılır olmaması" (13. kaynak), yöneticilerin % 12,5'i tarafından "pek çok", % 12,5'i tarafından "çok", % 34,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 34,4'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,90$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Üst kademe yöneticilerinin (kaymakam, malmüdürü, milli eğitim müdürü) aşırı kuralcı olması ve bu sebeple işlerin aksaması" (14. kaynak), yöneticilerin % 15,6'sı tarafından "pek çok", % 28,1'i tarafından "çok", % 12,5'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Yöneticilerin % 37,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde (X=3,09) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "çok" düzeyde (X=3,43) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 19. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Bürokrasi	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	2,66	1,2	2,14	1,1	3	1,3	2,66	1,6	3	1,4	2,68	1,3
Soru 2	3,66	1	4,28	0,8	4,28	1	4,83	0,4	3,66	1	4,15	0,9
Soru 3	3,66	1,5	3	1	4,14	0,9	4,33	0,8	4,16	1,2	3,84	1,1
Soru 4	3,16	1,7	3,14	0,9	4,14	1,1	3,5	1	4,16	1	3,62	1,2
Soru 5	3,5	1,5	3,28	1,1	3,85	1,5	3,5	1,4	3,16	1,5	3,46	1,3
Soru 6	3	0,6	3,28	1	3,57	1,1	3,16	1,5	3	1,5	3,21	1,1
Soru 7	2,83	1,2	4	0,8	4,71	0,5	4	1,5	3,5	1,4	3,84	1,2
Soru 8	3,33	0,8	3,71	0,5	3,85	1,1	3,66	0,8	4,16	0,4	3,75	0,8
Soru 9	3,33	1	3,5	1	3,42	0,8	3,66	1,2	3,6	1,1	3,5	1
Soru 10	2,83	1,2	3,71	0,5	4,28	0,8	3,66	1,2	3,33	0,5	3,59	0,9
Soru 11	3,16	1,5	4	1,2	3,85	1,5	3,5	1,4	3,5	1	3,62	1,3
Soru 12	2,66	1	3	1,2	2,85	1,1	2,66	1,2	2,83	0,8	2,81	1
Soru 13	2,83	1,2	2,71	0,8	3,14	1,1	3	1,7	2,83	1,2	2,9	1,1
Soru 14	2,66	1,5	2,71	1	3,85	1,1	3,33	1,5	2,83	1,2	3,09	1,3
ORT	3,09	0,9	3,32	0,4	3,78	0,8	3,53	0,8	3,41	0,7	3,43	0,7

Tablo 19’da görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler “Bürokrasi” boyutunda "orta" düzeyde ($X=3,09$) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,32$), 14-16 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,78$) ve 18-24 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,53$) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar ise bu boyutu "çok" düzeyde ($X=3,41$) stres yapıcı olarak görmektedir. Bu boyutta 14-16 yıl kıdemi olanlar en fazla stres hisseden grubu oluşturmaktadır.

Tablo 20. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,70	4	0,42	0,79	0,53
GRUPLAR İÇİ	14,43	27	0,53		
TOPLAM	16,14	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Bürokrasi" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,53 > 0,05$)

Tablo 21’de görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl olan yöneticiler “Bürokrasi” boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaşamaktayken, 3-4 yıl olanlar "orta" düzeyde ($X=3,26$), 5-7 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,45$) ve 8-11 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,56$) stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar ise bu boyutu "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 21. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kademine Göre Dağılımı

Bürokrasi	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	2,83	1,5	2,42	0,5	3	1,7	2,33	1	2,85	1,7	2,68	1,3
Soru 2	4,33	0,8	4,28	0,5	3,83	1,3	4,66	0,8	3,71	1	4,15	0,9
Soru 3	3,5	1,5	3,42	1,1	4,16	1,2	4	0,6	4,14	1,2	3,84	1,1
Soru 4	3,66	1,5	2,85	1,2	3,66	1,2	4,16	0,8	3,85	1,1	3,62	1,2
Soru 5	3	1,7	4	1,2	3,5	1,2	3,16	1,5	3,57	1,3	3,46	1,3
Soru 6	3,16	1	3,14	0,9	2,83	1,3	3,66	0,8	3,28	1,6	3,21	1,1
Soru 7	3,83	1,6	4	0,8	3,33	1,6	4,33	0,5	3,71	1,4	3,84	1,2
Soru 8	3,5	1	3,57	0,8	4	0,9	3,83	0,8	3,85	0,4	3,75	0,8
Soru 9	3,83	1	3,33	0,8	3	1,3	3,8	0,8	3,57	1	3,5	1
Soru 10	3,5	1,4	3,57	1	3,5	1	3,83	0,8	3,57	0,8	3,59	0,9
Soru 11	3,66	1,6	3,57	1,1	3,66	1,5	4	1,3	3,28	1,1	3,62	1,3
Soru 12	3,33	1,4	2,57	0,5	3,16	1,5	2,33	0,5	2,71	0,8	2,81	1
Soru 13	3,66	0,8	2,14	0,4	3,16	1,6	2,66	0,5	3	1,4	2,9	1,1
Soru 14	3,16	1,7	2,71	1	3,5	1,4	3,16	1	3	1,4	3,09	1,3
ORT	3,5	1,1	3,26	0,5	3,45	1,1	3,56	0,3	3,43	0,6	3,43	0,7

Tablo 22. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kademine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,34	4	0,08	0,15	0,96
GRUPLAR İÇİ	15,80	27	0,585		
TOPLAM	16,14	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Bürokrasi" boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,96 > 0,05$)

Tablo 23. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Bürokrasi	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 1	2,71	1,32	2,66	1,28	2,68	1,28	0,103	30	P > .05
Soru 2	4,28	0,91	4,05	0,93	4,15	0,91	0,696	30	P > .05
Soru 3	4,14	1,09	3,61	1,14	3,84	1,13	1,326	30	P > .05
Soru 4	3,92	1,07	3,38	1,24	3,62	1,18	1,292	30	P > .05
Soru 5	3,28	1,32	3,61	1,33	3,46	1,31	-0,686	30	P > .05
Soru 6	3,14	1,29	3,27	1,01	3,21	1,12	-0,331	30	P > .05
Soru 7	3,85	1,35	3,83	1,15	3,84	1,22	0,054	30	P > .05
Soru 8	4	0,67	3,55	0,78	3,75	0,76	1,685	30	P > .05
Soru 9	3,53	1,12	3,47	0,87	3,5	0,97	0,186	30	P > .05
Soru 10	3,71	0,82	3,5	1,04	3,59	0,94	0,63	30	P > .05
Soru 11	3,92	1,14	3,38	1,33	3,62	1,26	1,207	30	P > .05
Soru 12	2,92	1,07	2,72	0,95	2,81	0,99	0,574	30	P > .05
Soru 13	2,78	1,12	3	1,13	2,9	1,11	-0,532	30	P > .05
Soru 14	3,07	1,26	3,11	1,27	3,09	1,25	-0,087	30	P > .05
ORT	3,52	0,73	3,37	0,72	3,43	0,72	0,585	30	P > .05

Tablo 23’de görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler “Bürokrasi” boyutunda “çok” düzeyde ($X=3,52$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler “orta” düzeyde ($X=3,37$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, “bürokrasi” boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,56 > 0,05$)

“Bürokrasi” boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 24’de verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü mezunları “çok” düzeyde ($X=3,46$) stres hissederken, Eğitim Yüksek Okulu mezunları “çok” düzeyde ($X=3,42$), Eğitim Fakültesi mezunları da “orta” düzeyde ($X=3,29$) stres hissetmektedir. Diğer okullardan mezun yöneticiler ise bu boyutta “çok” düzeyde ($X=3,55$) stres hissetmektedir. Bu boyutta diğer okul mezunları en stresi hissederken Eğitim Fakültesi mezunları en az stresi hissetmektedir.

Tablo 24. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Bürokrasi	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	3	1,6	2,25	0,7	2,57	1,3	2,88	1,5	2,68	1,3
Soru 2	3,87	1	4,12	0,6	4,28	1,3	4,33	0,9	4,15	0,9
Soru 3	4,12	1,1	3,5	1,1	4,28	0,8	3,55	1,4	3,84	1,1
Soru 4	3,87	1	3,12	1,1	4	1,2	3,55	1,4	3,62	1,2
Soru 5	3,25	1,5	3,5	1,2	3,28	1,5	3,77	1,3	3,46	1,3
Soru 6	3,37	1,5	3,12	0,8	2,71	1,1	3,55	1	3,21	1,1
Soru 7	3,75	1,3	3,87	0,8	3,71	1,6	4	1,3	3,84	1,2
Soru 8	4	0,5	3,5	0,8	3,42	1	4	0,7	3,75	0,8
Soru 9	3,57	1	3,28	0,8	3,42	1,3	3,66	1	3,5	1
Soru 10	3,5	0,8	3,5	0,9	3,71	1	3,66	1,2	3,59	0,9
Soru 11	3,5	1,2	4,12	1	3,57	1,1	3,33	1,7	3,62	1,3
Soru 12	2,62	0,7	2,62	0,5	2,85	1,1	3,11	1,5	2,81	1
Soru 13	3	1,3	2,37	0,5	2,85	1,2	3,33	1,2	2,9	1,1
Soru 14	3	1,3	3,12	1	3,28	1,3	3	1,6	3,09	1,3
ORT	3,46	0,6	3,29	0,5	3,42	0,8	3,55	1	3,43	0,7

Tablo 25. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,3	3	0,1	0,17	0,91
GRUPLAR İÇİ	15,8	28	0,56		
TOPLAM	16,1	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Bürokrasi" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,91 > 0,05$)

Tablo 26. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Bürokrasi	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 1	2,66	1,65	2,69	1,14	2,68	1,28	0,05	30	P > .05
Soru 2	4,11	1,05	4,17	0,88	4,15	0,91	0,17	30	P > .05
Soru 3	4,55	0,72	3,56	1,16	3,84	1,13	-2,37	30	P < .05
Soru 4	3,88	1,16	3,52	1,20	3,62	1,18	-0,78	30	P > .05
Soru 5	3,11	1,53	3,60	1,23	3,46	1,31	0,95	30	P > .05
Soru 6	3,33	1,58	3,17	0,93	3,21	1,12	-0,35	30	P > .05
Soru 7	3,66	1,58	3,91	1,08	3,84	1,22	0,50	30	P > .05
Soru 8	3,66	0,70	3,78	0,79	3,75	0,76	0,38	30	P > .05
Soru 9	3,50	0,92	3,50	1,018	3,50	0,97	0,00	28	P > .05
Soru 10	3,44	0,88	3,65	0,98	3,59	0,94	0,55	30	P > .05
Soru 11	3,55	1,23	3,65	1,30	3,62	1,26	0,19	30	P > .05
Soru 12	2,44	0,72	2,95	1,06	2,81	0,99	1,32	30	P > .05
Soru 13	2,88	1,16	2,91	1,12	2,90	1,11	0,05	30	P > .05
Soru 14	3,00	1,11	3,13	1,32	3,09	1,25	0,26	30	P > .05
ORT	3,41	0,61	3,44	0,77	3,43	0,72	0,09	30	P > .05

“Bürokrasi” boyutunda Lisans (X=3,44) ve Ön Lisans (X=3,41) mezunu yöneticiler "çok" düzeyde stres algılamaktadır. Yapılan t testine göre, "bürokrasi" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,92 > 0,05$) Ancak 3. soruya (Mesleki örgütlenmenin yetersizliği) verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı farklılık vardır. Lisans mezunları bu durumu "çok" düzeyde (X=3,56) stres yapıcı görürken Ön Lisans mezunları "pek çok" düzeyde (X=4,55) stres yapıcı görmektedirler.

“Bürokrasi” boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşleri Tablo 27’de verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 arası (X=3,24) ve 17-19 arası (X=3,31) olanlar "orta" düzeyde stres hissetmekteyken, 22-23 olanlar (X=3,49) ve 28-55 arası olanlar "çok" düzeyde (X=3,73) stres hissetmektedirler.

Tablo 27. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Bürokrasi	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	2,62	1,2	2,37	1,2	2,44	1,4	3,42	1,3	2,68	1,3
Soru 2	3,62	0,7	4,37	0,7	4,22	1,2	4,42	0,8	4,15	0,9
Soru 3	4,37	0,7	3	1,5	4	1,1	4	0,6	3,84	1,1
Soru 4	3,5	1,2	3,25	1,6	3,66	1	4,14	0,9	3,62	1,2
Soru 5	3,5	1,1	3,75	1,5	3,55	1,4	3	1,4	3,46	1,3
Soru 6	2,75	1,3	3,37	0,9	3,22	1,2	3,57	1,1	3,21	1,1
Soru 7	3,37	1,2	3,87	1,4	3,77	1,5	4,42	0,5	3,84	1,2
Soru 8	3,5	0,8	4	0,5	3,44	0,9	4,14	0,7	3,75	0,8
Soru 9	3,62	1,1	3,37	1,1	3,33	1,1	3,8	0,4	3,5	1
Soru 10	3,12	0,6	3,75	1,3	3,88	0,9	3,57	0,8	3,59	0,9
Soru 11	3,12	0,8	3,25	1,7	3,77	1,3	4,42	0,8	3,62	1,3
Soru 12	2,87	0,8	2,5	0,9	2,88	1,3	3	1	2,81	1
Soru 13	2,62	0,9	2,75	1,3	3,11	1,3	3,14	1,1	2,9	1,1
Soru 14	2,75	0,9	2,75	1,7	3,55	1,2	3,28	1,1	3,09	1,3
ORT	3,24	0,5	3,31	1	3,49	0,7	3,73	0,5	3,43	0,7

Tablo 28. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,08	3	0,36	0,67	0,57
GRUPLAR İÇİ	15,05	28	0,53		
TOPLAM	16,14	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Bürokrasi" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,57 > 0,05$) Ancak ortalamalara bakıldığında bu boyutta yaşanan stres, okulun öğretmen sayısına paralel olarak artmaktadır. Bu boyutta yaşanan stres düzeyi ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,978 düzeyinde bir korelasyon vardır.

Tablo 29. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Bürokrasi	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	2,35	1,21	2,33	1,00	3,80	1,09	3,25	1,70	2,68	1,28
Soru 2	4,14	0,77	4,22	1,09	4,20	1,30	4,00	0,81	4,15	0,91
Soru 3	3,57	1,28	4,00	1,11	4,00	1,00	4,25	0,95	3,84	1,13
Soru 4	3,14	1,23	3,66	0,86	4,20	1,30	4,50	1,00	3,62	1,18
Soru 5	3,21	1,36	3,33	1,41	4,00	1,00	4,00	1,41	3,46	1,31
Soru 6	2,92	1,14	3,00	1,32	3,80	0,83	4,00	0,00	3,21	1,12
Soru 7	3,50	1,22	4,11	1,36	3,80	1,30	4,50	0,57	3,84	1,22
Soru 8	3,64	0,63	3,77	0,83	3,80	1,09	4,00	0,81	3,75	0,76
Soru 9	3,33	1,07	3,55	1,01	3,40	1,14	4,00	0,00	3,50	0,97
Soru 10	3,14	1,02	3,77	0,66	4,00	0,70	4,25	0,95	3,59	0,94
Soru 11	3,35	1,21	3,22	1,20	4,00	1,41	5,00	0,00	3,62	1,26
Soru 12	2,42	0,85	2,88	0,92	4,00	1,00	2,50	0,57	2,81	0,99
Soru 13	2,50	0,85	3,11	1,36	3,60	1,34	3,00	0,81	2,90	1,11
Soru 14	2,71	0,99	3,33	1,41	3,20	1,64	3,75	1,25	3,09	1,25
ORT	3,14	0,66	3,45	0,62	3,84	0,95	3,92	0,48	3,43	0,72

Tablo 29’da “Bürokrasi” boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev ünvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri "çok" düzeyde ($X=3,45$), müdür başyardımcıları "çok" düzeyde ($X=3,92$), pansiyondan sorumlu müdür yardımcıları "çok" düzeyde ($X=3,84$) ve diğer müdür yardımcıları "orta" düzeyde ($X=3,14$) stres algılamaktadırlar.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Bürokrasi" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,12 > 0,05$)

Tablo 30. Bürokrasi Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Unvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,99	3	0,99	2,12	0,12
GRUPLAR İÇİ	13,15	28	0,47		
TOPLAM	16,14	31			

“Bürokrasi” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “Bürokrasi” boyutu yöneticiler için "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Kırtasiye işlerinin çok zaman alması” (2. kaynak), "pek çok" a yakın "çok" düzeyde ($X=4,15$), “Mesleksel örgütlenmenin yetersizliği” (3. kaynak) ($X=3,84$) ve “Mali işlerin takibinin, eğitim öğretime ayrılacak zamanın büyük bölümünü alması” (7. kaynak) ($X=3,84$) yöneticiler tarafından "çok" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak bu boyutta yaşanan stres düzeyi ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,978 düzeyinde bir korelasyon vardır. “Bürokrasi” boyutunda yaşanan stresin okulun öğretmen sayısı ile doğru orantılı olarak arttığı söylenebilir.

2. Yönetim Zorlukları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Yönetim Zorlukları” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 15-25. sorularına verilen yanıtların sayısı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 31’de verilmiştir.

Tablo 31. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Yönetim Zorlukları	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Soru 15	2	6,3	7	21,9	7	21,9	5	15,6	10	31,3	31	96,9	3,45	1,33
Soru 16	5	15,6	2	6,3	7	21,9	8	25	10	31,3	32	100	3,5	1,41
Soru 17	3	9,4	11	34,4	8	25	3	9,4	6	18,8	31	96,9	2,93	1,28
Soru 18	0	0	1	3,1	0	0	6	18,8	25	78,1	32	100	4,71	0,63
Soru 19	0	0	6	18,8	13	40,6	11	34,4	2	6,3	32	100	3,28	0,85
Soru 20	2	6,3	9	28,1	11	34,4	8	25	2	6,3	32	100	2,96	1,03
Soru 21	1	3,1	5	15,6	15	46,9	7	21,9	4	12,5	32	100	3,25	0,98
Soru 22	5	15,6	17	53,1	3	9,4	3	9,4	4	12,5	32	100	2,5	1,24
Soru 23	2	6,3	11	34,4	11	34,4	4	12,5	3	9,4	31	100	2,83	1,06
Soru 24	4	12,5	10	31,3	8	25	8	25	2	6,3	32	100	2,81	1,14
Soru 25	3	9,4	7	21,9	8	25	10	31,3	4	12,5	32	100	3,15	1,19
Toplam	27	7,74	86	24,64	91	26,07	73	20,92	72	20,63	349	99,15	3,43	

“Üst yönetimin, okulun işleyiş sürecine ilişkin kararlara gereksiz müdahale etmesi” (15. kaynak), yöneticilerin % 31,3’ü tarafından “pek çok”, % 15,6’sı tarafından “çok”, % 21,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 21,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından “çok” düzeyde (X=3,41) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Okulun yardımcı hizmetler kadrosundaki elemanların olur’la Milli Eğitim Müdürlüğü’nde veya başka kurumlarda görevlendirilmesi” (16. kaynak), yöneticilerin % 31,3’ü tarafından “pek çok”, % 25’i tarafından “çok”, % 21,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 15,6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Bakanlığın personeline sağladığı tatil, hizmetiçi eğitim vs. olanaklardan zamanında haberdar olamamak” (17. kaynak), yöneticilerin % 18,8’i tarafından “pek çok”, % 9,4’ü tarafından “çok”, % 25’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 34,4’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,93$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yatılı okul yöneticiliğın çok fazla fedakârlık gerektiren bir görev olması” (18. kaynak), yöneticilerin % 78,1’i tarafından “pek çok”, % 18,8’i tarafından “çok” düzeyde stres yaratıcı olarak görülürken, yöneticilerin sadece % 3,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "pek çok" düzeyde ($X=4,71$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmen, öğrenci ve personelin yöneticiye ilişkin farklı beklentiler içinde olması” (19. kaynak), yöneticilerin % 6,3’ü tarafından “pek çok”, % 34,4’ü tarafından “çok”, % 40,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 18,8’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum

yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,28$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Personelin söylenenleri anlamaması ya da yanlış anlaması" (20. kaynak), yöneticilerin % 6,3'ü tarafından "pek çok", % 25'i tarafından "çok", % 34,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 28,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,96$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Teknolojik gelişme ve eğitim ile ilgili yeniliklerin okullara çok geç ulaşması, okulların toplumun gerisinde kalması" (21. kaynak), yöneticilerin % 12,5'i tarafından "pek çok", % 21,9'u tarafından "çok", % 46,9'u tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 15,6'sı bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, sadece % 3,1'i bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,25$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"İş hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaktan dolayı hata yapmaktan korkmak" (22. kaynak), yöneticilerin % 12,5'i tarafından "pek çok", % 9,4'ü tarafından "çok", % 9,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 53,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 15,6'sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "az" düzeyde ($X=2,50$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Üst yönetimce gönderilen yazıların açık ve anlaşılır olmaması" (23. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 12,5'i tarafından "çok", % 34,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 34,4'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu

belirtirken, % 6,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,83$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Personele gerekli hallerde ceza vermek zorunda kalmak" (24. kaynak), yöneticilerin % 6,3'ü tarafından "pek çok", % 25'i tarafından "çok", % 25'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 31,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,81$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Personeli güdülemek için okul yönetiminin elinde yeterli kaynak bulunmaması" (25. kaynak), yöneticilerin % 12,5'i tarafından "pek çok", % 31,3'ü tarafından "çok", % 25'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 21,9'u bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,15$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 32. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Yönetim Zorlukları	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 15	3	1,4	3,85	1,2	3,5	1,6	3,5	1,4	3,33	1,4	3,45	1,3
Soru 16	2,83	1,6	4	1,4	3,42	1,8	4	1,3	3,16	0,8	3,5	1,4
Soru 17	3,66	1,2	2,57	1,3	2,85	1,6	3,16	1,2	2,4	1,1	2,93	1,3
Soru 18	5	0	4,71	0,5	4,71	0,5	5	0	4,16	1,2	4,71	0,6
Soru 19	3,33	0,8	3	0,6	3,28	1	3,66	1	3,16	1	3,28	0,9
Soru 20	3,5	0,5	2,71	1,1	2,85	1,3	2,66	0,8	3,16	1,2	2,96	1
Soru 21	4,16	1	3	0,8	3,42	0,8	2,66	1	3	0,9	3,25	1
Soru 22	3,5	1,4	1,85	0,7	3	1,3	2	0,6	2,16	1,5	2,5	1,2
Soru 23	3,5	0,8	2,57	0,8	3	1,2	2,66	1,4	2,4	1,1	2,83	1,1
Soru 24	3,66	1	2,42	1	3,14	1,2	2,16	0,8	2,66	1,4	2,81	1,1
Soru 25	4	0,9	3,14	0,9	3,14	1,3	2,66	1,4	2,83	1,3	3,15	1,2
ORT	3,65	0,5	3,07	0,3	3,29	0,7	3,10	0,4	2,98	0,8	3,22	0,6

Tablo 32’de görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler “Yönetim Zorlukları” boyutunda "çok" düzeyde (X=3,65) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "orta" düzeyde (X=3,07), 14-16 yıl arası olanlar "orta" düzeyde (X=3,29) ve 18-24 yıl arası olanlar "orta" düzeyde (X=3,10) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar da bu boyutu "orta" düzeyde (X=2,98) stres yapıcı olarak görmektedir. Bu boyutta en fazla stres yaşayanların en az mesleki kıdeme, en az stres yaşayanların da en fazla mesleki kıdeme sahip olmaları dikkat çekicidir. Mesleki kıdem ile “Yönetim Zorlukları” boyutunda yaşanan stres düzeyi arasında -0,767 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Mesleki kıdem arttıkça yöneticilerin tecrübe kazandıkları ve yönetim zorluklarını daha kolay aştıklarını söylemek olasıdır.

Tablo 33. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,69	4	0,42	1,31	0,28
GRUPLAR İÇİ	8,69	27	0,32		
TOPLAM	10,38	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yönetim Zorlukları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,28 > 0,05$)

Tablo 34. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı

Yönetim Zorlukları	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 15	3,66	1,5	3,42	1,3	2,83	1,5	3,6	1,5	3,71	1,3	3,45	1,3
Soru 16	3,16	1,8	3,71	1,4	3,16	1,8	4	1,3	3,42	1	3,5	1,4
Soru 17	3	1,9	3,14	0,9	2,83	1,3	2,83	1,2	2,83	1,5	2,93	1,3
Soru 18	4,83	0,4	4,71	0,5	5	0	4,83	0,4	4,28	1,1	4,71	0,6
Soru 19	3,33	0,5	3	0,8	3,83	0,8	3,33	1	3	1	3,28	0,9
Soru 20	2,66	1,4	3,28	0,8	3,33	1	2,83	1	2,71	1,1	2,96	1
Soru 21	3,5	0,8	3,42	1	3,16	1,6	3	0,6	3,14	0,9	3,25	1
Soru 22	2,66	1,2	2,71	1,3	3	1,7	1,83	0,4	2,28	1,4	2,5	1,2
Soru 23	3,66	0,8	2,71	0,5	2,83	1,5	2,33	0,5	2,66	1,5	2,83	1,1
Soru 24	3,16	1,3	3	0,8	2,83	1,7	2,66	0,8	2,42	1,1	2,81	1,1
Soru 25	3,83	0,8	3,42	0,8	3	1,7	3	1,4	2,57	1,1	3,15	1,2
ORT	3,4	0,5	3,32	0,6	3,25	0,8	3,1	0,3	3,02	0,7	3,22	0,6

Tablo 34'de görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl olan yöneticiler "Yönetim Zorlukları" boyutunda "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,40$) stres yaşamaktayken, 3-4 yıl olanlar "orta" düzeyde ($X=3,32$), 5-7 yıl arası olanlar

"orta" düzeyde ($X=3,25$) ve 8-11 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,10$) stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar ise bu boyutu "orta" düzeyde ($X=3,02$) stres yapıcı olarak görmektedir. Stres düzeyleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmamakta birlikte, bu boyutta yaşanan stres ile yöneticilik kıdemi arasında $-0,972$ düzeyinde korelasyon vardır.

Tablo 35. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,63	4	0,15	0,44	0,77
GRUPLAR İÇİ	9,74	27	0,36		
TOPLAM	10,38	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yönetim Zorlukları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,77 > 0,05$)

Tablo 36'da görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler "Yönetim Zorlukları" boyutunda "orta" düzeyde ($X=3,05$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler "orta" düzeyde ($X=3,35$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, "Yönetim Zorlukları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,15 > 0,05$)

**Tablo 36. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin
Branşa Göre Dağılımı**

Yönetim Zorlukları	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 15	3,42	1,22	3,47	1,46	3,45	1,33	-0,08	29	P > .05
Soru 16	3,64	1,21	3,38	1,57	3,5	1,41	0,49	30	P > .05
Soru 17	2,69	1,25	3,11	1,32	2,93	1,28	-0,88	29	P > .05
Soru 18	4,71	0,46	4,72	0,75	4,71	0,63	-0,03	30	P > .05
Soru 19	3,42	0,85	3,16	0,85	3,28	0,85	0,86	30	P > .05
Soru 20	3	0,96	2,94	1,11	2,96	1,03	0,14	30	P > .05
Soru 21	2,85	0,94	3,55	0,92	3,25	0,98	-2,09	30	P < .05
Soru 22	1,85	0,77	3	1,32	2,5	1,24	-2,86	30	P < .05
Soru 23	2,42	0,93	3,17	1,07	2,83	1,06	-2,04	29	P > .05
Soru 24	2,57	1,08	3	1,18	2,81	1,14	-1,04	30	P > .05
Soru 25	2,92	1,32	3,33	1,08	3,15	1,19	-0,95	30	P > .05
ORT	3,05	0,6	3,35	0,54	3,22	0,57	-1,44	30	P > .05

**Tablo 37. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin
Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı**

Yönetim Zorlukları	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 15	3,5	1,3	4	1,2	3,57	1,3	2,75	1,5	3,45	1,3
Soru 16	3,25	1	3,87	1,4	4,28	1	2,77	1,8	3,5	1,4
Soru 17	2,85	1,3	3,25	1,2	2,28	1	3,22	1,6	2,93	1,3
Soru 18	4,37	1,1	4,75	0,5	4,71	0,5	5	0	4,71	0,6
Soru 19	3	0,9	3,12	0,6	3,85	0,7	3,22	1	3,28	0,9
Soru 20	2,87	1,1	3,37	0,7	2,57	1	3	1,2	2,96	1
Soru 21	3,12	0,8	3,37	1,1	2,85	1,2	3,55	0,9	3,25	1
Soru 22	2,25	1,3	2,62	1,3	2,28	1,3	2,77	1,3	2,5	1,2
Soru 23	2,71	1,4	2,62	0,5	2,57	1	3,33	1,2	2,83	1,1
Soru 24	2,62	1,2	2,87	0,8	2,57	1,3	3,11	1,4	2,81	1,1
Soru 25	2,75	1,2	3,37	0,7	2,85	1,7	3,55	1,1	3,15	1,2
ORT	3,04	0,7	3,38	0,5	3,12	0,5	3,3	0,7	3,22	0,6

“Yönetim Zorlukları” boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 37’de verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü mezunları (X=3,04), Eğitim Yüksek Okulu mezunları (X=3,12) ve Eğitim Fakültesi mezunları "orta" düzeyde (X=3,38) stres hissetmektedir. Diğer okullardan mezun yöneticiler de bu boyutta "orta" düzeyde (X=3,30) stres hissetmektedir.

Tablo 38. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,57	3	0,19	0,54	0,65
GRUPLAR İÇİ	9,81	28	0,35		
TOPLAM	10,38	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yönetim Zorlukları" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,65 > 0,05$)

Tablo 39. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Yönetim Zorlukları	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 15	3,44	1,33	3,45	1,37	3,45	1,33	0,01	29	P > .05
Soru 16	3,55	1,23	3,47	1,50	3,50	1,41	-0,13	30	P > .05
Soru 17	2,50	1,19	3,08	1,31	2,93	1,28	1,11	29	P > .05
Soru 18	4,77	0,44	4,69	0,70	4,71	0,63	-0,32	30	P > .05
Soru 19	3,33	1,00	3,26	0,81	3,28	0,85	-0,21	30	P > .05
Soru 20	2,77	1,09	3,04	1,02	2,96	1,03	0,64	30	P > .05
Soru 21	3,00	1,00	3,34	0,98	3,25	0,98	0,89	30	P > .05
Soru 22	1,88	0,60	2,73	1,35	2,50	1,24	1,79	30	P > .05
Soru 23	2,55	1,23	2,95	0,99	2,83	1,06	0,94	29	P > .05
Soru 24	2,44	1,01	2,95	1,18	2,81	1,14	1,14	30	P > .05

Soru 25	2,88	1,45	3,26	1,09	3,15	1,19	0,78	30	P > .05
ORT	3,02	0,55	3,29	0,58	3,22	0,57	1,19	30	P > .05

"Yönetim Zorlukları" boyutunda Lisans (X=3,29) ve Ön Lisans mezunları (X=3,02) "orta" düzeyde stres algılamaktadırlar. Yapılan t testine göre, "yönetim zorlukları" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. (p=0,24 > 0,05)

Tablo 40. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Yönetim Zorlukları	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 15	3,25	1,3	3,14	1,3	3,66	1,2	3,71	1,7	3,45	1,3
Soru 16	3,25	1,6	3,37	1,2	4,11	1,4	3,14	1,6	3,5	1,4
Soru 17	2,42	1,4	3,25	1,3	2,55	1,2	3,57	1,1	2,93	1,3
Soru 18	4,87	0,4	4,75	0,5	4,77	0,4	4,42	1,1	4,71	0,6
Soru 19	3,12	0,8	2,87	0,8	3,44	0,7	3,71	1	3,28	0,9
Soru 20	3,12	1,2	2,87	0,8	2,66	1	3,28	1,1	2,96	1
Soru 21	3,5	0,9	3,12	1	2,77	1,1	3,71	0,8	3,25	1
Soru 22	2,12	1,2	2,75	1,2	2,33	1,1	2,85	1,6	2,5	1,2
Soru 23	2,87	0,8	2,75	1,3	2,88	1,2	2,83	1,2	2,83	1,1
Soru 24	2,37	1,1	3	1,2	2,66	1,2	3,28	1,1	2,81	1,1
Soru 25	3,37	1,1	3,12	1,1	2,55	1,3	3,71	1,1	3,15	1,2
ORT	3,13	0,7	3,17	0,7	3,13	0,5	3,48	0,4	3,22	0,6

"Yönetim" boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşleri Tablo 40'da verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 (X=3,13), 17-19 (X=3,17) ve 22-23 olanlar (X=3,13) "orta" düzeyde stres hissederken, 28-55 olanlar "çok" düzeyde (X=3,48) stres hissetmektedirler.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yönetim Zorlukları" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. (p=0,57 > 0,05)

Tablo 41. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,64	3	0,21	0,62	0,60
GRUPLAR İÇİ	9,73	28	0,34		
TOPLAM	10,38	31			

Tablo 42. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Yönetim Zorlukları	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 15	3,07	1,4	4,37	0,9	2,60	1,1	4,00	0,8	3,45	1,3
Soru 16	3,64	1,4	4,22	1	1,80	1,1	3,50	1,3	3,5	1,4
Soru 17	2,76	1,2	2,88	1,6	3,20	1,3	3,25	1,3	2,93	1,3
Soru 18	4,85	0,4	4,33	1	5,00	0	4,75	0,5	4,71	0,6
Soru 19	3,28	0,8	2,88	0,9	4,00	0,7	3,25	0,5	3,28	0,9
Soru 20	3,28	1,1	2,22	0,7	3,60	0,9	2,75	1	2,96	1
Soru 21	3,14	1,2	3,00	0,7	3,80	1,1	3,50	0,6	3,25	1
Soru 22	2,21	1	2,00	1,2	3,60	1,5	3,25	1	2,5	1,2
Soru 23	2,64	0,8	2,50	1,2	4,00	1	2,75	1	2,83	1,1
Soru 24	2,64	1	2,11	0,9	4,00	1,2	3,50	0,6	2,81	1,1
Soru 25	3,50	1	2,22	1	4,00	1	3,00	1,4	3,15	1,2
ORT	3,19	0,5	2,97	0,6	3,60	0,7	3,40	0,6	3,22	0,6

Tablo 42'de "Yönetim Zorlukları" boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev unvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri "orta" düzeyde ($X=2,97$), müdür başyardımcıları "orta" düzeyde ($X=3,40$), pansiyondan sorumlu müdür yardımcıları "çok" düzeyde ($X=3,60$) ve diğer müdür yardımcıları "orta" düzeyde ($X=3,19$) stres algılamaktadırlar.

Tablo 43. Yönetim Zorlukları Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,42	3	0,47	1,48	0,24
GRUPLAR İÇİ	8,96	28	0,32		
TOPLAM	10,38	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yönetim Zorlukları" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,24 > 0,05$)

"Yönetim Zorlukları" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Yönetim Zorlukları" boyutu yöneticiler için "orta" düzeyde ($X=3,22$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Yatılı okul yöneticiliğın çok fazla fedakârlık gerektiren bir görev olması" (18. kaynak) yöneticiler tarafından "pek çok" düzeyde ($X=4,71$), "Okulun yardımcı hizmetler kadrosundaki elemanların olur'la Milli Eğitim Müdürlüğü'nde veya başka kurumlarda görevlendirilmesi" (16. kaynak) ise "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev ünvanı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak, "Yönetim Zorlukları" boyutunda en fazla stres yaşayanların en az mesleki kıdeme, en az stres yaşayanların da en fazla mesleki kıdeme sahip olmaları dikkat çekicidir. Mesleki kıdem ile "Yönetim Zorlukları" boyutunda yaşanan stres düzeyi arasında $-0,767$ düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Stres

düzeyleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmamakta birlikte, bu boyutta yaşanan stres ile yöneticilik kıdemi arasında - 0,972 düzeyinde bir korelasyon olması bu bulguyu desteklemektedir. Mesleki kıdem arttıkça yöneticilerin tecrübe kazandıkları ve yönetim zorluklarını daha kolay aştıklarını söylemek olasıdır.

3. İnsan Unsuru Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“İnsan Unsuru” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 26-33. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 44’de verilmiştir.

Tablo 44. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

İnsan Unsuru	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 26	2	6,3	2	6,3	12	37,5	11	34,4	4	12,5	31	96,6	3,41	1,02
Soru 27	2	6,3	11	34,4	9	28,1	7	21,9	3	9,4	32	100	2,93	1,1
Soru 28	0	0	1	3,1	3	9,4	11	34,4	17	53,1	32	100	4,37	0,79
Soru 29	4	12,5	11	34,4	7	21,9	7	21,9	3	9,4	32	100	2,81	1,2
Soru 30	1	3,1	1	3,1	10	31,3	11	34,4	9	28,1	32	100	3,81	0,99
Soru 31	0	0	4	12,5	9	28,1	9	28,1	10	31,3	32	100	3,78	1,03
Soru 32	1	3,1	12	37,5	6	18,8	9	28,1	3	9,4	31	96,9	3,03	1,11
Soru 33	3	9,4	3	9,4	6	18,8	13	40,6	7	21,9	32	100	3,56	1,21
Toplam	13	5,12	45	17,72	62	24,41	78	30,71	56	22,05	254	99,22	3,46	

“Alınan kararların uygulanması konusunda personelin isteksiz davranması” (26. kaynak), yöneticilerin % 12,5’i tarafından “pek çok”, % 34,4’ü tarafından “çok”, % 37,5’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı

olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,41$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Çevrenin, karşılanması olanaksız istek ve beklentileri" (27. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 21,9'u tarafından "çok", % 28,1'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 34,4'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,93$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Velilerin çocukları ile yeterince ilgilenmemesi" (28. kaynak), yöneticilerin % 53,1'i tarafından "pek çok", % 34,4'ü tarafından "çok", % 9,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 3,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "pek çok" düzeyde ($X=4,37$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"İş arkadaşları ile yönetim anlayışlarının farklı olması" (29. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 21,9'u tarafından "çok", % 21,9'u tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 34,4'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,81$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrenci velilerinin eğitimin önemine yeterince inanmaması" (30. kaynak), yöneticilerin % 28,1'i tarafından "pek çok", % 34,4'ü tarafından "çok", % 31,3'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 3,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı

olduğunu belirtirken, % 3,1'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,81$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Velilerin okulun kurallarını ciddiye almamaları" (31. kaynak), yöneticilerin % 31,3'ü tarafından "pek çok", % 28,1'i tarafından "çok", % 28,1'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 12,5'i ise bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,78$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Personelin mesai saatlerine gerekli titizliği göstermemesi" (32. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 28,1'i tarafından "çok", % 18,8'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 37,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, sadece % 3,1'i bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,03$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlıklarının olmaması" (33. kaynak), yöneticilerin % 21,9'u tarafından "pek çok", % 40,6'sı tarafından "çok", % 18,8'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 9,4'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, yine % 9,4'ü bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,56$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,46$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi,

okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 45. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

İnsan Unsuru	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 26	3,5	0,8	3,16	0,8	3,42	1,1	3,83	1,2	3,16	1,3	3,41	1
Soru 27	2,83	1,5	2,71	1,1	3,14	1,2	3,16	1,2	2,83	0,8	2,93	1,1
Soru 28	4,5	0,5	4,57	0,5	4,42	0,8	4,5	0,8	3,83	1,2	4,37	0,8
Soru 29	3,33	1,2	2,71	0,8	2,85	0,9	2,83	1,5	2,33	1,8	2,81	1,2
Soru 30	4	0,9	3,85	1,1	3,71	1,4	4,16	1	3,33	0,5	3,81	1
Soru 31	4,16	1	3,71	1,4	3,57	1	4	0,9	3,5	1	3,78	1
Soru 32	2,66	0,8	3,14	1,2	3,28	1,1	3,2	1,1	2,83	1,5	3,03	1,1
Soru 33	3,5	1	3,57	1,4	3,85	0,9	3,33	1,4	3,5	1,6	3,56	1,2
ORT	3,56	0,5	3,41	0,8	3,53	0,6	3,63	0,8	3,16	1	3,46	0,7

Tablo 45’de görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler “İnsan Unsuru” boyutunda "çok" düzeyde (X=3,56) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "çok" düzeyde (X=3,41), 14-16 yıl arası olanlar "çok" düzeyde (X=3,53) ve 18-24 yıl arası olanlar "çok" düzeyde (X=3,63) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar ise bu boyutu "orta" düzeyde (X=3,16) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 46. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,81	4	0,20	0,35	0,84
GRUPLAR İÇİ	15,62	27	0,57		
TOPLAM	16,43	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan Unsuru" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,84 > 0,05$)

Tablo 47. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı

İnsan Unsuru	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 26	3,50	1	3,33	0,5	3,33	1,4	3,83	0,8	3,14	1,3	3,41	1
Soru 27	2,66	1,2	3,00	1,4	2,33	0,5	3,83	1,2	2,85	0,7	2,93	1,1
Soru 28	4,50	0,8	4,42	0,5	4,33	0,5	5,00	0	3,71	1,1	4,37	0,8
Soru 29	3,33	0,8	2,71	1,1	2,50	0,8	3,66	1	2,00	1,5	2,81	1,2
Soru 30	3,83	0,8	3,71	1,1	4,16	0,8	4,16	1,6	3,28	0,5	3,81	1
Soru 31	3,66	1,2	4,00	1,2	3,50	0,5	4,33	1,2	3,42	1	3,78	1
Soru 32	3,33	0,8	2,57	0,8	2,60	0,9	4,16	1,2	2,57	1,1	3,03	1,1
Soru 33	4,00	0,6	3,14	1,3	3,16	0,8	4,66	0,5	3,00	1,6	3,56	1,2
ORT	3,6	0,6	3,33	0,7	3,25	0,1	4,20	0,8	3,00	0,8	3,46	0,7

Tablo 47’de görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl olan yöneticiler "İnsan Unsuru" boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,60$) stres yaşamaktayken, 3-4 yıl olanlar "orta" düzeyde ($X=3,33$), 5-7 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,25$) ve 8-11 yıl arası olanlar "pekçok" a yakın "çok" düzeyde ($X=4,20$) stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar ise bu boyutu "orta" düzeyde ($X=3,00$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 48. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	5,31	4	1,32	3,22	0,02
GRUPLAR İÇİ	11,12	27	0,41		
TOPLAM	16,43	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan Unsuru" boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,02 < 0,05$)

Yöneticilik görev yılı 8-11 yıl olanlar, 3-4 yıl, 5-7 arası olanlara ve 12-20 yıl arası olanlara göre "İnsan Unsuru" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 49. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

İnsan Unsuru	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 26	3,57	1,08	3,29	0,98	3,41	1,02	0,74	29	P > .05
Soru 27	3,21	1,05	2,72	1,12	2,93	1,10	1,26	30	P > .05
Soru 28	4,57	0,64	4,22	0,87	4,37	0,79	1,24	30	P > .05
Soru 29	3,07	1,38	2,61	1,03	2,81	1,20	1,07	30	P > .05
Soru 30	4,07	0,82	3,61	1,09	3,81	0,99	1,30	30	P > .05
Soru 31	4,00	1,03	3,61	1,03	3,78	1,03	1,05	30	P > .05
Soru 32	3,53	1,26	2,66	0,84	3,03	1,11	2,30	29	P < .05
Soru 33	4,00	0,96	3,22	1,30	3,56	1,21	1,86	30	P > .05
ORT	3,75	0,82	3,23	0,57	3,46	0,72	2,09	30	P < .05

Tablo 49'da görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler "İnsan Unsuru" boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,75$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler "orta" düzeyde ($X=3,23$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, "insan unsuru" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,04 < 0,05$) Branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler "İnsan Unsuru" boyutunda diğer branşlardaki yöneticilere göre daha fazla stres hissetmektedirler.

Tablo 50. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

İnsan Unsuru	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 26	3,12	1,2	3,5	0,5	3,85	0,9	3,25	1,3	3,41	1
Soru 27	3	0,8	3,25	1,2	3,14	1,3	2,44	1,1	2,93	1,1
Soru 28	3,87	1,1	4,5	0,5	4,42	0,8	4,66	0,5	4,37	0,8
Soru 29	2,25	1,6	2,87	1	3,42	1,1	2,77	1	2,81	1,2
Soru 30	3,37	0,5	4,12	0,8	4,28	1	3,55	1,3	3,81	1
Soru 31	3,5	0,9	4,37	0,7	4	1	3,33	1,2	3,78	1
Soru 32	2,87	1,4	2,87	1,1	3,33	1,2	3,11	0,9	3,03	1,1
Soru 33	3,25	1,7	3,75	1	3,85	0,9	3,44	1,2	3,56	1,2
ORT	3,15	0,9	3,65	0,5	3,79	0,8	3,3	0,7	3,46	0,7

“İnsan Unsuru” boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 50’de verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü mezunları "orta" düzeyde ($X=,15$) stres hissederken, Eğitim Yüksek Okulu mezunları "çok" düzeyde ($X=3,79$), Eğitim Fakültesi mezunları da "çok" düzeyde ($X=3,65$) stres hissetmektedir. Diğer okullardan mezun yöneticiler ise bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,30$) stres hissetmektedir.

Tablo 51. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,02	3	0,67	1,31	0,29
GRUPLAR İÇİ	14,41	28	0,51		
TOPLAM	16,43	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan Unsuru" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar

arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,29 > 0,05$)

Tablo 52. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

İnsan Unsuru	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 26	3,33	1,32	3,45	0,91	3,41	1,02	0,29	29	P > .05
Soru 27	3,44	1,13	2,73	1,05	2,93	1,10	-1,66	30	P > .05
Soru 28	4,44	0,88	4,34	0,77	4,37	0,79	-0,30	30	P > .05
Soru 29	3,00	1,58	2,73	1,05	2,81	1,20	-0,54	30	P > .05
Soru 30	4,00	0,86	3,73	1,05	3,81	0,99	-0,65	30	P > .05
Soru 31	3,88	0,92	3,73	1,09	3,78	1,03	-0,36	30	P > .05
Soru 32	3,50	1,41	2,86	0,96	3,03	1,11	-1,40	29	P > .05
Soru 33	3,77	1,48	3,47	1,12	3,56	1,21	-0,62	30	P > .05
ORT	3,67	0,93	3,38	0,63	3,46	0,72	-1,01	30	P > .05

“İnsan Unsuru” boyutunda Lisans mezunu yöneticiler "orta" düzeyde ($X=3,38$) stres algılamaktayken, Ön Lisans mezunları "çok" düzeyde ($X=3,67$) stres algılamaktadır. Yapılan t testine göre, "insan unsuru" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,31 > 0,05$)

“İnsan Unsuru” boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşleri Tablo 53’de verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 ($X=3,26$) arası ve 17-19 arası ($X=3,31$) olanlar "orta" düzeyde stres hissetmekteyken, 22-23 ($X=3,50$) ve 28-55 arası ($X=3,80$) olanlar "çok" düzeyde stres hissetmektedirler.

Tablo 53. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

İnsan Unsuru	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 26	3,25	1,3	3,71	0,8	3,44	0,9	3,28	1,3	3,41	1
Soru 27	2,62	1,1	2,62	1,3	2,88	1,1	3,71	0,8	2,93	1,1
Soru 28	4,37	0,7	4,62	0,5	4,33	0,7	4,14	1,2	4,37	0,8
Soru 29	2,62	1,5	2,62	1,1	3	1,1	3	1,3	2,81	1,2
Soru 30	3,62	0,9	3,37	1,3	4,11	0,8	4,14	0,9	3,81	1
Soru 31	3,5	1,1	3,62	1,4	3,77	0,8	4,28	0,8	3,78	1
Soru 32	2,5	0,9	2,75	0,9	3	1,2	4	1	3,03	1,1
Soru 33	3,62	1,4	3,37	1,1	3,44	1,1	3,85	1,5	3,56	1,2
ORT	3,26	0,7	3,31	0,8	3,5	0,6	3,8	0,9	3,46	0,7

Tablo 54. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,32	3	0,44	0,81	0,49
GRUPLAR İÇİ	15,11	28	0,54		
TOPLAM	16,43	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan Unsuru" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,49 > 0,05$) Ancak ortalamalara bakıldığında bu boyutta yaşanan stres, okulun öğretmen sayısına paralel olarak artmaktadır. Bu boyutta yaşanan stres düzeyi ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,984 düzeyinde bir korelasyon vardır.

Tablo 55. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

İnsan unsuru	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 26	3,46	0,8	3,44	1,3	3,0	1,4	3,75	0,5	3,41	1
Soru 27	2,78	1,3	2,66	0,9	3,0	0,7	4,0	0,8	2,93	1,1
Soru 28	4,64	0,6	4,11	1,1	4,2	0,4	4,25	1	4,37	0,8
Soru 29	2,92	1,1	2,11	1,4	3,2	1,1	3,5	0,6	2,81	1,2
Soru 30	4,14	1	3,22	1,1	3,8	0,4	4,0	0,8	3,81	1
Soru 31	3,85	1,2	3,55	1,1	3,8	0,8	4,0	0,8	3,78	1
Soru 32	3,07	1	2,55	1,2	3,2	1,1	3,75	1,3	3,03	1,1
Soru 33	3,5	1,3	3,22	1,6	3,8	0,4	4,25	0,5	3,56	1,2
ORT	3,53	0,7	3,11	0,9	3,5	0,5	3,93	0,6	3,46	0,7

Tablo 55'de "İnsan Unsuru" boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev unvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri "orta" düzeyde ($X=3,11$), müdür başyardımcıları "çok" düzeyde ($X=3,93$), pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarını "çok" düzeyde ($X=3,50$) ve diğer müdür yardımcılarını "çok" düzeyde ($X=3,53$) stres algılamaktadırlar.

Tablo 56. İnsan Unsuru Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,101	3	0,70	1,36	0,27
GRUPLAR İÇİ	14,33	28	0,51		
TOPLAM	16,43	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan Unsuru" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,27 > 0,05$)

“İnsan Unsuru” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “İnsan Unsuru” boyutu yöneticiler için "çok" düzeyde ($X=3,46$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Velilerin çocukları ile yeterince ilgilenmemesi” (28. kaynak) yöneticiler tarafından "pek çok" düzeyde ($X=4,37$), “Öğrenci velilerinin eğitimin önemine yeterince inanmaması” (30. kaynak) ise "çok" düzeyde ($X=3,81$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.
4. Yöneticilik görev yılı 8-11 yıl olanlar, 3-4 yıl, 5-7 arası olanlara ve 12-20 yıl arası olanlara göre “İnsan Unsuru” boyutuna verdikleri cevaplar bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Bu boyutta hissedilen stres 8-11. yıllarda en yüksek düzeyine ($X=4,20$) erişmekte, 12-20. yıllarında büyük bir düşüşle 3,00 düzeyine inmektedir. Yöneticilerin bu boyutta yaşanan stresle yöneticilik tecrübesi sayesinde başa çıkmayı öğrendiklerini söylemek olasıdır.
5. Branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler “İnsan Unsuru” boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,75$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler "orta" düzeyde ($X=3,23$) stres yaşamakta olup, aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler “İnsan Unsuru” boyutunu, diğer branşlardaki yöneticilere göre daha fazla stres yapıcı olarak algılamaktadırlar.
6. Aradaki fark anlamlı olmamakla birlikte, bu boyutta yaşanan stres, okulun öğretmen sayısına paralel olarak artmakta olup, bu boyutta yaşanan stres düzeyi ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,984 düzeyinde bir korelasyon vardır. Okulun büyüklüğü ve kalabalık

olması, “İnsan Unsuru” boyutunda daha fazla stres yaşanmasına sebep olmaktadır.

4. Çalışma Ortamı Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Çalışma Ortamı” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 34-40. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 57’de verilmiştir.

Tablo 57. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Çalışma Ortamı	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 34	4	12,5	12	37,5	3	9,4	10	31,3	3	9,4	32	100	2,87	1,26
Soru 35	3	9,4	8	25	15	46,9	5	15,6	1	3,1	32	100	2,78	0,94
Soru 36	4	12,5	15	46,9	6	18,8	6	18,8	1	3,1	32	100	2,53	1,04
Soru 37	3	9,4	10	31,3	10	31,3	6	18,8	3	9,4	32	100	2,87	1,12
Soru 38	5	15,6	10	31,3	11	34,4	5	15,6	1	3,1	32	100	2,59	1,04
Soru 39	2	6,3	18	56,3	6	18,8	5	15,6	1	3,1	32	100	2,53	0,94
Soru 40	3	9,4	11	34,4	13	40,6	3	9,4	2	6,3	32	100	2,68	0,99
Toplam	24	10,71	84	37,5	64	28,57	40	17,86	12	5,36	224	100	2,69	

“Çalışma ortamının kalabalık ve gürültülü olması” (34. kaynak), yöneticilerin % 9,4’ü tarafından “pek çok”, % 31,3’ü tarafından “çok”, % 9,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 37,5’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,87$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Personelin her konuda söz sahibi olmak istemesi” (35. kaynak), yöneticilerin % 3,1’i tarafından “pek çok”, % 15,6’sı tarafından “çok”, % 46,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 25’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,78$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Gelişmelere uyum sağlamakta güçlük çekmek” (36. kaynak), yöneticilerin % 3,1’i tarafından “pek çok”, % 18,8’i tarafından “çok”, % 18,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 46,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 22,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "az" düzeyde ($X=2,53$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Okulda söylenti ve dedikodunun yaygın olması” (37. kaynak), yöneticilerin % 9,4’ü tarafından “pek çok”, % 18,8’i tarafından “çok”, % 31,3’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 31,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,87$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Çevresel baskılar sebebiyle işi rahat yapamamak” (38. kaynak), yöneticilerin % 3,1’i tarafından “pek çok”, % 15,6’sı tarafından “çok”, % 34,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 31,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 15,6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "az" düzeyde ($X=2,59$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“İş ortamında farklı düşünce ve görüşler nedeniyle olumsuz bir havanın hakim olması” (39. kaynak), yöneticilerin % 3,1’i tarafından “pek çok”, % 15,6’sı tarafından “çok”, % 18,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 56,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "az" düzeyde ($X=2,53$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“İş arkadaşları ile ortak ilgilerin bulunmaması” (40. kaynak), yöneticilerin % 6,3’ü tarafından “pek çok”, % 4,4’ü tarafından “çok”, % 40,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 34,4’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,68$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,69$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 58’de görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler “Çalışma Ortamı” boyutunda "orta" düzeyde ($X=3,02$) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "az" düzeyde ($X=2,57$), 14-16 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=2,73$) ve 18-24 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=2,69$) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar ise bu boyutu "az" düzeyde ($X=2,47$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 58. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Çalışma Ortamı	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,83	1,7	2,85	1,3	3,14	1,1	2,83	1	2,66	1,5	2,87	1,3
Soru 35	3	1,1	2,28	0,8	2,85	0,7	3,16	1,2	2,66	1	2,78	0,9
Soru 36	3,16	1,2	2,28	1	2,42	0,8	2,5	1	2,33	1,4	2,53	1
Soru 37	3,66	1,2	2,85	0,7	2,71	0,8	3,16	1,5	2	1,1	2,87	1,1
Soru 38	2,66	1,6	2,71	1,1	2,57	0,8	2,66	0,8	2,33	1	2,59	1
Soru 39	3	1,4	2,28	0,8	2,57	0,8	2,16	0,8	2,66	1	2,53	0,9
Soru 40	2,83	1,5	2,71	0,8	2,85	1,1	2,33	0,8	2,66	1	2,68	1
ORT	3,02	1,2	2,57	0,6	2,73	0,6	2,69	0,5	2,47	0,9	2,69	0,8

Tablo 59. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,05	4	0,26	0,42	0,78
GRUPLAR İÇİ	16,73	27	0,62		
TOPLAM	17,78	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Ortamı" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,78 > 0,05$)

Tablo 60'da görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl olan yöneticiler "Çalışma Ortamı" boyutunda "orta" düzeyde ($X=2,78$) stres yaşamaktayken, 3-4 yıl olanlar "orta" düzeyde ($X=2,69$), 5-7 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=2,69$) ve 8-11 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=2,80$) stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar ise bu boyutu "az" düzeyde ($X=2,53$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 60. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı

Çalışma Ortamı	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,66	1,5	2,85	1,3	2,66	1	3,33	1,2	2,85	1,5	2,87	1,3
Soru 35	2,66	1	2,71	1	2,83	0,8	2,5	0,5	3,14	1,3	2,78	0,9
Soru 36	2,66	1	2,57	1	2,5	1,4	2	0,6	2,85	1,2	2,53	1
Soru 37	3	0,6	3	1	3,33	1,2	3,5	1,2	1,71	0,8	2,87	1,1
Soru 38	2,66	1,4	2,57	1,3	2,66	1	2,83	0,8	2,28	1	2,59	1
Soru 39	2,83	1,3	2,57	1,1	2,16	0,8	2,5	0,8	2,57	0,8	2,53	0,9
Soru 40	3	1,4	2,57	1,1	2,66	0,8	3	0,6	2,28	1	2,68	1
ORT	2,78	1	2,69	0,9	2,69	0,8	2,8	0,4	2,53	0,9	2,69	0,8

Tablo 61. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,31	4	0,07	0,12	0,97
GRUPLAR İÇİ	17,46	27	0,64		
TOPLAM	17,78	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Ortamı" boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,97 > 0,05$)

Tablo 62'de görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler "Çalışma Ortamı" boyutunda "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,66$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler yine "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,72$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, "çalışma ortamı" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,83 > 0,05$)

Tablo 62. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Çalışma Ortamı	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 34	2,85	1,16	2,88	1,36	2,87	1,26	-0,06	30	P > .05
Soru 35	2,50	0,65	3,00	1,08	2,78	0,94	-1,52	30	P > .05
Soru 36	2,28	0,99	2,72	1,07	2,53	1,04	-1,17	30	P > .05
Soru 37	3,00	1,24	2,77	1,06	2,87	1,12	0,54	30	P > .05
Soru 38	2,71	0,99	2,50	1,09	2,59	1,04	0,57	30	P > .05
Soru 39	2,42	0,93	2,61	0,97	2,53	0,94	-0,53	30	P > .05
Soru 40	2,85	1,02	2,55	0,98	2,68	0,99	0,84	30	P > .05
ORT	2,66	0,68	2,72	0,83	2,69	0,75	-0,21	30	P > .05

Tablo 63. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Çalışma Ortamı	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,75	1,38	3,37	1,40	3,28	0,95	2,22	1,09	2,87	1,26
Soru 35	3,12	1,24	2,62	0,91	2,85	0,89	2,55	0,72	2,78	0,94
Soru 36	2,62	1,30	2,50	0,92	2,57	1,27	2,44	0,88	2,53	1,04
Soru 37	2,00	1,06	3,25	0,88	3,85	1,06	2,55	0,72	2,87	1,12
Soru 38	2,37	0,91	2,87	1,24	2,85	0,89	2,33	1,11	2,59	1,04
Soru 39	2,75	0,88	2,50	1,06	2,14	0,69	2,66	1,11	2,53	0,94
Soru 40	2,50	1,06	2,75	1,03	2,85	0,69	2,66	1,22	2,68	0,99
ORT	2,58	0,82	2,83	0,76	2,91	0,63	2,49	0,82	2,69	0,75

“Çalışma Ortamı” boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 63’de verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü mezunları "az" düzeyde (X=2,58) stres hissederken, Eğitim Yüksek Okulu mezunları "orta" düzeyde (X=2,91), Eğitim Fakültesi mezunları da "orta" düzeyde (X=2,83) stres hissetmektedir. Diğer okullardan mezun yöneticiler ise bu boyutta "az" düzeyde (X=2,49) stres hissetmektedir.

Tablo 64. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,97	3	0,32	0,54	0,65
GRUPLAR İÇİ	16,81	28	0,60		
TOPLAM	17,78	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Ortamı" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,65 > 0,05$)

Tablo 65. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Çalışma Ortamı	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 34	2,66	1,11	2,95	1,33	2,87	1,26	0,57	30	P > .05
Soru 35	3,00	1,00	2,69	0,92	2,78	0,94	-0,81	30	P > .05
Soru 36	2,33	1,22	2,60	0,98	2,53	1,04	0,66	30	P > .05
Soru 37	2,55	1,23	3,00	1,08	2,87	1,12	1,00	30	P > .05
Soru 38	2,44	0,72	2,65	1,15	2,59	1,04	0,50	30	P > .05
Soru 39	2,44	0,88	2,56	0,99	2,53	0,94	0,31	30	P > .05
Soru 40	2,55	1,01	2,73	1,00	2,68	0,99	0,46	30	P > .05
ORT	2,57	0,63	2,74	0,80	2,69	0,75	0,57	30	P > .05

"Çalışma Ortamı" boyutunda Lisans mezunu yöneticiler "orta" düzeyde ($X=2,74$) stres algılamaktayken, Ön Lisans mezunları "az" düzeyde ($X=2,57$) stres algılamaktadır. Ancak yapılan t testine göre, "Çalışma Ortamı" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,56 > 0,05$)

Tablo 66. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Çalışma Ortamı	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,25	1,48	2,75	1,16	3,11	1,05	3,42	1,27	2,87	1,26
Soru 35	2,75	0,70	2,37	0,91	3,11	1,05	2,85	1,06	2,78	0,94
Soru 36	2,25	1,16	2,50	0,75	2,66	1,11	2,71	1,25	2,53	1,04
Soru 37	2,37	1,18	2,62	0,91	3,55	1,23	2,85	0,89	2,87	1,12
Soru 38	2,25	1,38	2,37	1,06	3,00	1,00	2,71	0,48	2,59	1,04
Soru 39	2,62	1,06	2,37	1,06	2,44	0,88	2,71	0,95	2,53	0,94
Soru 40	2,50	1,19	2,50	1,19	2,77	0,97	3,00	0,57	2,68	0,99
ORT	2,42	1,01	2,50	0,81	2,95	0,56	2,89	0,53	2,69	0,75

"Çalışma Ortamı" boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşleri Tablo 66'da verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 ($X=2,42$) ve 17-19 ($X=2,50$) olanlar "az" düzeyde stres hissetmekteyken, 22-23 ($X=2,95$) ve 28-55 olanlar ($X=2,89$) "orta" düzeyde stres hissetmektedirler.

Tablo 67. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,75	3	0,58	1,02	0,39
GRUPLAR İÇİ	16,02	28	0,57		
TOPLAM	17,78	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Ortamı" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,39 > 0,05$) Ancak ortalamalara bakıldığında bu boyutta yaşanan stres, okulun öğretmen sayısına paralel olarak artma eğilimindedir. Bu boyutta yaşanan stres düzeyi ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,724 düzeyinde bir korelasyon vardır.

Tablo 68. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Çalışma Ortamı	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,71	1,20	2,77	1,48	2,60	1,34	4,00	0,00	2,87	1,26
Soru 35	2,35	0,84	3,11	1,16	3,20	0,44	3,00	0,81	2,78	0,94
Soru 36	2,28	1,06	2,33	0,86	3,00	1,22	3,25	0,95	2,53	1,04
Soru 37	3,00	1,10	2,22	1,20	3,40	1,14	3,25	0,50	2,87	1,12
Soru 38	2,64	1,15	2,22	0,83	2,80	1,30	3,00	0,81	2,59	1,04
Soru 39	2,28	1,06	2,33	0,70	3,20	0,83	3,00	0,81	2,53	0,94
Soru 40	2,57	1,01	2,44	0,88	3,00	1,00	3,25	1,25	2,68	0,99
ORT	2,55	0,74	2,49	0,72	3,02	0,87	3,25	0,50	2,69	0,75

Tablo 68’de “Çalışma Ortamı” boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev ünvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri "az" düzeyde ($X=2,49$), müdür başyardımcıları "orta" düzeyde ($X=3,25$), pansiyondan sorumlu müdür yardımcıları "orta" düzeyde ($X=3,02$) ve diğer müdür yardımcıları "az" düzeyde ($X=2,55$) stres algılamaktadırlar. “Çalışma Ortamı” konusunda en az stres algısına müdür ve müdür yardımcılarının sahip olması dikkat çekicidir.

Tablo 69. Çalışma Ortamı Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,44	3	0,81	1,49	0,23
GRUPLAR İÇİ	15,33	28	0,54		
TOPLAM	17,78	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Ortamı" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,23 > 0,05$)

“Çalışma Ortamı” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “Çalışma Ortamı” boyutu yöneticiler için “az” a yakın "orta" düzeyde ($X=2,69$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Çalışma ortamının kalabalık ve gürültülü olması” (34. kaynak), ve “Okulda söylenti ve dedikodunun yaygın olması” (37. kaynak) yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,87$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, bu boyutta yaşanan stres düzeyi ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,724 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Bundan hareketle, okulun kalabalık olmasının kişiler arası iletişimi zayıflattığı ve bunun üzerine işlerin yoğunluğu da eklenince “Çalışma Ortamı” boyutunda stresin artmasına sebep olduğu söylenebilir.

5. Maddi İmkanlar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Maddi İmkanlar” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 41-48. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 70’de verilmiştir.

Tablo 70. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Maddi İmkanlar	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Soru 41	1	3,1	2	6,3	7	21,9	12	37,5	10	31,3	32	100	3,87	1,03
Soru 42	7	21,9	16	50	2	6,3	3	9,4	3	9,4	31	96,9	2,32	1,22
Soru 43	4	12,5	9	28,1	5	15,6	6	18,8	6	18,8	30	93,8	3,03	1,37
Soru 44	4	12,5	6	18,8	6	18,8	9	28,1	6	18,8	31	96,9	3,22	1,33
Soru 45	0	0	4	12,5	7	21,9	6	18,8	15	46,9	32	100	4	1,1
Soru 46	3	9,4	4	12,5	5	15,6	3	9,4	17	53,1	32	100	3,84	1,43
Soru 47	2	6,3	5	15,6	4	12,5	6	18,8	15	46,9	32	100	3,84	1,34
Soru 48	3	9,4	8	25	9	28,1	8	25	3	9,4	31	96,9	3	1,15
Toplam	24	9,56	54	21,5	45	17,93	53	21,1	75	29,88	251	98,8	3,4	

“Denetim sürecinin okulu ve yöneticiyi geliştirmeye katkıda bulunmaması” (41. kaynak), yöneticilerin % 31,3’ü tarafından “pek çok”, % 37,5’i tarafından “çok”, % 21,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 3,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,87$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Mesai saatinde bitirilemeyen işleri eve götürmek zorunda kalmak” (42. kaynak), yöneticilerin % 9,4’ü tarafından “pek çok”, % 9,4’ü tarafından “çok”, % 6,3’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 50’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 21,9’u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "az" düzeyde ($X=2,32$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Bakanlık tarafından okullara yeterli maddi kaynak aktarılmaması” (43. kaynak), yöneticilerin % 18,8’i tarafından “pek çok”, % 18,8’i tarafından “çok”, % 15,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Yöneticilerin % 28,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığını görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,03$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Uzun süre öğretmen atanmadığından bazı derslerin boş geçmesi" (44. kaynak), yöneticilerin % 18,8'i tarafından "pek çok", % 28,1'i tarafından "çok", % 18,8'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 18,8'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığını görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,22$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Okul yöneticileri için düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersiz ve verimsiz olması" (45. kaynak), yöneticilerin % 46,9'u tarafından "pek çok", % 18,8'i tarafından "çok", % 21,9'u tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 12,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=4,00$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Okul lojmanının bulunmaması veya yetersiz olması" (46. kaynak), yöneticilerin % 53,1'i tarafından "pek çok", % 9,4'ü tarafından "çok", % 15,6'sı tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 12,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığını görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,84$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Okuldaki sosyo - kültürel imkanların yetersizliği" (47. kaynak), yöneticilerin % 46,9'u tarafından "pek çok", % 18,8'i tarafından "çok", % 12,5'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin

% 15,6'sı bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde (X=3,84) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Gerekli durumlarda üst yöneticilere ulaşamamak" (48. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 25'i tarafından "çok", % 28,1'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 25'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde (X=3,00) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "çok" a yakın, "orta" düzeyde (X=3,40) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 71. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Maddi İmkanlar	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 41	3,66	1,5	3,85	1,1	4,14	0,7	4,16	0,98	3,5	1	3,87	1
Soru 42	2,66	1,5	2,14	1,1	2,57	1,4	2,5	1,37	1,6	0,5	2,32	1,2
Soru 43	3,5	1	2,66	1,6	3,71	1,4	2,5	1,22	2,6	1,5	3,03	1,4
Soru 44	3,33	1,2	3,14	1,6	3,57	1,1	3,16	1,6	2,8	1,5	3,22	1,3
Soru 45	4,33	1,2	3,57	1,3	4	1,2	4,33	1,03	3,83	1	4	1,1
Soru 46	4,66	0,8	2,85	1,8	4,71	0,8	3,33	1,03	3,66	1,8	3,84	1,4
Soru 47	4,66	0,8	3,28	1,6	4,42	0,8	3,33	1,21	3,5	1,8	3,84	1,3
Soru 48	3,5	1	3,28	1	3,14	1,3	2,5	1,23	2,4	1,1	3	1,2
ORT	3,79	0,7	3,12	0,9	3,78	0,7	3,22	0,56	3,06	0,8	3,4	0,8

Tablo 71’de görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler “Maddi İmkanlar” boyutunda "çok" düzeyde (X=3,79) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "orta" düzeyde (X=3,12), 14-16 yıl arası olanlar "çok" düzeyde (X=3,78) ve 18-24 yıl arası olanlar "orta" düzeyde (X=3,22) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar ise bu boyutu "orta" düzeyde (X=3,06) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 72. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,32	4	0,83	1,45	0,24
GRUPLAR İÇİ	15,47	27	0,57		
TOPLAM	18,80	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Maddi İmkanlar" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,24 > 0,05$)

Tablo 73. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı

Maddi İmkanlar	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 41	4	1,5	4	0,6	4,33	1	3,33	0,81	3,71	1,1	3,87	1
Soru 42	2,5	1,8	2	0	2,16	1,5	2,83	0,98	2,16	1,5	2,32	1,2
Soru 43	2,83	1,2	3,33	1,4	3,16	1,7	3,33	1,21	2,5	1,6	3,03	1,4
Soru 44	2,83	1,2	3,42	1,4	2,66	1,5	4,33	0,81	2,83	1,3	3,22	1,3
Soru 45	4	1,1	4	1,2	4,16	1,3	4,5	1,22	3,42	0,8	4	1,1
Soru 46	4	1,7	4,14	1,2	3,83	1,6	3,66	1,5	3,57	1,6	3,84	1,4
Soru 47	4	1,5	4,14	1,2	3,33	1,4	4,16	1,16	3,57	1,6	3,84	1,3
Soru 48	3,33	1,4	3	0,8	2,33	0,8	3,83	1,16	2,5	1,2	3	1,2
ORT	3,43	1	3,51	0,7	3,25	0,9	3,75	0,57	3,09	0,8	3,4	0,8

Tablo 73’de görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl olan yöneticiler “Maddi İmkanlar” boyutunda "çok" düzeyde (X=3,43) stres yaşamaktayken, 3-4 yıl olanlar "çok" düzeyde (X=3,51), 5-7 yıl arası olanlar "orta" düzeyde (X=3,25) ve 8-11 yıl arası olanlar "çok" düzeyde (X=3,75) stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar ise bu boyutu "orta" düzeyde (X=3,09) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 74. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,629	4	0,40	0,64	0,63
GRUPLAR İÇİ	17,174	27	0,63		
TOPLAM	18,803	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Maddi İmkanlar" boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,63 > 0,05$)

Tablo 75. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Maddi İmkanlar	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 41	3,78	0,97	3,94	1,11	3,87	1,03	-0,42	30	P > .05
Soru 42	2,42	1,22	2,23	1,25	2,32	1,22	0,43	29	P > .05
Soru 43	2,92	1,26	3,12	1,50	3,03	1,37	-0,38	28	P > .05
Soru 44	3,07	1,44	3,33	1,28	3,22	1,33	-0,52	29	P > .05
Soru 45	4,42	0,85	3,66	1,18	4,00	1,10	2,02	30	P > .05
Soru 46	3,42	1,45	4,16	1,38	3,84	1,43	-1,46	30	P > .05
Soru 47	3,64	1,27	4,00	1,41	3,84	1,34	-0,73	30	P > .05
Soru 48	2,85	1,356	3,11	0,99	3,00	1,15	-0,61	29	P > .05
ORT	3,33	0,82	3,45	0,76	3,40	0,77	-0,44	30	P > .05

Tablo 75’de görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler “Maddi İmkanlar” boyutunda "orta" düzeyde ($X=3,33$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler "çok" düzeyde ($X=3,45$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, "maddi imkanlar" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,65 > 0,05$)

Tablo 76. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Maddi İmkanlar	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 41	3,62	1,06	3,87	0,99	4,14	0,89	3,88	1,26	3,87	1,03
Soru 42	2,14	1,34	2,12	0,83	2,57	1,51	2,44	1,33	2,32	1,22
Soru 43	2,57	1,51	3,12	1,45	3,00	1,29	3,37	1,40	3,03	1,37
Soru 44	3,14	1,46	3,37	1,50	3,00	1,41	3,33	1,22	3,22	1,33
Soru 45	3,62	0,91	3,87	1,35	4,85	0,37	3,77	1,20	4,00	1,10
Soru 46	3,75	1,58	3,37	1,59	3,57	1,13	4,55	1,33	3,84	1,43
Soru 47	3,75	1,58	3,75	1,28	3,57	1,27	4,22	1,39	3,84	1,34
Soru 48	2,57	1,13	3,12	0,99	2,57	1,51	3,55	0,88	3,00	1,15
ORT	3,19	0,80	3,32	0,80	3,41	0,78	3,65	0,79	3,40	0,77

“Maddi İmkanlar” boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 76’da verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü mezunları "orta" düzeyde ($X=3,19$) stres hissederken, Eğitim Yüksek Okulu mezunları "çok" düzeyde ($X=3,41$), Eğitim Fakültesi mezunları da "orta" düzeyde ($X=3,32$) stres hissetmektedir. Diğer okullardan mezun yöneticiler ise bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,65$) stres hissetmektedir.

Tablo 77. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,96	3	0,32	0,50	0,68
GRUPLAR İÇİ	17,84	28	0,63		
TOPLAM	18,80	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Maddi İmkanlar" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,68 > 0,05$)

Tablo 78. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Maddi İmkanlar	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 41	3,77	0,97	3,91	1,08	3,87	1,03	0,32	30	P > .05
Soru 42	2,33	1,32	2,31	1,21	2,32	1,22	-0,03	29	P > .05
Soru 43	2,77	1,56	3,14	1,31	3,03	1,37	0,65	28	P > .05
Soru 44	3,25	1,38	3,21	1,34	3,22	1,33	-0,05	29	P > .05
Soru 45	4,22	0,97	3,91	1,16	4,00	1,10	-0,70	30	P > .05
Soru 46	3,88	1,36	3,82	1,49	3,84	1,43	-0,10	30	P > .05
Soru 47	4,00	1,32	3,78	1,38	3,84	1,34	-0,40	30	P > .05
Soru 48	2,77	1,30	3,09	1,10	3,00	1,15	0,67	29	P > .05
ORT	3,39	0,83	3,40	0,77	3,40	0,77	0,04	30	P > .05

"Maddi İmkanlar" boyutunda Lisans ($X=3,40$) ve Ön Lisans mezunu ($X=3,39$) yöneticiler "çok" a yakın "orta" düzeyde algılamaktadırlar. Yapılan t testine göre, "maddi imkanlar" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,96 > 0,05$)

Tablo 79. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Maddi İmkanlar	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 41	3,87	0,99	3,87	1,24	4,33	0,86	3,28	0,95	3,87	1,03
Soru 42	1,75	0,46	2,37	1,40	2,77	1,64	2,33	0,81	2,32	1,22
Soru 43	3,00	1,77	2,85	0,89	2,66	1,41	3,83	1,16	3,03	1,37
Soru 44	2,42	1,27	3,25	1,16	3,11	1,45	4,14	1,06	3,22	1,33
Soru 45	3,62	1,30	3,75	1,03	4,33	1,11	4,28	0,95	4,00	1,10
Soru 46	3,62	1,76	4,25	1,38	3,66	1,50	3,85	1,21	3,84	1,43
Soru 47	3,62	1,59	4,25	1,16	3,88	1,26	3,57	1,51	3,84	1,34
Soru 48	2,75	0,88	3,37	1,30	2,88	1,36	3,00	1,09	3,00	1,15
ORT	3,11	0,88	3,51	0,80	3,45	0,85	3,53	0,57	3,40	0,77

"Maddi İmkanlar" boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşleri Tablo 79'da verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,11$) stres hissetmekteyken, 17-19 ($X=3,51$), 22-23 ($X=3,45$) ve 28-55 olanlar ($X=3,53$) "çok" düzeyde stres hissetmektedirler.

Tablo 80. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,92	3	0,30	0,48	0,69
GRUPLAR İÇİ	17,88	28	0,63		
TOPLAM	18,80	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Maddi İmkanlar" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,69 > 0,05$)

Tablo 81. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Maddi İmkanlar	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 41	3,78	1,1	3,88	1,3	4,20	0,8	3,75	0,5	3,87	1
Soru 42	1,78	0,6	2,25	1,5	3,20	1,3	3,25	1,5	2,32	1,2
Soru 43	3,07	1,6	2,00	0,9	3,80	0,8	4,00	0,81	3,03	1,4
Soru 44	3,15	1,5	3,00	1,4	3,40	1,5	3,75	0,5	3,22	1,3
Soru 45	4,14	1,2	3,55	1	4,20	1,3	4,25	0,95	4,00	1,1
Soru 46	3,71	1,6	3,33	1,5	4,60	0,9	4,50	1	3,84	1,4
Soru 47	3,64	1,4	3,44	1,5	4,60	0,9	4,50	0,57	3,84	1,3
Soru 48	3,00	1,1	2,62	1,5	3,20	0,4	3,50	1,29	3,00	1,2
ORT	3,30	0,8	3,04	0,7	3,90	0,7	3,93	0,69	3,4	0,8

Tablo 81’de “Maddi İmkanlar” boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev unvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri "orta" düzeyde ($X=3,04$), müdür başyardımcıları "çok" düzeyde ($X=3,93$), pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarını "çok" düzeyde ($X=3,90$) ve diğer müdür yardımcılarını "orta" düzeyde ($X=3,30$) stres algılamaktadırlar. Ünvanı müdür başyardımcısı ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcısı olanların en fazla stresi hissetmeleri dikkat çekicidir.

Tablo 82. Maddi İmkanlar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,68	3	1,22	2,27	0,10
GRUPLAR İÇİ	15,11	28	0,54		
TOPLAM	18,80	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Maddi İmkanlar" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,10 > 0,05$)

"Maddi İmkanlar" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Maddi İmkanlar" boyutu yöneticiler için "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,40$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Denetim sürecinin okulu ve yöneticiyi geliştirmeye katkıda bulunmaması" (41. kaynak) ($X=3,87$) ve "Okul yöneticileri için düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersiz ve verimsiz olması" (45. kaynak) ($X=4,00$) yöneticiler tarafından "çok" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. "Maddi İmkanlar" boyutunda yaşanan stresin bütün okullarda ve kişisel özelliklerden bağımsız olarak hissedildiği söylenebilir.

6. Etik Kaygılar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

"Etik Kaygılar" boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 49-55. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 83'de verilmiştir.

Tablo 83. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Etik Kaygılar	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 49	2	6,3	9	28,1	2	6,3	8	25	11	34,4	32	100	3,53	1,39
Soru 50	1	3,1	4	12,5	6	18,8	12	37,5	9	28,1	32	100	3,75	1,1
Soru 51	5	15,6	10	31,3	6	18,8	10	31,3	1	3,1	32	100	2,75	1,16
Soru 52	4	12,5	4	12,5	11	34,4	8	25	3	9,4	30	93,8	3,06	1,17
Soru 53	1	3,1	1	3,1	10	31,3	11	34,4	9	28,1	32	100	3,81	0,99
Soru 54	0	0	2	6,3	18	56,3	8	25	4	12,5	32	100	3,43	0,8
Soru 55	0	0	2	6,3	7	21,9	6	18,8	17	53,1	32	100	4,18	0,99
Toplam	13	5,86	32	14,41	60	27,03	63	28,38	54	24,32	222	99,1	3,5	

“Okul yöneticiliğinin statüsünün düşük olması” (49. kaynak), yöneticilerin % 34,4’ü tarafından “pek çok”, % 25’i tarafından “çok”, % 6,3’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 28,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından “çok” düzeyde (X=3,53) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Mesleki örgütlenmelerde ideolojik kaygıların etkili olması” (50. kaynak), yöneticilerin % 28,1’i tarafından “pek çok”, % 37,5’i tarafından “çok”, % 18,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 12,5’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 3,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından “çok” düzeyde (X=3,75) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmenlerin çok sık ve gereksiz sevk ve rapor almaları” (51. kaynak), yöneticilerin % 3,1’i tarafından “pek çok”, % 31,3’ü tarafından “çok”, % 18,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Yöneticilerin % 31,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 15,6'sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,75$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Okul yöneticiliğinin, yöneticinin kendi kişilik değerlerine uygun olmaması" (52. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 25'i tarafından "çok", % 34,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 12,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,06$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Velilerinden maddi yardım talebinde bulunmak zorunda kalmak" (53. kaynak), yöneticilerin % 28,1'i tarafından "pek çok", % 34,4'ü tarafından "çok", % 31,3'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 3,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 3,1'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,81$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Üst yönetimin okulun sorunlarına gereken ilgiyi göstermemesi" (54. kaynak), yöneticilerin % 12,5'i tarafından "pek çok", % 25'i tarafından "çok", % 56,3'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"İşin özünden çok, biçimi ile uğraşmak zorunda kalmak" (55. kaynak), yöneticilerin % 53,1'i tarafından "pek çok", % 18,8'i tarafından "çok", % 21,9'u tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "pek çok" a yakın "çok" düzeyde ($X=4,18$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 84. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Etik Kaygılar	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 49	3,5	1,6	2,57	1,4	4,14	0,9	3,66	1,4	3,83	1,5	3,53	1,4
Soru 50	3,83	1,5	3	0,8	4,14	1,2	3,83	0,8	4	1,1	3,75	1,1
Soru 51	3,16	0,8	2,42	1,3	2,71	1,3	2,33	1	3,16	1,5	2,75	1,2
Soru 52	3,2	0,8	2,66	1	3,28	1	2,33	1,2	3,83	1,5	3,06	1,2
Soru 53	4	0,9	3,85	1,1	3,71	1,4	4,16	1	3,33	0,5	3,81	1
Soru 54	3,5	1	3,42	1	3,85	0,9	3	0	3,33	0,5	3,43	0,8
Soru 55	3,83	1	4,28	1	4,42	0,8	4,16	1,3	4,16	1,2	4,18	1
ORT	3,6	0,6	3,16	0,8	3,75	0,8	3,35	0,6	3,66	0,7	3,5	0,7

Tablo 84'de görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler "Etik Kaygılar" boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,60$) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,16$), 14-16 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,75$) ve 18-24 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,35$) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar ise bu boyutu "çok" düzeyde ($X=3,66$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 85. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,58	4	0,39	0,75	0,56
GRUPLAR İÇİ	14,14	27	0,52		
TOPLAM	15,72	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Etik Kaygılar" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,56 > 0,05$)

Tablo 86. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı

Etik Kaygılar	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 49	3,16	1,5	3,42	1,4	3,66	1,4	3,33	1,6	4	1,4	3,53	1,4
Soru 50	3,83	1,5	3,57	1	3,66	1,2	3,83	1,2	3,85	1,1	3,75	1,1
Soru 51	2,83	1,2	3	1,2	2,16	1	2,83	1,5	2,85	1,2	2,75	1,2
Soru 52	3	1,2	2,83	0,8	3	1,4	2,83	1,3	3,57	1,3	3,06	1,2
Soru 53	3,83	0,8	3,71	1,1	4,16	0,8	4,16	1,6	3,28	0,5	3,81	1
Soru 54	3,66	0,8	3,28	1,1	3,33	0,8	3,66	0,8	3,28	0,5	3,43	0,8
Soru 55	4,5	0,8	4,14	0,9	3,83	1,3	4	0,9	4,42	1,1	4,18	1
ORT	3,57	0,8	3,41	0,7	3,4	0,7	3,52	0,9	3,61	0,6	3,5	0,7

Tablo 86'da görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl olan yöneticiler "Etik Kaygılar" boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,57$) stres yaşamaktayken, 3-4 yıl olanlar "çok" düzeyde ($X=3,41$), 5-7 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,40$) ve 8-11 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,52$) stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar ise bu boyutu "çok" düzeyde ($X=3,60$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 87. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,23	4	0,05	0,10	0,98
GRUPLAR İÇİ	15,48	27	0,57		
TOPLAM	15,72	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Etik Kaygılar" boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,98 > 0,05$)

Tablo 88. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Etik Kaygılar	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 49	3,42	1,50	3,61	1,33	3,53	1,39	-0,36	30	P > .05
Soru 50	4,14	0,77	3,44	1,24	3,75	1,10	1,83	30	P > .05
Soru 51	2,85	1,23	2,66	1,13	2,75	1,16	0,45	30	P > .05
Soru 52	2,92	1,32	3,18	1,04	3,06	1,17	-0,59	28	P > .05
Soru 53	4,07	0,82	3,61	1,09	3,81	0,99	1,30	30	P > .05
Soru 54	3,42	0,64	3,44	0,92	3,43	0,80	-0,05	30	P > .05
Soru 55	4,07	1,20	4,27	0,82	4,18	0,99	-0,57	30	P > .05
ORT	3,56	0,76	3,46	0,68	3,50	0,71	0,37	30	P > .05

Tablo 88'de görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler "Etik Kaygılar" boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,56$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler de "çok" düzeyde ($X=3,46$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, "etik kaygılar" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,70 > 0,05$)

Tablo 89. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Etik Kaygılar	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 49	4,00	1,30	3,12	1,55	3,71	1,38	3,33	1,41	3,53	1,39
Soru 50	3,87	0,99	3,50	0,92	4,28	0,75	3,44	1,50	3,75	1,10
Soru 51	3,12	1,35	3,00	0,92	2,28	0,95	2,55	1,33	2,75	1,16
Soru 52	3,75	1,28	2,87	0,64	2,42	1,13	3,14	1,34	3,06	1,17
Soru 53	3,37	0,51	4,12	0,83	4,28	0,95	3,55	1,33	3,81	0,99
Soru 54	3,25	0,46	3,50	0,92	3,28	0,75	3,66	1,00	3,43	0,80
Soru 55	4,37	1,06	4,12	0,99	3,85	1,21	4,33	0,86	4,18	0,99
ORT	3,67	0,62	3,46	0,53	3,44	0,72	3,43	0,97	3,50	0,71

"Etik Kaygılar" boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 89'da verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü mezunları ($X=3,67$), Eğitim Yüksek Okulu mezunları, ($X=3,44$), Eğitim Fakültesi mezunları ($X=3,46$) ve diğer okul mezunları ($X=3,43$) "çok" düzeyde stres hissetmektedir.

Tablo 90. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,31	3	0,10	0,19	0,90
GRUPLAR İÇİ	15,40	28	0,55		
TOPLAM	15,72	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Etik Kaygılar" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,90 > 0,05$)

Tablo 91. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Etik Kaygılar	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 49	4,11	1,26	3,30	1,39	3,53	1,39	-1,50	30	P > .05
Soru 50	4,22	0,83	3,56	1,16	3,75	1,10	-1,54	30	P > .05
Soru 51	3,22	1,09	2,56	1,16	2,75	1,16	-1,46	30	P > .05
Soru 52	3,44	1,13	2,90	1,17	3,06	1,17	-1,16	28	P > .05
Soru 53	4,00	0,86	3,73	1,05	3,81	0,99	-0,65	30	P > .05
Soru 54	3,33	0,70	3,47	0,84	3,43	0,80	0,45	30	P > .05
Soru 55	4,55	1,01	4,04	0,97	4,18	0,99	-1,32	30	P > .05
ORT	3,84	0,58	3,37	0,72	3,50	0,71	-1,71	30	P > .05

"Etik Kaygılar" boyutunda Lisans mezunu yöneticiler "orta" düzeyde (X=3,37) stres algılamaktayken, Ön Lisans mezunları "çok" düzeyde (X=3,84) stres algılamaktadır. Ancak yapılan t testine göre, "etik kaygılar" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. (p=0,09 > 0,05)

Tablo 92. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Etik Kaygılar	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 49	3,62	1,40	2,87	1,35	3,66	1,41	4,00	1,41	3,53	1,39
Soru 50	4,12	0,64	3,37	1,59	3,77	0,97	3,71	1,11	3,75	1,10
Soru 51	2,87	1,12	2,25	1,16	2,33	1,00	3,71	0,95	2,75	1,16
Soru 52	3,12	1,12	2,50	1,04	2,77	1,20	3,85	1,06	3,06	1,17
Soru 53	3,62	0,91	3,37	1,30	4,11	0,78	4,14	0,89	3,81	0,99
Soru 54	3,25	0,70	3,37	0,91	3,33	0,70	3,85	0,89	3,43	0,80
Soru 55	4,37	0,91	3,87	1,12	4,11	1,16	4,42	0,78	4,18	0,99
ORT	3,57	0,53	3,11	0,90	3,44	0,67	3,95	0,52	3,50	0,71

"Etik Kaygılar" boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşleri Tablo 92'de verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,57$) stres hissetmekteyken, 17-19 arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,11$), 22-23 olanlar "çok" düzeyde ($X=3,44$) ve 28-55 olanlar da "çok" düzeyde ($X=3,95$) stres hissetmektedirler.

Tablo 93. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,72	3	0,90	1,95	0,14
GRUPLAR İÇİ	13,00	28	0,46		
TOPLAM	15,72	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Etik Kaygılar" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,14 > 0,05$)

Tablo 94. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Etik Kaygılar	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 49	3,14	1,40	3,33	1,50	4,20	1,30	4,50	0,57	3,53	1,39
Soru 50	3,35	1,15	3,44	1,01	4,60	0,54	4,75	0,50	3,75	1,10
Soru 51	2,71	1,13	2,11	1,16	3,40	0,89	3,50	1,00	2,75	1,16
Soru 52	2,76	1,23	3,11	1,26	3,75	1,25	3,25	0,50	3,06	1,17
Soru 53	4,14	1,02	3,22	1,09	3,80	0,44	4,00	0,81	3,81	0,99
Soru 54	3,07	0,73	3,44	0,52	4,20	0,83	3,75	0,95	3,43	0,80
Soru 55	4,00	1,03	4,11	1,05	4,20	1,09	5,00	0,00	4,18	0,99
ORT	3,30	0,70	3,25	0,64	4,03	0,61	4,10	0,39	3,50	0,71

Tablo 94'de "Etik Kaygılar" boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev unvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri (X=3,25) ve diğer müdür yardımcıları (X=3,30) "orta" düzeyde stres hissederken, müdür başyardımcıları (X=4,10) ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcıları (X=4,03) "çok" düzeyde stres algılamaktadırlar.

Tablo 95. Etik Kaygılar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,98	3	1,32	3,16	0,04
GRUPLAR İÇİ	11,74	28	0,41		
TOPLAM	15,72	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Etik Kaygılar" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,04 < 0,05$)

Ünvanı müdür başyardımcısı ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcısı olanlar, müdür ve müdür yardımcısı olanlara göre etik kaygılar boyutuna verdikleri cevaplar bakımından anlamlı farklılık göstermektedir. Bu durum, bu boyutta daha fazla stres hisseden müdür başyardımcılarının ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarının okulun ekonomik sorunlarıyla daha fazla yüzyüze gelmeleriyle ve işyüklerinin genel olarak diğer unvanlardan daha fazla olmasıyla izah edilebilir.

"Etik Kaygılar" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Etik Kaygılar" boyutu yöneticiler için "çok" düzeyde (X=3,50) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "İşin özünden çok, biçimi ile uğraşmak zorunda kalmak" (55. kaynak) yöneticiler

tarafından "pek çok" a yakın "çok" düzeyde ($X=4,18$) ve "Velilerinden maddi yardım talebinde bulunmak zorunda kalmak" (53. kaynak) "çok" düzeyde ($X=3,81$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Görev unvanı değişkenine göre ise, müdür başyardımcısı ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcısı olanlar, müdür ve müdür yardımcısı olanlara göre etik kaygılar boyutuna verdikleri cevaplar bakımından anlamlı farklılık göstermektedir. Bu durum, bu boyutta daha fazla stres hisseden müdür başyardımcılarının ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarının okulun ekonomik sorunlarıyla daha fazla yüzyüze gelmeleriyle ve işyüklerinin genel olarak diğer unvanlardan daha fazla olmasıyla izah edilebilir.

7. Karar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

"Karar" boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 56-60 sorularına verilen yanıtların sayısı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 96'da verilmiştir.

"Yöneticilikte ilerlemede bilgi ve tecrübeden ziyade başka unsurların (siyasi görüş, akrabalık ilişkileri, sendika ayrımı vb) belirleyici olması" (56. kaynak), yöneticilerin % 18,8'i tarafından "pek çok", % 40,6'sı tarafından "çok", % 34,4'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 6,3'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum

yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,71$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Tablo 96. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Karar	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 56	0	0	2	6,3	11	34,4	13	40,6	6	18,8	32	100	3,71	0,85
Soru 57	0	0	4	12,5	16	50	6	18,8	6	18,8	32	100	3,43	0,94
Soru 58	4	12,5	12	37,5	6	18,8	7	21,9	3	9,4	32	100	2,78	1,21
Soru 59	3	9,4	12	37,5	5	15,6	9	28,1	3	9,4	32	100	2,9	1,2
Soru 60	3	9,4	8	25	9	28,1	8	25	4	12,5	32	100	3,06	1,18
Toplam	10	6,25	38	23,8	47	29,4	43	26,9	22	13,75	160	100	3,18	

"Okul yönetimince yapılan önerilerin üst yönetimlerce dikkate alınmaması" (57. kaynak), yöneticilerin % 18,8'i tarafından "pek çok", % 18,8'i tarafından "çok", % 50'si tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 12,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğu görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Görev yerinin istek dışı olarak değiştirilebilmesi" (58. kaynak), yöneticilerin % 9,4'ü tarafından "pek çok", % 21,9'u tarafından "çok", % 18,8'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 37,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,78$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Okulu etkileyecek kararlarda söz sahibi olmamak” (59. kaynak), yöneticilerin % 9,4’ü tarafından “pek çok”, % 28,1’i tarafından “çok”, % 15,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görölmektedir. Yöneticilerin % 37,5’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=2,90$) stres yaratıcı olarak görölmektedir.

“Eğitim Öğretimle ilgili alınan kararlarda söz sahibi olmamak” (60. kaynak), yöneticilerin % 12,5’i tarafından “pek çok”, % 25’i tarafından “çok”, % 28,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görölmektedir. Yöneticilerin % 25’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,4’ ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,06$) stres yaratıcı olarak görölmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,18$) stres yaratıcı olarak görölmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 97’de görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler “Karar” boyutunda "orta" düzeyde ($X=3,33$) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,20$), 14-16 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,48$) ve 18-24 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=2,70$) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar ise bu boyutu "orta" düzeyde ($X=3,13$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 97. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Karar	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 56	3,83	1,2	3,57	0,8	4,14	0,7	3,33	0,8	3,66	0,8	3,71	0,9
Soru 57	3,83	1,2	3,42	0,8	3,85	1,1	2,83	0,4	3,16	1	3,43	0,9
Soru 58	2,66	1,2	3	1	3,14	1,1	2,33	1,5	2,66	1,5	2,78	1,2
Soru 59	3,16	1,2	2,85	1,5	3,14	1,2	2,33	1	3	1,3	2,9	1,2
Soru 60	3,16	1,5	3,14	1,3	3,14	1,1	2,66	1,2	3,16	1,2	3,06	1,2
ORT	3,33	0,9	3,2	0,8	3,48	0,8	2,7	0,6	3,13	0,8	3,18	0,8

Tablo 98. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,19	4	0,54	0,87	0,49
GRUPLAR İÇİ	16,95	27	0,62		
TOPLAM	19,14	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, “Karar” boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,49 > 0,05$)

Tablo 99. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı

Karar	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 56	4	0,9	3,57	1	3,83	1,2	3,66	0,5	3,57	0,8	3,71	0,9
Soru 57	3,66	0,8	3,85	1,2	3,33	1	3,33	0,5	3	1	3,43	0,9
Soru 58	3,16	1,2	2,57	0,8	2,66	1,6	2,66	1	2,85	1,6	2,78	1,2
Soru 59	3	1,1	3	1,3	3,33	1,5	2,5	1,2	2,71	1,1	2,9	1,2
Soru 60	3	1,4	3,28	1,4	3,16	1,5	2,83	0,8	3	1,2	3,06	1,2
ORT	3,36	0,7	3,25	0,9	3,26	1,2	3	0,6	3,02	0,6	3,18	0,8

Tablo 99’da görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl olan yöneticiler “Karar” boyutunda "orta" düzeyde ($X=3,36$) stres yaşamaktayken, 3-4 yıl olanlar "orta" düzeyde ($X=3,25$), 5-7 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,26$) ve 8-11 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,00$) stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar da bu boyutu "orta" düzeyde ($X=3,02$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 100. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,65	4	0,16	0,23	0,91
GRUPLAR İÇİ	18,49	27	0,68		
TOPLAM	19,14	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, “Karar” boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,91 > 0,05$)

Tablo 101. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Karar	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 56	3,71	0,82	3,72	0,89	3,71	0,85	-0,02	30	$P > .05$
Soru 57	3,21	0,69	3,61	1,09	3,43	0,94	-1,18	30	$P > .05$
Soru 58	2,57	1,22	2,94	1,21	2,78	1,21	-0,86	30	$P > .05$
Soru 59	2,85	1,16	2,94	1,25	2,90	1,20	-0,20	30	$P > .05$
Soru 60	3,00	1,03	3,11	1,32	3,06	1,18	-0,25	30	$P > .05$
ORT	3,07	0,70	3,26	0,85	3,18	0,78	-0,69	30	$P > .05$

Tablo 101’de görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler “Karar” boyutunda "orta" düzeyde ($X=3,07$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler de "orta" düzeyde ($X=3,26$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, “Karar” boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,49 > 0,05$)

Tablo 102. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Karar	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 56	3,62	0,7	3,62	0,9	3,71	1	3,88	0,9	3,71	0,9
Soru 57	3	0,9	3,87	1,1	3,42	0,5	3,44	1	3,43	0,9
Soru 58	3	1,5	2,75	0,9	2,14	1,1	3,11	1,3	2,78	1,2
Soru 59	2,87	1,1	2,87	1,2	3,14	1,5	2,77	1,2	2,9	1,2
Soru 60	3,12	1,1	3,37	1,2	3,28	1,5	2,55	1	3,06	1,2
ORT	3,12	0,6	3,3	0,8	3,14	1	3,15	0,9	3,18	0,8

“Karar” boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 102’de verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü mezunları "orta" düzeyde ($X=3,12$) stres hissederken, Eğitim Yüksek Okulu mezunları "orta" düzeyde ($X=3,14$), Eğitim Fakültesi mezunları da "orta" düzeyde ($X=3,30$) stres hissetmektedir. Diğer okullardan mezun yöneticiler ise bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,15$) stres hissetmektedir.

Tablo 103. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,15	3	0,05	0,1	0,97
GRUPLAR İÇİ	19	28	0,67		
TOPLAM	19,1	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, “Karar” boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,97 > 0,05$)

Tablo 104. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Karar	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 56	3,88	0,60	3,65	0,93	3,65	0,93	-0,70	30	P > .05
Soru 57	2,88	0,60	3,65	0,98	3,65	0,98	2,16	30	P < .05
Soru 58	2,88	1,45	2,73	1,13	2,73	1,13	-0,31	30	P > .05
Soru 59	3,11	0,92	2,82	1,30	2,82	1,30	-0,59	30	P > .05
Soru 60	3,33	0,70	2,95	1,33	2,95	1,33	-0,80	30	P > .05
ORT	3,22	0,45	3,16	0,89	3,16	0,89	-0,18	30	P > .05

“Karar” boyutunda Lisans ($X=3,16$) ve Ön Lisans ($X=3,22$) mezunu yöneticiler "orta" düzeyde stres algılamaktadır. Yapılan t testine göre, “Karar” boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,85 > 0,05$) Ancak 57. soruya (Okul yönetimince yapılan önerilerin üst yönetimlerce dikkate alınmaması) verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. Lisans mezunları bu durumu "çok" düzeyde ($X=3,65$) stres yapıcı görürken, Ön Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=2,88$) stres yapıcı olarak algılamaktadır.

“Karar” boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşlerinin okuldaki öğretmen sayısına göre dağılımı Tablo 105’de verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 ($X=2,95$), 17-19 ($X=2,97$) ve 22-23 ($X=3,13$) olanlar "orta" düzeyde stres hissetmekteyken, okulundaki öğretmen sayısı 28-55 olanlar "çok" düzeyde ($X=3,74$) stres hissetmektedirler.

Tablo 105. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Karar	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 56	3,50	0,92	3,87	0,83	3,55	0,88	4,00	0,81	3,71	0,85
Soru 57	3,12	1,24	3,50	0,75	3,22	0,66	4,00	1,00	3,43	0,94
Soru 58	2,87	1,12	2,50	1,06	2,55	1,33	3,28	1,38	2,78	1,21
Soru 59	2,50	1,06	2,50	0,92	3,11	1,36	3,57	1,27	2,90	1,20
Soru 60	2,75	1,28	2,50	0,92	3,22	1,39	3,85	0,69	3,06	1,18
ORT	2,95	0,67	2,97	0,68	3,13	0,86	3,74	0,78	3,18	0,78

Tablo 106. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,99	3	0,99	1,73	0,18
GRUPLAR İÇİ	16,15	28	0,57		
TOPLAM	19,14	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Karar" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,18 > 0,05$) Ancak ortalamalara bakıldığında bu boyutta yaşanan stres, okulun öğretmen sayısına paralel olarak artmaktadır. Bu boyutta yaşanan stres düzeyi ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,986 düzeyinde korelasyon bulunmaktadır.

Tablo 107'de "Karar" boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev unvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri "orta" düzeyde ($X=2,84$), müdür başyardımcıları "çok" düzeyde ($X=3,45$), pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarını "çok" düzeyde ($X=3,80$) ve diğer müdür yardımcılarını "orta" düzeyde ($X=3,10$) stres algılamaktadırlar. Bu boyutta

pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarının en fazla stresi yaşaması dikkat çekicidir.

Tablo 107. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Karar	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 56	3,85	0,8	3,33	0,7	3,8	1,3	4	0,8	3,71	0,9
Soru 57	3,14	0,9	3,22	1	4,2	0,8	4	0,8	3,43	0,9
Soru 58	2,64	1,2	2,44	1,3	3,6	1,1	3	0,8	2,78	1,2
Soru 59	2,85	1,3	2,44	1	3,8	1,3	3	0,8	2,9	1,2
Soru 60	3	1,2	2,77	1,4	3,6	1,1	3,25	0,5	3,06	1,2
ORT	3,1	0,8	2,84	0,7	3,8	0,9	3,45	0,4	3,18	0,8

Tablo 108. Karar Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,31	3	1,10	1,95	0,14
GRUPLAR İÇİ	15,83	28	0,56		
TOPLAM	19,14	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Karar" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,14 > 0,05$)

"Karar" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Karar" boyutu yöneticiler için "orta" düzeyde ($X=3,18$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.

2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Yöneticilikte ilerlemede bilgi ve tecrübeden ziyade başka unsurların (siyasi görüş, akrabalık ilişkileri, sendika ayrımı vb) belirleyici olması” (56. kaynak) ($X=3,71$) ve “Okul yönetimince yapılan önerilerin üst yönetimlerce dikkate alınmaması” (57. kaynak) ($X=3,43$) yöneticiler tarafından "çok" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Gruplar arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlı olmamakla bu boyutta yaşanan stres ile okulun öğretmen sayısı arasında 0,986 düzeyinde korelasyon bulunmaktadır. Okulun büyüklüğünün ve personel sayısının fazlalığının “Karar” boyutunda yaşanan stresin artmasına sebep olduğu söylenebilir.

8. Keyfilik Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Keyfilik” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların yöneticilerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, yöneticilere uygulanan anketin 61-64 sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 109’da verilmiştir.

“Mesleksel gelişmeye yönelik kişisel çabaların Bakanlık tarafından desteklenmemesi” (61. kaynak), yöneticilerin % 21,9’u tarafından “pek çok”, % 18,8’i tarafından “çok”, % 28,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 28,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 3,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,28$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Tablo 109. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Keyfilik	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 61	1	3,1	9	28,1	9	28,1	6	18,8	7	21,9	32	100	3,28	1,19
Soru 62	4	12,5	6	18,8	6	18,8	9	28,1	7	21,9	32	100	3,28	1,34
Soru 63	2	6,3	5	15,6	9	28,1	7	21,9	9	28,1	32	100	3,50	1,24
Soru 64	2	6,3	9	28,1	6	18,8	3	9,4	10	31,3	30	93,8	3,33	1,39
Toplam	9	7,14	29	23,02	30	23,81	25	19,84	33	26,19	126	98,4	3,34	

“Okul yöneticiliği için belirlenen kriterlerin uygun olmaması” (62. kaynak), yöneticilerin % 21,9’u tarafından “pek çok”, % 28,1’i tarafından “çok”, % 18,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 18,8’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,28$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Denetmenlerin yanlış davranışları” (63. kaynak), yöneticilerin % 28,1’i tarafından “pek çok”, % 21,9’u tarafından “çok”, % 28,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 15,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Üst yönetimin okulun imkanlarını kullanmak istemesi ve/veya kullanması” (64. kaynak), yöneticilerin % 31,3’ü tarafından “pek çok”, % 9,4’ü tarafından “çok”, % 18,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Yöneticilerin % 28,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı

görüştünderler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,33$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut yöneticiler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,34$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 110. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Keyfilik	5-8 YIL		9-13 YIL		14-16 YIL		18-24 YIL		25-30 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 61	3,16	1,6	2,71	1,1	4	1,2	3,33	0,8	3,16	1,2	3,28	1,2
Soru 62	2,5	1,4	2,57	1,4	3,71	1,3	3,83	1	3,83	1,3	3,28	1,3
Soru 63	2,83	1,8	3,57	1,1	3,42	0,8	4,16	1,3	3,5	1	3,5	1,2
Soru 64	3	1,9	3,28	1,4	3	1,1	3,5	1,4	4	1,4	3,33	1,4
ORT	2,87	1,6	3,03	1,1	3,52	0,8	3,7	0,8	3,62	0,5	3,34	1

Tablo 110'da görüldüğü gibi, memuriyet görev yılı 5-8 yıl arası olan yöneticiler "Keyfilik" boyutunda "orta" düzeyde ($X=2,87$) stres yaşamaktayken, 9-13 yıl arası olanlar "orta" düzeyde ($X=3,03$), 14-16 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,52$) ve 18-24 yıl arası olanlar "çok" düzeyde ($X=3,70$) stres yaşamaktadır. Görev yılı 25-30 yıl arası olanlar ise bu boyutu "çok" düzeyde ($X=3,62$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Keyfilik" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,50 > 0,05$)

Tablo 111. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,48	4	0,87	0,85	0,50
GRUPLAR İÇİ	27,48	27	1,01		
TOPLAM	30,96	31			

Tablo 112. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Dağılımı

Keyfilik	1-2 YIL		3-4 YIL		5-7 YIL		8-11 YIL		12-20 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 61	2,5	1	3,14	1,3	3,66	1,2	4	1,1	3,14	1,1	3,28	1,2
Soru 62	2,66	1,5	2,85	1,5	3,16	1,3	4	1,1	3,71	1,3	3,28	1,3
Soru 63	3,5	1,4	3	1,5	3,83	1	3,5	1,4	3,71	1,1	3,5	1,2
Soru 64	3,33	1,5	2,71	1,4	3	1,3	3,6	1,5	4,16	1,3	3,33	1,4
ORT	3	1,1	2,92	1,3	3,41	0,9	3,73	0,9	3,67	0,6	3,34	1

Tablo 112’de görüldüğü gibi, yöneticilik kıdemi 1-2 yıl ($X=3,00$) ve 3-4 yıl ($X=2,92$) olan yöneticiler “Keyfilik” boyutunda "orta" düzeyde stres yaşamaktayken, 5-7 yıl ($X=3,41$) ve 8-11 yıl arası ($X=3,73$) olanlar "çok" düzeyde stres yaşamaktadır. Yöneticilik kıdemi 12-20 yıl arası olanlar da bu boyutu "çok" düzeyde ($X=3,67$) stres yapıcı olarak görmektedir.

Tablo 113. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Yöneticilik Kıdemine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,65	4	0,91	0,90	0,47
GRUPLAR İÇİ	27,30	27	1,01		
TOPLAM	30,96	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Keyfilik" boyutuna verilen cevaplar bakımından Yöneticilik görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,47 > 0,05$)

Tablo 114. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Keyfilik	SINIF ÖĞRETMENLİĞİ		BRANŞ ÖĞRETMENLİĞİ		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 61	3,42	1,01	3,16	1,33	3,28	1,19	0,60	30	P > .05
Soru 62	3,78	1,05	2,88	1,45	3,28	1,34	1,94	30	P > .05
Soru 63	3,92	0,99	3,16	1,33	3,50	1,24	1,77	30	P > .05
Soru 64	3,50	1,28	3,18	1,51	3,33	1,39	0,60	28	P > .05
ORT	3,66	0,66	3,10	1,15	3,34	0,99	1,59	30	P > .05

Tablo 114'de görüldüğü gibi, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler "Keyfilik" boyutunda "çok" düzeyde ($X=3,66$) stres yaşamaktayken, diğer branşlardaki yöneticiler "orta" düzeyde ($X=3,10$) stres yaşamaktadır. Yapılan t testine göre, "keyfilik" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,12 > 0,05$)

Tablo 115. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Keyfilik	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 61	3,00	1,06	3,37	1,40	3,85	1,06	3,00	1,22	3,28	1,19
Soru 62	3,87	1,24	2,87	1,55	3,42	0,97	3,00	1,50	3,28	1,34
Soru 63	3,50	1,19	3,37	1,50	4,14	0,89	3,11	1,26	3,50	1,24
Soru 64	3,85	1,46	3,00	1,51	3,28	1,11	3,25	1,58	3,33	1,39
ORT	3,56	0,65	3,15	1,36	3,67	0,60	3,07	1,14	3,34	0,99

"Keyfilik" boyutuyla ilgili yönetici görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı Tablo 115'de verilmiştir. Bu boyutta Eğitim Enstitüsü (X=3,56) ve Eğitim Yüksek Okulu mezunları "çok" düzeyde (X=3,67), Eğitim Fakültesi mezunları (X=3,15) ve diğer okullardan mezun yöneticiler (X=3,07) "orta" düzeyde stres hissetmektedirler.

Tablo 116. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,10	3	0,70	0,68	0,57
GRUPLAR İÇİ	28,86	28	1,03		
TOPLAM	30,96	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Keyfilik" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,57 > 0,05$)

Tablo 117. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Keyfilik	ÖN LİSANS		LİSANS		Toplam (ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 61	3,11	1,05	3,34	1,26	3,28	1,19	0,49	30	P > .05
Soru 62	4,11	1,16	2,95	1,29	3,28	1,34	-2,32	30	P < .05
Soru 63	3,66	1,22	3,43	1,27	3,50	1,24	-0,46	30	P > .05
Soru 64	3,44	1,50	3,28	1,38	3,33	1,39	-0,28	28	P > .05
ORT	3,58	0,71	3,25	1,09	3,34	0,99	-0,82	30	P > .05

"Keyfilik" boyutunda Lisans mezunu yöneticiler "orta" düzeyde (X=3,25) stres algılamaktayken, Ön Lisans mezunları "çok" düzeyde (X=3,58) stres algılamaktadır. Yapılan t testine göre, "keyfilik" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak

anlamli farklilik bulunmamaktadır. ($p=0,41 > 0,05$) Ancak 62. soruya (Okul yöneticiliği için belirlenen kriterlerin uygun olmaması) verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında farklilik bulunmamaktadır. Lisans mezunları bu durumu "orta" düzeyde ($X=2,95$) stres yapıcı görürken, Ön Lisans mezunları "pek çok" a yakın "çok" düzeyde ($X=4,11$) stres yapıcı olarak algılamaktadır.

Tablo 118. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Keyfilik	11-14		17-19		22-23		28-55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 61	3,00	1,06	3,00	1,30	3,33	1,22	3,85	1,21	3,28	1,19
Soru 62	3,00	1,69	2,87	1,35	3,22	1,20	4,14	0,89	3,28	1,34
Soru 63	3,00	1,19	3,12	1,45	4,00	0,86	3,85	1,34	3,50	1,24
Soru 64	3,50	1,69	3,00	1,52	3,11	1,05	3,83	1,47	3,33	1,39
ORT	3,12	1,08	2,98	1,18	3,41	0,67	3,92	0,95	3,34	0,99

"Keyfilik" boyutuyla ilgili olarak yönetici görüşleri Tablo 118'de verilmiştir. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 ($X=3,12$) ve 17-19 ($X=2,98$) "orta" düzeyde stres hissetmekteyken, 22-23 ($X=3,41$) ve 28-55 olanlar ($X=3,92$) "çok" düzeyde stres hissetmektedirler.

Tablo 119. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,82	3	1,27	1,31	0,28
GRUPLAR İÇİ	27,13	28	0,96		
TOPLAM	30,96	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Keyfilik" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,28 > 0,05$)

Tablo 120. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Dağılımı

Keyfilik	MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR		P. MÜDÜR YARDIMCISI		MÜDÜR B. YARDIMCISI		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 61	2,85	1,1	3,33	1,2	3,6	1,3	4,25	1	3,28	1,2
Soru 62	3,07	1,5	3,22	1,2	3,4	1,5	4	0,8	3,28	1,3
Soru 63	3,21	1,3	4,11	1,1	3,4	1,5	3,25	1	3,5	1,2
Soru 64	2,92	1,4	4,42	1	3,6	1,7	2,5	0,6	3,33	1,4
ORT	3,01	1,1	3,71	0,7	3,5	1,3	3,5	0,7	3,34	1

Tablo 120'de "Keyfilik" boyutuyla ilgili yönetici görüşleri görev unvanı değişkenine göre verilmiştir. Bu boyutta okul müdürleri ($X=3,71$), müdür başyardımcıları ($X=3,50$) ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcılarını ($X=3,50$) "çok" düzeyde stres yaşarlarken, diğer müdür yardımcılarını "orta" düzeyde ($X=3,01$) stres algılamaktadırlar.

Tablo 121. Keyfilik Boyutuyla İlgili Yönetici Görüşlerinin Görev Ünvanına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,93	3	0,97	0,97	0,41
GRUPLAR İÇİ	28,03	28	1,00		
TOPLAM	30,96	31			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Keyfilik" boyutuna verilen cevaplar bakımından ünvanlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,41 > 0,05$)

“Keyfilik” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “Keyfilik” boyutu yöneticiler için "orta" düzeyde ($X=3,34$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Denetmenlerin yanlış davranmaları” (63. kaynak) yöneticiler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,50$) ve “Üst yönetimin okulun imkanlarını kullanmak istemesi ve/veya kullanması” (64. kaynak) "orta" düzeyde ($X=3,33$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin yönetici görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), yöneticilik kıdemi, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi, okuldaki öğretmen sayısı ve görev unvanı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Ancak aradaki fark anlamlı olmamakla birlikte, bu boyutta okul müdürleri ($X=3,71$), müdür başyardımcıları ($X=3,50$) ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcıları ($X=3,50$) "çok" düzeyde stres yaşarlarken, diğer müdür yardımcıları "orta" düzeyde ($X=3,01$) stres algılamaktadırlar. Görev dağılımları incelendiğinde yüksek stres hissedenler ihale ve yatılılıkla ilgili mevzuatla diğer müdür yardımcılarından daha fazla içiçedirler. Aradaki farkın bu faktörden kaynaklandığı söylenebilir.

Öğretmenlerle İlgili Bulgular ve Yorum

Öğretmenlerle ilgili araştırma bulguları, “Karara Katılma, İletişim, Yöneticilerin Tutum ve Davranışları, Denetim Biçimi, Çalışma Koşulları, Yükselme ve Gelişme Olanakları, Mesleki Güvençe, Mesleki Görünüm, Örgütsel Olanaklar, Rol Çatışması - Rol Belirsizliği, İnsan İlişkileri, Öğrencilerin Tutum ve Davranışları, Velilerin Tutum Ve Davranışları” boyutlarına ayrılarak sırayla sunulmuştur. Her bir boyutla ilgili öğretmen görüşlerinin;

- a) Cinsiyet,
- b) Mesleki kıdem,
- c) YİBO veya PİO'daki görev yılı,
- d) Branş,
- e) Mezun olunan okul,
- f) Son eğitim durumu,
- g) Görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği irdelenmiştir.

1. Kararlara Katılma Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Kararlara Katılma” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 1-5. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 122’de verilmiştir.

“Okutulacak derse ilişkin ders kitabının ve diğer eğitim araç gereçlerinin saptanmasında öğretmenlerin görüşlerinin alınmaması” (1. kaynak), öğretmenlerin % 33,6’sı tarafından “pek çok”, % 11,2’si tarafından “çok”, % 26,7’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 15,5’i bu durumun “az” düzeyde stres

yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,9'u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,37$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Tablo 122. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Kararlara Katılma	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 1	15	12,9	18	15,5	31	26,7	13	11,2	39	33,6	116	100	3,37	1,41
Soru 2	25	21,6	29	25	28	24,1	16	13,8	18	15,5	116	100	2,76	1,35
Soru 3	19	16,4	35	30,2	21	18,1	17	14,7	22	19	114	98,3	2,89	1,37
Soru 4	18	15,5	33	28,4	27	23,3	19	16,4	17	14,7	114	98,3	2,85	1,29
Soru 5	25	21,6	30	25,9	25	21,6	18	15,5	18	15,5	116	100	2,77	1,36
Toplam	102	17,71	145	25,17	132	22,92	83	14,41	114	19,79	576		2,93	

“Okuldaki nöbet gün ve saatlerinin öğretmenlerin bilgisi dışında saptanması” (2. kaynak), öğretmenlerin % 15,5'i tarafından “pek çok”, % 13,8 tarafından “çok”, % 24,1'i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 25'i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 21,6'sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,76$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmenlerin görüşü alınmadan ders yükü belirlenmesi” (3. kaynak), öğretmenlerin % 19'u tarafından “pek çok”, % 14,7'si tarafından “çok”, % 18,1'i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 3,02'si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 16,4'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,89$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmenlerin bilgi ve istekleri dışında ders dışı etkinliklerde görev verilmesi” (4. kaynak), öğretmenlerin % 14,7’si tarafından “pek çok”, % 16,4’ü tarafından “çok”, % 23,3’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 28,4’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 15,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,85$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Haftalık ders dağıtım çizelgesinde ders gün ve saatlerinin öğretmenlerin görüş ve istekleri alınmaksızın belirlenmesi” (5. kaynak), öğretmenlerin % 15,5’i tarafından “pek çok”, % 15,5’i tarafından “çok”, % 21,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 25,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 21,6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,77$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde “Kararlara Katılma” boyutu öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=2,93$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

“Kararlara Katılma” boyutunu kadınlar ($X=2,80$) ve erkekler ($X=3,03$) “orta” düzeyde stres yapıcı olarak görmektedirler. Yapılan t testine göre, “Kararlara Katılma” boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,24 > 0,05$)

Tablo 123. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Kararlara Katılma	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 1	3,40	1,49	3,34	1,36	3,37	1,41	-0,24	114	P > .05
Soru 2	2,67	1,26	2,83	1,42	2,76	1,35	0,63	114	P > .05
Soru 3	2,58	1,38	3,12	1,34	2,89	1,37	2,08	112	P < .05
Soru 4	2,61	1,27	3,04	1,29	2,85	1,29	1,78	112	P < .05
Soru 5	2,73	1,45	2,80	1,30	2,77	1,36	0,27	114	P > .05
ORT	2,80	1,05	3,03	1,04	2,93	1,04	1,15	114	P > .05

Boyut bazında farklılık olmamakla birlikte, 3. ve 4. soruya verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. “Öğretmenlerin görüşü alınmadan ders yükü belirlenmesi” (3. kaynak), “Öğretmenlerin bilgi ve istekleri dışında ders dışı etkinliklerde görev verilmesi” (4. kaynak) durumlarını kadınlar erkeklere göre daha az stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar.

Tablo 124. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Kararlara Katılma	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	3,2	1,4	3,36	1,4	3,19	1,4	3,7	1,4	3,43	1,7	3,37	1,4
Soru 2	3,04	1,4	2,32	1,1	2,46	1,4	3,2	1,3	2,87	1,4	2,76	1,4
Soru 3	2,68	1,3	2,44	1,3	2,75	1,5	3,5	1,3	3,25	1,2	2,89	1,4
Soru 4	2,37	1,3	2,48	1,2	2,96	1,2	3,16	1,4	3,56	1,3	2,85	1,3
Soru 5	2,72	1,5	2,6	1,3	2,5	1,3	2,95	1,4	3,31	1,2	2,77	1,4
ORT	2,8		2,64		2,77		3,3		3,28		2,93	

Tablo 124’de "Kararlara Katılma" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde (X=2,80),

2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,64$), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,77$), 10-19. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,30$) ve 22-36. yılını çalışanların da "orta" düzeyde ($X=3,28$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 125. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	8,46	4	2,11	1,98	0,10
GRUPLAR İÇİ	118,12	111	1,06		
TOPLAM	126,58	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,101 > 0,05$)

Tablo 126. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Kararlara Katılma	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	3,33	1,3	3,19	1,6	3,2	1,4	3,4	1,5	4,07	1,5	3,37	1,4
Soru 2	2,83	1,2	2,09	1,3	2,88	1,3	2,6	1,5	3,61	1,2	2,76	1,4
Soru 3	2,83	1,3	2,5	1,4	3,08	1,5	2,71	1,5	3,53	1,1	2,89	1,4
Soru 4	2,68	1,3	2,57	1,2	3,25	1,3	3	1,6	3	1,2	2,85	1,3
Soru 5	2,78	1,4	2,19	1,3	3,12	1,3	2,73	1,6	3,07	1,2	2,77	1,4
ORT	2,89		2,51		3,11		2,89		3,46		2,93	

Tablo 126'da "Kararlara Katılma" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=2,89$), 2. yılını çalışanların "az" düzeyde ($X=2,51$), 3. yılını çalışanların

"orta" düzeyde ($X=3,11$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,89$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,46$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 127. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	7,94	4	1,98	1,85	0,12
GRUPLAR İÇİ	118,64	111	1,06		
TOPLAM	126,58	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,12 > 0,05$)

Tablo 128. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Kararlara Katılma	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	3,35	1,42	3,36	1,38	3,48	1,50	3,26	1,40	3,37	1,41
Soru 2	2,66	1,35	2,94	1,31	3,06	1,43	2,46	1,27	2,76	1,35
Soru 3	2,76	1,34	3,00	1,41	3,32	1,36	2,57	1,39	2,89	1,37
Soru 4	2,78	1,27	2,42	1,16	3,37	1,32	2,72	1,27	2,85	1,29
Soru 5	2,69	1,43	3,00	1,20	3,10	1,34	2,38	1,32	2,77	1,36
ORT	2,85		2,94		3,27		2,68		2,93	

"Kararlara Katılma" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "orta" düzeyde ($X=2,85$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler

"orta" düzeyde ($X=2,94$), Sınıf Öğretmenleri "orta" düzeyde ($X=3,27$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,68$) stres hissetmektedirler.

Tablo 129. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	5,27	3	1,75	1,62	0,18
GRUPLAR İÇİ	121,31	112	1,08		
TOPLAM	126,58	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,18 > 0,05$)

Tablo 130. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Kararlara Katılma	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	3,42	1,7	3,26	1,3	4	1,2	3,2	1,6	3,61	1,4	3,37	1,4
Soru 2	2,92	1,4	2,73	1,4	3,77	1,6	2,35	1,3	2,69	1	2,76	1,4
Soru 3	3,21	1,2	2,69	1,4	4,22	1,3	2,75	1,3	2,75	1,1	2,89	1,4
Soru 4	3,64	1,3	2,72	1,3	3,22	1,6	2,65	1,1	2,69	1,1	2,85	1,3
Soru 5	3,35	1,2	2,73	1,4	3,44	1,5	2,15	1,2	2,84	1,3	2,77	1,4
ORT	3,31		2,83		3,73		2,62		2,92		2,93	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,31$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=2,83$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,73$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=2,62$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde ($X=2,92$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 131. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,30	4	2,57	2,45	0,04
GRUPLAR İÇİ	116,28	111	1,04		
TOPLAM	126,58	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,04 > 0,05$)

Eğitim Yüksek Okulu mezunları ($X=3,73$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunları ($X=2,62$) ve Eğitim Fakültesi ($X=2,83$) mezunlarına göre "Kararlara Katılma" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 132. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Kararlara Katılma	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	3,35	1,49	3,34	1,40	3,53	1,50	3,37	1,41
Soru 2	2,90	1,37	2,63	1,32	3,38	1,44	2,76	1,35
Soru 3	3,35	1,18	2,80	1,41	2,75	1,35	2,89	1,37
Soru 4	3,25	1,37	2,76	1,26	2,83	1,33	2,85	1,29
Soru 5	3,20	1,28	2,66	1,35	2,84	1,51	2,77	1,36
ORT	3,21		2,84		3,07		2,93	

"Kararlara Katılma" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 132'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,21$) stres yaşarken, Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=2,84$) ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,07$) stres yaşamaktadır.

Tablo 133. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,58	2	1,29	1,17	0,31
GRUPLAR İÇİ	124,00	113	1,09		
TOPLAM	126,58	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANNOVA) göre, "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,31 > 0,05$)

Tablo 134. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Kararlara Katılma	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 1	3,85	1,7	2,8	1,2	3,48	1,4	3,35	1,2	3,41	1,5	3,37	1,4
Soru 2	2,5	1,5	2,35	1,3	2,58	1	2,76	1,5	3,29	1,4	2,76	1,4
Soru 3	2,35	1,5	2,1	0,9	2,76	1,4	3,17	1,2	3,52	1,4	2,89	1,4
Soru 4	2,35	1,5	2,55	0,8	2,64	1,2	2,5	1,2	3,63	1,3	2,85	1,3
Soru 5	2,14	1,4	2,4	0,9	2,25	1,3	3,17	1,3	3,52	1,3	2,77	1,4
ORT	2,64		2,44		2,74		2,99		3,47		2,93	

Tablo 134'de öğretmenlerin "Kararlara Katılma" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,64$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde ($X=2,44$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,74$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,99$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,47$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 135. Kararlara Katılma Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	16,67	4	4,16	4,21	0,00
GRUPLAR İÇİ	109,91	111	0,99		
TOPLAM	126,58	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 > 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,47$), 11-14 ($X=2,64$) ve 17-19 ($X=2,44$) olanlara göre "Kararlara Katılma" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir. Öğretmen sayısı en fazla olan grubun bu boyutta hissettiği stres en az olan iki gruba göre daha fazladır. Okulun öğretmen sayısının (dolayısıyla büyüklüğünün) artmasının "Kararlara Katılma" boyutunda stresi artırıcı bir etken olduğu söylenebilir.

"Kararlara Katılma" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Kararlara Katılma" boyutu öğretmenler için "orta" düzeyde ($X=2,93$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Okutulacak derse ilişkin ders kitabının ve diğer eğitim araç gereçlerinin saptanmasında öğretmenlerin görüşlerinin alınmaması" (1. kaynak) ($X=3,37$) ve "Öğretmenlerin görüşü alınmadan ders yükü belirlenmesi" (3. kaynak) ($X=2,89$) öğretmenler tarafından "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyutla ilgili olarak yaşanan stres düzeyinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev

- yılı, branş ve son eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.
4. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde mezun olunan okul ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Eğitim Yüksek Okulu mezunları ($X=3,73$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunları ($X=2,62$) ve Eğitim Fakültesi ($X=2,83$) mezunlarına göre “Kararlara Katılma” boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak görmektedirler. Aslan’ın çalışmasında (1996: 128) bu değişkene göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.
 5. Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,47$), 11-14 ($X=2,64$) ve 17-19 ($X=2,44$) olanlara göre “Kararlara Katılma” boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak görmektedirler. Diğer grupların ortalamaları da incelendiğinde (22-23 arası: $X=2,74$; 28: $X=2,99$) okulun öğretmen sayısı arttıkça kararlara katılmanın zorlaştığı söylenebilir. Okulun öğretmen sayısı ile “Kararlara Katılma” boyutunda yaşanan stres düzeyi arasında 0,942 korelasyon bulunmaktadır.

2. İletişim Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“İletişim” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 6-10. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 136’da verilmiştir.

“Bakanlığın sağladığı bazı olanaklarla ilgili duyuruların zamanında ulaştırılmaması” (6. kaynak), öğretmenlerin % 17,2’si tarafından “pek çok”, % 14,7’si tarafından “çok”, % 18,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 25,9’u bu durumun “az” düzeyde stres

yaratıcı olduğunu belirtirken, % 24,1'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,75$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Tablo 136. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Dağılımı

İletişim	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 6	28	24,1	30	25,9	21	18,1	17	14,7	20	17,2	116	100	2,75	1,41
Soru 7	16	13,8	38	32,8	29	25	26	22,4	6	5,2	115	99,1	2,72	1,12
Soru 8	7	6	24	20,7	42	36,2	31	26,7	10	8,6	114	98,3	3,11	1,03
Soru 9	36	31	41	35,3	12	10,3	15	12,9	11	9,5	115	99,1	2,33	1,3
Soru 10	36	31	30	25,9	25	21,6	17	14,7	8	6,9	116	100	2,4	1,25
Toplam	123	21,35	163	28,3	129	22,4	106	18,4	55	9,55	576		2,66	

“Okulun çevreye yeterince tanıtılmaması” (7. kaynak), öğretmenlerin % 5,2'si tarafından “pek çok”, % 22,4'ü tarafından “çok”, % 25'i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 32,8'i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 13,8'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,72$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Çevresel kaynaklardan yararlanabilmek için çevredeki etkili kişi ve gruplar ile sağlıklı diyalogun kurulmaması” (8. kaynak), öğretmenlerin % 8,6'sı tarafından “pek çok”, % 26,7'si tarafından “çok”, % 36,2'si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 20,7'si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6'sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,11$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Bilgilendirilmeleri gereken konulara ilişkin üst makamlardan gelen emir, genelge ve yazıların öğretmenlere duyurulmaması” (9. kaynak), öğretmenlerin % 9,5’i tarafından “pek çok”, % 12,9’u tarafından “çok”, % 10,3’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 35,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 31’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,33$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Gerekli olan durumlarda yöneticilere ulaşmada karşılaşılan zorluklar” (10. kaynak), öğretmenlerin % 6,9’u tarafından “pek çok”, % 14,7’si tarafından “çok”, % 21,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 25,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 31’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,40$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde “İletişim” boyutu öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=2,66$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

“İletişim” boyutunu kadınlar “az” ($X=2,49$), erkekler ise “orta” düzeyde ($X=2,78$) stres yapıcı olarak görmektedirler. Yapılan t testine göre, “İletişim” boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,10 > 0,05$)

Tablo 137. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

İletişim	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 6	2,40	1,41	3,00	1,38	2,75	1,41	2,25	114	P < .05
Soru 7	2,66	0,99	2,76	1,20	2,72	1,12	0,44	113	P > .05
Soru 8	3,12	1,06	3,10	1,02	3,11	1,03	-0,96	112	P > .05
Soru 9	2,14	1,15	2,48	1,39	2,33	1,30	1,39	113	P > .05
Soru 10	2,18	1,16	2,56	1,30	2,40	1,25	0,17	114	P > .05
ORT	2,49	0,91	2,78	0,92	2,66	0,93	1,64	114	P > .05

6. soruya verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. "Bakanlığın sağladığı bazı olanaklarla ilgili duyuruların zamanında ulaştırılmaması" (6. kaynak) durumunu erkekler daha fazla stres yaratıcı olarak görmektedirler.

Tablo 138. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

İletişim	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 6	2,36	1,43	2,68	1,37	2,96	1,37	2,58	1,38	3,37	1,50	2,75	1,41
Soru 7	2,44	1,15	2,83	0,91	2,53	1,06	2,91	1,17	3,00	1,31	2,72	1,12
Soru 8	2,92	1,18	3,21	1,04	3,07	0,89	3,33	1,00	3,00	1,06	3,11	1,03
Soru 9	1,91	1,21	2,24	1,33	2,15	1,04	2,58	1,38	3,06	1,43	2,33	1,30
Soru 10	1,76	1,09	2,28	1,27	2,50	1,24	2,62	1,01	3,12	1,45	2,40	1,25
ORT	2,28		2,65		2,64		2,80		3,11		2,66	

Tablo 138'de "İletişim" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" düzeyde (X=2,28), 2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde (X=2,65), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde

($X=2,64$), 10-19. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,80$) ve 22-36. yılını çalışanların da "orta" düzeyde ($X=3,11$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 139. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	7,38	4	1,84	2,22	0,07
GRUPLAR İÇİ	92,15	111	0,83		
TOPLAM	99,53	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İletişim" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,71 > 0,05$)

Tablo 140. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

İletişim	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 6	2,59	1,36	2,14	1,42	3,00	1,25	3,33	1,58	3,07	1,44	2,75	1,41
Soru 7	2,73	1,14	2,28	0,84	2,87	1,15	2,53	1,18	3,30	1,10	2,72	1,12
Soru 8	3,07	1,06	2,95	0,97	3,26	1,17	2,93	0,96	3,46	0,87	3,11	1,03
Soru 9	2,14	1,25	2,00	1,18	2,84	1,40	2,46	1,45	2,38	1,12	2,33	1,30
Soru 10	1,97	1,15	2,28	1,45	2,68	1,06	3,00	1,13	2,76	1,36	2,40	1,25
ORT	2,50		2,33		2,93		2,85		2,99		2,66	

Tablo 140'da "İletişim" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" düzeyde ($X=2,50$), 2. yılını çalışanların "az" düzeyde ($X=2,33$), 3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,93$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde "orta" düzeyde ($X=2,85$) ve 6-

10. yılını çalışanların da "orta" düzeyde ($X=2,99$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 141. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,73	4	1,68	2,013	0,09
GRUPLAR İÇİ	92,80	111	0,83		
TOPLAM	99,53	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İletişim" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,09 > 0,05$)

Tablo 142. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

İletişim	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 6	2,57	1,43	3,47	1,34	2,79	1,52	2,46	1,20	2,75	1,41
Soru 7	2,64	1,12	3,05	1,12	2,68	1,22	2,64	0,99	2,72	1,12
Soru 8	3,14	0,92	3,44	1,19	3,06	0,96	2,88	1,16	3,11	1,03
Soru 9	1,95	1,13	2,94	1,43	2,58	1,29	2,23	1,30	2,33	1,30
Soru 10	2,16	1,22	2,52	1,34	2,79	1,26	2,26	1,18	2,40	1,25
ORT	2,49		3,08		2,78		2,49		2,66	

"İletişim" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "az" düzeyde ($X=2,49$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "orta" düzeyde ($X=3,08$), Sınıf Öğretmenleri "orta" düzeyde ($X=2,78$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "az" düzeyde ($X=2,49$) stres hissetmektedirler.

Tablo 143. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	5,71	3	1,90	2,27	0,08
GRUPLAR İÇİ	93,83	112	0,83		
TOPLAM	99,53	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İletişim" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,08 > 0,05$)

Tablo 144. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

İletişim	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 6	3,35	1,49	2,70	1,36	3,22	1,78	2,20	1,23	2,84	1,40	2,75	1,41
Soru 7	3,07	1,38	2,54	0,91	3,00	1,58	2,55	1,14	3,23	1,16	2,72	1,12
Soru 8	3,14	1,09	2,94	0,99	3,55	1,13	3,25	1,01	3,30	1,10	3,11	1,03
Soru 9	3,00	1,41	2,20	1,20	2,55	1,74	1,95	1,19	2,69	1,31	2,33	1,30
Soru 10	3,14	1,51	2,25	1,22	2,55	0,88	2,15	1,13	2,61	1,32	2,40	1,25
ORT	3,14		2,53		2,97		2,42		2,93		2,66	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,14$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "az" düzeyde ($X=2,53$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "orta" düzeyde ($X=2,97$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "az" düzeyde ($X=2,42$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde ($X=2,93$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 145. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	7,50	4	1,87	2,263	0,06
GRUPLAR İÇİ	92,03	111	0,82		
TOPLAM	99,53	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İletişim" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,06 > 0,05$)

Tablo 146. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

İletişim	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 6	3,25	1,51	2,67	1,35	2,46	1,61	2,75	1,41
Soru 7	3,10	1,29	2,64	1,08	2,61	1,04	2,72	1,12
Soru 8	3,20	1,05	3,06	1,04	3,30	1,03	3,11	1,03
Soru 9	2,90	1,44	2,22	1,27	2,16	1,11	2,33	1,30
Soru 10	2,90	1,41	2,30	1,23	2,30	1,03	2,40	1,25
ORT	3,07		2,58		2,57		2,66	

"İletişim" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 146'da verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,07$) stres yaşarken, Lisans ($X=2,58$) ve Yüksek Lisans ($X=2,57$) mezunları "az" düzeyde stres yaşamaktadır. Lisans ve Yüksek Lisans mezunlarının eşit olarak "az" düzeyde, Ön Lisans mezunlarının bunlara göre daha fazla "orta" düzeyde stres yaşamaları dikkat çekicidir.

Tablo 147. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	4,05	2	2,02	2,39	0,09
GRUPLAR İÇİ	95,48	113	0,84		
TOPLAM	99,53	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İletişim" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,09 > 0,05$)

Tablo 148. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

İletişim	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 6	2,85	1,70	2,45	1,27	2,54	1,28	3,11	1,21	2,88	1,59	2,75	1,41
Soru 7	2,78	1,25	2,50	0,88	2,53	0,97	2,52	1,32	3,08	1,16	2,72	1,12
Soru 8	3,14	1,29	2,73	0,20	3,03	1,18	3,11	0,92	3,38	0,92	3,11	1,03
Soru 9	2,21	1,36	2,10	1,29	1,96	1,01	2,75	1,43	2,67	1,38	2,33	1,30
Soru 10	2,14	1,16	2,05	1,09	2,41	1,25	2,05	1,24	2,88	1,29	2,40	1,25
ORT	2,62		2,37		2,49		2,71		2,98		2,66	

Tablo 148'de öğretmenlerin "İletişim" boyutunda yaşadıkları stres, görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,62$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde ($X=2,37$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde ($X=2,49$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,71$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,98$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 149. İletişim Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,30	4	1,57	1,87	0,12
GRUPLAR İÇİ	93,23	111	0,84		
TOPLAM	99,53	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İletişim" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,12 > 0,05$)

"İletişim" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "İletişim" boyutu öğretmenler için "orta" düzeyde ($X=2,66$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Çevresel kaynaklardan yararlanabilmek için çevredeki etkili kişi ve guruplar ile sağlıklı diyalogun kurulmaması" (8. kaynak) ($X=3,11$) ve "Bakanlığın sağladığı bazı olanaklarla ilgili duyuruların zamanında ulaştırılmaması" (6. kaynak) ($X=2,75$), öğretmenler tarafından "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.
4. Memuriyet görev yılı (mesleki kıdem) ve YİBO veya PİO'daki çalışma yılları gruplarında yaşanan stres düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmasa da yıllar arttıkça yaşanan stres de artma eğilimindedir. Bu boyutta yaşanan stres

ile memuriyet kıdemi arasında 0,744; YİBO veya PİO'daki çalışma yılları arasında da 0,752 düzeyinde bir ilişki bulunmaktadır. Bu durum yaşa bağlı olarak artan stres düzeyinin yansımaları olabilir.

3. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Yöneticilerin Tutum ve Davranışları” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 11-16 sorularına verilen yanıtların sayısı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 150’de verilmiştir.

Tablo 150. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Soru 11	21	18,1	24	20,7	29	25	17	14,7	24	20,7	115	99,1	2,99	1,39
Soru 12	29	25	31	26,7	17	14,7	17	14,7	20	17,2	114	98,3	2,71	1,44
Soru 13	23	19,8	32	27,6	32	27,6	15	12,9	13	11,2	115	99,1	2,67	1,25
Soru 14	20	17,2	36	31	19	16,4	23	19,8	17	14,7	115	99,1	2,83	1,33
Soru 15	30	25,9	37	31,9	18	15,5	15	12,9	15	12,9	115	99,1	2,54	1,35
Soru 16	19	16,4	41	35,3	23	19,8	18	15,5	15	12,9	116	100	2,73	1,27
Toplam	142	20,58	201	29,1	138	20	105	15,22	104	15,07	690		2,75	

“Yöneticilerin kuralcı olması” (11. kaynak), öğretmenlerin % 20,7’si tarafından “pek çok”, % 14,7’si tarafından “çok”, % 25’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 20,7’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 18,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak

değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,99$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yöneticilerin öğretmenlere eşit davranmaması” (12. kaynak), öğretmenlerin % 17,2’si tarafından “pek çok”, % 14,7’si tarafından “çok”, % 14,7’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 26,7 bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 25’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,71$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yöneticilerin öğretmenlerin görevlerine ilişkin sorunlarına gereken ilgiyi göstermemesi” (13. kaynak), öğretmenlerin % 11,2’si tarafından “pek çok”, % 12,9’u tarafından “çok”, % 27,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 27,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 19,8’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,67$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yöneticilerin farklılığa ve eleştiriye tahammül edememesi” (14. kaynak), öğretmenlerin % 14,7’si tarafından “pek çok”, % 19,8’i tarafından “çok”, % 16,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 31’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 17,2’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,83$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yöneticilerin okul yönetimi konusunda yeterli bilgi ve eğitim düzeyine sahip olmaması” (15. kaynak), öğretmenlerin % 12,9’u tarafından “pek çok”, % 12,9’u tarafından “çok”, % 15,5’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 31,9’u bu durumun “az” düzeyde stres

yaratıcı olduğunu belirtirken, % 25,9 ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,54$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yöneticilerin öğretmenleri destekleyici tutum ve davranışlar göstermemesi” (16. kaynak), öğretmenlerin % 12,9’u tarafından “pek çok”, % 15,5’i tarafından “çok”, % 19,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 35,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 16,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,73$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu boyut öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,75$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yöneticilerin Tutum ve Davranışları” boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 151. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 11	2,71	1,25	3,19	1,45	2,99	1,39	1,85	113	P > .05
Soru 12	2,26	1,28	3,06	1,46	2,71	1,44	3,02	112	P < .05
Soru 13	2,22	1,12	3,01	1,24	2,67	1,25	3,50	113	P < .05
Soru 14	2,29	1,14	3,22	1,33	2,83	1,33	3,91	113	P < .05
Soru 15	1,93	1,07	2,98	1,36	2,54	1,35	4,41	113	P < .05
Soru 16	2,34	1,09	3,01	1,33	2,73	1,27	2,87	114	P < .05
ORT	2,30	0,96	3,08	1,12	2,75	1,12	3,92	114	P < .05

"Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutunu kadınlar "az" ($X=2,30$), erkekler ise "orta" düzeyde ($X=3,08$) stres yapıcı olarak görmektedirler. Yapılan t testine göre, "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Erkekler ($X=3,08$), kadınlara ($X=2,30$) göre "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak görmektedirler.

Tablo 152. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 11	2,44	1,5	2,88	1,3	2,92	1,5	3,58	1,1	3,26	1,4	2,99	1,4
Soru 12	1,87	1,2	2,44	1,2	2,61	1,4	3,45	1,5	3,53	1,4	2,71	1,4
Soru 13	1,87	0,9	2,4	1,1	2,61	1,1	3,2	1,4	3,62	1,1	2,67	1,3
Soru 14	2,12	1,2	2,37	1,1	2,8	1,3	3,62	1,3	3,5	1,3	2,83	1,3
Soru 15	1,84	1,1	2,04	1	2,46	1,3	3,29	1,3	3,43	1,4	2,54	1,4
Soru 16	2,08	1,2	2,4	1,1	2,61	1,2	3,25	1,2	3,68	1,2	2,73	1,3
ORT	2,04		2,42		2,67		3,4		3,5		2,75	

Tablo 152'de "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" düzeyde ($X=2,04$), 2-3. yılını çalışanların "az" düzeyde ($X=2,42$), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,67$), 10-19. yılını çalışanların "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,40$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=2,50$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 > 0,05$)

Tablo 153. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	35,01	4	8,75	8,85	0,00
GRUPLAR İÇİ	109,68	111	0,98		
TOPLAM	144,69	115			

Memuriyet görev yılı 1 ($X=2,04$) ve 2-3 yıl ($X=2,42$) olanlar; 10-19 yıl arası ($X=3,40$) ve 22-36 yıl arası ($X=3,50$) olanlara göre "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Grupların ortalamaları incelendiğinde de "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutunda, kıdem ile yaşanan stres düzeyi arasında 0,902 düzeyinde bir korelasyon vardır. Öğretmenlerin görev yılı arttıkça bu boyutta yaşanan stres düzeyi de artmaktadır.

Tablo 154. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 11	2,61	1,4	2,47	1,4	3,44	1,3	3,5	1,4	3,61	1	2,99	1,4
Soru 12	2,19	1,2	2,8	1,5	3,08	1,4	3,4	1,6	2,75	1,4	2,71	1,4
Soru 13	2,21	1,2	2,71	1,3	2,88	1,1	3,2	1,4	3,07	1,3	2,67	1,3
Soru 14	2,36	1,2	2,66	1,4	3,12	1,2	3,33	1,4	3,46	1,4	2,83	1,3
Soru 15	2,07	1,1	2,35	1,5	2,64	1,3	3,4	1,2	3,23	1,5	2,54	1,4
Soru 16	2,26	1,1	2,61	1,4	2,92	1,2	3,53	1,2	3,15	1,1	2,73	1,3
ORT	2,28		2,6		3,01		3,39		3,21		2,75	

Tablo 154'de "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" düzeyde ($X=2,28$), 2. yılını çalışanların "orta" ya yakın "az"

düzeyde ($X=2,60$), 3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,01$), 4-5. yılını çalışanların "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,39$) ve 6-10. yılını çalışanların da "orta" düzeyde ($X=3,21$) stres yaşadıkları görülmektedir. Bu boyutta YİBO veya PİO daki görev yılı ile yaşanan stres düzeyi arasında 0,774 düzeyinde bir korelasyon vardır.

Tablo 155. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	20,44	4	5,11	4,56	0,00
GRUPLAR İÇİ	124,24	111	1,11		
TOPLAM	144,69	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

YİBO veya PİO daki görev yılı 1 yıl ($X=2,28$) olanlar, 4-5 yıl ($X=3,39$) ve 6-10 yıl ($X=3,21$) arası olanlara göre "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunda daha az stres hissetmektedirler. Bu bulgu, aynı boyutta mesleki kıdem arttıkça hissedilen stresin de arttığı bulgusuyla paralellik göstermektedir.

"Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "az" düzeyde ($X=2,45$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,83$), Sınıf Öğretmenleri "orta" düzeyde ($X=3,30$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "az" düzeyde ($X=2,55$) stres hissetmektedirler.

Tablo 156. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 11	2,88	1,45	3,21	1,35	3,21	1,39	2,76	1,33	2,99	1,39
Soru 12	2,26	1,26	2,78	1,47	3,25	1,48	2,80	1,49	2,71	1,44
Soru 13	2,23	1,10	2,78	1,22	3,35	1,31	2,56	1,15	2,67	1,25
Soru 14	2,45	1,31	3,05	1,34	3,41	1,23	2,65	1,29	2,83	1,33
Soru 15	2,29	1,36	2,52	1,21	3,20	1,34	2,23	1,24	2,54	1,35
Soru 16	2,59	1,25	2,63	1,21	3,37	1,29	2,30	1,12	2,73	1,27
ORT	2,45		2,83		3,30		2,55		2,75	

Tablo 157. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	13,84	3	4,61	3,94	0,01
GRUPLAR İÇİ	130,85	112	1,16		
TOPLAM	144,69	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, “Yöneticilerin Tutum ve Davranışları” boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,01 < 0,05$)

Branşı sınıf öğretmeni olanlar ($X=3,30$), branşı sosyal bilimler ($X=2,45$) ve fen bilimleri ($X=2,55$) olanlara göre “Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları” boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar.

Tablo 158. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 11	3,15	1,4	2,96	1,4	4	1,3	2,55	1,4	2,92	1,3	2,99	1,4
Soru 12	3,69	1,4	2,42	1,4	3,33	1,5	2,75	1,4	2,61	1,3	2,71	1,4
Soru 13	3,85	1	2,3	1,2	3,22	1,2	2,7	1,2	2,69	1,3	2,67	1,3
Soru 14	3,64	1,3	2,61	1,3	3,44	1	2,6	1,3	2,92	1,3	2,83	1,3
Soru 15	3,42	1,3	2,36	1,3	3,22	1,3	2,1	1,1	2,61	1,4	2,54	1,4
Soru 16	3,71	1,1	2,48	1,1	3,55	1,5	2,5	1,3	2,61	1,3	2,73	1,3
ORT	3,58		2,52		3,46		2,53		2,73		2,75	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,58$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "az" düzeyde ($X=2,52$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,46$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "az" düzeyde ($X=2,53$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde ($X=2,73$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 159. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	18,60	4	4,65	4,09	0,00
GRUPLAR İÇİ	126,0	111	1,13		
TOPLAM	144,69	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 > 0,05$)

Mezun olduğu okul Eğitim Enstitüsü ($X=3,58$) olanlar, Eğitim Fakültesi ($X=2,52$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($X=2,53$) mezunu olanlara göre "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar. İstatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte Eğitim Yüksek Okulu ($X=3,46$) mezunları da Eğitim Enstitüsü mezunlarına yakın ve "çok" düzeyde stres hissetmektedir. Bu iki gruptaki öğretmenlerin memuriyet görev yıllarının 15 yılın üzerinde olduğu düşünüldüğünde söz konusu farklılık yaş faktöründen kaynaklanmış olabilir.

Tablo 160. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 11	3,15	1,38	2,97	1,37	2,84	1,62	2,99	1,39
Soru 12	3,42	1,46	2,69	1,42	1,75	0,96	2,71	1,44
Soru 13	3,6	1,14	2,57	1,19	1,92	1,03	2,67	1,25
Soru 14	3,45	1,19	2,78	1,3	2,23	1,48	2,83	1,33
Soru 15	3,4	1,35	2,38	1,25	2,25	1,54	2,54	1,35
Soru 16	3,55	1,31	2,5	1,19	2,92	1,25	2,73	1,27
ORT	3,43		2,65		2,32		2,75	

"Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 160'da verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yaşarken, Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=2,65$) ve Yüksek Lisans mezunları "az" düzeyde ($X=2,32$) stres yaşamaktadır.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Tablo 161. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	12,49	2	6,25	5,342	0,00
GRUPLAR İÇİ	132,19	113	1,17		
TOPLAM	144,69	115			

Son eğitim düzeyi Ön Lisans (3,43) olanlar, lisans (X=2,65) ve Yüksek Lisans mezunlarına (X=2,32) göre "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar.

Tablo 162. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 11	2,14	1,4	2,55	1,1	2,83	1,3	2,7	1,4	3,9	1,1	2,99	1,4
Soru 12	2,21	1,4	1,75	1	2,8	1,4	2,87	1,2	3,36	1,5	2,71	1,4
Soru 13	2,07	1	1,9	0,9	2,63	1,1	2,52	0,9	3,5	1,4	2,67	1,3
Soru 14	2,21	1,3	2,15	0,9	2,83	1,5	2,5	1,1	3,64	1,2	2,83	1,3
Soru 15	2,21	1,2	2,2	1,1	2,36	1,2	1,88	1	3,38	1,5	2,54	1,4
Soru 16	2,21	1,1	2,15	1	2,54	1,4	2,52	1	3,55	1,2	2,73	1,3
ORT	2,18		2,12		2,67		2,5		3,56		2,75	

Tablo 162'de öğretmenlerin "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde (X=2,18), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde (X=2,12), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde (X=2,67), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" ya yakın "az" düzeyde (X=2,50) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde (X=3,56) stres yaşamaktadırlar. Farklılığın mesleki kıdem unsurundan kaynaklanıp kaynaklanmadığını araştırmak üzere 20 yılın

üzerinde görev yılına sahip öğretmenler dışarıda tutulduğunda 55 öğretmenli okulda çalışanların bu boyuttaki stres düzeyi yine “çok” a yakın "orta" düzeyde ($X=3,38$) bulunmuştur.

Tablo 163. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	36,44	4	9,11	9,34	0,00
GRUPLAR İÇİ	108,25	111	0,97		
TOPLAM	144,69	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,56$), diğer gruplara (11-14: $X=2,18$; 17-19: $X=2,12$; 22-23: $X=2,67$; ve 28: $X=2,50$) göre "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar.

"Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutu öğretmenler için "orta" düzeyde ($X=2,75$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Yöneticilerin kuralcı olması" (11. kaynak) ($X=2,99$) ve "Yöneticilerin farklılığa ve eleştiriye tahammül edememesi" (14. kaynak) ($X=2,83$) öğretmenler tarafından "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.

3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.
4. Erkekler bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,08$) stres yaşamaktayken, kadınların yaşadığı stres "az" ($X=2,30$) düzeyindedir. Tamamına yakını erkek olan YİBO ve PİO'larda görev yapan yöneticilerin, karşıt cinsten öğretmenlere karşı daha anlayışla davrandıkları söylenebilir.
5. YİBO ve PİO'larda görev yapan öğretmenler, memuriyet görev yılı arttıkça yöneticilerin tutum ve davranışlarını daha fazla stres yapıcı olarak algılamaktadırlar. İlk yılını çalışan öğretmenler "az" düzeyde ($X=2,04$) ve 2-3 yıllık öğretmenler yine "az" düzeyde ($X=2,42$) stres yaşamaktayken, 10-19 yıl arası kıdeme sahip olanlar "çok" düzeyde ($X=3,40$) ve 22-36. yıllarını çalışanlar yine "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaşamaktadırlar. Bu boyutta kıdem ile yaşanan stres düzeyi arasında 0,902 düzeyinde bir korelasyon vardır.
6. YİBO veya PİO daki görev yılı 1 yıl ($X=2,28$) olanlar "az" düzeyde, 4-5 yıl ($X=3,39$) ve 6-10 yıl ($X=3,21$) arası olanlar ise "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunda "orta" düzeyde stres hissetmektedirler. Bu boyutta YİBO veya PİO daki görev yılı ile yaşanan stres düzeyi arasında 0,774 düzeyinde bir korelasyon vardır.
7. Branşı sınıf öğretmeni olanlar ($X=3,30$), branşı sosyal bilimler ($X=2,45$) ve fen bilimleri ($X=2,55$) olanlara göre "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunu daha fazla stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar. Aynı şekilde "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları" boyutunu, mezun olduğu okul Eğitim Enstitüsü ($X=3,58$) olanlar "çok" düzeyde, Eğitim Fakültesi ($X=2,52$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($X=2,53$) mezunu olanlar "az" düzeyde stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar. Sınıf öğretmeni olarak çalışanlar

bu boyutta diğer meslektaşlarına göre daha fazla stres yaşamaktadırlar.

8. Bu boyutu, son eğitim düzeyi Ön Lisans (3,43) olanlar "çok" düzeyde, lisans mezunları "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,65$) ve Yüksek Lisans mezunları ($X=2,32$) ise "az" düzeyde stres yaratıcı olarak algılamaktadırlar. Genel olarak görev yılı, YİBO ve PİO'daki çalışma yılı arttıkça "Yöneticilerin Tutum Ve Davranışları"nın daha fazla stres yarattığı düşünülse de Yüksek Lisans mezunlarının Lisans mezunlarına göre çok daha az stres yaşadıkları göz önüne alınırsa, son eğitim düzeyinin yükselmesinin bu boyutta yaşanan stresi azaltıcı bir etmen olduğu söylenebilir.
9. Bu boyutta okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar "çok" düzeyde ($X=3,56$) stres hissetmekteyken, diğer guruplardan 11-14 ($X=2,18$), 17-19 ($X=2,12$) ve 28 olanlar "az" düzeyde ($X=2,50$), 22-23 arası olanlar da "orta" düzeyde ($X=2,67$) stres hissetmektedirler. Okulun öğretmen sayısının fazla olması "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutunu daha fazla stres yaşanmasına sebep olmaktadır. Bu durum yöneticilerin diğer okullardaki kadar öğretmenlerin sorunlarıyla ilgilenememelerinden veya okul büyüdükçe informal ilişkilerin azalmasından kaynaklanmış olabilir.

4. Denetim Biçimi Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

"Denetim Biçimi" boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 17-22. sorularına verilen yanıtların sayısı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 164'de verilmiştir.

Tablo 164. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Denetim Biçimi	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 17	14	12,1	28	24,1	35	30,2	28	24,1	11	9,5	116	100	2,94	1,16
Soru 18	23	19,8	44	37,9	13	11,2	19	16,4	17	14,7	116	100	2,68	1,35
Soru 19	20	17,2	33	28,4	19	16,4	27	23,3	17	14,4	116	100	2,89	1,34
Soru 20	16	13,8	43	37,1	37	31,9	14	12,1	4	3,4	114	98,3	2,53	0,99
Soru 21	18	15,5	33	28,4	24	20,7	26	22,4	13	11,2	114	98,3	2,85	1,26
Soru 22	15	12,9	37	31,9	30	25,9	19	16,4	13	11,2	114	98,3	2,8	1,2
Toplam	106	15,36	218	31,6	158	22,9	133	19,28	75	10,87	690		2,77	

“Öğretmen etkinliklerinin belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirilmemesi” (17. kaynak), öğretmenlerin % 9,5’i tarafından “pek çok”, % 24,1’i tarafından “çok”, % 30,2’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 24,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,94$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Denetimin bir baskı ve cezalandırma aracı olarak kullanılması” (18. kaynak), öğretmenlerin % 14,7’si tarafından “pek çok”, % 16,4’ü tarafından “çok”, % 11,2’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 37,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 19,8’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,68$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Değerlendirmede objektif davranılmaması” (19. kaynak), öğretmenlerin % 14,4’ü tarafından “pek çok”, % 23,3’ü tarafından “çok”, % 16,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 28,4’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu

belirtirken, % 17,2'si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,89$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Çalışanların çok sık ve yakından denetlenmesi” (20. kaynak), öğretmenlerin % 3,4'ü tarafından “pek çok”, % 12,1'i tarafından “çok”, % 31,9'u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 37,1'i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 13,8'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,53$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Denetmenlerin gerekli bilgi ve yeterliliğe sahip olmaması” (21. kaynak), öğretmenlerin % 11,2'si tarafından “pek çok”, % 22,4'ü tarafından “çok”, % 20,7'si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 28,4'ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 15,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,85$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Denetimin öğretmenlere önceden haber vermeden yapılması” (22. kaynak), öğretmenlerin % 11,2'si tarafından “pek çok”, % 16,4'ü tarafından “çok”, % 25,9'u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 31,9'u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,9'u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,80$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde “Denetim Biçimi” boyutu öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=2,77$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

“Denetim Biçimi” boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 165. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Denetim Biçimi	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 17	2,69	1,21	3,13	1,09	2,94	1,16	2,04	114	P < .05
Soru 18	2,32	1,31	2,94	1,33	2,68	1,35	2,46	114	P < .05
Soru 19	2,51	1,24	3,17	1,34	2,89	1,34	2,72	114	P < .05
Soru 20	2,42	0,97	2,61	1,01	2,53	0,99	0,99	112	P > .05
Soru 21	2,50	1,33	3,10	1,15	2,85	1,26	2,59	112	P < .05
Soru 22	2,62	1,12	2,93	1,25	2,80	1,20	1,38	112	P > .05
ORT	2,51	0,91	2,96	0,92	2,77	0,94	2,57	114	P < .05

“Denetim Biçimi” boyutunu kadınlar "az" düzeyde (X=2,51), erkekler ise "orta" düzeyde (X=2,96) stres yapıcı olarak görmektedirler. Yapılan t testine göre, "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. (p=0,01 < 0,05) Bir önceki “Yöneticilerin Tutum ve Davranışları” boyutunda olduğu gibi, büyük bir çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu denetmenlerin kadın öğretmenlere karşı daha anlayışlı davrandıkları veya hemcinslerinden beklentilerinin kadınlara göre daha fazla olduğu söylenebilir. Boyut içindeki bütün stres kaynaklarının erkeklerde daha fazla strese sebep olması ve dördündeki aradaki farkların istatistiksel olarak anlamlı olması dikkat çekicidir.

Tablo 166. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Denetim Biçimi	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 17	2,28	0,93	2,64	1,22	2,84	1,04	3,70	0,95	3,50	1,09	2,94	1,16
Soru 18	1,96	1,17	2,28	1,24	2,65	1,32	3,54	1,17	3,18	1,32	2,68	1,35
Soru 19	2,24	1,30	2,64	1,31	2,61	1,13	3,75	1,07	3,50	1,36	2,89	1,34
Soru 20	2,24	1,05	2,36	0,90	2,45	0,88	2,70	0,90	3,12	1,14	2,53	0,99
Soru 21	2,48	1,35	2,32	1,24	2,70	0,95	3,45	1,14	3,57	1,15	2,85	1,26
Soru 22	2,52	1,29	2,33	1,00	2,84	0,94	3,04	1,26	3,56	1,26	2,80	1,20
ORT	2,29		2,43		2,68		3,36		3,41		2,78	

Tablo 166'da "Denetim Biçimi" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" düzeyde ($X=2,29$), 2-3. yılını çalışanların "az" düzeyde ($X=2,43$), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,68$), 10-19. yılını çalışanların "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,36$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,41$) stres yaşadıkları görülmektedir. Bu boyutta yaşanan stres memuriyet kıdemi arasında 0,907 düzeyinde bir korelasyon bulunmakta olup, öğretmenlerin kıdeminin artmasıyla "Denetim Biçimi" boyutunda yaşanan stresin de arttığı söylenebilir.

Tablo 167. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	24,02	4	6,00	8,54	0,00
GRUPLAR İÇİ	78,04	111	0,70		
TOPLAM	102,06	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Memuriyet görev yılı 1 yıl ($X=2,29$), 2-3 yıl ($X=2,43$) ve 4-9 yıl ($X=2,68$) arası olanlar; 10-19 ($X=3,36$) ve 22-36 yıl ($X=3,40$) arası olanlara göre "Denetim Biçimi" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 168. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Denetim Biçimi	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 17	2,50	1,10	2,90	1,30	2,92	1,11	3,46	0,83	3,92	0,75	2,94	1,16
Soru 18	2,16	1,20	2,47	1,43	2,72	1,17	3,33	1,39	3,84	1,06	2,68	1,35
Soru 19	2,42	1,29	2,71	1,41	2,96	1,17	3,60	1,40	3,76	0,92	2,89	1,34
Soru 20	2,24	0,94	2,28	0,78	2,84	1,06	2,78	1,05	3,00	1,00	2,53	0,99
Soru 21	2,53	1,24	2,50	1,31	3,00	1,29	3,40	0,98	3,46	1,12	2,85	1,26
Soru 22	2,60	1,19	2,42	1,20	2,96	1,20	3,06	1,27	3,46	0,87	2,80	1,20
ORT	2,41		2,55		2,90		3,27		3,57		2,78	

Tablo 168'de "Denetim Biçimi" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" düzeyde ($X=2,41$), 2. yılını çalışanların "az" düzeyde ($X=2,55$), 3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,90$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,27$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,57$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 169. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	19,21	4	4,80	6,43	0,00
GRUPLAR İÇİ	82,85	111	0,74		
TOPLAM	102,06	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 > 0,05$)

YİBO veya PİO daki görev yılı 1 yıl ($X=2,41$) olanlar, 3 ($X=2,90$), 4-5 ($X=3,27$) ve 6-10 yıl ($X=3,57$) arası olanlara göre; 2 yıl ($X=2,55$) olanlar, 4-5 ($X=3,27$) ve 6-10 yıl ($X=3,57$) arası olanlara göre; 3 ($X=2,90$) yıl olanlar da, 6-10 yıl ($X=3,57$) arası olanlara göre "Denetim Biçimi" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 170. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Denetim Biçimi	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 17	2,73	1,14	3,15	1,21	3,55	1,05	2,46	0,98	2,94	1,16
Soru 18	2,45	1,40	2,84	1,46	3,17	1,25	2,38	1,20	2,68	1,35
Soru 19	2,71	1,36	3,10	1,32	3,44	1,29	2,42	1,17	2,89	1,34
Soru 20	2,39	1,02	2,55	0,78	2,82	1,00	2,42	1,06	2,53	0,99
Soru 21	2,78	1,33	2,84	1,11	3,25	1,17	2,53	1,30	2,85	1,26
Soru 22	2,80	1,28	2,66	1,08	3,17	1,22	2,50	1,06	2,80	1,20
ORT	2,64		2,86		3,23		2,45		2,78	

"Denetim Biçimi" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,64$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,86$), Sınıf Öğretmenleri "orta" düzeyde ($X=3,23$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "az" düzeyde ($X=2,45$) stres hissetmektedirler.

Tablo 171. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	9,51	3	3,17	3,83	0,01
GRUPLAR İÇİ	92,54	112	0,82		
TOPLAM	102,06	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,01 < 0,05$)

Branşı sınıf öğretmeni olanlar ($X=3,23$), branşı sosyal bilimler ($X=2,64$) ve fen bilgisi ($X=2,45$) olanlara göre "Denetim Biçimi" boyutunda daha fazla stres yaşamaktadırlar.

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,60$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "az" düzeyde ($X=2,53$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,42$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=2,72$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde ($X=2,84$) stres yaşadıkları görülmektedir.

**Tablo 172. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin
Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı**

Denetim Biçimi	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 17	3,50	1,01	2,71	1,12	3,77	1,09	2,95	1,14	2,84	1,28	2,94	1,16
Soru 18	3,14	1,29	2,43	1,33	3,77	1,20	2,50	1,23	2,84	1,46	2,68	1,35
Soru 19	3,42	1,39	2,66	1,31	3,88	1,16	2,5	1,18	3,07	1,44	2,89	1,34
Soru 20	4,21	1,18	2,29	0,89	2,66	0,70	2,75	0,96	2,46	1,12	2,53	0,99
Soru 21	3,64	1,15	2,49	1,17	3,66	1,00	2,84	1,30	3,07	1,32	2,85	1,26
Soru 22	3,71	1,26	2,60	1,15	2,77	0,97	2,80	1,19	2,76	1,23	2,80	1,20
ORT	3,60		2,53		3,42		2,72		2,84		2,78	

**Tablo 173. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin
Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi**

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	13,67	4	3,41	4,29	0,00
GRUPLAR İÇİ	88,39	111	0,79		
TOPLAM	102,06	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Mezun olduğu okul Eğitim Enstitüsü olanlar ($X=3,60$), Eğitim Fakültesi ($X=2,53$) ve Fen Edebiyat Fakültesi mezunu ($X=2,72$) olanlara göre; Eğitim Yüksek Okulu olanlar ($X=3,42$) ise, Eğitim Fakültesi mezunu ($X=2,53$) olanlara göre "Denetim Biçimi" boyutunda daha fazla stres hissetmektedirler.

Tablo 174. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Denetim Biçimi	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 17	3,45	1,05	2,84	1,2	2,84	0,89	2,94	1,16
Soru 18	3,3	1,17	2,56	1,38	2,46	1,26	2,68	1,35
Soru 19	3,55	1,27	2,75	1,32	2,76	1,36	2,89	1,34
Soru 20	3,00	1,07	2,41	0,93	2,53	1,12	2,53	0,99
Soru 21	3,60	1,14	2,69	1,22	2,69	1,37	2,85	1,26
Soru 22	3,55	1,09	2,65	1,18	2,61	1,12	2,80	1,20
ORT	3,41		2,65		2,65		2,78	

"Denetim Biçimi" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 174'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,41$) stres yaşarken, Lisans mezunları ve Yüksek Lisans mezunları "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,65$) stres yaşamaktadır.

Tablo 175. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	9,50	2	4,751	5,80	0,00
GRUPLAR İÇİ	92,56	113	0,81		
TOPLAM	102,06	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Son eğitim düzeyi Ön Lisans olanlar ($X=3,41$), Lisans ($X=2,65$) ve Yüksek Lisans olanlara ($X=2,65$) göre "Denetim Biçimi" boyutunu daha fazla stres yapıcı olarak görmektedirler.

Tablo 176. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Denetim Biçimi	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 17	2,71	1,26	2,35	1,13	2,93	1,12	2,64	0,93	3,55	1,05	2,94	1,16
Soru 18	2,71	1,72	2,55	1,27	2,58	1,11	2,17	1,13	3,08	1,48	2,68	1,35
Soru 19	2,85	1,51	2,15	1,13	2,90	1,32	2,47	1,00	3,55	1,28	2,89	1,34
Soru 20	2,15	0,98	2,75	1,11	2,51	0,85	2,29	0,91	2,69	1,07	2,53	0,99
Soru 21	3,14	1,51	2,60	1,35	2,63	1,18	2,64	1,16	3,18	1,18	2,85	1,26
Soru 22	2,50	1,01	2,75	1,25	2,74	1,18	2,75	1,06	3,06	1,34	2,80	1,20
ORT	2,68		2,53		2,72		2,49		3,19		2,78	

Tablo 176'da öğretmenlerin "Denetim Biçimi" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,68$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde ($X=2,53$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,72$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde ($X=2,49$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,19$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 177. Denetim Biçimi Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	8,26	4	2,067	2,446	0,06
GRUPLAR İÇİ	93,79	111	0,84		
TOPLAM	102,06	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları

arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,06 > 0,05$)

“Denetim Biçimi” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “Denetim Biçimi” boyutu öğretmenler için “orta” düzeyde ($X=2,77$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Öğretmen etkinliklerinin belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirilmemesi” (17. kaynak) ($X=2,94$) ve “Değerlendirmede objektif davranılmaması” (19. kaynak) ($X=2,89$) öğretmenler tarafından “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul ve son eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır.
4. “Denetim Biçimi” boyutunu kadınlar “az” ($X=2,51$), erkekler ($X=2,96$) ise “orta” düzeyde stres yapıcı olarak görmektedirler. Büyük çoğunluğunu erkeklerin oluşturduğu denetmenlerin, erkek öğretmenlerden beklentilerinin daha fazla olduğu veya denetmenlerin kadın öğretmenlere karşı daha anlayışla davrandıkları söylenebilir.
5. “Denetim Biçimi” boyutunu memuriyet görev yılı 1 yıl ($X=2,29$) ile 2-3 yıl ($X=2,43$) arası olan öğretmenler “az” düzeyde ve 4-9 yıl ($X=2,68$) arası olanlar “orta” düzeyde stres hissetmekteyken; 10-19 ($X=3,36$) arası ve 22-36 yıl ($X=3,40$) arası olanlar “orta” düzeyde stres yapıcı olarak görmektedirler. Ortalamalara bakıldığında “Denetim Biçimi” boyutu ile memuriyet görev yılı arasında 0,907 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Yine aynı şekilde YİBO ve PİO’lardaki görev yılı ile bu boyutta hissedilen stres oranları arasında korelasyonel olarak 0,962 düzeyinde anlamlı bir ilişki

bulunmaktadır. Bu duruma, denetmenlerin tecrübeli öğretmenlerden beklentilerinin daha yüksek olmasının sebep olduğu söylenebilir.

6. “Denetim Biçimi” boyutunda branşı sınıf öğretmeni olanlar ($X=3,23$) "orta" düzeyde stres hissetmekteyken, branşı sosyal bilimler ($X=2,64$) olanlar yine "orta" düzeyde ve fen bilgisi ($X=2,45$) olanlar "az" düzeyde stres hissetmektedirler. Ortalamalara bakıldığında aradaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Sınıf öğretmenlerinin bir sınıfın sorumluluğunu üstlenmesinin, bir dersin sorumluluğunu üstlenmeye göre “Denetim Biçimi” açısından daha fazla stres yapıcı olduğu söylenebilir. Yine tamamına yakını sınıf öğretmenlerinin oluşturduğu Eğitim Enstitüsü ($X=3,60$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=3,42$) mezunlarının “Denetim Biçimi” boyutunda "çok" düzeyinde stres hissetmesi ve son eğitim düzeyi ön lisans olanların "çok" düzeyde ($X=3,41$), lisans ($X=2,65$) ve yüksek lisans olanların ($X=2,65$) “az” a yakın "orta" düzeyde stres hissetmeleri bu yorumu desteklemektedir.

5. Çalışma Koşulları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Çalışma Koşulları” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 23-33. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 178’de verilmiştir.

Tablo 178. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Dağılımı

Çalışma Koşulları	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 23	11	9,5	23	19,8	26	22,4	28	24,1	28	24,1	116	100	3,33	1,29
Soru 24	11	9,5	12	10,3	17	14,7	34	29,3	41	35,3	115	99,1	3,71	1,3
Soru 25	9	7,8	17	14,7	24	20,7	32	27,6	34	29,3	116	100	3,56	1,26
Soru 26	27	23,3	40	34,5	30	25,9	12	10,3	6	5,2	115	99,1	2,39	1,11
Soru 27	29	25	35	30,2	25	21,6	14	12,1	12	10,3	115	99,1	2,52	1,27
Soru 28	33	28,4	45	38,8	15	12,9	12	10,3	10	8,6	115	99,1	2,31	1,23
Soru 29	26	22,4	42	36,2	19	16,4	12	10,3	17	14,7	116	100	2,58	1,33
Soru 30	26	22,4	39	33,6	19	16,4	10	8,6	22	19	116	100	2,68	1,41
Soru 31	13	11,2	25	21,6	18	15,5	24	20,7	36	31	116	100	3,38	1,4
Soru 32	28	24,1	33	28,4	30	25,9	13	11,2	12	10,3	116	100	2,55	1,26
Soru 33	30	25,9	20	17,2	22	19	15	12,9	27	23,3	114	98,3	2,9	1,52
Toplam	243	19,13	331	26,06	245	19,29	206	16,22	245	19,29	1270		2,90	

“Mevcut koşulları dikkate almaksızın müfredat programını bitirmenin zorunlu olması” (23. kaynak), öğretmenlerin % 24,1’i tarafından “pek çok”, % 24,1’i tarafından “çok”, % 22,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 19,8’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,33$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Eğitim öğretim ile ilgili mevzuatın sık sık değiştirilmesi” (24. kaynak), öğretmenlerin % 35,3’ü tarafından “pek çok”, % 29,3’ü tarafından “çok”, % 14,7’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 10,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,71$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Ders dışı etkinliklere (sosyal faaliyet) ayıracak zamanın kalmaması” (25. kaynak), öğretmenlerin % 29,3’ü tarafından “pek çok”, % 27,6’sı tarafından “çok”, % 20,7’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 14,7’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 7,8’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,56$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Sınav kağıtlarını değerlendirmek için yeterli sürenin verilmemesi” (26. kaynak), öğretmenlerin % 5,2’si tarafından “pek çok”, % 10,3’ü tarafından “çok”, % 25,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 34,5’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 23,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,39$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Ders aralarının (teneffüslerin) kısa olması” (27. kaynak), öğretmenlerin % 10,3’ü tarafından “pek çok”, % 12,1’i tarafından “çok”, % 21,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 30,2’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 25’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,52$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Ders başlama ve bitiş saatlerinin uygun olmaması” (28. kaynak), öğretmenlerin % 8,6’sı tarafından “pek çok”, % 10,3’ü tarafından “çok”, % 12,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 38,8’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 28,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,31$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Ders yükünün fazla olması” (29. kaynak), öğretmenlerin % 14,7’si tarafından “pek çok”, % 10,3’ü tarafından “çok”, % 16,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 36,2’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 22,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,58$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Sınıfların kalabalık olması” (30. kaynak), öğretmenlerin % 19’u tarafından “pek çok”, % 8,6’sı tarafından “çok”, % 16,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 33,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 22,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,68$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Eğitim araç gereçlerinin eksikliği” (31. kaynak), öğretmenlerin % 31’i tarafından “pek çok”, % 20,7’si tarafından “çok”, % 15,5’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 21,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 11,2’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,38$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Dersliklerde ısıtmanın yetersizliği” (32. kaynak), öğretmenlerin % 10,3’ü tarafından “pek çok”, % 11,2’si tarafından “çok”, % 25,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 28,4’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 24,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,55$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Okulun temiz olmaması” (33. kaynak), öğretmenlerin % 23,3’ü tarafından “pek çok”, % 12,9’u tarafından “çok”, % 19’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 17,2’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 25,9’u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,90$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde “Çalışma Koşulları” boyutu öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=2,90$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 179. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Çalışma Koşulları	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 23	3,30	1,48	3,35	1,15	3,33	1,29	0,21	114	P > .05
Soru 24	3,56	1,41	3,82	1,23	3,71	1,30	1,04	113	P > .05
Soru 25	3,42	1,39	3,65	1,16	3,56	1,26	0,95	114	P > .05
Soru 26	2,24	1,07	2,50	1,14	2,39	1,11	1,21	113	P > .05
Soru 27	2,22	1,13	2,73	1,34	2,52	1,27	2,10	113	P < .05
Soru 28	2,12	1,19	2,44	1,25	2,31	1,23	1,38	113	P > .05
Soru 29	2,32	1,24	2,77	1,37	2,58	1,33	1,80	114	P > .05
Soru 30	2,57	1,36	2,76	1,44	2,68	1,41	0,71	114	P > .05
Soru 31	3,24	1,42	3,49	1,39	3,38	1,40	0,93	114	P > .05
Soru 32	2,65	1,34	2,47	1,19	2,55	1,26	0,73	114	P > .05
Soru 33	2,87	1,46	2,92	1,56	2,90	1,52	0,18	112	P > .05
ORT	2,78	0,91	2,99	0,85	2,90	0,88	1,26	114	P > .05

Yapılan t testine göre, "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,20 > 0,05$)

27. soruya "Ders aralarının (teneffüslerin) kısa olması" (27. kaynak) verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. Kadınlar bu durumu erkeklere göre daha az stres yapıcı olarak görmektedirler. Bu farklılığa, erkeklerin ders aralarında çay ve sigara içme gibi alışkanlıklarının sebep olduğu düşünülebilir.

Tablo 180. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Çalışma Koşulları	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 23	3,24	1,45	3,08	1,52	3,34	1,12	3,79	1,17	3,18	1,04	3,33	1,29
Soru 24	3,08	1,55	3,66	1,43	3,69	1,28	4,12	0,85	4,18	0,98	3,71	1,30
Soru 25	3,32	1,49	3,40	1,35	3,57	1,20	3,83	1,12	3,75	1,06	3,56	1,26
Soru 26	2,20	1,25	2,20	0,93	2,26	0,91	2,50	1,10	3,00	1,31	2,39	1,11
Soru 27	2,29	1,42	2,04	0,88	2,42	1,10	2,87	1,26	3,25	1,52	2,52	1,27
Soru 28	2,24	1,26	1,75	0,73	2,26	1,31	2,33	1,04	3,31	1,44	2,31	1,23
Soru 29	2,32	1,46	2,00	0,81	2,42	1,10	3,08	1,28	3,43	1,67	2,58	1,33
Soru 30	2,60	1,35	2,28	1,20	2,53	1,50	3,00	1,17	3,18	1,83	2,68	1,41
Soru 31	3,00	1,55	3,12	1,48	3,42	1,39	3,45	1,28	4,25	0,93	3,38	1,40
Soru 32	2,40	1,32	2,44	1,47	2,65	1,16	2,58	1,17	2,75	1,18	2,55	1,26
Soru 33	2,26	1,48	2,56	1,41	2,84	1,46	3,37	1,49	3,75	1,43	2,90	1,52
ORT	2,63		2,59		2,85		3,17		3,46		2,90	

Tablo 180'de "Çalışma Koşulları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,63$), 2-3. yılını çalışanların "az" düzeyde ($X=2,59$), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,85$), 10-19. yılını çalışanların "orta" düzeyde

($X=3,17$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,46$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 181. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,72	4	2,68	3,78	0,00
GRUPLAR İÇİ	78,65	111	0,709		
TOPLAM	89,38	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Memuriyet görev yılı 22-36 ($X=3,46$) olanlar, 1 ($X=2,63$), 2-3 ($X=2,59$) ve 4-9 yıl ($X=2,85$) arası olanlara göre; 10-19 arası ($X=3,17$) olanlar da, 1 yıl ($X=2,63$) ve 2-3 yıl ($X=2,59$) arası olanlara göre "Çalışma Koşulları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 182'de "Çalışma Koşulları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=2,78$), 2. yılını çalışanların "az" düzeyde ($X=2,60$), 3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,83$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,07$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,51$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 182. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Çalışma Koşulları	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 23	3,26	1,25	3,42	1,39	2,92	1,32	3,53	1,35	4,00	1,00	3,33	1,29
Soru 24	3,51	1,41	3,66	1,42	3,96	1,20	3,80	1,32	3,84	0,98	3,71	1,30
Soru 25	3,54	1,25	3,23	1,41	3,72	1,20	3,06	1,33	4,38	0,65	3,56	1,26
Soru 26	2,40	1,16	2,20	0,95	2,52	1,22	2,06	1,03	2,76	1,01	2,39	1,11
Soru 27	2,39	1,26	1,71	0,78	2,52	1,15	3,06	1,53	3,61	0,96	2,52	1,27
Soru 28	2,24	1,28	1,42	0,50	2,44	1,08	2,93	1,57	3,00	1,00	2,31	1,23
Soru 29	2,42	1,29	1,80	1,03	2,72	1,17	3,13	1,64	3,46	1,19	2,58	1,33
Soru 30	2,57	1,25	2,42	1,24	1,52	1,44	2,93	1,75	3,46	1,56	2,68	1,41
Soru 31	3,21	1,44	3,33	1,46	3,36	1,43	3,80	1,47	3,61	1,12	3,38	1,40
Soru 32	2,45	1,21	2,66	1,31	2,64	1,38	2,26	1,22	2,84	1,21	2,55	1,26
Soru 33	2,62	1,51	2,76	1,70	2,84	1,37	3,26	1,53	3,69	1,37	2,90	1,52
ORT	2,78		2,60		2,83		3,07		3,51		2,90	

Tablo 183. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	7,66	4	1,91	2,60	0,04
GRUPLAR İÇİ	81,72	111	0,73		
TOPLAM	89,38	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,04 < 0,05$)

YİBO veya PİO daki görev yılı 6-10 olanlar ($X=3,51$), diğer guruplara göre "Çalışma Koşulları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 184. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Çalışma Koşulları	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 23	3,64	1,26	3,31	1,229	3,34	1,07	2,84	1,48	3,33	1,29
Soru 24	3,64	1,41	3,66	1,18	4,13	0,91	3,38	1,52	3,71	1,30
Soru 25	3,71	1,29	3,26	1,24	3,72	1,09	3,34	1,41	3,56	1,26
Soru 26	2,45	1,13	2,38	1,14	2,51	1,08	2,15	1,12	2,39	1,11
Soru 27	2,45	1,27	2,31	1,20	3,06	1,43	2,16	0,98	2,52	1,27
Soru 28	2,21	1,27	2,05	0,99	2,82	1,39	2,07	1,01	2,31	1,23
Soru 29	2,40	1,28	2,10	0,99	3,34	1,49	2,38	1,16	2,58	1,33
Soru 30	2,61	1,44	2,31	1,15	3,27	1,55	2,38	1,20	2,68	1,41
Soru 31	3,42	1,46	3,15	1,30	4,03	1,14	2,76	1,39	3,38	1,40
Soru 32	2,54	1,34	2,73	1,24	2,68	1,13	2,26	1,28	2,55	1,26
Soru 33	2,75	1,62	2,52	1,38	3,75	1,52	2,44	1,04	2,90	1,52
ORT	2,89		2,71		3,33		2,56		2,90	

"Çalışma Koşulları" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "orta" düzeyde ($X=2,89$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,71$), Sınıf Öğretmenleri "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,33$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "az" düzeyde ($X=2,56$) stres hissetmektedirler.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

**Tablo 185. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin
Branşa Göre Varyans Analizi**

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	8,84	3	2,94	4,10	0,00
GRUPLAR İÇİ	80,53	112	0,71		
TOPLAM	89,38	115			

Branşı sınıf öğretmenliği olanlar, diğer guruplara göre çalışma koşulları boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

**Tablo 186. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin
Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı**

Çalışma Koşulları	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 23	3,21	1,12	3,13	1,35	3,77	0,97	3,75	1,37	3,46	1,19	3,33	1,29
Soru 24	4,21	0,97	3,44	1,39	4,22	0,83	3,90	1,37	3,76	1,23	3,71	1,30
Soru 25	3,71	1,06	3,45	1,34	4,11	0,92	3,70	1,30	3,30	1,25	3,56	1,26
Soru 26	3,07	1,38	2,13	1,02	2,33	0,70	2,70	1,12	2,38	1,12	2,39	1,11
Soru 27	3,21	1,52	2,31	1,18	3,66	1,32	2,15	1,11	2,46	1,05	2,52	1,27
Soru 28	3,28	1,43	2,00	1,00	2,77	1,39	2,30	1,41	2,38	1,12	2,31	1,23
Soru 29	3,28	1,72	2,36	1,13	3,66	1,41	2,35	1,42	2,46	1,12	2,58	1,33
Soru 30	2,92	1,81	2,35	1,23	3,88	1,36	2,95	1,43	2,69	1,31	2,68	1,41
Soru 31	4,14	0,94	3,01	1,40	4,22	1,30	3,55	1,43	3,46	1,39	3,38	1,40
Soru 32	2,85	1,16	2,50	1,33	2,44	0,88	2,20	1,15	3,07	1,32	2,55	1,26
Soru 33	3,71	1,48	2,70	1,44	3,55	1,81	2,57	1,42	3,00	1,65	2,90	1,52
ORT	3,42		2,67		3,51		2,92		2,95		2,90	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" düzeyde (X=3,42), Eğitim Fakültesi mezunlarının "az" a yakın "orta" düzeyde (X=2,67), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde (X=3,51), Fen Edebiyat

Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=2,92$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde ($X=2,95$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 187. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,28	4	2,57	3,60	0,00
GRUPLAR İÇİ	79,09	111	0,71		
TOPLAM	89,38	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Eğitim Enstitüsü ($X=3,42$) ve Eğitim Yüksel Okulu ($X=3,51$) mezunu olanlar, Eğitim Fakültesi mezunu ($X=2,67$) olanlara göre "Çalışma Koşulları" boyutunu daha fazla stres yapıcı olarak görmektedirler.

Tablo 188. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Çalışma Koşulları	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 23	3,40	1,04	3,30	1,33	3,46	1,50	3,33	1,29
Soru 24	4,20	0,89	3,69	1,33	3,07	1,44	3,71	1,30
Soru 25	3,75	1,06	3,55	1,28	3,30	1,49	3,56	1,26
Soru 26	2,84	1,22	2,29	1,09	2,30	0,94	2,39	1,11
Soru 27	3,15	1,46	2,37	1,22	2,50	1,08	2,52	1,27
Soru 28	3,00	1,48	2,08	1,09	2,69	1,31	2,31	1,23
Soru 29	3,40	1,56	2,37	1,20	2,69	1,37	2,58	1,33
Soru 30	3,25	1,71	2,53	1,30	2,76	1,48	2,68	1,41
Soru 31	4,15	0,98	3,20	1,40	3,38	1,66	3,38	1,40
Soru 32	2,95	1,23	2,49	1,23	2,30	1,43	2,55	1,26
Soru 33	3,65	1,49	2,79	1,48	2,41	1,50	2,90	1,52
ORT	3,43		2,79		2,81		2,90	

"Çalışma Koşulları" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 188'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yaşarken, Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=2,79$) ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=2,81$) stres yaşamaktadır.

Tablo 189. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,67	2	3,33	4,56	0,01
GRUPLAR İÇİ	82,70	113	0,73		
TOPLAM	89,38	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,01 > 0,05$)

Son eğitim düzeyi Ön Lisans olanlar ($X=3,43$), Lisans ($X=2,79$) ve Yüksek Lisans ($X=2,81$) olanlara göre "Çalışma Koşulları" boyutunda daha fazla stres hissetmektedirler.

Tablo 190'da öğretmenlerin "Çalışma Koşulları" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde ($X=2,18$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "az" düzeyde ($X=2,50$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,67$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,93$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,63$) stres yaşamaktadırlar. Bu boyutta okulun öğretmen sayısı arttıkça buna paralel olarak hissedilen stresin de arttığı görülmektedir. Okulun öğretmen sayısı ile

bu boyutta yaşanan stres düzeyi arasında 0,985 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır.

Tablo 190. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Çalışma Koşulları	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 23	3,21	1,62	2,85	1,22	3,22	1,43	3,58	1,12	3,64	1,09	3,33	1,29
Soru 24	3,21	1,57	3,20	1,43	3,58	1,40	3,87	1,08	4,26	0,89	3,71	1,30
Soru 25	3,07	1,81	3,15	1,18	3,45	1,28	3,64	1,05	4,05	0,98	3,56	1,26
Soru 26	2,00	1,10	2,05	0,94	2,30	0,98	2,94	1,08	2,55	1,23	2,39	1,11
Soru 27	1,85	0,94	2,15	0,93	2,33	1,09	2,41	1,17	3,23	1,49	2,52	1,27
Soru 28	1,78	0,80	2,10	1,11	1,90	0,83	2,18	1,04	3,08	1,50	2,31	1,23
Soru 29	1,78	0,89	2,45	1,05	2,25	1,23	2,00	0,79	3,58	1,41	2,58	1,33
Soru 30	1,85	1,16	2,35	1,22	2,51	1,26	1,88	0,69	3,76	1,39	2,68	1,41
Soru 31	2,21	1,36	2,50	1,14	3,12	1,35	4,00	1,17	4,32	0,91	3,38	1,40
Soru 32	1,64	0,63	2,50	1,19	2,12	1,11	3,35	1,32	2,94	1,25	2,55	1,26
Soru 33	1,35	0,63	2,15	1,13	2,55	1,18	2,41	1,32	4,52	0,82	2,90	1,52
ORT	2,18		2,50		2,67		2,93		3,63		2,90	

Tablo 191. Çalışma Koşulları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	30,38	4	7,59	14,29	0,00
GRUPLAR İÇİ	58,99	111	0,53		
TOPLAM	89,38	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,63$), diğer guruplara göre (11-14: $X=2,18$, 17-19: $X=2,50$, 22-23: $X=2,67$ ve 28: $X=2,93$) “Çalışma Koşulları” boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

“Çalışma Koşulları” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “Çalışma Koşulları” boyutu öğretmenler için “orta” düzeyde ($X=2,90$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Eğitim öğretim ile ilgili mevzuatın sık sık değiştirilmesi” (24. kaynak) “çok” düzeyde ($X=3,71$), “Eğitim araç gereçlerinin eksikliği” (31. kaynak) “orta” düzeyde ($X=3,38$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Memuriyet görev yılı 22-36 olanlar “çok” düzeyde ($X=3,46$) ve 10-19 arası olanlar “orta” düzeyde ($X=3,17$) stres yaşamaktayken, 4-9 yıl olanlar “orta” düzeyde ($X=2,85$), 2-3 olanlar “az” düzeyde ($X=2,59$) ve 1 yıl olanlar “orta” düzeyde ($X=2,63$) stres yaşamaktadırlar. Mesleki kıdem ile bu boyutta yaşanan stres arasında 0,976 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Öğretmenlerin yaşı ilerledikçe çalışma koşullarını daha stres verici olarak gördükleri veya beklentilerinin arttığını söylemek mümkündür. YİBO veya PİO’daki görev yılı bakımından da görev yılı 6-10 yıl arası olanlar ($X=3,51$), diğer guruplara göre (1 yıl $X=2,78$; 2 yıl $X=2,60$; 3 yıl $X=2,83$ ve 4-5yıl $X=3,07$) daha fazla stres yaşamaktadırlar. Yine aynı şekilde Eğitim Enstitüsü ($X=3,42$) ve Eğitim Yüksel Okulu ($X=3,51$) mezunu olanlar “çok” düzeyde stres yaşamaktayken, Eğitim Fakültesi mezunu ($X=2,67$) olanlar “az” a yakın “orta” düzeyde stres yaşamaktadır. Durum son eğitim

düzeyi açısından incelendiğinde de sonuç değişmemektedir. Ön Lisans mezunları çalışma koşullarını "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yapıcı görürken, Lisans ($X=2,79$) ve Yüksek Lisans ($X=2,81$) mezunları "orta" düzeyde stres yapıcı görmektedirler.

4. "Çalışma Koşulları" boyutunda branşı sınıf öğretmenliği olanlar "orta" düzeyde ($X=3,33$) stres yaşamaktayken, Sosyal Bilimler ($X=2,89$) ve Güzel Sanatlar ve Spor ($X=2,71$) "orta" düzeyde, Fen Bilimleri "az" düzeyde ($X=2,56$) stres yaşamaktadırlar. Sınıf öğretmenlerinin yaşadığı stres düzeyiyle diğerleri arasındaki fark istatistiksel açıdan anlamlıdır. Sınıf öğretmenliği sorumluluğunun "Çalışma Koşulları" boyutunda yaşanan stresi artırdığı söylenebilir.
5. Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,63$) "Çalışma Koşulları" boyutunda "çok" düzeyde stres hissetmekteyken, 11-14 ($X=2,18$) ve 17-19 ($X=2,50$) arası olanlar "az" düzeyde, 22-23 ($X=2,67$) ve 28 olanlar ($X=2,93$) "orta" düzeyde stres hissetmektedirler. Okulun öğretmen sayısı ile bu boyutta yaşanan stres düzeyi arasında 0,985 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Okulun öğretmen sayısının fazla olması, çalışma ortamının daha kalabalık, gürültülü olması; bunun sonucu olarak fiziksel stresin daha yoğun yaşanması anlamına gelmektedir.

6. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

"Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 34-38. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 192'de verilmiştir.

Tablo 192. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 34	13	11,2	22	19	28	24,1	23	19,8	28	24,1	114	98,3	3,27	1,33
Soru 35	11	9,5	12	10,3	23	19,8	28	24,1	42	36,2	116	100	3,67	1,31
Soru 36	12	10,3	28	24,1	18	15,5	23	19,8	35	30,2	116	100	3,35	1,39
Soru 37	11	9,5	18	15,5	28	24,1	27	23,3	32	27,6	116	100	3,43	1,3
Soru 38	7	6	15	12,9	36	31	30	25,9	28	24,1	116	100	3,49	1,16
Toplam	54	9,34	95	16,44	133	23,01	131	22,66	165	28,55	578		3,44	

“Mesleksen ilerlemede dikkate alınan ölçütlerin belirsizliği” (34. kaynak), öğretmenlerin % 24,1’i tarafından “pek çok”, % 19,8’i tarafından “çok”, % 24,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görölmektedir. Öğretmenlerin % 19’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 11,2’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde (X=3,27) stres yaratıcı olarak görölmektedir.

“Ödüllerin yetersizliği” (35. kaynak), öğretmenlerin % 36,2’si tarafından “pek çok”, % 24,1’i tarafından “çok”, % 19,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görölmektedir. Öğretmenlerin % 10,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde (X=3,67) stres yaratıcı olarak görölmektedir.

“Yükselme ve gelişme olanaklarından herkesin eşit olarak yararlandırılmaması” (36. kaynak), öğretmenlerin % 30,2’si tarafından “pek çok”, % 19,8’i tarafından “çok”, % 15,5’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görölmektedir. Öğretmenlerin % 24,1’i bu durumun “az”

düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 10,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,35$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Mesleksel gelişmeye yönelik kişisel çabaların desteklenmemesi" (37. kaynak), öğretmenlerin % 27,6'sı tarafından "pek çok", % 23,3'ü tarafından "çok", % 24,1'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 15,5'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,5'i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,43$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Hizmet içi eğitim olanaklarının yetersizliği" (38. kaynak), öğretmenlerin % 24,1'i tarafından "pek çok", % 25,9'u tarafından "çok", % 31'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 12,9'u bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6'sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,49$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Genel olarak değerlendirildiğinde, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutu öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,44$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Bu boyutta kadınlar "orta" düzeyde ($X=3,36$) stres hissederken, erkekler "çok" düzeyde ($X=3,51$) stres hissetmektedir. Ancak, yapılan t

testine göre, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,27 > 0,05$)

Tablo 193. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 34	3,33	1,41	3,22	1,27	3,27	1,33	0,418	112	P > .05
Soru 35	3,63	1,28	3,70	1,34	3,67	1,31	0,277	114	P > .05
Soru 36	3,22	1,48	3,44	1,32	3,35	1,39	0,84	114	P > .05
Soru 37	3,34	1,39	3,50	1,23	3,43	1,30	0,65	114	P > .05
Soru 38	3,26	1,22	3,65	1,10	3,49	1,16	0,79	114	P > .05
ORT	3,36	1,12	3,51	1,02	3,44	1,06	0,72	114	P > .05

Tablo 194. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,72	1,48	3,00	1,25	3,25	1,07	3,87	1,29	3,68	1,25	3,27	1,33
Soru 35	3,20	1,52	3,52	1,29	3,65	1,16	4,04	1,16	4,12	1,31	3,67	1,31
Soru 36	2,56	1,47	3,32	1,28	3,30	1,31	3,58	1,41	4,37	0,80	3,35	1,39
Soru 37	3,04	1,51	3,24	1,39	3,38	1,20	3,62	1,20	4,18	0,75	3,43	1,30
Soru 38	3,04	1,39	3,12	1,01	3,61	1,09	3,87	1,03	4,00	0,96	3,49	1,16
ORT	2,91		3,24		3,44		3,80		4,07		3,44	

Tablo 194'de "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=2,91$), 2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,24$), 4-9. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,44$), 10-19. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,80$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=4,07$) stres

yaşadıkları görülmektedir. Mesleki kıdem ile bu boyutta yaşanan stres düzeyleri arasında 0,938 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır.

Tablo 195. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	17,52	4	4,38	4,29	0,00
GRUPLAR İÇİ	113,29	111	1,02		
TOPLAM	130,82	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Memuriyet görev yılı 22-36 yıl olanlar ($X=4,07$), 1 yıl ($X=2,91$) ve 2-3 yıl ($X=3,24$) arası olanlara göre; 10-19 yıl ($X=3,80$) arası olanlar da 1 yıl olanlar ($X=2,91$) olanlara göre "Yükselme Ve Gelişme Olanakları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 196. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,85	1,29	3,33	1,42	3,24	1,20	3,71	1,38	4,07	1,11	3,27	1,33
Soru 35	3,21	1,31	3,76	1,17	4,04	1,30	3,73	1,53	4,23	0,92	3,67	1,31
Soru 36	2,80	1,40	3,47	1,40	3,80	1,15	3,66	1,49	3,69	1,31	3,35	1,39
Soru 37	3,19	1,31	3,52	1,50	3,64	1,18	3,33	1,39	3,84	0,98	3,43	1,30
Soru 38	3,23	1,22	3,61	1,28	3,56	0,86	3,60	1,29	3,84	1,14	3,49	1,16
ORT	3,06		3,54		3,66		3,61		3,93		3,44	

Tablo 196'da "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,06$), 2. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,56$), 3. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,66$), 4-5. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,61$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,93$) stres yaşadıkları görülmektedir. YİBO ve PİO'daki görev yılı ile bu boyutta yaşanan stres düzeyleri arasında da 0,853 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır.

Tablo 197. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,84	4	2,71	2,50	,04
GRUPLAR İÇİ	119,98	111	1,08		
TOPLAM	130,82	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,04 < 0,05$)

YİBO veya PİO daki görev yılı 3 ($X=3,66$) ve 6-10 ($X=3,93$) olanlar, 1 yıl ($X=3,06$) olanlara göre "Yükselme Ve Gelişme Olanakları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

"Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "çok" düzeyde ($X=3,46$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "orta" düzeyde ($X=3,16$), Sınıf Öğretmenleri "çok" düzeyde ($X=3,86$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,99$) stres hissetmektedirler.

Tablo 198. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	3,26	1,37	3,10	1,10	3,72	1,25	2,88	1,42	3,27	1,33
Soru 35	3,78	1,13	3,68	1,29	4,10	1,11	3,00	1,60	3,67	1,31
Soru 36	3,26	1,38	1,35	1,34	3,89	1,29	3,03	1,48	3,35	1,39
Soru 37	3,48	1,27	3,52	1,42	3,82	1,00	2,88	1,42	3,43	1,30
Soru 38	3,54	1,13	3,36	1,30	3,79	1,01	3,15	1,25	3,49	1,16
ORT	3,46		3,16		3,86		2,99		3,44	

Tablo 199. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,59	3	3,53	3,28	0,02
GRUPLAR İÇİ	120,23	112	1,07		
TOPLAM	130,82	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,02 < 0,05$)

Branşı Sınıf Öğretmenliği olanlar ($X=3,86$), Fen Bilimleri ($X=2,99$) olanlara göre "Yükselme Ve Gelişme Olanakları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" düzeyde ($X=4,07$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,25$), Eğitim

Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=4,04$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "az" a yakın "çok" düzeyde ($X=3,43$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde ($X=3,28$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 200. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	3,71	1,20	3,06	1,40	3,77	1,30	3,50	1,35	3,00	1,00	3,27	1,33
Soru 35	4,14	1,35	3,56	1,41	4,33	0,70	3,65	1,22	3,23	1,09	3,67	1,31
Soru 36	4,28	0,82	3,13	1,43	4,22	1,30	3,20	1,36	3,00	1,35	3,35	1,39
Soru 37	4,07	0,73	3,25	1,39	4,00	1,11	3,15	1,13	3,69	1,43	3,43	1,30
Soru 38	4,14	0,94	3,23	1,19	3,88	1,05	3,65	1,13	3,46	1,12	3,49	1,16
ORT	4,07		3,25		4,04		3,43		3,28		3,44	

Tablo 201. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	11,24	4	2,81	2,61	0,03
GRUPLAR İÇİ	119,58	111	1,07		
TOPLAM	130,82	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,03 < 0,05$)

Eğitim Enstitüsü ($X=4,07$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=4,04$) mezunu olanlar Eğitim Fakültesi ($X=3,25$) mezunlarına göre, "Yükselme Ve Gelişme Olanakları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 202. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	3,55	1,23	3,24	1,33	3,00	1,47	3,27	1,33
Soru 35	4,10	1,16	3,60	1,32	3,46	1,45	3,67	1,31
Soru 36	4,25	0,96	3,14	1,38	3,30	1,60	3,35	1,39
Soru 37	3,95	0,99	3,37	1,32	3,07	1,44	3,43	1,30
Soru 38	3,90	0,96	3,46	1,15	3,00	1,41	3,49	1,16
ORT	3,95		3,36		3,17		3,44	

"Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 202'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,95$) stres yaşarken, Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,36$) ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,17$) stres yaşamaktadır.

Tablo 203. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,54	2	3,27	2,97	0,05
GRUPLAR İÇİ	124,27	113	1,10		
TOPLAM	130,82	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,055 > 0,05$)

Tablo 204. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Yükselme ve Gelişme Olanakları	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 34	2,92	1,49	2,80	1,32	3,13	1,24	2,94	1,08	3,97	1,24	3,27	1,33
Soru 35	3,00	1,75	3,55	1,05	3,67	1,32	3,82	0,95	3,94	1,36	3,67	1,31
Soru 36	3,00	1,66	2,86	1,30	3,06	1,31	3,58	1,12	3,94	1,36	3,35	1,39
Soru 37	2,71	1,63	3,00	1,29	3,38	1,28	3,47	1,06	4,02	1,05	3,43	1,30
Soru 38	2,57	1,50	3,40	0,94	3,45	1,15	3,64	1,16	3,88	0,97	3,49	1,16
ORT	2,84		3,12		3,34		3,49		3,95		3,44	

Tablo 204'de öğretmenlerin "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,84$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,12$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,34$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,49$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,95$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 205. Yükselme ve Gelişme Olanakları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	16,26	4	4,06	3,93	0,00
GRUPLAR İÇİ	114,56	111	1,03		
TOPLAM	130,82	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplarda okuldaki öğretmen sayıları açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,95$), okuldaki öğretmen sayısı 11-14 ($X=2,84$), 17-19 ($X=3,12$) ve 22-23 ($X=3,34$) olanlara göre "Yükselme Ve Gelişme Olanakları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

"Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutu öğretmenler için "çok" düzeyde ($X=3,44$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Ödüllerin yetersizliği" (35. kaynak) ($X=3,67$) ve "Hizmet içi eğitim olanaklarının yetersizliği" (38. kaynak) ($X=3,49$) "çok" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, branş, mezun olunan okul ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.
4. Memuriyet görev yılı 22-36 yıl olanlar ($X=4,07$), 1 yıl ($X=2,91$) ve 2-3 yıl ($X=3,24$) arası olanlara göre; 10-19 yıl ($X=3,80$) arası olanlar da 1 yıl ($X=2,91$) olanlara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde fazla stres yaşamaktadırlar. Mesleki kıdem ile bu boyutta yaşanan stres düzeyleri arasında 0,938 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Buna paralel olarak YİBO ve PİO'daki görev yılı ile bu boyutta yaşanan stres düzeyleri arasında da 0,853 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Yine aynı şekilde, tamamına yakını en az 15 yıl mesleki kıdemi bulunan Eğitim Enstitüsü ($X=4,07$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=4,04$) mezunu öğretmenler "çok" düzeyde stres yaşamaktayken, Eğitim Fakültesi ($X=3,25$) mezunları "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar. Yaş ve mesleki kıdem arttıkça öğretmenlerin "Yükselme Ve Gelişme Olanakları" boyutunda daha fazla stres hissettikleri söylenebilir.

5. Bu boyutta branşı Sınıf Öğretmenliği olanlar ($X=3,86$) "çok" düzeyde stres yaşamaktayken, branşı Fen Bilimleri ($X=2,99$) olanlar "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar. Yaşanan stres düzeyleri arasındaki fark istatistiksel olarak anlamlıdır. Örneklemdaki 15 yılın üzerinde kıdemi olan öğretmenlerin 20'sinin sınıf, 3'ünün diğer branş öğretmeni olduğu düşünülmüş, aradaki farklılığın kıdem unsurunun yansıması olup olmadığını araştırmak üzere mesleki kıdemi 15 yılın üzerinde olan öğretmenler dışarda bırakılarak yeni bir analiz yapılmıştır. Bunun sonucunda Sınıf Öğretmenlerinin ($X=3,53$) branşlar içinde en fazla strese sahip branş olduğu ve bu boyutta "çok" düzeyde stres hissettikleri, Fen Bilimleri branşındakilerin ($X=2,98$) "orta" düzeyde ve en az stres hisseden grup olduğu görülmüştür.
6. Bu boyutta okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,95$) "çok" düzeyde stres hissederlerken, okuldaki öğretmen sayısı 11-14 ($X=2,84$), 17-19 ($X=3,12$) ve 22-23 ($X=3,34$) olanlara göre daha fazla stres yaşamaktadırlar. Okulun öğretmen sayısı ile bu boyutta yaşanan stres düzeyi arasında 0,960 düzeyinde bir korelasyon vardır. Bir önceki maddede açıklanan kaygılarla mesleki kıdemi 15 yılın üzerinde olan öğretmenler dışarıda bırakılarak yeni bir analiz yapıldığında sonuç değişmemiştir. Bu durumda okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,66$) yine "çok" düzeyde stres hissederlerken aradaki korelasyon 0,899'dur.

7. Mesleksel Güvence Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

"Mesleksel Güvence" boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 39-41. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 206'de verilmiştir.

Tablo 206. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Mesleksel Güvence	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 39	6	5,2	15	12,9	29	25	27	23,3	39	33,6	116	100	3,67	1,21
Soru 40	9	7,8	13	11,2	18	15,5	24	20,7	50	43,1	114	98,3	3,81	1,32
Soru 41	28	24,1	34	29,3	23	19,8	12	10,3	19	16,4	116	100	2,65	1,38
Toplam	43	12,43	62	17,92	70	20,23	63	18,21	108	31,21	346		3,38	

“Mesleksel örgütlenme yetersizliği” (39. kaynak), öğretmenlerin % 33,6’sı tarafından “pek çok”, % 23,3’ü tarafından “çok”, % 25’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 12,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 5,2’si ise bu durumun hiç stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde (X=3,67) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Meslekte güvenceyi ve çeşitli baskılar karşısında öğretmenin korunmasını sağlayacak yasal dayanakların yetersizliği” (40. kaynak), öğretmenlerin % 43,1’i tarafından “pek çok”, % 20,7’si tarafından “çok”, % 15,5’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 11,2’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 7,8’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde (X=3,81) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Görev yerinin istek dışında ve sıkça değiştirilmesi” (41. kaynak), öğretmenlerin % 16,4’ü tarafından “pek çok”, % 10,3’ü tarafından “çok”, % 19,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 29,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 24,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler.

Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,65$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Mesleksel Güvence” boyutu genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=3,38$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 207. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Mesleksel Güvence	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 39	3,35	1,24	3,77	1,19	3,67	1,21	1,07	114	P > .05
Soru 40	3,64	1,40	3,93	1,25	3,81	1,32	1,17	112	P > .05
Soru 41	2,81	1,46	2,53	1,31	2,65	1,38	1,07	114	P > .05
ORT	3,32	1,06	3,41	0,98	3,38	1,01	0,43	114	P > .05

Bu boyutta kadınlar "orta" düzeyde ($X=3,32$) stres hissederken, erkekler “orta” ya yakın “çok” düzeyde (3,41) stres hissetmektedir. Ancak yapılan t testine göre, “Mesleksel Güvence” boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,66 > 0,05$)

Tablo 208’de “Mesleksel Güvence” boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=2,95$), 2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,24$), 4-9. yılını çalışanların “çok” düzeyde ($X=3,42$), 10-19. yılını çalışanların “çok” düzeyde

($X=3,65$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,77$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 208. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Mesleksel Güvence	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 39	3,20	1,29	3,36	1,18	3,61	1,26	4,12	0,94	4,31	1,01	3,67	1,21
Soru 40	3,29	1,42	3,29	1,26	3,92	1,35	4,33	1,04	4,43	1,03	3,81	1,32
Soru 41	2,36	1,49	3,08	1,44	2,73	1,40	2,50	1,31	2,56	1,15	2,65	1,38
ORT	2,95		3,24		3,42		3,65		3,77		3,38	

Tablo 209. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	9,50	4	2,37	2,399	0,06
GRUPLAR İÇİ	109,98	111	0,99		
TOPLAM	119,49	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Güvence" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,06 > 0,05$)

Tablo 210'da "Mesleksel Güvence" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,15$), 2. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,46$), 3. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=5,51$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,31$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,82$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 210. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Mesleksel Güvence	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 39	3,40	1,21	3,90	1,30	3,60	1,11	3,73	1,38	4,23	0,92	3,67	1,21
Soru 40	3,53	1,32	3,57	1,56	4,00	1,17	4,00	1,41	4,53	0,66	3,81	1,32
Soru 41	2,52	1,41	2,90	1,44	2,92	1,22	2,20	1,32	2,69	1,54	2,65	1,38
ORT	3,15		3,46		3,51		3,31		3,82		3,38	

Tablo 211. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	5,21	4	1,30	1,267	0,28
GRUPLAR İÇİ	114,27	111	1,03		
TOPLAM	119,49	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Güvence" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,28 > 0,05$)

Tablo 212. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Mesleksel Güvence	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 39	3,73	1,23	3,47	1,21	4,13	1,05	3,19	1,20	3,67	1,21
Soru 40	3,73	1,39	3,77	1,16	4,31	1,10	3,42	1,41	3,81	1,32
Soru 41	2,61	1,34	3,52	1,46	2,34	1,14	2,42	1,44	2,65	1,38
ORT	3,36		3,59		3,59		3,01		3,38	

"Mesleksel Güvence" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "orta" düzeyde ($X=3,36$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "çok" düzeyde ($X=3,59$), Sınıf Öğretmenleri "çok" düzeyde ($X=3,59$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=3,01$) stres hissetmektedirler.

Tablo 213. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	5,58	3	1,86	1,83	0,14
GRUPLAR İÇİ	113,90	112	1,01		
TOPLAM	119,49	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Güvence" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,14 > 0,05$)

Tablo 214. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Mesleksel Güvence	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 39	4,35	1,00	3,25	1,24	4,55	0,88	3,95	0,99	3,84	1,06	3,67	1,21
Soru 40	4,57	0,85	3,59	1,32	4,55	1,01	3,80	1,43	3,50	1,38	3,81	1,32
Soru 41	2,64	1,21	2,50	1,43	2,33	1,41	3,10	1,33	2,92	1,38	2,65	1,38
ORT	3,85		3,11		3,81		3,62		3,42		3,38	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,85$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,11$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,81$), Fen Edebiyat Fakültesi

mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,62$) ve diğer okullardan mezun olanların da "çok" düzeyde ($X=3,42$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 215. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,44	4	2,61	2,65	0,03
GRUPLAR İÇİ	109,04	111	0,98		
TOPLAM	119,49	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Güvence" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,03 < 0,05$)

Mezun olduğu okul Eğitim Enstitüsü ($X=3,85$), Fen Edebiyat Fakültesi ($X=3,62$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=3,81$) olanlar, Eğitim Fakültesi ($X=3,11$) mezunu olanlara göre "Mesleksel Güvence" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 216. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Mesleksel Güvence	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 39	4,25	1,01	3,57	1,17	3,38	1,55	3,67	1,21
Soru 40	4,30	1,08	3,79	1,28	3,23	1,69	3,81	1,32
Soru 41	2,70	1,26	2,72	1,42	2,15	1,28	2,65	1,38
ORT	3,75		3,36		2,92		3,38	

"Mesleksel Güvence" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 216'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,75$) stres yaşarken, Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,36$) ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=2,92$) stres yaşamaktadır. Eğitim düzeyi arttıkça bu boyutta yaşanan stresin azaldığı gözlenmektedir.

Tablo 217. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	5,49	2	2,75	2,72	0,07
GRUPLAR İÇİ	113,99	113	1,00		
TOPLAM	119,49	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Güvence" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,07 > 0,05$)

Tablo 218. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Mesleksel Güvence	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 39	2,78	1,57	3,35	1,18	3,74	0,99	3,70	1,16	4,14	1,07	3,67	1,21
Soru 40	3,14	1,83	3,68	1,33	3,80	1,15	4,05	0,96	4,05	1,32	3,81	1,32
Soru 41	2,85	1,61	2,85	1,34	2,54	1,31	2,70	1,26	2,52	1,48	2,65	1,38
ORT	2,92		3,29		3,36		3,48		3,57		3,38	

Tablo 218'de öğretmenlerin boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,92$), 17-19

öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,29$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,36$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,48$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,58$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 219. Mesleksel Güvence Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	4,63	4	1,15	1,12	0,35
GRUPLAR İÇİ	114,85	111	1,03		
TOPLAM	119,49	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Güvence" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,35 > 0,05$)

"Mesleksel Güvence" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Mesleksel Güvence" boyutu öğretmenler için "orta" düzeyde ($X=3,38$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Meslekte güvenceyi ve çeşitli baskılar karşısında öğretmenin korunmasını sağlayacak yasal dayanakların yetersizliği" (40. kaynak) ($X=3,81$) ve "Mesleksel örgütlenme yetersizliği" (39. kaynak) ($X=3,67$) öğretmenler tarafından "çok" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyutla ilgili olarak yaşanan stres düzeyinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, branş, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık

bulunmamaktadır. Sadece mezun olduğu okul Eğitim Enstitüsü (X=3,85), Fen Edebiyat Fakültesi (X=3,62) ve Eğitim Yüksek Okulu (X=3,81) olanlar, Eğitim Fakültesi (X=3,11) mezunu olanlara göre “Mesleksel Güvence” boyutunda daha fazla stres hissetmektedirler.

8. Mesleksel Görünüm Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Mesleksel Görünüm” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 42-46. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 220’de verilmiştir.

Tablo 220. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Mesleksel Görünüm	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 42	5	4,3	10	8,6	22	19	31	26,7	48	41,4	116	100	3,92	1,15
Soru 43	6	5,2	3	2,6	10	8,6	27	23,3	70	60,3	116	100	4,31	1,08
Soru 44	10	8,6	18	15,5	31	26,7	28	24,1	29	25	116	100	3,41	1,25
Soru 45	3	2,6	8	6,9	30	25,9	31	26,7	42	36,2	114	98,3	3,88	1,07
Soru 46	3	2,6	7	6	19	16,4	20	17,2	66	56,9	115	99,1	4,20	1,08
Toplam	27	4,68	46	7,97	112	19,41	137	23,74	255	44,19	577		3,94	

“Öğretmenlik mesleğinin statüsünün düşük olması” (42. kaynak), öğretmenlerin % 41,4’ü tarafından “pek çok”, % 26,7’si tarafından “çok”, % 19’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 8,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 4,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde (X=3,92) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmenliğin çok fedakârlık gerektiren bir meslek olması” (43. kaynak), öğretmenlerin % 60,3’ü tarafından “pek çok”, % 23,3’ü tarafından “çok”, % 8,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 2,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 5,2’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “pek çok” düzeyde ($X=4,31$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmenlik mesleğine karşı toplumdaki olumsuz tutumlar” (44. kaynak), öğretmenlerin % 25’i tarafından “pek çok”, % 24,1’i tarafından “çok”, % 26,7’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 15,5’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 8,6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,41$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmen davranışlarının genelde diğer meslek mensuplarının davranışlarına kıyasla daha çok sınırlandırılmış olması” (45. kaynak), öğretmenlerin % 36,2’si tarafından “pek çok”, % 26,7’si tarafından “çok”, % 25,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 6,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 2,6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,88$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Maaşın yetersiz olması” (46. kaynak), öğretmenlerin % 56,9’u tarafından “pek çok”, % 17,2’si tarafından “çok”, % 16,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 2,6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak

değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ama “pek çok”a yakın ($X=4,20$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Mesleksel Görünüm” boyutu genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin “çok” düzeyde ($X=3,94$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

“Mesleksel Görünüm” boyutuna ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 221. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Mesleksel Görünüm	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 42	3,79	1,25	4,01	1,08	3,92	1,15	1,00	114	$P > .05$
Soru 43	4,30	1,12	4,31	1,06	4,31	1,08	0,03	114	$P > .05$
Soru 44	3,22	1,31	3,55	1,20	3,41	1,25	1,39	114	$P > .05$
Soru 45	4,10	1,03	3,72	1,07	3,88	1,07	1,87	112	$P < .05$
Soru 46	4,10	1,14	4,28	1,04	4,20	1,08	0,90	113	$P > .05$
ORT	3,90	0,97	3,98	0,81	3,94	0,88	0,47	114	$P > .05$

Bu boyutta kadınlar ($X=3,90$) ve erkekler ($X=3,98$) “çok” düzeyde stres yaşamaktadırlar. Yapılan t testine göre, “Mesleksel Görünüm” boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,63 > 0,05$)

Sorular bazında değerlendirilme yapıldığında “Öğretmen davranışlarının genelde diğer meslek mensuplarının davranışlarına kıyasla daha çok sınırlandırılmış olması” (45. kaynak), kadınlarda ($X=4,10$) ve

erkeklerde ($X=3,72$) "çok" düzeyinde strese sebep olmasına karşın, aradaki fark istatistiki açıdan anlamlıdır.

Tablo 222. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Mesleksel Görünüm	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 42	3,32	1,54	3,44	1,15	4,19	0,80	4,50	0,72	4,31	0,79	3,92	1,15
Soru 43	4,20	1,25	4,05	1,22	4,15	1,12	4,66	0,70	4,56	0,89	4,31	1,08
Soru 44	2,88	1,36	3,04	1,20	3,26	1,28	4,08	0,92	4,06	0,92	3,41	1,25
Soru 45	3,95	1,18	3,88	1,09	3,65	1,19	3,91	0,97	4,12	0,80	3,88	1,07
Soru 46	4,00	1,31	3,80	1,19	4,38	1,02	4,33	0,91	4,68	0,60	4,20	1,08
ORT	3,67		3,64		3,93		4,30		4,35		3,94	

Tablo 222'de "Mesleksel Görünüm" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,67$), 2-3. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,64$), 4-9. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,93$), 10-19. yılını çalışanların "pek çok" düzeyde ($X=4,30$) ve 22-36. yılını çalışanların da "pek çok" düzeyde ($X=4,35$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 223. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	9,75	4	2,44	3,40	0,01
GRUPLAR İÇİ	79,63	111	0,71		
TOPLAM	89,39	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Görünüm" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,01 < 0,05$)

Memuriyet görev yılı 10-19 ($X=4,30$) ve 22-36 yıl ($X=4,35$) olanlar, 1 ($X=3,67$) ve 2-3 yıl ($X=3,64$) arası olanlara göre "Mesleksel Görünüm" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 224. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Mesleksel Görünüm	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 42	3,59	1,36	3,71	1,27	4,00	0,86	4,53	0,74	4,46	0,66	3,92	1,15
Soru 43	4,30	1,15	4,09	1,09	4,24	1,12	4,53	1,06	4,53	0,77	4,31	1,08
Soru 44	3,07	1,15	3,28	1,38	3,60	1,19	3,80	1,52	3,92	0,95	3,41	1,25
Soru 45	3,72	1,08	3,80	1,07	3,84	0,94	3,93	1,38	4,53	0,66	3,88	1,07
Soru 46	4,19	1,16	3,80	1,20	4,12	1,09	4,40	0,91	4,84	0,37	4,20	1,08
ORT	3,77		3,74		3,96		4,24		4,46		3,94	

Tablo 224'de "Mesleksel Görünüm" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,77$), 2. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,74$), 3. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,96$), 4-5. yılını çalışanların "pek çok" düzeyde ($X=4,24$) ve 6-10. yılını çalışanların da "pek çok" düzeyde ($X=4,46$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Görünüm" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,06 > 0,05$)

Tablo 225. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,78	4	1,69	2,28	0,06
GRUPLAR İÇİ	82,60	111	0,74		
TOPLAM	89,39	115			

Tablo 226. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Mesleksel Görünüm	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 42	3,71	1,33	3,89	1,14	4,34	0,81	3,80	1,13	3,92	1,15
Soru 43	4,07	1,23	4,52	0,84	4,48	0,87	4,34	1,16	4,31	1,08
Soru 44	3,19	1,32	3,47	1,07	3,93	1,13	3,15	1,28	3,41	1,25
Soru 45	3,75	1,21	3,94	1,17	4,06	0,84	3,84	1,00	3,88	1,07
Soru 46	4,26	1,20	4,05	1,07	4,55	0,73	3,84	1,15	4,20	1,08
ORT	3,80		3,97		4,27		3,79		3,94	

"Mesleksel Görünüm" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "çok" düzeyde ($X=3,80$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "çok" düzeyde ($X=3,97$), Sınıf Öğretmenleri "pek çok" düzeyde ($X=4,27$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "çok" düzeyde ($X=3,79$) stres hissetmektedirler. Sınıf öğretmenlerinin bu boyutta diğer branşlardan fazla stres hissetmeleri dikkat çekicidir ancak aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Tablo 227. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	4,64	3	1,54	2,04	0,11
GRUPLAR İÇİ	84,74	112	0,75		
TOPLAM	89,39	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Görünüm" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,11 > 0,05$)

Tablo 228. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Mesleksel Görünüm	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 42	4,35	0,74	3,75	1,27	4,55	0,88	4,10	0,96	3,53	1,19	3,92	1,15
Soru 43	4,50	0,94	4,25	1,20	4,77	0,66	4,30	0,73	4,07	1,32	4,31	1,08
Soru 44	3,92	0,91	3,08	1,27	4,33	0,86	3,70	1,34	3,30	1,10	3,41	1,25
Soru 45	4,14	0,77	3,84	1,21	4,11	0,78	3,85	0,98	3,66	0,98	3,88	1,07
Soru 46	4,64	0,63	4,05	1,19	4,66	0,70	4,15	0,98	4,23	1,23	4,20	1,08
ORT	4,31		3,79		4,48		4,02		3,76		3,94	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "pek çok" düzeyde ($X=4,31$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,79$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "pek çok" düzeyde ($X=4,48$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "çok" düzeyde ($X=4,02$) ve diğer okullardan mezun olanların da "çok" düzeyde ($X=3,76$) stres yaşadıkları görülmektedir. Eğitim Enstitüsü ve Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının yaşadıkları stres diğer okullardan mezun olanlara göre fazla ve "pek çok" düzeyde olmasına rağmen aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı değildir.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Görünüm" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,07 > 0,05$)

Tablo 229. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,43	4	1,61	2,15	0,07
GRUPLAR İÇİ	82,95	111	0,74		
TOPLAM	89,39	115			

Tablo 230. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Mesleksel Görünüm	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 42	4,20	0,83	3,86	1,22	3,84	1,14	3,92	1,15
Soru 43	4,25	1,20	4,31	1,04	4,38	1,19	4,31	1,08
Soru 44	3,90	0,96	3,38	1,25	2,84	1,46	3,41	1,25
Soru 45	4,00	0,79	3,89	1,10	3,66	1,30	3,88	1,07
Soru 46	4,55	0,75	4,06	1,17	4,66	0,65	4,20	1,08
ORT	4,18		3,90		3,88		3,94	

"Mesleksel Görünüm" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 230'da verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=4,18$) stres yaşarken, Lisans mezunları "çok" düzeyde ($X=3,90$) ve Yüksek Lisans mezunları "çok" düzeyde ($X=3,88$) stres yaşamaktadır.

Tablo 231. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,30	2	0,65	0,83	0,43
GRUPLAR İÇİ	88,08	113	0,78		
TOPLAM	89,39	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Mesleksel Görünüm" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,43 > 0,05$)

Tablo 232. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Mesleksel Görünüm	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 42	3,85	1,56	3,25	1,29	3,80	1,13	3,88	0,92	4,47	0,74	3,92	1,15
Soru 43	4,35	1,27	3,80	1,43	4,09	1,13	4,41	0,71	4,73	0,66	4,31	1,08
Soru 44	2,92	1,68	2,85	1,18	3,29	1,39	3,52	0,79	4,00	0,92	3,41	1,25
Soru 45	3,42	1,45	3,35	1,13	4,03	0,88	4,00	0,89	4,20	0,94	3,88	1,07
Soru 46	3,85	1,29	3,85	1,26	4,19	0,98	4,62	0,71	4,38	1,07	4,20	1,08
ORT	3,68		3,42		3,88		4,09		4,36		3,94	

Tablo 232'de öğretmenlerin "Mesleksel Görünüm" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,68$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,42$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,88$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=4,09$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "pek çok" düzeyde ($X=4,36$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 233. Mesleksel Görünüm Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	12,77	4	3,19	4,62	0,00
GRUPLAR İÇİ	76,61	111	0,69		
TOPLAM	89,39	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, “Mesleksel Görünüm” boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=4,36$), öğretmen sayısı 11-14 ($X=3,68$), 17-19 ($X=3,42$) ve 22-23 ($X=3,88$) olanlara göre “Mesleksel Görünüm” boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

“Mesleksel Görünüm” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “Mesleksel Görünüm” boyutu öğretmenler için “çok” düzeyde ($X=3,94$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Öğretmenliğin çok fedakârlık gerektiren bir meslek olması” (43. kaynak) “pek çok” düzeyde, “Maaşın yetersiz olması” (46. kaynak) “pek çok”a yakın “çok” düzeyde ($X=4,20$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyutla ilgili olarak yaşanan stres düzeyinde cinsiyet, YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul ve son eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Fakat memuriyet görev yılı (mesleki kıdem) ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.
4. Bu boyutta memuriyet görev yılı 10-19 ($X=4,30$) ve 22-36 yıl ($X=4,35$) arası olanlar “pek çok” düzeyde stres yaşamaktayken, 1 yıl ($X=3,67$) ve 2-3 yıl ($X=3,64$) arası olanlar “çok” düzeyde stres yaşamakta olup, mesleki kıdem ile bu boyutta yaşanan stres arasında 0,904 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Aynı şekilde bu boyutta yaşanan stres YİBO veya PİO’daki çalışma yılı ile doğru orantılı olarak artmaktadır. (Korelasyon=962) Boyutun yükünü büyük oranda “Öğretmenliğin çok fedakârlık gerektiren bir meslek olması” (43. kaynak) ve “Maaşın yetersiz olması” (46.

kaynak) maddelerin üstlenmesi, öğretmenlerin yıllar geçtikçe üzerlerinde daha fazla ekonomik baskı hissettikleri sonucuna varılabilir.

5. Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=4,36$), öğretmen sayısı 11-14 ($X=3,68$), 17-19 ($X=3,42$) ve 22-23 ($X=3,88$) olanlara göre “Mesleksen Görünüm” boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermekteyse de, farklılığın mesleki kıdem unsurundan kaynaklanıp kaynaklanmadığını anlamak amacıyla mesleki kıdemi 20 yılın üzerindeki öğretmenler dışarda tutularak yapılan analiz neticesinde benzer sonuç elde edilmemiştir. Bu durumda sonuçlar şu şekildedir: Okuldaki öğretmen sayısı 11-14 arası olanlar ($X=4,03$), 17-19 arası olanlar ($X=3,39$), 22-23 arası olanlar ($X=4,15$), 28 olanlar ($X=3,52$) ve 55 olanlar ($X=3,99$) “Mesleksen Görünüm” boyutunda hissedilen stres düzeyinin okulun öğretmen sayısı değişkenine göre anlamlı bir farklılık göstermediği söylenebilir.

9. Örgütsel Olanaklar Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Örgütsel Olanaklar” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 47-50. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 234’de verilmiştir.

“Milli Eğitim Bakanlığı’nın öğretmenlere yeterli düzeyde tatil ve kamp olanakları sağlayamaması” (47. kaynak), öğretmenlerin % 37,1’i tarafından “pek çok”, % 17,2’si tarafından “çok”, % 22,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 18,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 5,2’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu

durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,62$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Tablo 234. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Soru 47	6	5,2	21	18,1	26	22,4	20	17,2	43	37,1	116	100	3,62	1,28
Soru 48	4	3,4	11	9,5	18	15,5	24	20,7	59	50,9	116	100	4,06	1,16
Soru 49	8	6,9	16	13,8	10	8,6	23	19,8	59	50,9	116	100	3,93	1,33
Soru 50	6	5,2	19	16,4	28	24,1	30	25,9	30	25,9	113	97,4	3,52	1,2
Toplam	24	5,21	67	14,53	82	17,79	97	21,04	191	41,43	461		3,78	

“Öğretmen evlerinin yetersiz olması” (48. kaynak), öğretmenlerin % 50,9’u tarafından “pek çok”, % 20,7’si tarafından “çok”, % 15,5’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 9,5’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 3,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=4,06$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Lojman imkanının bulunmaması veya yetersiz olması” (49. kaynak), öğretmenlerin % 50,9’u tarafından “pek çok”, % 19,8’i tarafından “çok”, % 8,6’sı tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 13,8’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,9’u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,93$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Okuldaki sosyo-kültürel olanakların yetersizliği” (50. kaynak), öğretmenlerin % 25,9’u tarafından “pek çok”, % 25,9’u tarafından “çok”, % 24,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Öğretmenlerin % 16,4'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 5,2'si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,52$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Örgütsel Olanaklar" boyutu genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin "çok" düzeyde ($X=3,78$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 235. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 47	3,57	1,32	3,67	1,27	3,62	1,28	0,41	114	P > .05
Soru 48	4,10	1,04	4,02	1,25	4,06	1,16	0,32	114	P > .05
Soru 49	3,93	1,32	3,94	1,34	3,93	1,33	0,00	114	P > .05
Soru 50	3,46	1,29	3,56	1,13	3,52	1,20	0,40	111	P > .05
ORT	3,77	0,95	3,80	1,03	3,78	0,99	0,16	114	P > .05

Bu boyutta kadınlar ($X=3,77$) ve erkekler ($3,80$) "çok" düzeyde stres algılamaktadırlar. Yapılan t testine göre, "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,87 > 0,05$)

Tablo 236. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 47	3,24	1,58	3,16	1,10	3,57	1,30	4,00	1,06	4,50	0,73	3,62	1,28
Soru 48	3,88	1,42	3,52	1,08	4,11	1,10	4,45	0,97	4,50	0,89	4,06	1,16
Soru 49	3,60	1,77	3,68	1,21	3,96	1,30	4,29	1,12	4,31	0,87	3,93	1,33
Soru 50	3,32	1,49	3,24	1,16	3,44	1,12	4,00	1,02	3,71	0,99	3,52	1,20
ORT	3,51		3,40		3,77		4,19		4,26		3,78	

Tablo 236'da "Örgütsel Olanaklar" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,51$), 2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,40$), 4-9. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,77$), 10-19. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=4,19$) ve 22-36. yılını çalışanların da "pek çok" düzeyde ($X=4,26$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 237. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	13,27	4	3,31	3,63	0,00
GRUPLAR İÇİ	101,42	111	0,91		
TOPLAM	114,70	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Memuriyet görev yılı 10-19 yıl ($X=4,19$) ve 22-36 yıl ($X=4,26$) arası olanlar, 1 yıl ($X=3,51$) ve 2-3 yıl ($X=3,40$) arası olanlara göre "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 238. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 47	3,47	1,41	3,33	1,19	3,80	1,11	3,60	1,40	4,30	1,03	3,62	1,28
Soru 48	3,97	1,23	3,90	1,04	3,84	1,31	4,40	1,12	4,61	0,65	4,06	1,16
Soru 49	3,85	1,49	3,57	1,28	3,80	1,38	4,46	1,06	4,46	0,77	3,93	1,33
Soru 50	3,34	1,29	3,28	1,10	3,70	1,19	3,42	1,28	4,23	0,72	3,52	1,20
ORT	3,66		3,52		3,79		3,97		4,40		3,78	

Tablo 238'de "Örgütsel Olanaklar" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,66$), 2. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,52$), 3. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,79$), 4-5. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,97$) ve 6-10. yılını çalışanların da "pek çok" düzeyde ($X=4,40$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 239. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	7,37	4	1,84	1,90	0,11
GRUPLAR İÇİ	107,32	111	0,96		
TOPLAM	114,70	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev

yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,11 > 0,05$)

Tablo 240. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 47	3,66	1,37	3,42	1,21	4,27	0,92	3,00	1,26	3,62	1,28
Soru 48	4,14	1,09	4,05	1,12	4,41	0,90	3,53	1,42	4,06	1,16
Soru 49	3,97	1,35	3,94	1,43	4,20	1,08	3,57	1,47	3,93	1,33
Soru 50	3,71	1,23	3,72	1,12	3,67	1,05	2,88	1,20	3,52	1,20
ORT	3,87		3,78		4,14		3,25		3,78	

"Örgütsel Olanaklar" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "çok" düzeyde ($X=3,87$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "çok" düzeyde ($X=3,78$), Sınıf Öğretmenleri "çok" düzeyde ($X=4,14$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=3,25$) stres hissetmektedirler.

Tablo 241. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	11,67	3	3,89	4,22	0,00
GRUPLAR İÇİ	103,02	112	0,92		
TOPLAM	114,70	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Branşı Sosyal Bilimler ($X=3,87$) ve Sınıf Öğretmeni ($X=4,14$) olanlar, Fen Bilimleri ($X=3,25$) olanlara göre “Örgütsel Olanaklar” boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 242. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 47	4,42	0,75	3,33	1,34	4,66	0,70	3,60	1,14	3,46	1,39	3,62	1,28
Soru 48	4,42	0,93	3,88	1,31	4,88	0,33	4,10	1,02	3,84	0,98	4,06	1,16
Soru 49	4,50	0,65	3,93	1,41	4,22	1,09	3,70	1,26	3,53	1,66	3,93	1,33
Soru 50	3,83	0,93	3,40	1,31	4,00	1,11	3,65	1,04	3,25	1,13	3,52	1,20
ORT	4,29		3,64		4,44		3,76		3,52		3,78	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "pek çok" düzeyde ($X=4,29$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,64$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "pek çok" düzeyde ($X=4,44$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,76$) ve diğer okullardan mezun olanların da "çok" düzeyde ($X=3,52$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 243. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,08	4	2,52	2,67	0,03
GRUPLAR İÇİ	104,61	111	0,94		
TOPLAM	114,70	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,03 < 0,05$)

Mezun olduğu okul Eğitim Enstitüsü ($X=4,29$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=4,44$) olanlar, Eğitim Fakültesi ($X=3,64$) mezunu olanlara göre "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 244. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 47	4,35	0,81	3,40	1,30	3,92	1,38	3,62	1,28
Soru 48	4,30	1,03	3,95	1,24	4,38	0,65	4,06	1,16
Soru 49	4,10	0,96	3,84	1,42	4,30	1,18	3,93	1,33
Soru 50	3,61	0,97	3,48	1,19	3,61	1,55	3,52	1,20
ORT	4,09		3,67		4,05		3,78	

"Örgütsel Olanaklar" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 244'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=4,09$) stres yaşarken, Lisans mezunları "çok" düzeyde ($X=3,67$) ve Yüksek Lisans mezunları "çok" düzeyde ($X=4,05$) stres yaşamaktadır.

Tablo 245. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	4,10	2	2,05	2,09	0,12
GRUPLAR İÇİ	110,59	113	0,97		
TOPLAM	114,70	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,12 > 0,05$)

Tablo 246. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Örgütsel Olanaklar	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 47	3,21	1,57	3,25	1,20	3,32	1,24	4,00	1,06	4,11	1,20	3,62	1,28
Soru 48	4,50	0,65	3,35	1,26	3,90	1,24	4,47	0,94	4,23	1,12	4,06	1,16
Soru 49	4,42	1,15	3,10	1,48	3,67	1,46	4,41	0,87	4,23	1,12	3,93	1,33
Soru 50	3,21	1,71	3,00	1,10	3,41	1,23	3,80	0,94	3,91	0,96	3,52	1,20
ORT	3,84		3,18		3,58		4,17		4,12		3,78	

Tablo 246'da öğretmenlerin "Örgütsel Olanaklar" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,84$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,18$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,58$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=4,17$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 247. Örgütsel Olanaklar Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	15,58	4	3,89	4,36	0,00
GRUPLAR İÇİ	99,11	111	0,89		
TOPLAM	114,70	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 28 ($X=4,17$) ve 55 ($X=4,12$) olanlar, okuldaki öğretmen sayısı 17-19 ($X=3,18$) arası ve 22-23 ($X=3,58$) olanlara göre; 11-14 arası ($X=3,84$) olanlar da, 17-19 ($X=3,18$) arası olanlara göre "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

"Örgütsel Olanaklar" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Örgütsel Olanaklar" boyutu öğretmenler için "çok" düzeyde ($X=3,78$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, "Öğretmen evlerinin yetersiz olması" (48. kaynak) ($X=4,06$) ve "Lojman imkanının bulunmaması veya yetersiz olması" (49. kaynak) ($X=3,93$), öğretmenler tarafından "çok" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), branş, mezun olunan okul ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.
4. Bu boyutta memuriyet görev yılı 22-36 yıl ($X=4,26$) arası olanlar "pek çok" düzeyde ve 10-19 yıl ($X=4,19$) arası olanlar "çok" düzeyde stres hissetmekteyken, 1 yıl ($X=3,51$) olanlar "çok" düzeyde, 2-3 yıl ($X=3,40$) olanlar da "çok"a yakın "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar. "Örgütsel Olanaklar" boyutunda yaşanan stres ile kıdem arasında 0,901 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Kıdem arttıkça öğretmenlerin ihtiyaçlarının arttığı ve "Örgütsel Olanaklar"ı yetersiz buldukları söylenebilir.

5. Bu boyutta branşı Fen Bilimleri ($X=3,25$) olanlar "orta" düzeyde stres yaşamaktayken, Sosyal Bilimler ($X=3,87$) ve Sınıf Öğretmeni ($X=4,14$) olanlar "çok" düzeyde stres yaşamaktadır. Fen Bilimleri branşındaki öğretmenlerin diğer branşlara göre daha az stres yaşamaları istatistiksel olarak anlamlıdır.
6. Okuldaki öğretmen sayısı 28 ($X=4,17$) ve 55 ($X=4,12$) olanlar "pek çok"a yakın "çok" düzeyde stres yaşamaktayken, okuldaki öğretmen sayısı 17-19 ($X=3,18$) arası ve 22-23 ($X=3,58$) arası olanlar "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar. Bu boyutta bir başka anlamlı fark öğretmen sayısı 11-14 arası ($X=3,84$) olanlar "çok" düzeyde stres yaşarken, 17-19 ($X=3,18$) arası olanlar "orta" düzeyde stres yaşamaktadır. Öğretmenlerin okulun büyüklüğü arttıkça Örgütsel Olanaklar” boyutunu daha fazla stres yapıcı olarak algıladıkları fakat çok küçük okulların da olanaklarının yetersizliğinden stres düzeyini artırıcı etkide bulunduğu söylenebilir.

10. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Rol Çatışması-Rol Belirsizliği” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 51-53 sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 248’de verilmiştir.

“Öğrencilerin, yöneticilerin ve velilerin, öğretmene ilişkin farklı beklentiler içinde olmaları” (51. kaynak), öğretmenlerin % 18,1’i tarafından “pek çok”, % 37,9’u tarafından “çok”, % 25,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 14,7’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 3,4’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu

durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,52$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Tablo 248. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Rol Çatışması-Rol Belirsizliği	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Soru 51	4	3,4	17	14,7	30	25,9	44	37,9	21	18,1	116	100	3,52	1,05
Soru 52	7	6	28	24,1	36	31	21	18,1	24	20,7	116	100	3,23	1,2
Soru 53	24	20,7	42	36,2	28	24,1	13	11,2	9	7,8	116	100	2,49	1,16
Toplam	35	10,06	87	25	94	27,01	78	22,41	54	16	348		3,08	

“Öğretmenlerden, görev alanına girmediğine inandığı işleri yapmasının istenmesi” (52. kaynak), öğretmenlerin % 20,7’si tarafından “pek çok”, % 18,1’i tarafından “çok”, % 31’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 24,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,23$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmenin, mesleğini, kendi kişilik ve değerlerine uygun görmemesi” (53. kaynak), öğretmenlerin % 7,8’i tarafından “pek çok”, % 11,2’si tarafından “çok”, % 24,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 36,2’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 20,7’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “az” düzeyde ($X=2,49$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Rol Çatışması-Rol Belirsizliği” boyutu genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=3,08$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 249. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Rol Çatışması-Rol Belirsizliği	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 51	3,53	1,11	3,52	1,02	3,52	1,05	0,41	114	P > .05
Soru 52	2,97	1,23	3,41	1,15	3,23	1,20	1,96	114	P > .05
Soru 53	2,38	1,20	2,56	1,14	2,49	1,16	0,81	114	P > .05
ORT	2,96	0,95	3,16	0,84	3,08	0,89	1,20	114	P > .05

Bu boyutta kadınlar ($X=2,96$) ve erkekler ($X=3,16$) "orta" düzeyde stres algılamaktadırlar. Yapılan t testine göre, "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,23 > 0,05$)

Tablo 250. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Rol Çatışması-Rol Belirsizliği	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 51	3,04	1,4	3,68	1	3,46	0,9	3,75	0,9	3,81	0,8	3,52	1,1
Soru 52	2,44	1,4	3,2	1,2	3,26	1	3,75	0,9	3,68	1,1	3,23	1,2
Soru 53	2,48	1,1	2,2	1	2,34	1,2	2,62	1,3	3	1,2	2,49	1,2
ORT	2,65		3,03		3,02		3,37		3,5		3,08	

Tablo 250'de "Rol Çatışması - Rol Belirsizliği" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "az" a yakın "orta" düzeyde ($X=2,65$), 2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,03$), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,02$), 10-19. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,37$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,50$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 251. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	9,60	4	2,40	3,20	0,01
GRUPLAR İÇİ	83,25	111	0,75		
TOPLAM	92,86	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,01 < 0,05$)

Memuriyet görev yılı 1 yıl olanlar ($X=2,65$), 10-19 yıl ($X=3,37$) ve 22-36 yıl ($X=3,50$) arası olanlara göre rol çatışması-rol belirsizliği boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 252'de "Rol Çatışması - Rol Belirsizliği" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=2,86$), 2. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,17$), 3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,15$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde

($X=3,00$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,61$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 252. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Rol Çatışması- Rol Belirsizliği	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 51	3,23	1,2	3,76	1,1	3,52	0,8	3,33	0,9	4,3	0,6	3,52	1,1
Soru 52	2,9	1,4	3,42	1,2	3,24	1,1	3,53	1,2	3,61	0,7	3,23	1,2
Soru 53	2,45	1	2,33	1,3	2,68	1	2,13	1,4	2,92	1,4	2,49	1,2
ORT	2,86		3,17		3,15		3		3,61		3,08	

Tablo 253. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,06	4	1,51	1,93	0,10
GRUPLAR İÇİ	86,80	111	0,78		
TOPLAM	92,86	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,10 > 0,05$)

"Rol Çatışması - Rol Belirsizliği" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "orta" düzeyde ($X=3,11$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,98$), Sınıf Öğretmenleri "orta" düzeyde ($X=3,36$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,78$) stres hissetmektedirler.

Tablo 254. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Rol Çatışması- Rol Belirsizliği	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMEN LERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 51	3,54	1,08	3,52	1,21	3,82	0,92	3,15	0,96	3,52	1,05
Soru 52	3,23	1,30	3,05	1,17	3,62	1,08	2,92	1,12	3,23	1,20
Soru 53	2,57	1,25	2,36	1,01	2,65	1,28	2,26	1,00	2,49	1,16
ORT	3,11		2,98		3,36		2,78		3,08	

Tablo 255. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	4,95	3	1,65	2,10	0,10
GRUPLAR İÇİ	87,90	112	0,78		
TOPLAM	92,86	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,10 > 0,05$)

Tablo 256. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Rol Çatışması- Rol Belirsizliği	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 51	4,00	0,67	3,50	1,09	3,33	1,11	3,70	0,86	3,00	1,29	3,52	1,05
Soru 52	3,71	1,06	3,08	1,31	3,66	1,11	3,40	0,88	2,84	1,14	3,23	1,20
Soru 53	3,07	1,26	2,36	1,08	2,11	0,92	2,65	1,26	2,46	1,33	2,49	1,16
ORT	3,59		2,98		3,03		3,25		2,77		3,08	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,59$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=2,98$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,03$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,25$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde ($X=2,77$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 257. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,12	4	1,53	1,96	0,10
GRUPLAR İÇİ	86,73	111	0,78		
TOPLAM	92,86	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,10 > 0,05$)

Tablo 258. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Rol Çatışması-Rol Belirsizliği	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 51	3,70	0,92	3,45	1,10	3,69	0,94	3,52	1,05
Soru 52	3,60	1,09	3,15	1,22	3,15	1,21	3,23	1,20
Soru 53	2,95	1,19	2,40	1,13	2,30	1,25	2,49	1,16
ORT	3,42		3,00		3,05		3,08	

"Rol Çatışması - Rol Belirsizliği" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 258'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,42$) stres yaşarken, Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,00$) ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,05$) stres yaşamaktadır.

Tablo 259. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,70	2	1,35	1,69	0,18
GRUPLAR İÇİ	90,15	113	0,79		
TOPLAM	92,86	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,18 > 0,05$)

Tablo 260. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Rol Çatışması Rol Belirsizliği	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 51	2,85	1,09	3,30	1,12	3,38	1,17	3,76	0,75	3,94	0,85	3,52	1,05
Soru 52	2,71	1,20	2,90	1,02	3,25	1,21	2,76	0,90	3,85	1,20	3,23	1,20
Soru 53	1,85	0,86	2,70	0,97	2,58	1,23	2,11	0,69	2,73	1,39	2,49	1,16
ORT	2,47		2,97		3,07		2,88		3,51		3,08	

Tablo 260'da öğretmenlerin "Rol Çatışması - Rol Belirsizliği" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev

yapanlar "az" düzeyde ($X=2,47$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,97$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,07$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,88$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,51$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 261. Rol Çatışması-Rol Belirsizliği Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	12,30	4	3,07	4,23	0,00
GRUPLAR İÇİ	80,55	111	0,72		
TOPLAM	92,86	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,51$), diğer guruplara göre "Rol Çatışması - Rol Belirsizliği" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

"Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutu öğretmenler için "orta" düzeyde ($X=3,08$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynak, "Öğrencilerin, yöneticilerin ve velilerin, öğretmene ilişkin farklı beklentiler içinde olmaları" (51. kaynak) ($X=3,52$) öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,52$) stres yapıcı olarak algılanmaktadır.

3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde sadece memuriyet görev yılı (mesleki kıdem) ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Memuriyet görev yılı 1 yıl olanlar ($X=2,65$) "az"a yakın "orta" düzeyde stres hissetmekteyken, 10-19 yıl ($X=3,37$) arası olanlar "çok"a yakın "orta" düzeyde ve 22-36 yıl ($X=3,50$) arası olanlar "çok" düzeyde stres hissetmektedirler. Kıdem ile bu boyutta yaşanan stres arasında 0,888 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Öğretmenlik kıdemi arttıkça yaşa bağlı sebeplerle mesleki roller konusunda daha fazla stres yaşadıkları söylenebilir.
4. Bu boyutta, okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,51$) "çok" düzeyde stres hissetmekte ve diğer bütün gruplara göre istatistiksel olarak anlamlı bir şekilde daha fazla stres algılamaktadırlar. Bu farklılığın kıdem unsurundan kaynaklanıp kaynaklanmadığını araştırmak üzere önce 20, daha sonra 15 yıllık kıdemin üzerindeki öğretmenler dışarıda tutularak analiz yapılmış ve her iki durumda da sonuç değişmemiştir. Çok fazla büyük okulların öğretmenler arası ve öğretmen - yönetici arasındaki ilişkileri etkilediği, bu durumun öğretmenlerde rol karmaşasına sebep olduğu söylenebilir.

11. İnsan İlişkileri Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

"İnsan İlişkileri" boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 54-59 sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 262'de verilmiştir.

"Öğretmenler arasında arkadaşlık, işbirliği ve etkileşimin yetersizliği" (54. kaynak), öğretmenlerin % 22,4'ü tarafından "pek çok", % 19,8'i

tarafından “çok”, % 31,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 12,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,9’u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,25$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Tablo 262. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

İnsan İlişkileri	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Soru 54	15	13	15	13	37	32	23	20	26	22	116	100	3,25	1,29
Soru 55	11	9,5	27	23	36	31	18	16	24	21	116	100	3,14	1,25
Soru 56	13	11	24	21	34	29	19	16	26	22	116	100	3,18	1,3
Soru 57	17	15	37	32	35	30	16	14	11	9,5	116	100	2,71	1,16
Soru 58	21	18	39	34	23	20	16	14	15	13	114	98	2,69	1,29
Soru 59	10	8,6	33	28	37	32	22	19	14	12	116	100	2,97	1,14
Toplam	87	13	175	25	202	29	114	16	116	17	694		2,99	

“İş arkadaşları arasında gereken uyumun olmaması” (55. kaynak), öğretmenlerin % 20,7’si tarafından “pek çok”, % 15,5’i tarafından “çok”, % 31’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 23,3’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 9,5’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,14$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Okulda dedikoduların çok olması” (56. kaynak), öğretmenlerin % 22,4’ü tarafından “pek çok”, % 16,4’ü tarafından “çok”, % 29,3’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 20,7’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 11,2’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak

değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=3,18$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Yöneticilerin arkadaşıca davranmamaları” (57. kaynak), öğretmenlerin % 9,5’i tarafından “pek çok”, % 13,8’i tarafından “çok”, % 30,2’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 31,9’u bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 14,7’si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,71$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Rahatça tartışılmayan, içtenliksiz ve huzursuz bir okul ortamı” (58. kaynak), öğretmenlerin % 12,9’u tarafından “pek çok”, % 13,8’i tarafından “çok”, % 19,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 33,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 18,1’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,69$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğretmenler arasındaki ilişkilerin okulla sınırlı kalması, okul dışında sürdürülmemesi” (59. kaynak), öğretmenlerin % 12,1’i tarafından “pek çok”, % 19’u tarafından “çok”, % 31,9’u tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 28,4’ü bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 8,6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,97$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“İnsan ilişkileri” boyutu genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=2,99$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son

eğitim d¼zeyi ve okuldaki ¼đretmen sayısına g¼re anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 263. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili ¼đretmen G¼r¼řlerinin Cinsiyete G¼re Dağılımı

İnsan İlişkileri	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 54	3,36	1,36	3,17	1,25	3,25	1,29	0,76	114	P > .05
Soru 55	3,18	1,34	3,11	1,20	3,14	1,25	0,27	114	P > .05
Soru 56	3,20	1,38	3,16	1,25	3,18	1,30	0,16	114	P > .05
Soru 57	2,59	1,20	2,80	1,13	2,71	1,16	0,97	114	P > .05
Soru 58	2,45	1,28	2,86	1,27	2,69	1,29	1,66	112	P > .05
Soru 59	2,89	1,24	3,02	1,07	2,97	1,14	0,61	114	P > .05
ORT	2,95	1,00	3,02	0,94	2,99	0,96	0,40	114	P > .05

Bu boyutta kadınlar (X=2,95) ve erkekler (3,02) "orta" d¼zeyde stres algılamaktadırlar. Yapılan t testine g¼re, "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,68 > 0,05$)

Tablo 264. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili ¼đretmen G¼r¼řlerinin Memuriyet G¼rev Yılına G¼re Dağılımı

İnsan İlişkileri	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 54	3,08	1,44	3,36	1,28	2,73	1,28	3,70	1,12	3,56	1,15	3,25	1,29
Soru 55	3,00	1,47	3,16	1,31	2,76	1,10	3,62	0,96	3,25	1,34	3,14	1,25
Soru 56	2,96	1,42	3,16	1,46	3,07	1,23	3,50	1,10	3,25	1,29	3,18	1,30
Soru 57	2,24	1,12	2,48	1,04	2,61	1,16	3,25	1,07	3,18	1,16	2,71	1,16
Soru 58	2,32	1,34	2,34	1,07	2,53	1,17	3,33	1,37	3,06	1,23	2,69	1,29
Soru 59	2,76	1,23	2,72	1,10	2,76	0,99	3,45	1,14	3,31	1,13	2,97	1,14
ORT	2,73		2,87		2,74		3,48		3,27		2,99	

Tablo 264'de "İnsan İlişkileri" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=2,73$), 2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,87$), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,74$), 10-19. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,48$) ve 22-36. yılını çalışanların da "orta" düzeyde ($X=3,27$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 265. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,55	4	2,63	3,02	0,02
GRUPLAR İÇİ	96,91	111	0,87		
TOPLAM	107,46	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,02 > 0,05$)

Memuriyet görev yılı 10-19 yıl olanlar, 1, 2-3, 4-9 yıl arası olanlara göre insan ilişkileri boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 266'da "İnsan İlişkileri" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=2,73$), 2. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=2,89$), 3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,11$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,18$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,55$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 266. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

İnsan İlişkileri	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 54	3,07	1,27	3,00	1,61	3,44	1,04	3,46	1,35	3,69	1,18	3,25	1,29
Soru 55	2,95	1,26	3,14	1,42	3,24	1,16	3,26	1,27	3,46	1,19	3,14	1,25
Soru 56	2,83	1,20	3,14	1,45	3,40	1,44	3,40	1,24	3,69	0,94	3,18	1,30
Soru 57	2,38	1,08	2,52	1,40	2,84	0,94	3,06	1,03	3,46	1,19	2,71	1,16
Soru 58	2,33	1,26	2,55	1,39	2,70	1,04	3,06	1,38	3,61	1,12	2,69	1,29
Soru 59	2,83	1,08	3,00	1,18	3,04	1,17	2,86	1,30	3,38	1,12	2,97	1,14
ORT	2,73		2,89		3,11		3,18		3,55		2,99	

Tablo 267. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	7,98	4	1,99	2,22	0,07
GRUPLAR İÇİ	99,48	111	0,89		
TOPLAM	107,46	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,07 > 0,05$)

"İnsan İlişkileri" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "orta" düzeyde ($X=2,98$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,80$), Sınıf Öğretmenleri "orta" düzeyde ($X=3,26$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=2,85$) stres hissetmektedirler.

Tablo 268. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

İnsan İlişkileri	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 54	3,28	1,41	3,00	1,10	3,55	1,29	3,07	1,23	3,25	1,29
Soru 55	3,19	1,34	2,89	1,14	3,34	1,20	3,03	1,28	3,14	1,25
Soru 56	3,21	1,37	3,10	1,28	3,17	1,16	3,19	1,41	3,18	1,30
Soru 57	2,61	1,24	2,47	1,12	3,13	1,15	2,57	0,98	2,71	1,16
Soru 58	2,59	1,25	2,47	1,00	3,06	1,33	2,57	1,44	2,69	1,29
Soru 59	2,97	1,09	2,84	1,01	3,31	1,19	2,69	1,22	2,97	1,14
ORT	2,98		2,80		3,26		2,85		2,99	

Tablo 269. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,29	3	1,09	1,18	0,32
GRUPLAR İÇİ	104,17	112	0,93		
TOPLAM	107,46	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,32 > 0,05$)

Tablo 270. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

İnsan İlişkileri	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 54	3,57	1,08	3,00	1,32	4,11	1,05	3,35	1,38	3,38	1,19	3,25	1,29
Soru 55	3,21	1,31	2,98	1,33	3,66	1,00	3,35	1,18	3,15	1,14	3,14	1,25
Soru 56	3,28	1,13	3,08	1,36	3,22	1,30	3,40	1,35	3,15	1,21	3,18	1,30
Soru 57	3,07	1,14	2,60	1,21	3,22	0,83	2,65	1,08	2,61	1,26	2,71	1,16
Soru 58	3,00	1,17	2,65	1,34	2,77	1,30	2,55	1,31	2,69	1,25	2,69	1,29
Soru 59	3,21	1,12	2,83	1,18	3,77	1,09	2,80	1,05	3,07	1,03	2,97	1,14
ORT	3,22		2,86		3,46		3,02		3,01		2,99	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,22$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=2,86$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,46$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,02$) ve diğer okullardan mezun olanların da "orta" düzeyde "orta" düzeyde ($X=3,01$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 271. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,82	4	0,95	1,02	0,39
GRUPLAR İÇİ	103,63	111	0,93		
TOPLAM	107,46	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,39 > 0,05$)

Tablo 272. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

İnsan İlişkileri	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 54	3,60	1,14	3,15	1,30	3,38	1,50	3,25	1,29
Soru 55	3,40	1,31	3,07	1,20	3,23	1,53	3,14	1,25
Soru 56	3,30	1,30	3,12	1,31	3,38	1,32	3,18	1,30
Soru 57	3,15	1,08	2,61	1,16	2,69	1,18	2,71	1,16
Soru 58	2,95	1,23	2,60	1,26	2,84	1,57	2,69	1,29
Soru 59	3,30	1,08	2,90	1,11	2,92	1,44	2,97	1,14
ORT	3,28		2,91		3,07		2,99	

"İnsan İlişkileri" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 272'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,28$) stres yaşarken, Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=2,91$) ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,07$) stres yaşamaktadır.

Tablo 273. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,31	2	1,15	1,24	0,29
GRUPLAR İÇİ	105,15	113	0,93		
TOPLAM	107,46	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,29 > 0,05$)

Tablo 274. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

İnsan İlişkileri	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 54	2,92	1,54	2,65	0,98	3,48	1,17	3,05	1,39	3,64	1,29	3,25	1,29
Soru 55	2,42	1,28	2,65	1,13	3,45	1,28	3,05	1,19	3,50	1,16	3,14	1,25
Soru 56	2,57	1,45	2,65	0,98	3,29	1,50	3,35	1,22	3,55	1,10	3,18	1,30
Soru 57	2,14	1,16	2,20	0,89	2,83	1,18	2,29	0,84	3,35	1,12	2,71	1,16
Soru 58	2,00	1,30	2,15	1,16	2,90	1,24	2,52	1,00	3,18	1,33	2,69	1,29
Soru 59	2,92	1,38	2,40	0,94	2,74	1,06	2,88	1,11	3,58	1,01	2,97	1,14
ORT	2,50		2,45		3,12		2,86		3,47		2,99	

Tablo 274'de öğretmenlerin "İnsan İlişkileri" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,50$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,45$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,12$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,86$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,47$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 275. İnsan İlişkileri Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	17,72	4	4,43	5,48	0,00
GRUPLAR İÇİ	89,74	111	0,80		
TOPLAM	107,46	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,47$), 11-14 ($X=2,50$), 17-19 ($X=2,45$) ve 28 olanlara ($X=2,86$) göre; 22-23 olanlar ($X=3,12$) da, 11-14 ($X=2,50$) ve 17-19 ($X=2,45$) olanlara göre “İnsan İlişkileri” boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

“İnsan İlişkileri” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “İnsan İlişkileri” boyutu öğretmenler için “orta” düzeyde ($X=2,99$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Öğretmenler arasında arkadaşlık, işbirliği ve etkileşimin yetersizliği” (54. kaynak) ($X=3,25$) ve “Okulda dedikoduların çok olması” (56. kaynak) ($X=3,18$), öğretmenler tarafından “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul ve son eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmamaktadır. Sadece kıdem ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir.
4. “İnsan İlişkileri” boyutunda okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,47$) “çok” düzeyde stres algılamaktayken, 11-14 ($X=2,50$) ve 17-19 ($X=2,45$) arası olanlar “az” düzeyde, 28 olanlar ($X=2,86$) da “orta” düzeyde stres algılamaktadır. Okuldaki öğretmen sayısı ile bu boyutta yaşanan stres arasında 0,873 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. “İnsan İlişkileri” boyutunda yaşanan stresin okulun büyüklüğü ile doğru orantılı olarak arttığı söylenebilir.

12. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Öğrenci Tutum ve Davranışları” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 60-66. sorularına verilen yanıtların sayısı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 276’de verilmiştir.

Tablo 276. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5					
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%		
Soru 60	5	4,3	14	12,1	17	14,7	32	27,6	48	41,4	116	100	3,89	1,19
Soru 61	3	2,6	9	7,8	24	20,7	32	27,6	48	41,4	116	100	3,97	1,08
Soru 62	7	6	9	7,8	30	25,9	36	31	33	28,4	115	99,1	3,68	1,14
Soru 63	6	5,2	14	12,1	36	31	38	32,8	22	19	116	100	3,48	1,09
Soru 64	8	6,9	26	22,4	37	31,9	18	15,5	27	23,3	116	100	3,25	1,23
Soru 65	5	4,3	23	19,8	36	31	32	27,6	19	16,4	115	99,1	3,32	1,1
Soru 66	13	11,2	23	19,8	41	35,3	19	16,4	19	16,4	115	99,1	3,06	1,21
Toplam	47	5,81	118	14,59	221	27,32	207	25,59	216	26,7	809		3,52	

“Öğrencilerin düzenli çalışma alışkanlıklarının olmaması” (60. kaynak), öğretmenlerin % 41,4’ü tarafından “pek çok”, % 27,6’sı tarafından “çok”, % 14,7’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 12,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 4,3’ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,89$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Öğrencilerin araştırma ve inceleme yapmaya isteksiz olmaları” (61. kaynak), öğretmenlerin % 41,4’ü tarafından “pek çok”, % 27,6’sı tarafından “çok”, % 20,7’si tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak

görülmektedir. Öğretmenlerin % 7,8'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 2,6'sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,97$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrencilerin ders araç ve gereçlerini getirmeden sınıfa gelmeleri" (62. kaynak), öğretmenlerin % 28,4'ü tarafından "pek çok", % 31'i tarafından "çok", % 25,9'u tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 7,8'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6'sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,68$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrencilerin arasında gerekli uyumun olmaması" (63. kaynak), öğretmenlerin % 19'u tarafından "pek çok", % 32,8'i tarafından "çok", % 31'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 12,1'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 5,2'si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "çok" düzeyde ($X=3,48$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrencilerin disiplin kurallarına uymaması" (64. kaynak), öğretmenlerin % 23,3'ü tarafından "pek çok", % 15,5'i tarafından "çok", % 31,9'u tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 22,4'ü bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6,9'u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,25$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrencilerin bazı konularda önyargılarla okula gelmeleri" (65. kaynak), öğretmenlerin % 16,4'ü tarafından "pek çok", % 27,6'sı tarafından "çok", % 31'i tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.

Öğretmenlerin % 19,8'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 4,3'ü ise bu durumun stres yaratıcı olmadığını görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,32$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrencilerin derste gürültü yapmaları" (66. kaynak), öğretmenlerin % 16,4'ü tarafından "pek çok", % 16,4'ü tarafından "çok", % 35,3'ü tarafından da "orta" düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 19,8'i bu durumun "az" düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 11,2'si ise bu durumun stres yaratıcı olmadığını görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından "orta" düzeyde ($X=3,06$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

"Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutu genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin "çok" düzeyde ($X=3,52$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO'daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Bu boyutta kadınlar ($X=3,49$) ve erkekler ($X=3,56$) "çok" düzeyde stres yaşamaktadırlar. Yapılan t testine göre, "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,65 > 0,05$)

Tablo 277. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 60	4,06	1,12	3,77	1,24	3,89	1,19	1,27	114	P > .05
Soru 61	4,16	0,98	3,83	1,13	3,97	1,08	1,62	114	P > .05
Soru 62	3,91	0,96	3,52	1,24	3,68	1,14	1,83	113	P > .05
Soru 63	3,53	1,20	3,44	1,00	3,48	1,09	0,40	114	P > .05
Soru 64	3,02	1,23	3,43	1,22	3,25	1,23	1,78	114	P > .05
Soru 65	3,26	1,20	3,36	1,03	3,32	1,10	0,47	113	P > .05
Soru 66	3,00	1,27	3,11	1,18	3,06	1,21	0,51	113	P > .05
ORT	3,56	0,86	3,49	0,80	3,52	0,82	0,44	114	P > .05

Tablo 278. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 60	3,60	1,14	3,68	1,31	4,07	1,09	4,16	1,00	4,00	1,03	3,89	1,19
Soru 61	3,68	1,21	4,00	1,00	3,96	1,31	4,25	0,89	4,00	0,81	3,97	1,08
Soru 62	3,29	1,45	3,68	1,02	3,76	0,95	4,08	1,05	3,56	1,15	3,68	1,14
Soru 63	3,24	1,33	3,40	1,08	3,50	1,02	3,79	0,97	3,50	0,96	3,48	1,09
Soru 64	3,12	1,23	2,76	1,16	3,30	1,28	3,58	1,05	3,68	1,35	3,25	1,23
Soru 65	3,16	1,10	3,16	1,00	3,23	1,24	3,75	0,94	3,31	1,19	3,32	1,10
Soru 66	3,12	1,36	2,76	1,01	3,23	1,36	3,25	0,98	2,93	1,38	3,06	1,21
ORT	3,32		3,35		3,58		3,84		3,57		3,52	

Tablo 278'de "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,32$), 2-3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,35$), 4-9. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,58$), 10-19. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,84$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,57$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 279. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	4,24	4	1,06	1,59	0,18
GRUPLAR İÇİ	73,82	111	0,66		
TOPLAM	78,07	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,18 > 0,05$)

Tablo 280. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 60	3,64	1,24	4,09	1,26	3,64	1,11	4,33	1,11	4,38	0,96	3,89	1,19
Soru 61	3,76	1,12	4,14	1,31	3,92	0,95	4,00	1,06	4,46	0,66	3,97	1,08
Soru 62	3,39	1,28	4,04	1,07	3,56	0,96	3,66	1,23	4,30	0,75	3,68	1,14
Soru 63	3,23	1,10	3,61	1,11	3,48	1,08	3,46	1,18	4,07	0,75	3,48	1,09
Soru 64	3,11	1,17	2,95	1,24	3,12	1,20	3,33	1,39	4,38	0,76	3,25	1,23
Soru 65	3,16	1,05	3,15	1,08	3,12	1,05	3,66	1,17	4,07	1,03	3,32	1,10
Soru 66	3,19	1,22	2,71	1,30	3,08	1,18	2,80	1,37	3,53	0,77	3,06	1,21
ORT	3,35		3,53		3,42		3,61		4,17		3,52	

Tablo 280'de "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,35$), 2. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,53$), 3. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,42$), 4-5. yılını çalışanların

"çok" düzeyde ($X=3,61$) ve 6-10. yılını çalışanların da "pek çok" a yakın "çok" düzeyde ($X=4,17$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 281. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,99	4	1,74	2,73	0,03
GRUPLAR İÇİ	71,07	111	0,64		
TOPLAM	78,07	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,03 < 0,05$)

YİBO veya PİO daki görev yılı 6-10 olanlar ($X=4,17$), görev yılı 1 ($X=3,35$), 2 ($X=3,53$) ve 3 ($X=3,42$) olanlara göre "Öğrenci Tutum Ve Davranışları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

Tablo 282. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 60	4,11	1,15	3,63	1,46	4,03	0,98	3,57	1,23	3,89	1,19
Soru 61	3,88	1,27	4,31	0,88	4,10	0,77	3,73	1,15	3,97	1,08
Soru 62	3,73	1,24	3,89	0,99	3,68	1,03	3,46	1,24	3,68	1,14
Soru 63	3,50	1,13	3,57	1,16	3,55	0,86	3,30	1,22	3,48	1,09
Soru 64	3,19	1,23	3,42	1,26	3,55	1,18	2,92	1,26	3,25	1,23
Soru 65	3,35	1,10	3,72	1,66	3,20	1,08	3,11	1,33	3,32	1,10
Soru 66	3,04	1,32	3,36	1,06	3,00	1,16	2,96	1,24	3,06	1,21
ORT	3,54		3,70		3,59		3,29		3,52	

"Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "çok" düzeyde ($X=3,54$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "çok" düzeyde ($X=3,70$), Sınıf Öğretmenleri "çok" düzeyde ($X=3,59$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=3,29$) stres hissetmektedirler.

Tablo 283. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,96	3	0,65	0,96	0,41
GRUPLAR İÇİ	76,10	112	0,68		
TOPLAM	78,07	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,41 > 0,05$)

Tablo 284. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 60	3,92	1,07	3,68	1,32	4,55	0,52	4,00	1,16	4,23	0,92	3,89	1,19
Soru 61	3,92	0,82	4,01	1,08	4,33	0,70	3,75	1,48	3,92	0,86	3,97	1,08
Soru 62	3,50	1,16	3,53	1,18	4,11	1,05	3,94	1,22	3,92	0,86	3,68	1,14
Soru 63	3,50	0,85	3,45	1,15	3,77	0,97	3,60	1,14	3,23	1,09	3,48	1,09
Soru 64	3,64	1,39	3,08	1,27	3,77	0,97	3,25	1,25	3,30	0,94	3,25	1,23
Soru 65	3,14	1,16	3,27	1,04	3,66	1,00	3,35	1,42	3,46	0,87	3,32	1,10
Soru 66	2,85	1,35	3,06	1,24	3,44	1,01	2,84	1,30	3,38	0,96	3,06	1,21
ORT	3,50		3,44		3,95		3,53		3,63		3,52	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,50$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,44$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,95$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,53$) ve diğer okullardan mezun olanların da "çok" düzeyde ($X=3,63$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 285. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	2,21	4	0,55	0,81	0,52
GRUPLAR İÇİ	75,85	111	0,68		
TOPLAM	78,07	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,52 > 0,05$)

Tablo 286. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 60	4,00	0,91	3,89	1,25	3,76	1,23	3,89	1,19
Soru 61	3,95	0,75	4,00	1,17	3,84	0,89	3,97	1,08
Soru 62	3,65	1,04	3,74	1,14	3,38	1,38	3,68	1,14
Soru 63	3,60	0,88	3,49	1,10	3,23	1,30	3,48	1,09
Soru 64	3,70	1,26	3,21	1,18	2,84	1,40	3,25	1,23
Soru 65	3,35	1,18	3,34	1,07	3,15	1,21	3,32	1,10
Soru 66	3,00	1,25	3,15	1,19	2,58	1,31	3,06	1,21
ORT	3,61		3,55		3,25		3,52	

"Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 286'da verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,61$) stres yaşarken, Lisans mezunları "çok" düzeyde ($X=3,55$) ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,25$) stres yaşamaktadır.

Tablo 287. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,92	2	0,46	0,67	0,51
GRUPLAR İÇİ	77,14	113	0,68		
TOPLAM	78,07	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,51 > 0,05$)

Tablo 288. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Öğrenci Tutum ve Davranışları	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 60	4,35	1,15	3,70	1,26	3,54	1,28	3,52	1,12	4,32	0,97	3,89	1,19
Soru 61	4,35	0,84	3,60	1,14	3,90	1,07	3,70	1,26	4,23	0,98	3,97	1,08
Soru 62	3,71	1,13	3,35	1,04	3,56	1,33	3,64	1,22	4,00	0,98	3,68	1,14
Soru 63	3,14	1,35	3,00	1,07	3,70	1,07	3,35	0,78	3,76	1,04	3,48	1,09
Soru 64	2,64	1,33	2,80	1,00	3,54	1,31	2,52	0,94	3,88	1,00	3,25	1,23
Soru 65	3,28	1,06	3,25	1,01	3,50	1,19	2,58	1,06	3,58	0,98	3,32	1,10
Soru 66	2,85	1,46	2,75	0,96	3,33	1,12	2,11	0,92	3,58	1,15	3,06	1,21
ORT	3,47		3,21		3,58		3,06		3,91		3,52	

Tablo 288’de öğretmenlerin "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,47$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,21$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,58$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,06$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,91$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 289. Öğrenci Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	10,83	4	2,70	4,47	0,00
GRUPLAR İÇİ	67,23	111	0,60		
TOPLAM	78,07	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,00 > 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 22-23 olanlar ($X=3,58$), 28 ($X=3,06$) olanlara göre; 55 olanlar ($X=3,91$) da, 17-19 ($X=3,21$) ve 28 ($X=3,06$) olanlara göre "Öğrenci Tutum Ve Davranışları" boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

"Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutu öğretmenler için "çok" düzeyde ($X=3,52$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.

2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynaklar, “Öğrencilerin araştırma ve inceleme yapmaya isteksiz olmaları” (61. kaynak) ($X=3,97$) ve “Öğrencilerin düzenli çalışma alışkanlıklarının olmaması” (60. kaynak) ($X=3,89$) öğretmenler tarafından “çok” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), branş, mezun olunan okul ve son eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Sadece YİBO ve PİO’daki görev yılı ve okuldaki öğretmen sayısı değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. YİBO veya PİO daki görev yılı 6-10 olanlar ($X=4,17$) "pek çok"a yakın "çok" düzeyde stres algılamaktayken, 1 yıl ($X=3,35$), 2 yıl ($X=3,53$) ve 3 yıl ($X=3,42$) olanlar yine "çok" düzeyde stres algılamaktadırlar. Ancak aradaki fark istatistiksel olarak anlamlı olup, YİBO ve PİO’daki çalışma yılı ile bu boyutta yaşanan stres arasında 0,951 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Mesleki kıdeme göre farklılık tespit edilmediği göz önüne alınırsa, durum ancak YİBO ve PİO’lardaki öğrenci profiliyle açıklanabilir. Bu okullarda ailesiyle en sık haftada bir görüşebilen öğrencilerin tüm yükleri belletici olarak da görev yapan okul öğretmenlerinin sorumluluğundadır. Tamamına yakını kırsal bölgelerden gelen öğrencilerin normal özellikler göstermesi tabii ki beklenmemelidir.

13. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuna İlişkin Bulgular ve Yorum

“Velilerin Tutum ve Davranışları” boyutu ile ilgili olarak, stres kaynağı olarak belirlenen durumların öğretmenlerde ne derece stres yaratıcı olarak algılandığını saptamak üzere, öğretmenlere uygulanan anketin 67-70. sorularına verilen yanıtların sayı, yüzde, aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 290’de verilmiştir.

Tablo 290. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Sayı, Yüzde, Aritmetik Ortalama Ve Standart Sapma Olarak Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	HK		KM		KK		K		TK		Toplam		X	SS
	1		2		3		4		5		N	%		
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%				
Soru 67	1	0,9	6	5,2	14	12,1	33	28,4	62	53,4	116	100	4,28	0,93
Soru 68	7	6	14	12,1	38	32,8	30	25,9	26	22,4	115	99,1	3,46	1,14
Soru 69	15	12,9	32	27,6	40	34,5	21	18,1	8	6,9	116	100	2,78	1,1
Soru 70	16	13,8	32	27,6	33	28,4	13	11,2	22	19	116	100	2,93	1,3
Toplam	39	8,42	84	18,14	125	27	97	20,95	118	25,49	463		3,36	

“Velilerin çocuklarına ve okula karşı ilgisiz olmaları” (67. kaynak), öğretmenlerin % 53,4’ü tarafından “pek çok”, % 28,4’ü tarafından “çok”, % 12,1’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 5,2’si bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 0,9’u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “pek çok” düzeyde ($X=4,28$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Velilerin öğrenci başarısızlığından öğretmeni sorumlu tutmaları” (68. kaynak), öğretmenlerin % 22,4’ü tarafından “pek çok”, % 25,9’u tarafından “çok”, % 32,8’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 12,1’i bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 6’sı ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “çok” düzeyde ($X=3,46$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Velilerden gelen aşırı talepler” (69. kaynak), öğretmenlerin % 6,9’u tarafından “pek çok”, % 18,1’i tarafından “çok”, % 34,5’i tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 27,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 12,9’u ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak

değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,78$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Velilerle ilişkilerde yöneticilerin öğretmenin yanında yer almamaları, onu desteklememeleri” (70. kaynak), öğretmenlerin % 19’u tarafından “pek çok”, % 11,2’si tarafından “çok”, % 28,4’ü tarafından da “orta” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir. Öğretmenlerin % 27,6’sı bu durumun “az” düzeyde stres yaratıcı olduğunu belirtirken, % 13,8’i ise bu durumun stres yaratıcı olmadığı görüşündedirler. Genel olarak değerlendirildiğinde, bu durum öğretmenler tarafından “orta” düzeyde ($X=2,93$) stres yaratıcı olarak görülmektedir.

“Velilerin Tutum ve Davranışları” boyutu genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin “orta” düzeyde ($X=3,36$) stres yaratıcı olarak gördükleri bir örgütsel stres kaynağıdır.

Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul, son eğitim düzeyi ve okuldaki öğretmen sayısına göre anlamlı bir farklılık bulunup bulunmadığına ilişkin bulgular aşağıdadır.

Tablo 291. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	Kadın		Erkek		Toplam (Ortalama)		t	SD	Sonuç
	X	SS	X	SS	X	SS			
Soru 67	4,53	0,73	4,10	1,01	4,28	0,93	2,49	114	P < .05
Soru 68	3,37	1,10	3,53	1,18	3,46	1,14	0,74	113	P > .05
Soru 69	2,73	1,18	2,82	1,04	2,78	1,10	0,41	114	P > .05
Soru 70	2,71	1,32	3,10	1,28	2,93	1,30	1,59	114	P > .05
ORT	3,33	0,79	3,39	0,80	3,36	0,79	0,37	114	P > .05

Bu boyutta kadınlar ($X=3,33$) ve erkekler ($X=3,39$) "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar. Yapılan t testine göre, "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,70 > 0,05$)

67. soruya (Velilerin çocuklarına ve okula karşı ilgisiz olmaları) verilen cevaplar bakımından cinsiyetler arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık vardır. Kadınlar bu durumu daha fazla stres yapıcı olarak algılamaktadırlar.

Tablo 292. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	1 YIL		2-3 YIL		4-9 YIL		10-19 YIL		22-36 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 67	4,28	0,97	4,52	0,77	4,30	1,01	4,25	0,84	3,93	1,06	4,28	0,93
Soru 68	3,04	1,30	3,52	1,00	3,38	1,20	3,70	0,99	3,81	1,16	3,46	1,14
Soru 69	2,80	1,32	2,68	1,14	2,84	1,12	2,83	0,81	2,75	1,12	2,78	1,10
Soru 70	2,72	1,62	2,84	1,17	2,69	1,34	3,29	0,90	3,31	1,35	2,93	1,30
ORT	3,21		3,39		3,30		3,52		3,45		3,36	

Tablo 292'de "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin memuriyet görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Tablo incelendiğinde, meslekte ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,21$), 2-3. yılını çalışanların "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,39$), 4-9. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=$), 10-19. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,52$) ve 22-36. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,45$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,69 > 0,05$)

Tablo 293. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Memuriyet Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,43	4	0,35	0,55	0,69
GRUPLAR İÇİ	71,48	111	0,64		
TOPLAM	72,91	115			

Tablo 294. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	1 YIL		2 YIL		3 YIL		4-5 YIL		6-10 YIL		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 67	4,19	0,89	4,52	0,87	4,04	1,09	4,33	0,97	4,61	0,65	4,28	0,93
Soru 68	3,29	1,18	3,66	1,06	3,24	1,01	3,46	1,40	4,15	0,89	3,46	1,14
Soru 69	2,83	1,14	2,71	1,14	2,84	1,06	2,20	1,08	3,30	0,75	2,78	1,10
Soru 70	2,83	1,42	2,80	1,36	2,80	1,11	3,33	1,29	3,30	1,18	2,93	1,30
ORT	3,29		3,42		3,23		3,33		3,84		3,36	

Tablo 294'de "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili öğretmen görüşlerinin YİBO veya PİO'daki görev yılına göre dağılımı verilmiştir. Buna göre YİBO veya PİO'da ilk yılını çalışan öğretmenlerin bu boyutta "orta" düzeyde ($X=3,29$), 2. yılını çalışanların "çok" düzeyde ($X=3,42$), 3. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,23$), 4-5. yılını çalışanların "orta" düzeyde ($X=3,33$) ve 6-10. yılını çalışanların da "çok" düzeyde ($X=3,84$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 295. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin YİBO veya PİO daki Görev Yılına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	3,84	4	0,96	1,54	0,19
GRUPLAR İÇİ	69,07	111	0,62		
TOPLAM	72,91	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,19 > 0,05$)

Tablo 296. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	SOSYAL BİLİMLER		GÜZEL SANATLAR VE SPOR		SINIF ÖĞRETMENLERİ		FEN BİLİMLERİ		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 67	4,50	0,80	4,42	0,83	3,96	1,01	4,19	1,02	4,28	0,93
Soru 68	3,46	1,07	3,47	1,26	3,75	0,98	3,15	1,31	3,46	1,14
Soru 69	2,73	1,12	2,84	1,11	2,72	0,79	2,88	1,36	2,78	1,10
Soru 70	2,92	1,35	2,89	1,28	3,10	1,14	2,80	1,47	2,93	1,30
ORT	3,40		3,41		3,38		3,26		3,36	

"Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuyla ilgili olarak Sosyal Bilimler grubundaki öğretmenler "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,40$), Güzel Sanatlar ve Spor grubundakiler "çok" düzeyde ($X=3,41$), Sınıf Öğretmenleri "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,38$) ve Fen Bilimleri grubundakiler "orta" düzeyde ($X=3,26$) stres hissetmektedirler.

Tablo 297. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Branşa Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,39	3	0,13	0,20	0,89
GRUPLAR İÇİ	72,52	112	0,64		
TOPLAM	72,91	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşlar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,89 > 0,05$)

Tablo 298. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	EĞİTİM ENSTİTÜSÜ		EĞİTİM FAKÜLTESİ		EĞİTİM YÜKSEK OKULU		FEN EDEBİYAT FAKÜLTESİ		DİĞER		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 67	3,78	1,05	4,28	0,97	4,66	0,70	4,40	0,88	4,38	0,65	4,28	0,93
Soru 68	3,78	1,18	3,26	1,17	3,88	0,92	3,55	1,09	3,66	1,15	3,46	1,14
Soru 69	2,71	1,13	2,75	1,12	2,66	0,70	2,90	1,20	2,92	1,11	2,78	1,10
Soru 70	3,28	1,32	2,80	1,38	3,33	1,00	2,80	1,28	3,15	1,14	2,93	1,30
ORT	3,39		3,27		3,63		3,41		3,53		3,36	

Bu boyuttaki öğretmen görüşlerinin mezun olunan okul değişkenine göre dağılımı incelendiğinde, Eğitim Enstitüsü mezunlarının "çok" a yakın "orta" düzeyde ($X=3,39$), Eğitim Fakültesi mezunlarının "orta" düzeyde ($X=3,27$), Eğitim Yüksek Okulu mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,63$), Fen Edebiyat Fakültesi mezunlarının "çok" düzeyde ($X=3,41$) ve diğer okullardan mezun olanların da "çok" düzeyde ($X=3,53$) stres yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 299. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Mezun Olunan Okula Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	1,50	4	0,37	0,58	0,67
GRUPLAR İÇİ	71,41	111	0,64		
TOPLAM	72,91	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olunan okullar arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,67 > 0,05$)

Tablo 300. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	ÖN LİSANS		LİSANS		YÜKSEK LİSANS		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 67	4,10	1,02	4,30	0,94	4,46	0,66	4,28	0,93
Soru 68	3,85	1,08	3,41	1,13	3,23	1,30	3,46	1,14
Soru 69	2,90	1,07	2,78	1,09	2,61	1,26	2,78	1,10
Soru 70	3,40	1,27	2,81	1,28	3,00	1,41	2,93	1,30
ORT	3,56		3,33		3,33		3,36	

"Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutundaki öğretmen görüşleri son eğitim düzeyi değişkenine göre Tablo 300'de verilmiştir. Buna göre Ön Lisans mezunları bu boyutta "çok" düzeyde ($X=3,56$) stres yaşarken, Lisans ve Yüksek Lisans mezunları "orta" düzeyde ($X=3,33$) stres yaşamaktadır.

Tablo 301. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Son Eğitim Düzeyine Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	0,91	2	0,45	0,71	0,49
GRUPLAR İÇİ	72,00	113	0,63		
TOPLAM	72,91	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Son eğitim düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmamaktadır. ($p=0,49 > 0,05$)

Tablo 302. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Dağılımı

Velilerin Tutum ve Davranışları	11-14		17-19		22-23		28		55		Toplam	
	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS	X	SS
Soru 67	4,50	0,85	3,90	0,91	4,25	0,85	4,52	0,87	4,32	1,03	4,28	0,93
Soru 68	2,71	1,20	3,30	0,92	3,63	1,24	3,00	0,93	3,97	1,02	3,46	1,14
Soru 69	2,14	0,94	2,90	0,96	2,80	1,22	2,47	1,17	3,11	0,97	2,78	1,10
Soru 70	2,50	1,16	3,05	1,09	2,80	1,30	2,58	1,54	3,35	1,29	2,93	1,30
ORT	2,96		3,29		3,37		3,14		3,69		3,36	

Tablo 302'de öğretmenlerin "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutunda yaşadıkları stres görev yapılan okulun öğretmen sayısı değişkenine göre verilmiştir. Buna göre, 11-14 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=2,96$), 17-19 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,29$), 22-23 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,37$), 28 öğretmenli okullarda görev yapanlar "orta" düzeyde ($X=3,14$) ve 55 öğretmenli okullarda görev yapanlar "çok" düzeyde ($X=3,69$) stres yaşamaktadırlar.

Tablo 303. Velilerin Tutum ve Davranışları Boyutuyla İlgili Öğretmen Görüşlerinin Okuldaki Öğretmen Sayısına Göre Varyans Analizi

VARYANS KAYNAĞI	KT	SD	KO	F	P
GRUPLAR ARASI	6,79	4	1,69	2,85	0,02
GRUPLAR İÇİ	66,12	111	0,59		
TOPLAM	72,91	115			

Yapılan tek yönlü varyans çözümlemesine (ANOVA) göre, "Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayıları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık bulunmaktadır. ($p=0,02 < 0,05$)

Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,69$), 11-14 ($X=2,96$) ve 28 ($X=3,14$) olanlara göre velilerin tutum ve davranışları boyutuna verdikleri cevaplar bakımından farklılık göstermektedir.

“Velilerin Tutum ve Davranışları” boyutu ile ilgili olarak yapılan analizler neticesinde şunlar söylenebilir:

1. “Velilerin Tutum ve Davranışları” boyutu öğretmenler için “orta” düzeyde ($X=3,36$) stres yaratıcı bir örgütsel stres kaynağıdır.
2. Boyut içinde en fazla stres yaratan kaynak “Velilerin çocuklarına ve okula karşı ilgisiz olmaları” (67. kaynak) “pek çok” düzeyde ve “Velilerin öğrenci başarısızlığından öğretmeni sorumlu tutmaları” (68. kaynak) ($X=3,46$), öğretmenler tarafından “çok” düzeyde stres yaratıcı olarak görülmektedir.
3. Bu boyuta ilişkin öğretmen görüşlerinde cinsiyet, memuriyet görev yılı (mesleki kıdem), YİBO ve PİO’daki görev yılı, branş, mezun olunan okul ve son eğitim düzeyi değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Sadece okuldaki öğretmen sayısı değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,69$) “çok” düzeyde stres yaşamaktayken, 11-14 arası ($X=2,96$) ve 28 ($X=3,14$) olanlar “orta” düzeyde stres yaşamaktadırlar. Ortalamalar gözönüne alındığında da okuldaki öğretmen sayısı ile bu boyutta yaşanan stres arasında 0,856 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Okullar kalabalıklaştıkça velilerle ilişkilerin bundan etkilendiği, velilerin okul ve çocuklarıyla daha az ilgilendikleri söylenebilir.

BÖLÜM V

ÖZET, SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmaya ilişkin bir özet, ulaşılan sonuçlar ve bu sonuçlara dayalı olarak geliştirilen öneriler yer almaktadır.

Özet

Stres, günümüz insanların önde gelen sorunlarından biridir. Stres sonucu insanlar çeşitli hastalıklara yakalanmakta, iş ve özel yaşamlarında gerilimli ve mutsuz olmakta, iş verimlerinde düşüş olmaktadır. Her alanda olduğu gibi, eğitim alanında da stresle mücadele gittikçe önem kazanmaktadır.

Diğer yandan, YİBO ve PİO'lar ülkemizin problemlili okulları arasındadır. Bu okulların işleyiş tarzı, öğrenci nitelikleri, tabii oldukları yasal hükümler normal ilköğretim okullarından oldukça farklıdır. İş yükü oldukça fazla olan bu okullarda çalışanlar strese bağlı sorunları daha fazla yaşamaktadırlar.

Bu araştırmanın amacı, Yatılı İlköğretim Bölge Okullarında görevli yönetici ve öğretmenlerin örgütsel stres kaynaklarını saptamak ve bu stres kaynaklarına ilişkin görüşlerin cinsiyet, mesleki kıdem, (yöneticiler için yöneticilik kıdemi ve görev unvanı), branş, mezun olunan okul, son eğitim durumu ve görev yapılan okulun öğretmen sayısı gibi değişkenlere göre anlamlı farklılık gösterip göstermediğini ortaya koymaktır.

Tarama modeline dayalı bu araştırmanın evrenini, 2005-2006 öğretim yılında Kayseri il merkezi ve ilçelerinde bulunan Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında görev yapan yönetici ve öğretmenler oluşturmaktadır. Araştırmaya bu okullardaki bütün yönetici ve öğretmenler katıldığı için ayrıca örneklem alınmamıştır. Değerlendirmeler anketleri geçerli sayılan 32 yönetici ve 116 öğretmen olmak üzere toplam 148 denek üzerinden yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama tekniği olarak anket kullanılmış; yönetici ve öğretmenler için iki ayrı anket uygulanmıştır. Yöneticilere uygulanan anket, Kayyum (2002) ve Aslan (1996) tarafından geliştirilen anketlerin uygun olan sorularından seçilmiş, daha sonra araştırmacının danışmanı ve diğer uzmanların görüşleri doğrultusunda ve gerekli istatistiksel analizlerin yapılmasıyla araştırmacı tarafından son şekli verilmiştir. Öğretmenlere uygulanan anket ise Aslan (1996) tarafından geliştirilip Malatya il merkezindeki öğretmenlere uygulanan ankettir. Yöneticilere uygulanan anket 64, öğretmenlere uygulanan anket ise 70 sorudan oluşmaktadır. Ankette değerlendirmeler için Likert tipi 5'li dereceleme ölçeği kullanılmıştır. Her yargının karşısında "Tamamen Katılıyorum" (5), "Katılıyorum" (4), "Kısmen Katılıyorum" (3), "Katılmıyorum" (2) ve "Hiç Katılmıyorum" (1) seçenekleri bulunmaktadır.

Anketler aracılığıyla toplanan veriler SPSS istatistik paket programı ve Microsoft ® Office Excel (2003) programı kullanılarak çözümlenmiştir. YİBO ve PİO'larda görev yapan yönetici ve öğretmenlerin, örgütsel stres kaynaklarına ilişkin algıları ile bağımsız değişkenleri oluşturan kişisel özellikleri arasında fark olup olmadığı, tek yönlü varyans analiziyle saptanmıştır. Bu analiz sonucunda elde edilen F değerinin anlamlı olması durumunda, farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için t-testi'ne başvurulmuştur. İki değişkenli karşılaştırmalarda ise doğrudan t testi yapılmıştır. Değerlendirmelerde anlamlılık düzeyi 0.05 olarak alınmıştır. Analiz sonuçları uygun tablolar halinde gösterilmiştir.

Sonuçlar

Araştırmada elde edilen sonuçlar, alt problemlerde verilen stres boyutlarının yöneticiler ve öğretmenler tarafından en çok stres yaratanlarından başlamak üzere, araştırmanın genel sonuçlarıyla birlikte aşağıda verilmektedir.

Yöneticiler:

1. YİBO ve PİO'larda görev yapan yöneticiler **genel olarak** "çok" a yakın, "orta" düzeyde ($X=3,30$) örgütsel stres yaşamaktadırlar.

2. **Boyutlara göre** yaşanan stres düzeyleri:

1. Etik kaygılar	: $X=3,50$	"çok" düzeyde
2. İnsan unsuru	: $X=3,46$	"çok" düzeyde
3. Bürokrasi	: $X=3,43$	"çok" düzeyde
4. Maddi imkanlar	: $X=3,40$	"orta" düzeyde
5. Keyfilik	: $X=3,34$	"orta" düzeyde
6. Yönetim zorlukları	: $X=3,22$	"orta" düzeyde
7. Karar	: $X=3,18$	"orta" düzeyde
8. Çalışma ortamı	: $X=2,69$	"orta" düzeyde

Sıralanmış listede görüldüğü gibi, yöneticiler en fazla stresi Etik Kaygılar, İnsan Unsuru ve Bürokrasi boyutlarında, en az stresi ise Yönetim Zorlukları, Karar ve Çalışma Ortamı boyutlarında yaşamaktadırlar.

3. **Memuriyet görev yılı** (mesleki kıdem) değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup, 14-16. yılını çalışanlar olup, "çok" düzeyde ($X=3,51$) stres yaşamaktadırlar. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

- 5-8. yıl : (X=3,39) "orta" düzeyde
9-13. yıl : (X=3,14) "orta" düzeyde
14-16. yıl : (X=3,51) "çok" düzeyde
18-24. yıl : (X=3,27) "orta" düzeyde
25-30. yıl : (X=3,18) "orta" düzeyde

4. **Yöneticilik kıdemi** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup yöneticilikte 8-11. yılını çalışanlar olup, "çok" düzeyde (X=3,47) stres yaşamaktadırlar. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

- 1-2. yıl : (X=3,38) "orta" düzeyde
3-4. yıl : (X=3,25) "orta" düzeyde
5-7. yıl : (X=3,26) "orta" düzeyde
8-11. yıl : (X=3,47) "çok" düzeyde
12-20. yıl : (X=3,17) "orta" düzeyde

5. "İnsan Unsuru" boyutunda, yöneticilik kıdemi 8-11 yıl arası olanlar "pekçok" a yakın "çok" düzeyde (X=4,20) stres yaşarken, bu konuda yöneticilik kıdemi 3-4 yıl (X=3,33), 5-7 yıl (X=3,25) ve 12-20 yıl (X=3,00) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. (p=0,02 < 0,05)

6. **Branş** değişkenine göre genel olarak sınıf öğretmenleri (X=3,33) ve branş öğretmenleri (X=3,28) "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar.

7. "İnsan Unsuru" boyutunda, branşı Sınıf Öğretmenliği olan yöneticiler "çok" düzeyde (X=3,75) stres yaşamaktayken, diğer branşlarda olan yöneticilere göre (X=3,23 - "orta" düzeyde) anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. (p=0,04 < 0,05)

8. **Mezun olunan okul** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup Eğitim Yüksek Okulu mezunları olup, "orta" düzeyde

($X=3,36$) stres yaşamaktadırlar. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

Eğitim Yüksek Okulu	: ($X=3,36$) "orta" düzeyde
Eğitim Fakültesi	: ($X=3,32$) "orta" düzeyde
Diğer Okullar	: ($X=3,30$) "orta" düzeyde
Eğitim Enstitüsü	: ($X=3,23$) "orta" düzeyde

9. **Son eğitim düzeyi** değişkenine göre genel olarak Ön Lisans mezunları ($X=3,33$) ve Lisans mezunları ($X=3,29$) "orta" düzeyde stres algılamaktadırlar.

10. **Görev yapılan okulun öğretmen sayısı** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup 28-55 öğretmenli okullarda çalışan yöneticiler olup, "çok" düzeyde ($X=3,62$) stres yaşamaktadırlar. Görev yapılan okulun öğretmen sayısı (dolayısıyla büyüklüğü) arttıkça yaşanan stres düzeyi de buna paralel olarak artmaktadır. Genel ortalamalara bakıldığında görev yapılan okulun öğretmen sayısı ile yaşanan stres arasında 0,985 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

11-14 öğretmenli okul	: ($X=3,13$) "orta" düzeyde
17-19 öğretmenli okul	: ($X=3,16$) "orta" düzeyde
22-23 öğretmenli okul	: ($X=3,33$) "orta" düzeyde
28-55 öğretmenli okul	: ($X=3,62$) "çok" düzeyde

11. **Görev unvanı** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup Pansiyondan Sorumlu Müdür Yardımcıları olup, "çok" düzeyde ($X=3,67$) stres yaşamaktadırlar. Bu grubu az bir farkla Müdür Başyardımcıları ($X=3,60$) takip etmektedir. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

Pans. Sorumlu Md. Yardımcısı	:	(X=3,67)	"çok" düzeyde
Müdür Başyardımcısı	:	(X=3,60)	"çok" düzeyde
Müdür Yardımcısı	:	(X=3,13)	"orta" düzeyde
Müdür	:	(X=3,12)	"orta" düzeyde

12. "Etik kaygılar" boyutunda unvanı müdür başyardımcısı (X=4,10) ve pansiyondan sorumlu müdür yardımcısı olanlar (X=4,03) "çok" düzeyde stres hissederekten, "orta" düzeyde stres yaşayan müdür (X=3,25) ve müdür yardımcılara (X=3,30) göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,04 < 0,05$)

Öğretmenler:

13. YİBO ve PİO'larda görev yapan öğretmenler **genel olarak** "orta" düzeyde (X=3,16) örgütsel stres algılamaktadırlar.

14. **Boyutlara göre** yaşanan stres düzeyleri:

1. Mesleksi Görünüm	:	X=3,94	"çok" düzeyde
2. Örgütsel Olanaklar	:	X=3,78	"çok" düzeyde
3. Öğrenci Tutum ve Davranışları	:	X=3,52	"çok" düzeyde
4. Yükselme ve Gelişme Olanakları	:	X=3,44	"çok" düzeyde
5. Mesleksi Güvence	:	X=3,38	"orta" düzeyde
6. Velilerin Tutum ve Davranışları	:	X=3,36	"orta" düzeyde
7. Rol Çatışması - Rol Belirsizliği	:	X=3,08	"orta" düzeyde
8. İnsan İlişkileri	:	X=2,99	"orta" düzeyde
9. Kararlara Katılma	:	X=2,93	"orta" düzeyde
10. Çalışma Koşulları	:	X=2,90	"orta" düzeyde
11. Denetim Biçimi	:	X=2,77	"orta" düzeyde
12. Yöneticilerin Tutum ve Davranışları	:	X=2,75	"orta" düzeyde
13. İletişim	:	X=2,66	"orta" düzeyde

Sıralanmış listede görüldüğü gibi, öğretmenler en fazla stresi Mesleki Görünüm, Örgütsel Olanaklar ile Öğrenci Tutum ve Davranışları boyutlarında, en az stresi ise Denetim Biçimi, Yöneticilerin Tutum ve Davranışları ile İletişim boyutlarında yaşamaktadırlar.

15. **Cinsiyet** değişkenine göre genel olarak kadın ($X=3,03$) ve erkek öğretmenler ($X=3,24$) "orta" düzeyde stres hissetmektedirler.

16. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından "orta" düzeyde stres yaşayan erkekler ($X=3,08$), "az" düzeyde stres yaşayan kadınlara ($X=2,30$) göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)

17. "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından kadınlar "az" düzeyde ($X=2,51$) stres hissederken, "orta" düzeyde stres hisseden erkeklere ($X=2,96$) göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha az stres hissetmektedirler. ($p=0,01 < 0,05$)

18. **Memuriyet görev yılı** (mesleki kıdem) değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup, 22-36. yılını çalışanlar olup, "çok" düzeyde ($X=3,59$) stres yaşamaktadırlar. Mesleki kıdem arttıkça yaşanan stres düzeyi de buna paralel olarak artmaktadır. Genel ortalamalara bakıldığında mesleki kıdem ile yaşanan stres arasında 0,919 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

- 1. yıl : ($X=2,81$) "orta" düzeyde
- 2-3. yıl : ($X=2,93$) "orta" düzeyde
- 4-9. yıl : ($X=3,10$) "orta" düzeyde
- 10-19. yıl : ($X=3,52$) "çok" düzeyde
- 22-36. yıl : ($X=3,59$) "çok" düzeyde

19. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 1 (X=2,04) ve 2-3 yıl (X=2,42) olanlar; 10-19 yıl arası (X=3,40) ve 22-36 yıl arası (X=3,50) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha az stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 > 0,05$)
20. "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 1 yıl (X=2,29), 2-3 yıl (X=2,43) ve 4-9 yıl (X=2,68) arası olanlar; 10-19 (X=3,36) ve 22-36 yıl (X=3,40) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha az stres hissetmektedirler. ($p=0,00 < 0,05$)
21. "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 22-36 yıl (X=3,46) olanlar, 1 yıl (X=2,63), 2-3 yıl (X=2,59) ve 4-9 yıl (X=2,85) arası olanlara göre; 10-19 arası (X=3,17) olanlar da, 1 yıl (X=2,63) ve 2-3 yıl (X=2,59) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)
22. "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 22-36 yıl olanlar (X=4,07), 1 yıl (X=2,91) ve 2-3 yıl (X=3,24) arası olanlara göre; 10-19 yıl (X=3,80) arası olanlar da 1 yıl olanlar (X=2,91) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)
23. "Mesleksi Görünüm" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 10-19 (X=4,30) ve 22-36 yıl (X=4,35) olanlar, 1 (X=3,67) ve 2-3 yıl (X=3,64) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,01 < 0,05$)

24. "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 10-19 yıl ($X=4,19$) ve 22-36 yıl ($X=4,26$) arası olanlar, 1 yıl ($X=3,51$) ve 2-3 yıl ($X=3,40$) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,00 < 0,05$)

25. "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 1 yıl olanlar ($X=2,65$), 10-19 yıl ($X=3,37$) ve 22-36 yıl ($X=3,50$) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha az stres algılamaktadırlar. ($p=0,01 < 0,05$)

26. "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından memuriyet görev yılı 10-19 yıl olanlar ($X=3,48$), 1 yıl ($X=2,73$), 2-3 yıl ($X=2,87$) ve 4-9 yıl arası ($X=2,74$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,02 > 0,05$)

27. **YİBO ve PİO'daki görev yılı** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup YİBO veya PİO'da 6-10. yılını çalışanlar olup, "çok" düzeyde ($X=3,71$) stres yaşamaktadırlar. YİBO veya PİO'daki görev yılı arttıkça yaşanan stres düzeyi de buna paralel olarak artmaktadır. Genel ortalamalara bakıldığında bu okullarda çalışılan yıl ile yaşanan stres arasında 0,990 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

- 1. yıl : ($X=2,94$) "orta" düzeyde
- 2. yıl : ($X=3,00$) "orta" düzeyde
- 3. yıl : ($X=3,23$) "orta" düzeyde
- 4-5. yıl : ($X=3,35$) "orta" düzeyde
- 6-10. yıl : ($X=3,71$) "çok" düzeyde

28. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılı 1 yıl ($X=2,28$) olanlar, 4-5

yıl ($X=3,39$) ve 6-10 yıl ($X=3,21$) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha az stres yaşamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)

29. "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılı 1 yıl ($X=2,41$) olanlar, 3 ($X=2,90$), 4-5 ($X=3,27$) ve 6-10 yıl ($X=3,57$) arası olanlara göre; 2 yıl ($X=2,55$) olanlar, 4-5 ($X=3,27$) ve 6-10 yıl ($X=3,57$) arası olanlara göre; 3 ($X=2,90$) yıl olanlar da, 6-10 yıl ($X=3,57$) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha az stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 > 0,05$)

30. "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılı 6-10 olanlar ($X=3,51$), diğer guruplara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,04 < 0,05$)

31. "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılı 3 ($X=3,66$) ve 6-10 ($X=3,93$) olanlar, 1 yıl ($X=3,06$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,04 < 0,05$)

32. "Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından YİBO veya PİO daki görev yılı 6-10 olanlar ($X=4,17$), görev yılı 1 ($X=3,35$), 2 ($X=3,53$) ve 3 ($X=3,42$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,03 < 0,05$)

33. **Branş** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup Sınıf Öğretmenleri olup, ""çok" düzeyde ($X=3,47$) stres yaşamaktadırlar. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

Sınıf Öğretmenleri : ($X=3,47$) "çok" düzeyde

Güzel Sanatlar ve Spor Grubu : (X=3,18) "orta" düzeyde
Sosyal Bilimler Grubu : (X=3,10) "orta" düzeyde
Fen Bilimleri Grubu : (X=2,88) "orta" düzeyde

34. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşı Sınıf Öğretmenliği olanlar (X=3,30), branşı Sosyal Bilimler (X=2,45) ve Fen Bilimleri (X=2,55) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. (p=0,01 < 0,05)
35. "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşı Sınıf Öğretmeni olanlar (X=3,23), branşı Sosyal Bilimler (X=2,64) ve Fen Bilimleri (X=2,45) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. (p=0,01 < 0,05)
36. "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşı Sınıf Öğretmenliği (X=3,33) olanlar, diğer guruplara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. (p=0,00 < 0,05)
37. "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından branşı Sınıf Öğretmenliği olanlar (x=3,86), Fen Bilimleri (x=2,99) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. (p=0,02 < 0,05)
38. "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından Branşı Sosyal Bilimler (X=3,87) ve Sınıf Öğretmeni (X=4,14) olanlar, Fen Bilimleri (X=3,25) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. (p=0,00 < 0,05)
39. **Mezun olunan okul** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup Eğitim Yüksek Okulu mezunları olup, "çok" düzeyde

($X=3,68$) stres yaşamaktadırlar. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan stres düzeyleri aşağıdadır:

Eğitim Yüksek Okulu	: ($X=3,68$) "çok" düzeyde
Eğitim Enstitüsü	: ($X=3,59$) "çok" düzeyde
Diğer Okullar	: ($X=3,15$) "orta" düzeyde
Fen - Edebiyat	: ($X=3,12$) "orta" düzeyde
Eğitim Fakültesi	: ($X=2,99$) "orta" düzeyde

40. "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından "çok" düzeyde stres yaşayan Eğitim Yüksek Okulu mezunları ($X=3,73$), "orta" düzeyde stres yaşayan Fen Edebiyat Fakültesi mezunları ($X=2,62$) ve Eğitim Fakültesi ($X=2,83$) mezunlarına göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,04 > 0,05$)
41. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Eğitim Enstitüsü ($X=3,58$) olanlar "çok" düzeyde stres yaşarlarken, "az" düzeyde stres yaşayan Eğitim Fakültesi ($X=2,52$) ve Fen Edebiyat Fakültesi ($X=2,53$) mezunu olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,00 > 0,05$)
42. "Yükselme ve Gelişme Olanakları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Eğitim Enstitüsü ($X=4,07$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=4,04$) mezunu olanlar "çok" düzeyde stres yaşarlarken, "orta" düzeyde stres yaşayan Eğitim Fakültesi ($X=3,25$) mezunlarına göre, anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,03 < 0,05$)
43. "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Eğitim Enstitüsü ($X=3,42$) ve Eğitim Yüksel Okulu ($X=3,51$) mezunu olanlar "çok" düzeyde stres yaşarlarken, "az" a yakın "orta" düzeyde stres

yaşayan Eğitim Fakültesi mezunu ($X=2,67$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)

44. "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından Eğitim Enstitüsü ($X=3,60$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=3,42$) mezunu olanlar "çok" düzeyde stres algılandıkları, "az" düzeyde stres hisseden Eğitim Fakültesi ($X=2,53$) mezunlarına göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,00 < 0,05$)

45. "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından mezun olduğu okul Eğitim Enstitüsü ($X=4,29$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=4,44$) olanlar "pek çok" düzeyde stres hissederlerken, Eğitim Fakültesi ($X=3,64$) mezunu olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,03 < 0,05$)

46. "Mesleki Güvence" boyutuna verilen cevaplar bakımından "orta" düzeyde stres yaşayan Eğitim Fakültesi ($X=3,11$) mezunları, "çok" düzeyde stres hisseden Eğitim Enstitüsü ($X=3,85$), Fen Edebiyat Fakültesi ($X=3,62$) ve Eğitim Yüksek Okulu ($X=3,81$) mezunlarına göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha az stres algılamaktadırlar. ($p=0,03 < 0,05$)

47. **Son eğitim düzeyi** değişkenine göre genel olarak Ön Lisans mezunları "çok" düzeyde ($X=3,54$) stres yaşarken, Lisans ($X=3,08$) ve Yüksek Lisans ($X=3,05$) mezunları "orta" düzeyde stres yaşamaktadırlar.

48. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyi Ön Lisans ($3,43$) olanlar, lisans ($X=2,65$) ve Yüksek Lisans mezunlarına ($X=2,32$) göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,00 < 0,05$)

49. "Denetim Biçimi" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyi Ön Lisans olanlar ($X=3,41$), Lisans ($X=2,65$) ve Yüksek Lisans olanlara ($X=2,65$) göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)

50. "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından son eğitim düzeyi Ön Lisans olanlar ($X=3,43$), Lisans ($X=2,79$) ve Yüksek Lisans ($X=2,81$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,01 > 0,05$)

51. **Görev yapılan okulun öğretmen sayısı** değişkenine göre genel olarak en fazla stres hisseden grup 55 öğretmenli okulda çalışan öğretmenler olup, "çok" düzeyde ($X=3,64$) stres yaşamaktadırlar. Görev yapılan okulun öğretmen sayısı (dolayısıyla büyüklüğü) arttıkça yaşanan stres düzeyi de buna paralel olarak artmaktadır. Genel ortalamalara bakıldığında görev yapılan okulun öğretmen sayısı ile yaşanan stres arasında 0,978 düzeyinde bir korelasyon bulunmaktadır. Bu bağımsız değişkene göre yaşanan genel stres düzeyleri aşağıdadır:

11-14 öğretmenli okul	: ($X=2,74$) "orta" düzeyde
17-19 öğretmenli okul	: ($X=2,77$) "orta" düzeyde
22-23 öğretmenli okul	: ($X=3,07$) "orta" düzeyde
28 öğretmenli okul	: ($X=3,08$) "çok" düzeyde
55 öğretmenli okul	: ($X=3,64$) "çok" düzeyde

52. "Kararlara Katılma" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,47$), 11-14 ($X=2,64$) ve 17-19 ($X=2,44$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,00 > 0,05$)

53. "Yöneticilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,56$), diğer gruplara (11-14: $X=2,18$; 17-19: $X=2,12$; 22-23: $X=2,67$; ve 28: $X=2,50$) göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)
54. "Çalışma Koşulları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,63$), diğer guruplara göre (11-14: $X=2,18$, 17-19: $X=2,50$, 22-23: $X=2,67$ ve 28: $X=2,93$) anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)
55. "Mesleksen Görünüm" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=4,36$), öğretmen sayısı 11-14 ($X=3,68$), 17-19 ($X=3,42$) ve 22-23 ($X=3,88$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,00 < 0,05$)
56. "Örgütsel Olanaklar" boyutuna verilen cevaplar bakımından okuldaki öğretmen sayısı 28 ($X=4,17$) ve 55 ($X=4,12$) olanlar, okuldaki öğretmen sayısı 17-19 ($X=3,18$) arası ve 22-23 ($X=3,58$) olanlara göre; 11-14 arası ($X=3,84$) olanlar da, 17-19 ($X=3,18$) arası olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)
57. "Rol Çatışması-Rol Belirsizliği" boyutuna verilen cevaplar bakımından Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,51$), diğer guruplara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,00 < 0,05$)
58. "İnsan İlişkileri" boyutuna verilen cevaplar bakımından Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,47$), 11-14 ($X=2,50$), 17-19 ($X=2,45$) ve 28 olanlara ($X=2,86$) göre; 22-23 olanlar ($X=3,12$) da, 11-14

($X=2,50$) ve 17-19 ($X=2,45$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres hissetmektedirler. ($p=0,00 < 0,05$)

59."Öğrenci Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Okuldaki öğretmen sayısı 22-23 olanlar ($X=3,58$), 28 ($X=3,06$) olanlara göre; 55 olanlar ($X=3,91$) da, 17-19 ($X=3,21$) ve 28 ($X=3,06$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres algılamaktadırlar. ($p=0,00 > 0,05$)

60."Velilerin Tutum ve Davranışları" boyutuna verilen cevaplar bakımından Okuldaki öğretmen sayısı 55 olanlar ($X=3,69$), 11-14 ($X=2,96$) ve 28 ($X=3,14$) olanlara göre anlamlı farklılık gösterecek biçimde daha fazla stres yaşamaktadırlar. ($p=0,02 < 0,05$)

Öneriler

Araştırmanın bulguları doğrultusunda uygulamacılar ve araştırmacılar için geliştirilen öneriler şunlardır:

1- Uygulamacılar İçin Öneriler:

1. Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarının "Yatılı İlköğretim Bölge Okullu" adı altında birleştirilmesi kavram kargaşasını sona erdirdiği için yararlı bir işlem olmakla birlikte, asıl olarak bu okulların görev yapmak için daha cazip hale getirilmeleri gerekmektedir. Bu konuda ilk olarak bu okulların fiziki şartlarının daha da iyileştirilmesi gerekmektedir. Diğer okullardan farklı olarak 24 saat öğrenci barındıran YİBO ve PİO'ların lojman, spor salonu, gibi imkanlarının artırılması ve onarımlarının yapılması gerekmektedir. Böylelikle anılan konularla ilgili stresörler azaltılabilir.

2. Mesleksel Görünüm boyutunun en fazla stres yaratan boyut olarak öne çıkması, ciddiyetle ele alınması gereken bir durumdur. Bu boyuta ilişkin stres algısını azaltabilmek için öncelikle YİBO ve PİO'larda görev yapan personelin ekonomik sorunlarla yüz yüze gelmemeleri, ders ve belleticilik ücretlerinin diğer okullara göre daha cazip hale getirilmesi sağlanmalıdır.
3. Birleştirilmiş ismiyle Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının öğrenci profili diğer okullardan farklıdır. Bu okullar her ne kadar il ve ilçe merkezlerinde veya yakınında iseler de, öğrencilerinin büyük bir kısmı merkeze oldukça uzak köylerden gelmektedirler. Haftalarca evinden ve anne babasından ayrı kalan bu çocukları sadece öğrenci olarak görmemek, onlara anne babasının yokluğunu hissettirmeyecek ayrı bir ilgi göstermek gerekmektedir. Bu sebeple Yatılı İlköğretim Bölge Okullara atanacak öğretmenlerin titizlikle seçilmesi ve bu okullarda görev yapmak için uygun olup olmadığı değerlendirilmelidir. Tabii ki bunun için öncelikle 2. maddedeki önerinin değerlendirilmesi bir ön şarttır.
4. Araştırmada Müdür Başyardımcısı ve Pansiyondan Sorumlu Müdür Yardımcılarının diğer meslekdaşlarına göre daha yüksek düzeyde stresle karşı karşıya oldukları ortaya çıkmıştır. Özellikle Pansiyondan Sorumlu Müdür Yardımcılarının sorumluluk alanlarının değiştirilmesi Okul Müdürlerinin yetkisinde ise de, bu konuda yönetmelik değişikliği yapılarak 3-4 yıldan sonra görev değişikliği yapılması sağlanmalıdır.
5. Öğretmenlerin mesleki kıdemleri (dolayısıyla yaş) stres düzeylerinin artmasında en önemli faktördür. Bu konuda öğretmenlerin tatil ve dinlenme olanakları artırılarak rahatlama sağlanması düşünülebilir.
6. Kalabalık okul ortamları stres yaratıcı unsurlar arasında önde gelmektedir. Araştırmada bir çok stres boyutunda okulun büyüklüğü ile stres düzeyi arasında doğrudan bağlantı bulunmuştur. Bu sebeple Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının çok büyük olarak planlanmamaları, öğretmen sayısının 20-25'i, öğrenci sayısının da 400-450'yi geçmemesi ve ikili öğretimin önüne geçilmesi gerekmektedir.

2- Araştırmacılar İçin neriler:

1. Araştırma başka illerde ve daha büyük evren ve örneklem üzerinde yapılabilir.
2. Gündüzlü ğretim yapan ilköğretim okullarıyla yatılı olanların karşılaştırılacağı bir çalışma yapılabilir.
3. Yatılı İlköğretim Bölge Okulu ğrencilerinin stres kaynaklarına ilişkin bir çalışma yapılabilir.

KAYNAKÇA

- Aras, Hasan. "YİBO ve PİO'larla İlgili Yönetmelik Sorunları ve Çözüm Önerileri" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi SBE, 2002.
- Arı, Asım. "İlköğretim Uygulamalarının Değerlendirilmesi" **Milli Eğitim Dergisi**, Sayı 153-154, Kış-Bahar 2002.
- Aslan, Mahire. "Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları" Yayınlanmamış Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi SBE, 1995.
- Atkinson, Rita L. ve ark. **Psikolojiye Giriş / Hilgard's Introduction to Psychology** (Çev. Yavuz Alogan) (12. Baskı) Ankara: Arkadaş Yayınları, 2005.
- Aydın, İ. Pehlivan. **İş Yaşamında Stres**. (2. Baskı) Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2002.
- Başaran, İ. Ethem. **Eğitim Yönetimi / Nitelikli Okul**. (4. Baskı) Ankara: Feryal Matbaası, 2000.
- Braham, Barbara J. **Stres Yönetimi / Ateş Altında Sakin Kalabilmek**. (Çev: Vedat G. Diker). İstanbul: Hayat Yayıncılık, 1998.
- Batlaş, A. ve Batlaş, Z. **Stres ve Başa Çıkma Yolları**. (22. Baskı) İstanbul: Remzi Kitabevi, 2004.
- Batlaş, Zühal. **Sağlık Psikolojisi**. İstanbul: Remzi Kitabevi, 2000.
- Büyük Larousse**. İstanbul: Gelişim, 1986
- Cüceloğlu, Doğan, **İnsan ve Davranışı**. (12. Baskı) İstanbul: Remzi Kitabevi, 2003.
- Dal, Ahmet. "Birleştirilmiş Sınıflı Köy İlköğretim Okullarında Görevli Müdür Yetkili Öğretmenlerin Stres Kaynakları" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi SBE, 2004.
- Dikmen, Selahattin. "Türk Milli Eğitim Sisteminde Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Uygulaması, Sorunları ve Fonksiyonel Bir Yapıya Kavuşturulması" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: TODAİE, 1990.
- Erkul, Hüseyin, "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Pansiyon Yönetimi" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: TODAİE, 1992.

- “YİBO Yönetim ve Denetiminde Verimlilik” Yayınlanmamış Doktora Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi SBE, 1997.
- Ertekin, Yücel. **Stres ve Yönetim**. Ankara: Türkiye ve Ortadoğu Amme İdesi Enstitüsü Yayınları No:253, 1993.
- Fidan, Yücel. “Yatılı İlköğretim Bölge Okullarının Yönetimsel Sorunları” Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi SBE, 2003.
- Ginter, Gary. (2004) **Stress Management**.
http://www.bilkent.edu.tr/~dos/ogdm/b_stres.html 07.06.2006.
- Güçlü, Nezahat. “Stres Yönetimi” **Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi** Cilt 21, Sayı 1, Ankara: 2001, ss.91-109.
- Gümüştekin, G. E. ve Öztemiz, B. (2005) **Örgütlerde Stresin Verimlilik ve Performansla Etkileşimi**
<http://sosyalbilimler.cukurova.edu.tr/dergi/dosyalar/2005.14.1.212.pdf>
10.05.2006.
- Güven, Mehmet. “Yatılı İlköğretim Bölge Okulu II. Kademe Öğrencilerinin Sorunları” **Eğitim ve Bilim Dergisi**. Sayı 19, Milli Eğitim Bakanlığı, 1998, ss.12-19.
- Izgar, Hüseyin. “Okul Yöneticilerinin Tükenmişlik Düzeyleri” **Eğitim Yönetimi Dergisi**, Sayı 27, Ankara: Pegem A Yayıncılık, 2001, ss.335-346.
- İOGM (2005) **Yatılı ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarının Tarihçesi**
<http://iogm.meb.gov.tr/pages.php?page=sube&id=14> 16.10.2005.
- İOGM (2002) **2002 Yılı Başında Milli Eğitim**.
<http://www.meb.gov.tr/Stats/Apk2002/501.htm> 16.10.2005
- İlköğretim ve Eğitim Kanunu**. Resmi Gazete, Sayı 10705, 12.01.1961.
- İlköğretim ve Ortaöğretimde Parasız Yatılı veya Burslu Öğrenci Okutma Ve Bunlara Yapılacak Sosyal Yardımlara İlişkin Kanun**. Resmi Gazete, 17729, 19.06.1982.
- Kamu İhale Kanunu**. Resmi Gazete, Sayı 24648, 22.01.2002.
- Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu**. Resmi Gazete, Sayı 24648, 22.01.2002.
- Kaptan, Saim. **Bilimsel Araştırma Teknikleri**. Ankara: Tekişik Matbaası, 1991.

- Karasar, Niyazi. **Bilimsel Araştırma Yöntemi / Kavramlar, İlkeler, Teknikler.** Ankara: Tekişik Matbaası, 1994.
- Kayyum, Azmi. "İlköğretim Okulu Yöneticilerinin Örgütsel Stres Kaynakları" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi SBE, 2002.
- MEB, **Türkiye Eğitim İstatistikleri 2005 - 2006** http://sgb.meb.gov.tr/daireler/istatistik/turkiye_egitim_istatistikleri_2005_2006.pdf 05.07.2006.
- Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliği.** Resmi Gazete, Sayı, 25212, 27.08.2003.
- Millî Eğitim Bakanlığı İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik.** Resmi Gazete, Sayı, 26156, 02.05.2006.
- Milli Eğitim Bakanlığı Okul Pansiyonları Kanunu.** Resmi Gazete, 17781, 13.07.1982.
- Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı İlköğretim ve Orta Öğretim Kurumlarında Burs, Parasız Yatılılık ve Sosyal Yardımlar Yönetmeliği.** Resmi Gazete, 18245, 08.12.1983.
- Milli Eğitim Bakanlığına Bağlı Okul Pansiyonları Yönetmeliği.** Resmi Gazete, 18206, 30.10.1983.
- Milli Eğitim Temel Kanunu.** Resmi Gazete, Sayı 14574, 26.06.1973.
- Özdayı, Nurhayat. "Resmi ve Özel Liselerde Çalışan Öğretmenlerin İş Tatmini ve İş Streslerinin Karşılaştırmalı Analizi" Yayınlanmamış Doktora Tezi. İstanbul: İstanbul Üniversitesi, İşletme Fakültesi, 1990.
- Pehlivan, İnyet. **Yönetimde Stres Kaynakları.** Ankara: Pegem Yayınları, 1995.
- Sabuncuoğlu, Z., TÜZ, M. **Örgütsel Psikoloji.** Bursa: Alfa Basım Yayım Dağıtım, 1998.
- Şimşek, Ş., Akgemici, T. ve Çelik, A. **Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış.** Ankara: Nobel Yayın Dağıtım, 2001.
- Taştan, Seçil B. (2002) **Stres ve Stres Yönetimi.** <http://www.humanresourcesfocus.com/stres.asp> 12.11.2005.
- TDK. **TDK Sözlük.** <http://www.tdk.gov.tr/TDKSOZLUK/> 09.11.2005.

Yates, E. Jere. **Gerilim Altındaki Yönetici / İş Verimliliği İçin Gerilimi Nasıl Denetlersiniz?** (Çev: F. Dilber ve S. Ak). İstanbul: İlgı Yayıncılık, 1985.

Zoraloğlu, Y. Remzi. "Öğretmenlerin Mesleki Stres Kaynakları ve Stresin Örgütsel Doğurguları" Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi SBE, 1998.

EKLER

EK		SAYFA
I.	PİO'ların YİBO'lara Dönüştürülmesi İle İlgili Onay	305
II.	Araştırma Anketi Örneği (Yönetici)	307
III.	Araştırma Anketi Örneği (Öğretmen)	312
IV.	Geçerlilik ve Güvenirlik Analizi	317
V.	Anket Uygulama İzin Belgesi	319
VI.	Faktör Analizi Sonuç Tablosu	321

EK I

**PANSİYONLU İLKÖĞRETİM OKULLARININ, YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE
OKULLARINA DÖNÜŞTÜRÜMESİNE İLİŞKİN MAKAM ONAYI**

MALATYA 2006

T.C.
MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI
İlköğretim Genel Müdürlüğü

Sayı : B.08.O.İGM.0.08.04.03.715.1/ 11703
Konu: Okul Adı Değişikliği.

19 TEMMUZ 2006

BAKANLIK MAKAMINA

- İlgi: a) 27/08/2005 tarihli 25212 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İlköğretim Kurumları Yönetmeliği.
b) 02/05/2006 tarihli ve 26156 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan İlköğretim Kurumları Yönetmelik Değişikliği.
c) Millî Eğitim Bakanlığına Bağlı Kurumlara Ait Açma, Kapatma ve Ad Verme Yönetmeliği.
d) Resmi Mühür Yönetmeliği (12/09/1984 tarih ve 18513 sayılı Resmi Gazete)

İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinde yapılan ilgi (b) değişiklik ile Genel Müdürlüğümüze bağlı yatılı ilköğretim bölge okulları ile pansiyonlu ilköğretim okullarının 2006-2007 öğretim yılından itibaren yatılı ilköğretim bölge okulu adı altında birleştirilmesi gerekmektedir.

Bu amaçla, 01 Eylül 2006 tarihi itibarıyla;

1- Pansiyonlu ilköğretim okulları isimlerinin ek listede belirtilen şekilde yatılı ilköğretim bölge okuluna dönüştürülmesi,

2-Yatılı ilköğretim bölge okuluna dönüştürülmesi gereken aynı yerleşim birimindeki pansiyonlu ve yatılı ilköğretim bölge okullarından adları çakışanların, ilgi (c) Yönetmelik 8 inci madde kapsamında Millî Eğitim Komisyonunca adlandırılması,

3- Yatılı ilköğretim bölge okuluna dönüştürülen pansiyonlu ilköğretim okulu mühürlerinin ilgi (d) Yönetmelikte belirtilen esaslara göre yapılması,

hususunda Valiliklerce gerekli tedbirlerin alınmasının Genel Müdürlüğümüzce uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

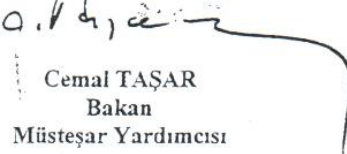

Prof. Dr. Yüksel ÖZDEN
Genel Müdür

EKLER:

1-Liste (7 sayfa)

OLUR

18/07/2006

Cemal TAŞAR
Bakan
Müsteşar Yardımcısı

EĞİTİME
%100
DESTEK

DANİŞMA
444 0 632
HATLI

Atatürk Bulvarı Bakanlıklar / ANKARA
E_posta: iogmyibopio@meb.gov.tr
Elektronik Ağ: www.meb.gov.tr

Şube Müdürü : Faik KAZANCI
Telefon: 0-312- 413 16 09
Faks : 0-312- 417 71 05

EK II

YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI VE PANSİYONLU İLKÖĞRETİM
OKULLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN
ÖRGÜTSEL STRES KAYNAKLARI,
YÖNETİCİ ANKETİ

MALATYA 2006

Sayın yönetici,

Bu anket formu, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapılan "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici Ve Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları" konulu yüksek lisans tezi ile ilgilidir.

Bu çalışmanın amacı, sizlerin görevinizi yürütürken ne derece stres altında kaldığının belirlenmesidir. Ankette yer alan sorulara vereceğiniz samimi cevaplar, tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacak gizli tutulacaktır. Anketler tek tek veya okul bazında kullanılmayacak, başka kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Bu nedenle ankete isim yazmanıza gerek yoktur.

Anket iki bölümden oluşmuştur. 1. bölümde kişisel bilgiler, 2. bölümde stres kaynaklarına ilişkin sorular yer almaktadır.

Anketimiz için zaman ayırdığınız ve değerli görüşlerinizi aktardığınız için teşekkür eder, bundan sonraki eğitim yaşamınızda başarılar dilerim.

Osman GÜLBAYAZ
Eğitim Yön. ve Den. Yük. Lis. Öğr.

1. Göreviniz?

- a. () Müdür b. () Müdür Başyardımcısı c. () Müdür Yardımcısı
() Pansiyondan Sorumlu Müdür Yardımcısı

2. Atanma Şekliniz?

- a. () Asaleten b. () Vekaleten

3. Memuriyette kaçınıcı yılınız? (Lütfen yazınız)

.....

4. Yöneticilikteki kıdeminiz? (Lütfen yazınız)

5. Branşınız? (Lütfen yazınız)

6. Öğretmenliğe başladığınızdaki eğitim durumunuz?

- a. () Öğretmen Okulu b. () Eğitim Enstitüsü
c. () Eğitim Yüksekokulu d. () Fen Edebiyat Fakültesi
e. () Eğitim Fakültesi f. () Diğer (lütfen yazınız)

7. En son eğitim durumunuz?

- a. () Ön lisans Programı b. () Lisans Tamamlama Programı
c. () Yüksek Lisans d. () Doktora

8. Okulunuzdaki öğretmen sayısı? (Lütfen yazınız)

.....

Sayın Yönetici, Aşağıda verilen durumların sizde ne derece strese sebep olduğunu, ifadenin karşısında yer alan seçeneklerden birinin üzerine "X" işareti koyarak belirtiniz.		Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
		5	4	3	2	1
1	Yeterince iş güvencesinin olmaması, kolaylıkla görevden alınabilme.	5	4	3	2	1
2	Kırtasiye işlerinin çok zaman alması.	5	4	3	2	1
3	Mesleksel örgütlenmenin yetersizliği.	5	4	3	2	1
4	Görev alanınıza girmediğine inandığınız işleri yapmak zorunda olmanız.	5	4	3	2	1
5	Denetim ve değerlendirme kriterlerinin belli olmaması veya açıkça belirtilmemiş olması.	5	4	3	2	1
6	Sık sık gereksiz toplantılara katılma zorunda olmak.	5	4	3	2	1
7	Mali işlerin takibinin, eğitim öğretime ayrılacak zamanın büyük bölümünü alması.	5	4	3	2	1
8	Gereksiz yazışmalar yapmak zorunda kalmak.	5	4	3	2	1
9	Hiyerarşik basamakların fazla olması sebebiyle işlerin yavaş yürümesi.	5	4	3	2	1
10	Acil işlerin üst yönetime zamanında kabul ettirilememesi.	5	4	3	2	1
11	Vaktin çoğunda görev tanımıyla alakasız sorunlarla ilgilenmek zorunda kalmak.	5	4	3	2	1
12	Deneticilerin denetim sürecine ilişkin geri bildirim vermemeleri.	5	4	3	2	1
13	Okul yönetimi ile ilgili mevzuatın açık ve anlaşılır olmaması.	5	4	3	2	1
14	Üst kademe yöneticilerinin (kaymakam, malmüdürü, milli eğitim müdürü) aşırı kuralcı olması ve bu sebeple işlerin aksamaması.	5	4	3	2	1
15	Üst yönetimin, okulun işleyiş sürecine ilişkin kararlara gereksiz müdahale etmesi.	5	4	3	2	1
16	Okulun yardımcı hizmetler kadrosundaki elemanların olur'la Milli Eğitim Müdürlüğü'nde veya başka kurumlarda görevlendirilmesi.	5	4	3	2	1
17	Bakanlığın personeline sağladığı tatil, hizmetiçi eğitim vs. olanaklardan zamanında haberdar olamamak.	5	4	3	2	1
18	Yatılı okul yöneticiliğın çok fazla fedakârlık gerektiren bir görev olması.	5	4	3	2	1
19	Öğretmen, öğrenci ve personelin yöneticiye ilişkin farklı beklentiler içinde olması.	5	4	3	2	1
20	Personelin söylenenleri anlamaması ya da yanlış anlaması.	5	4	3	2	1
21	Teknolojik gelişme ve eğitim ile ilgili yeniliklerin okullara çok geç ulaşması, okulların toplumun gerisinde kalması.	5	4	3	2	1

22	İş hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaktan dolayı hata yapmaktan korkmak.	5	4	3	2	1
23	Üst yönetimce gönderilen yazıların açık ve anlaşılır olmaması.	5	4	3	2	1
24	Personele gerekli hallerde ceza vermek zorunda kalmak.	5	4	3	2	1
25	Personeli güdülemek için okul yönetiminin elinde yeterli kaynak bulunmaması.	5	4	3	2	1
26	Alınan kararların uygulanması konusunda personelin isteksiz davranması.	5	4	3	2	1
27	Çevrenin, karşılanması olanaksız istek ve beklentileri.	5	4	3	2	1
28	Velilerin çocukları ile yeterince ilgilenmemesi.	5	4	3	2	1
29	İş arkadaşları ile yönetim anlayışlarının farklı olması.	5	4	3	2	1
30	Öğrenci velilerinin eğitimin önemine yeterince inanmaması.	5	4	3	2	1
31	Velilerin okulun kurallarını ciddiye almamaları	5	4	3	2	1
32	Personelin mesai saatlerine gerekli titizliği göstermemesi.	5	4	3	2	1
33	Öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlıklarının olmaması.	5	4	3	2	1
34	Çalışma ortamının kalabalık ve gürültülü olması.	5	4	3	2	1
35	Personelin her konuda söz sahibi olmak istemesi.	5	4	3	2	1
36	Gelişmelere uyum sağlamakta güçlük çekmek.	5	4	3	2	1
37	Okulda söylenti ve dedikodunun yaygın olması.	5	4	3	2	1
38	Çevresel baskılar sebebiyle işi rahat yapamamak.	5	4	3	2	1
39	İş ortamında farklı düşünce ve görüşler nedeniyle olumsuz bir havanın hakim olması.	5	4	3	2	1
40	İş arkadaşları ile ortak ilgilerin bulunmaması.	5	4	3	2	1
41	Denetim sürecinin okulu ve yöneticiyi geliştirmeye katkıda bulunmaması.	5	4	3	2	1
42	Mesai saatinde bitirilemeyen işleri eve götürmek zorunda kalmak.	5	4	3	2	1
43	Bakanlık tarafından okullara yeterli maddi kaynak aktarılmaması.	5	4	3	2	1
44	Uzun süre öğretmen atanmadığından bazı derslerin boş geçmesi.	5	4	3	2	1
45	Okul yöneticileri için düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersiz ve verimsiz olması.	5	4	3	2	1
46	Okul lojmanının bulunmaması veya yetersiz olması.	5	4	3	2	1
47	Okuldaki sosyo - kültürel imkanların yetersizliği.	5	4	3	2	1
48	Gerekli durumlarda üst yöneticilere ulaşamamak.	5	4	3	2	1
49	Okul yöneticiliğinin statüsünün düşük olması.	5	4	3	2	1
50	Mesleksi örgütlenmelerde ideolojik kaygıların etkili	5	4	3	2	1

	olması.					
51	Öğretmenlerin çok sık ve gereksiz sevk ve rapor almaları.	5	4	3	2	1
52	Okul yöneticiliğinin, yöneticinin kendi kişilik değerlerine uygun olmaması.	5	4	3	2	1
53	Velilerinden maddi yardım talebinde bulunmak zorunda kalmak.	5	4	3	2	1
54	Üst yönetimin okulun sorunlarına gereken ilgiyi göstermemesi.	5	4	3	2	1
55	İşin özünden çok, biçimi ile uğraşmak zorunda kalmak.	5	4	3	2	1
56	Yöneticilikte ilerlemede bilgi ve tecrübeden ziyade başka unsurların (siyasi görüş, akrabalık ilişkileri, sendika ayrımı vb.) belirleyici olması	5	4	3	2	1
57	Okul yönetimince yapılan önerilerin üst yönetimlerce dikkate alınmaması.	5	4	3	2	1
58	Görev yerinin istek dışı olarak değiştirilebilmesi.	5	4	3	2	1
59	Okulu etkileyecek kararlarda söz sahibi olmamak.	5	4	3	2	1
60	Eğitim Öğretimle ilgili alınan kararlarda söz sahibi olmamak.	5	4	3	2	1
61	Mesleki gelişmeye yönelik kişisel çabaların Bakanlık tarafından desteklenmemesi.	5	4	3	2	1
62	Okul yöneticiliği için belirlenen kriterlerin uygun olmaması.	5	4	3	2	1
63	Denetmenlerin yanlış davranmaları.	5	4	3	2	1
64	Üst yönetimin okulun imkanlarını kullanmak istemesi ve/veya kullanması.	5	4	3	2	1

EK III

**YATILI İLKÖĞRETİM BÖLGE OKULLARI VE PANSİYONLU İLKÖĞRETİM
OKULLARINDA GÖREV YAPAN YÖNETİCİ VE ÖĞRETMENLERİN
ÖRGÜTSEL STRES KAYNAKLARI,
ÖĞRETMEN ANKETİ**

MALATYA 2006

Saygıdeğer meslekdaşım,

Bu anket formu, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde yapılan "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları Ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici Ve Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları" konulu yüksek lisans tezi ile ilgilidir.

Bu çalışmanın amacı, sizlerin görevinizi yürütürken ne derece stres altında kaldığının belirlenmesidir. Ankette yer alan sorulara vereceğiniz samimi cevaplar, tamamen bilimsel amaçlar için kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Anketler tek tek veya okul bazında kullanılmayacak, başka kişi ya da kuruma verilmeyecektir. Bu nedenle ankete isim yazmanıza gerek yoktur.

Anket iki bölümden oluşmuştur. 1. bölümde kişisel bilgiler, 2. bölümde stres kaynaklarına ilişkin sorular yer almaktadır.

Anketimiz için zaman ayırdığınız ve değerli görüşlerinizi aktardığınız için teşekkür eder, bundan sonraki eğitim yaşamınızda başarılar dilerim.

Osman GÜLBAYAZ
Eğitim Yön. ve Den. Yük. Lis. Öğr.

1. Cinsiyetiniz?

a. () Kadın b. () Erkek

2. Memuriyette kaçınıcı yılınız? (Lütfen yazınız)

3. YİBO / PİO'da kaçınıcı yılınız? (Lütfen yazınız)

4. Branşınız? (Lütfen yazınız)

5. Öğretmenliğe başladığınızdaki eğitim durumunuz?

a. () Öğretmen Okulu b. () Eğitim Enstitüsü
c. () Eğitim Yüksekokulu d. () Fen Edebiyat Fakültesi
e. () Eğitim Fakültesi f. () Diğer (lütfen yazınız)
.....

6. En son eğitim durumunuz?

a. () Ön lisans Programı b. () Lisans Tamamlama Programı
c. () Yüksek Lisans d. () Doktora

7. Okulunuzdaki öğretmen sayısı? (Lütfen yazınız)

	Sayın Meslekdaşım, Aşağıda verilen durumların sizde ne derece strese sebep olduğunu, ifadenin karşısında yer alan seçeneklerden birinin üzerine "X" işareti koyarak belirtiniz.	Tamamen katılıyorum	Katılıyorum	Kısmen katılıyorum	Katılmıyorum	Hiç Katılmıyorum
1	Okutulacak derse ilişkin ders kitabının ve diğer eğitim araç gereçlerinin saptanmasında öğretmenlerin görüşlerinin alınmaması	5	4	3	2	1
2	Okuldaki nöbet gün ve saatlerinin öğretmenlerin bilgisi dışında saptanması	5	4	3	2	1
3	Öğretmenlerin görüşü alınmadan ders yükü belirlenmesi	5	4	3	2	1
4	Öğretmenlerin bilgi ve istekleri dışında ders dışı etkinliklerde görev verilmesi	5	4	3	2	1
5	Haftalık ders dağıtım çizelgesinde ders gün ve saatlerinin öğretmenlerin görüş ve istekleri alınmaksızın belirlenmesi	5	4	3	2	1
6	Bakanlığın sağladığı bazı olanaklarla ilgili duyuruların zamanında ulaştırılmaması	5	4	3	2	1
7	Okulun çevreye yeterince tanıtılmaması	5	4	3	2	1
8	Çevresel kaynaklardan yararlanabilmek için çevredeki etkili kişi ve gruplar ile sağlıklı diyalogun kurulmaması	5	4	3	2	1
9	Bilgilendirilmeleri gereken konulara ilişkin üst makamlardan gelen emir, genelge ve yazıların öğretmenlere duyurulmaması	5	4	3	2	1
10	Gerekli olan durumlarda yöneticilere ulaşmada karşılaşılan zorluklar	5	4	3	2	1
11	Yöneticilerin kuralcı olması	5	4	3	2	1
12	Yöneticilerin öğretmenlere eşit davranmaması	5	4	3	2	1
13	Yöneticilerin öğretmenlerin görevlerine ilişkin sorunlarına gereken ilgiyi göstermemesi	5	4	3	2	1
14	Yöneticilerin farklılığa ve eleştiriye tahammül edememesi	5	4	3	2	1
15	Yöneticilerin okul yönetimi konusunda yeterli bilgi ve eğitim düzeyine sahip olmaması	5	4	3	2	1
16	Yöneticilerin öğretmenleri destekleyici tutum ve davranışlar göstermemesi	5	4	3	2	1
17	Öğretmen etkinliklerinin belirlenmiş ölçütlere göre değerlendirilmemesi	5	4	3	2	1
18	Denetimin bir baskı ve cezalandırma aracı olarak kullanılması	5	4	3	2	1
19	Değerlendirmede objektif davranılmaması	5	4	3	2	1
20	Çalışanların çok sık ve yakından denetlenmesi	5	4	3	2	1
21	Denetmenlerin gerekli bilgi ve yeterliliğe sahip olmaması	5	4	3	2	1

22	Denetimin öğretmenlere önceden haber vermeden yapılması	5	4	3	2	1
23	Mevcut koşulları dikkate almaksızın müfredat programını bitirmenin zorunlu olması	5	4	3	2	1
24	Eğitim öğretim ile ilgili mevzuatın sık sık değiştirilmesi	5	4	3	2	1
25	Ders dışı etkinliklere (sosyal faaliyet) ayıracak zamanın kalmaması	5	4	3	2	1
26	Sınav kağıtlarını değerlendirmek için yeterli sürenin verilmemesi	5	4	3	2	1
27	Ders aralarının (teneffüslerin) kısa olması	5	4	3	2	1
28	Ders başlama ve bitiş saatlerinin uygun olmaması	5	4	3	2	1
29	Ders yükünün fazla olması	5	4	3	2	1
30	Sınıfların kalabalık olması	5	4	3	2	1
31	Eğitim araç gereçlerinin eksikliği	5	4	3	2	1
32	Dersliklerde ısıtmanın yetersizliği	5	4	3	2	1
33	Okulun temiz olmaması	5	4	3	2	1
34	Mesleksi ilerlemede dikkate alınan ölçütlerin belirsizliği	5	4	3	2	1
35	Ödüllerin yetersizliği	5	4	3	2	1
36	Yükselme ve gelişme olanaklarından herkesin eşit olarak yararlandırılmaması	5	4	3	2	1
37	Mesleksi gelişmeye yönelik kişisel çabaların desteklenmemesi	5	4	3	2	1
38	Hizmet içi eğitim olanaklarının yetersizliği	5	4	3	2	1
39	Mesleksi örgütlenme yetersizliği	5	4	3	2	1
40	Meslekte güvenciyi ve çeşitli baskılar karşısında öğretmenin korunmasını sağlayacak yasal dayanakların yetersizliği	5	4	3	2	1
41	Görev yerinin istek dışında ve sıkça değiştirilmesi	5	4	3	2	1
42	Öğretmenlik mesleğinin statüsünün düşük olması	5	4	3	2	1
43	Öğretmenliğin çok fedakârlık gerektiren bir meslek olması	5	4	3	2	1
44	Öğretmenlik mesleğine karşı toplumdaki olumsuz tutumlar	5	4	3	2	1
45	Öğretmen davranışlarının genelde diğer meslek mensuplarının davranışlarına kıyasla daha çok sınırlandırılmış olması	5	4	3	2	1
46	Maaşın yetersiz olması	5	4	3	2	1
47	Milli Eğitim Bakanlığı'nın öğretmenlere yeterli düzeyde tatil ve kamp olanakları sağlayamaması	5	4	3	2	1
48	Öğretmen evlerinin yetersiz olması	5	4	3	2	1
49	Lojman imkanının bulunmaması veya yetersiz olması	5	4	3	2	1
50	Okuldaki sosyo-kültürel olanakların yetersizliği	5	4	3	2	1
51	Öğrencilerin, yöneticilerin ve velilerin, öğretmene ilişkin farklı beklentiler içinde olmaları	5	4	3	2	1

52	Öğretmenlerden, görev alanına girmediğine inandığı işleri yapmasının istenmesi	5	4	3	2	1
53	Öğretmenin, mesleğini, kendi kişilik ve değerlerine uygun görmemesi	5	4	3	2	1
54	Öğretmenler arasında arkadaşlık, işbirliği ve etkileşimin yetersizliği	5	4	3	2	1
55	İş arkadaşları arasında gereken uyumun olmaması	5	4	3	2	1
56	Okulda dedikoduların çok olması	5	4	3	2	1
57	Yöneticilerin arkadaşça davranmamaları	5	4	3	2	1
58	Rahatça tartışılmayan, içtenliksiz ve huzursuz bir okul ortamı	5	4	3	2	1
59	Öğretmenler arasındaki ilişkilerin okulla sınırlı kalması, okul dışında sürdürülmemesi	5	4	3	2	1
60	Öğrencilerin düzenli çalışma alışkanlıklarının olmaması	5	4	3	2	1
61	Öğrencilerin araştırma ve inceleme yapmaya isteksiz olmaları	5	4	3	2	1
62	Öğrencilerin ders araç ve gereçlerini getirmeden sınıfa gelmeleri	5	4	3	2	1
63	Öğrencilerin arasında gerekli uyumun olmaması	5	4	3	2	1
64	Öğrencilerin disiplin kurallarına uymaması	5	4	3	2	1
65	Öğrencilerin bazı konularda önyargılarla okula gelmeleri	5	4	3	2	1
66	Öğrencilerin derste gürültü yapmaları	5	4	3	2	1
67	Velilerin çocuklarına ve okula karşı ilgisiz olmaları	5	4	3	2	1
68	Velilerin öğrenci başarısızlığından öğretmeni sorumlu tutmaları	5	4	3	2	1
69	Velilerden gelen aşırı talepler	5	4	3	2	1
70	Velilerle ilişkilerde yöneticilerin öğretmenin yanında yer almamaları, onu desteklememeleri	5	4	3	2	1

EK IV

GEÇERLİLİK VE GÜVENİRLİK ANALİZLERİ

MALATYA 2006

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of Items
,943	64

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
210,00	1158,522	34,037	64

Item-Total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted		Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
V16	207,42	1115,993	,477	,942	V48	206,29	1148,998	,109	,943
V17	205,96	1136,303	,331	,942	V49	207,17	1110,841	,527	,941
V18	206,21	1110,694	,591	,941	V50	207,25	1126,717	,464	,942
V19	206,38	1107,462	,637	,941	V51	207,50	1125,391	,490	,942
V20	206,63	1112,592	,519	,941	V52	207,13	1125,766	,392	,942
V21	206,88	1112,549	,624	,941	V53	207,38	1111,549	,583	,941
V22	206,17	1109,971	,569	,941	V54	207,50	1132,000	,432	,942
V23	206,33	1137,362	,372	,942	V55	207,38	1115,897	,566	,941
V24	206,54	1147,737	,148	,943	V56	206,13	1147,853	,125	,943
V25	206,38	1121,723	,527	,941	V57	207,63	1100,505	,646	,941
V26	206,33	1106,754	,592	,941	V58	207,08	1107,906	,530	,941
V27	207,17	1133,884	,333	,942	V59	206,92	1087,558	,798	,940
V28	207,08	1125,906	,443	,942	V60	206,00	1111,913	,595	,941
V29	206,92	1113,558	,492	,942	V61	206,46	1112,607	,426	,942
V30	206,46	1141,824	,168	,943	V62	206,25	1120,370	,410	,942
V31	206,67	1143,971	,122	,944	V63	207,08	1133,210	,302	,943
V32	207,08	1118,688	,401	,942	V64	206,50	1093,913	,640	,941
V33	205,21	1148,172	,362	,942	V65	206,08	1121,558	,527	,941
V34	206,71	1126,824	,537	,942	V66	207,29	1129,694	,380	,942
V35	207,13	1129,332	,423	,942	V67	207,00	1117,217	,565	,941
V36	206,67	1123,710	,500	,942	V68	206,04	1137,781	,369	,942
V37	207,50	1108,522	,581	,941	V69	206,63	1139,549	,385	,942
V38	207,17	1127,362	,446	,942	V70	205,79	1129,303	,411	,942
V39	207,21	1107,303	,635	,941	V71	206,33	1138,580	,328	,942
V40	206,75	1131,152	,304	,943	V72	206,63	1134,766	,349	,942
V41	206,63	1149,984	,099	,943	V73	207,25	1121,761	,476	,942
V42	207,04	1105,085	,699	,941	V74	207,29	1129,346	,345	,942
V43	205,58	1153,297	,108	,943	V75	207,04	1134,303	,273	,943
V44	207,08	1113,471	,522	,941	V76	206,71	1096,737	,717	,940
V45	206,04	1137,781	,369	,942	V77	206,79	1091,216	,699	,940
V46	206,13	1134,549	,344	,942	V78	206,50	1125,217	,390	,942
V47	207,00	1121,391	,486	,942	V79	206,58	1136,862	,201	,943

EK V

ANKET UYGULAMA İZİN BELGESİ

MALATYA 2006

318

T.C.
KAYSERİVALİLİĞİ
İl Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı :B08.4.MEM.4 38.00 03-371/

Konu:Anket Uygulaması.

02.06.2006 • 014925

VALİLİK MAKAMINA

İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı Yüksek Lisans öğrencisi Osman GÜLBAYAZ'ın "Yatılı İlköğretim Bölge Okulları ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında Görev Yapan Yönetici ve Öğretmenlerin Örgütsel Stres Kaynakları" konulu yüksek lisans tezini bilgi toplama aracı olarak geliştirilmiş anket çalışmasını İlimiz dahilindeki Yatılı İlköğretim Bölge Okulları (YİBO) ve Pansiyonlu İlköğretim Okullarında (PİO) görev yapan yönetici ve öğretmenlere uygulamak istediği ile ilgili 01.06.2006 tarihli dilekçesi ilişikte sunulmuştur.

Bu kapsamda; İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Programı Yüksek Lisans öğrencisi Osman GÜLBAYAZ'ın ekteki anket formlarını eğitim-öğretimi aksatmadan, Türk Millî Eğitiminin genel amaçlarına uygun olarak, okul müdürlüğünün sorumluluğunda ve koordinesinde yapmaları Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamınızca da uygun görüldüğü takdirde olurlarınıza arz ederim.

Erdoğan AYATA
İl Milli Eğitim Müdürü

OLUR
02/06/2006
Turgay ERGİN
Vali a.
Vali Yardımcısı

EKLER:

- 1-Dilekçe (1 adet 1 sayfa)
- 2-Anket Formları (1 adet 7 sayfa)
- 3-Öğrenci Belgesi (1 adet 1 sayfa)

EK VI

FAKTÖR ANALİZİ SONUÇ TABLOSU

MALATYA 2006

Soru No	Sorular	Bürokrasi	Yönetim zorlukları	İnsan unsuru	Çalışma ortamı	Maddi imkanlar	Etik kaygılar	Karar	Keyiflik
1	Yeterince iş güvencesinin olmaması, kolaylıkla görevden alınabilme.	0,514							
2	Kırtasiye işlerinin çok zaman alması.	0,533							
3	Mesleki örgütlenmenin yetersizliği.	0,537							
4	Görev alanınıza girmediğine inandığınız işleri yapmak zorunda olmanız.	0,549							
5	Denetim ve değerlendirme kriterlerinin belli olmaması veya açıkça belirtilmemiş olması.	0,552							
6	Sık sık gereksiz toplantılara katılma zorunda olmak.	0,574							
7	Mali işlerin takibinin, eğitim öğretime ayrılacak zamanın büyük bölümünü alması.	0,586							
8	Gereksiz yazışmalar yapmak zorunda kalmak.	0,597							
9	Hiyerarşik basamakların fazla olması sebebiyle işlerin yavaş yürümesi.	0,650							
10	Acil işlerin üst yönetime zamanında kabul ettirilememesi.	0,678							
11	Vaktin çoğunda görev tanımıyla alakasız sorunlarla ilgilenmek zorunda kalmak.	0,718							
12	Deneticilerin denetim sürecine ilişkin geri bildirim vermemeleri.	0,720							
13	Okul yönetimi ile ilgili mevzuatın açık ve anlaşılır olmaması.	0,741							
14	Üst kademe yöneticilerinin (kaymakam, malmüdürü, milli eğitim müdürü) aşırı kuralcı olması ve bu sebeple işlerin aksaması.	0,803							
15	Üst yönetimin, okulun işleyiş sürecine ilişkin kararlara gereksiz müdahale etmesi.	- 0,641							
16	Okulun yardımcı hizmetler kadrosundaki elemanların olur'la Milli Eğitim Müdürlüğü'nde veya başka kurumlarda görevlendirilmesi.	- 0,627							
17	Bakanlığın personeline sağladığı tatil, hizmetiçi eğitim vs. olanaklardan zamanında haberdar olamamak.	0,457							
18	Yatılı okul yöneticiliğinin çok fazla fedakârlık gerektiren bir görev olması.	0,595							
19	Öğretmen, öğrenci ve personelin yöneticiye ilişkin farklı beklentiler içinde olması.	0,646							
20	Personelin söylenenleri anlamaması ya da yanlış anlaması.	0,678							

21	Teknolojik gelişme ve eğitim ile ilgili yeniliklerin okullara çok geç ulaşması, okulların toplumun gerisinde kalması.	0,731							
22	İş hakkında yeterli bilgiye sahip olmamaktan dolayı hata yapmaktan korkmak.	0,772							
23	Üst yönetimce gönderilen yazıların açık ve anlaşılır olmaması.	0,773							
24	Personele gerekli hallerde ceza vermek zorunda kalmak.	0,784							
25	Personeli güdülemek için okul yönetiminin elinde yeterli kaynak bulunmaması.	0,829							
26	Alınan kararların uygulanması konusunda personelin isteksiz davranması.	0,540							
27	Çevrenin, karşılanması olanaksız istek ve beklentileri.	0,551							
28	Velilerin çocukları ile yeterince ilgilenmemesi.	0,584							
29	İş arkadaşları ile yönetim anlayışlarının farklı olması.	0,673							
30	Öğrenci velilerinin eğitimin önemine yeterince inanmaması.	0,699							
31	Velilerin okulun kurallarını ciddiye almamaları	0,719							
32	Personelin mesai saatlerine gerekli titizliği göstermemesi.	0,735							
33	Öğrencilerin düzenli ders çalışma alışkanlıklarının olmaması.	0,756							
34	Çalışma ortamının kalabalık ve gürültülü olması.		0,597						
35	Personelin her konuda söz sahibi olmak istemesi.		0,617						
36	Gelişmelere uyum sağlamakta güçlük çekmek.		0,660						
37	Okulda söylenti ve dedikodunun yaygın olması.		0,687						
38	Çevresel baskılar sebebiyle işi rahat yapamamak.		0,738						
39	İş ortamında farklı düşünce ve görüşler nedeniyle olumsuz bir havanın hakim olması.		0,792						
40	İş arkadaşları ile ortak ilgilerin bulunmaması.		0,852						
41	Denetim sürecinin okulu ve yöneticiyi geliştirmeye katkıda bulunmaması.			-	0,687				
42	Mesai saatinde bitirilemeyen işleri eve götürmek zorunda kalmak.				0,454				
43	Bakanlık tarafından okullara yeterli maddi kaynak aktarılmaması.				0,528				
44	Uzun süre öğretmen atanmadığından bazı derslerin boş geçmesi.				0,541				
45	Okul yöneticileri için düzenlenen hizmet içi eğitim faaliyetlerinin yetersiz ve verimsiz olması.				0,564				

46	Okul lojmanının bulunmaması veya yetersiz olması.					0,580			
47	Okuldaki sosyo - kültürel imkanların yetersizliği.					0,699			
48	Gerekli durumlarda üst yöneticilere ulaşamamak.					0,746			
49	Okul yöneticiliğinin statüsünün düşük olması.						0,422		
50	Mesleksi örgütlenmelerde ideolojik kaygıların etkili olması.						0,467		
51	Öğretmenlerin çok sık ve gereksiz sevk ve rapor almaları.						0,506		
52	Okul yöneticiliğinin, yöneticinin kendi kişilik değerlerine uygun olmaması.						0,512		
53	Velilerinden maddi yardım talebinde bulunmak zorunda kalmak.						0,524		
54	Üst yönetimin okulun sorunlarına gereken ilgiyi göstermemesi.						0,590		
55	İşin özünden çok, biçimi ile uğraşmak zorunda kalmak.						0,599		
56	Yöneticilikte ilerlemede bilgi ve tecrübeden ziyade başka unsurların (siyasi görüş, akrabalık ilişkileri, sendika ayrımı vb.) belirleyici olması							0,449	
57	Okul yönetimince yapılan önerilerin üst yönetimlerce dikkate alınmaması.							0,454	
58	Görev yerinin istek dışı olarak değiştirilebilmesi.							0,602	
59	Okulu etkileyecek kararlarda söz sahibi olmamak.							0,686	
60	Eğitim Öğretimle ilgili alınan kararlarda söz sahibi olmamak.							0,833	
61	Mesleksi gelişmeye yönelik kişisel çabaların Bakanlık tarafından desteklenmemesi.								0,537
62	Okul yöneticiliği için belirlenen kriterlerin uygun olmaması.								0,619
63	Denetmenlerin yanlış davranışları.								0,774
64	Üst yönetimin okulun imkanlarını kullanmak istemesi ve/veya kullanması.								0,852